TECHE
UDINE

MANOSCRITTI

FONDO JOPPI

Manoscritto n. J_MSS_0711

I manoscritti che compongono compongono il fondo, assieme alle migliaia di testi a stampa - compresi rari incunaboli e cinquecentine - il Fondo Joppi, sono quasi esclusivamente di interesse friulano. La raccolta si è formata nell'arco di una sessantina di anni grazie alle ricerche di Vincenzo ed Antonio Joppi.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine - Inventario dei manoscritti del Fondo Joppi
https://www.techeudine.it/fondo-joppi
https://www.sbhu.it/

PROCESSI E MANOMISSIONI

Mss. JOPPI 711

...SI E...
...IONI

711

BIBLIOTECA COMUNALE
VINCENZO JOPPI
UDINE

Cat. Mss. Joppi 711

Loc.

Tip. Florini, tel. 3-59

6 Collezione V. Joppi

711

Joppi

Processi e Manumissioni
e altri atti sulle servitù di masnada.

(vedere sull'argomento le Schede cronologiche V. Joppi
sui servi di masnata, e i volumi delle Pergamene Joppi
che contengono documenti sui servi, alcuni anteriori
al 1200.)

A. Battistella

(Questo pacco contiene la copia di 212 atti)
(dal 1202 al 1473)

1202. 29 Marzo. Fratta. D. Gerdruda vedova di D. Waltero di Fratta, D. Vraslao di Fratta e nipoti manomettono ed offrono all'altare di S. Stefano di Concordia Wilipirga per le benemerenze di suo padre Enrico de Maniago fedele servitore del defunto D.° Waltero — Notajo Matteo

— — — — — — — —

Testimoni

Anno a nativitate domini nostri Iehsu Christi Millesimo CC secundo indic. quin-
-ta die tercio exeunte marcio. In presentia presbiteri Liprandi de Fossalta.
Conradi de Castellerio. Gerardi de Salesono. Artuichi de Varmo. Adelpreti de Ron-
ke habitatoris de Varmo. Mathei de Rivarota. Volfekeri de La rosa.
Artuichi de Meduno Iohannis de Gorgo. Artuichi de Soveragno Henrici de
Meduno. Meliorati de Caturbrio. Mosiati de Verona. Mussi filii
Arnoldi de Medade. Volrici filii Emme de Belluno. Bergognonis et
Wezelonis filiorum domine Grise. Villani. Thone filii Marie Mate de Fossalta.
Stramadezi et aliorum. Ibi domina Gerdruda uxor quondam domini Wal-
-teri de Fratta felicis memorie pro se et filia sua et dominus Vras-
-laus frater eiusdem domini Walteri et Henricus et Gotfredus qui
dicitur Barellus frater eius nepotes suprascripti domini Walteri
confessi fuerunt se dedisse ea die sacro altari sancti Stephani de Concordia
nomine oblacionis et nomine donacionis inter vivos ut amplius re-
-vocare non possint ad proprium pro anima prelibati domini
Walteri felicis memorie et pro animabus suis suorumque pa-
-rentum remedio Wilipirgam filiam Henrici Maniagi pro

Henricus Maniagus

bono servicio quod dictus Henricus fecerat dicto domino Waltero
ita ut in perpetuum cum omnibus suis heredibus ma-
-sculis et femininis quos vel quas annuente domino habitura est
et cum toto suo peculio quod ipsa habet vel habitura est cum
omnibus suis heredibus sit proprietas prefate ecclesie. et concesse-
-runt ei omne peculium et omnibus suis heredibus quod habet vel
habitura est in perpetuum. Et infrascriptam dederunt
per manum suprascriptum presbiterum Liprandum in manu supra-

-scripti Henricus Maningus qui dicitur de Turri tenentur dicte oblacionis et donacionis nomine proprietatis ad proprium supradictum altare Sancti Stephani de Concordia tali ordine quod dicta Wilpirga in perpetuum sit propri-dieneswip prefate ecclesie et insuper infrascripta domina pro se et pro filio suo et suprascripti Vuaselbus et Henricus et Gotfredus qui dicitur Barellus pro se et per heredes suos et per omnes personas quas mittere et subtrare(?) potuerint per stipulacionem spoponderunt et promiserunt donacionem atque oblacionem sub pena quinque marcharum boni et puri auri ab omni homine omnique tempore prefate ecclesie expedire defendere auctorizare et quod suprascriptum est semper ratum et firmum et incorruptibile et irrevocabile in perpetuum habere ita ut si quis ex ipsis aut ex eorum heredibus su-prascripta infringerit aut infringere temptaverit tunc debeat emen-dare nomine pene suprascripte Wilpirge et suis heredibus si habuerit premominata pena quinque marcharum boni et puri auri et pena soluta carta et suprascripta oblacio et donacio in suo permaneat robore in perpetuum. Et manifestaverunt nulli alii venditam traditam do-natam, alienatam, obligatam vel obnoxiatam suprascriptam oblacionem et donacionem nisi suprascripte ecclesie sancti Stephani esse confessi fuerint. Actum in Curia de Zinta in Lobia suprascripti quondam domini Walteri;

+ Ego Matheus domini Frederici imperatoris notarius interfui et rogatus scripsi.

Perg. aut. orig.

Trascritto nel castello di Valvasone presso il Conte Massimiliano juniore da F. C. Carreri 1894.

propridieneswip, in cui la parola propri ha il significato latino e italiano, e il dieneswip vuol dire Ministeriale femmina; come pure il più frequente dienesmann corrisponde a Ministeriale uomo.

Ai CX ... ...

(3).

Ex autographo Dñi Hieronymi Co. lti Patritii Utinensis.

Monumenta extant in provincia nostra archivis documenta manumissionum nonnulla in lucem protulit vir eruditus Josephus Liruti in praeclaro opere, quo post Justum Fontaninum illustravit conditionem servorum de Marcata. Ex autographo, quod servat nobilis + ~~familia~~ Utinensis manumissionem describsi, qua locum sibi posuit, lapote plerisque si non omnibus vetustior.

+ ~~Hieronymi Coleti~~

1203. 5. Sett. Forno di Sopra

Berta moglie di Mainardo di Carnia manomette ... Nic. ... di Andraga.

Anno Dñi MCC. tertio. Indictione VI. die Martis V. intrante septembre. In praesentia Dolrici ~~et aliorum plurium~~ Dña Berta uxor Mainardi de Carnia pro Dei amore, et suorum ac sui viri remissione peccatorum suorumque parentum, et cum consensu praefati Mainardi viri sui et ipso praesente manumisit servum suum nomine Varsium filium Lipoardi de Andraga, et ipsum ab omni vinculo servitutis absolvit, ita quod ipse Varsius de cetero nec ab ipsa Dña Berta vel viro suo, nec ab ejus heredibus ullam habeat inquisitionem, aut servitutis molestiam vel reprehensionem; sed semper in sua remaneat potestate et congrua libertate sicut ... ~~natus~~ uis foret natus parentibus. Et omnia servilia officia illi penitus sint remissa: civis Romanus ...

de Falagona. Bertaldini de Trevess. Rubei Feratorij. Varienti filii Cristine. Rodolfi de rasa. Johannis filii Laurentii de Andraga. Enrici filii Folcmari de Nidrindorf. Salomonis de Vico. et aliorum plurium.

nus factus nulli omnino hominum de
cætero servitutis jure subjaceat, nisi
soli Deo, cui omnia deserviunt. Parte
etiam qua voluerit, secure possit am-
bulare, et totam suam utilitatem de
adquisito vel de his quæ domino insu-
llare adquirere ~~poterit~~ potuerit, facere valeat
sine ullo impedimento. Jus quoque pa-
tronatus, et omnes rationes et actiones
ad servitium vel ad servitutem spectantes
aut pertinentes illi omnino remisit. Pro-
misit jamdicta Dna Berta verbo et con-
sensu nominati viri sui per stipulationem,
per se et suos hæredes sub poena XXX.
libr. denariorum Veronen. vel Venet. se
hanc libertatem ipsi Pasio suisque hæ-
redibus ab omni homine tueri et wa-
rentare: Quod si ipsa Dna Berta vel ex
ejus hæredibus aliquis facere noluerit,
aut contra hanc libertatem venire præ-
sumpserit, sive alicui contravenienti con-
silium dederit, vel favorem, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ vel consentiens fuerit, tunc com-
ponat XXX libras denar. Venet. vel
Veronen. nomine poenæ molestiam patien-
ti; et præsens cartula libertatis post
poenæ solutionem firma permaneat
et illæsa. Insuper juravit Bertoldus de
Andraga missus jamdictæ Dnæ Bertæ ex
mandato ejus in anima ejusdem Dnæ
Bertæ, et ejus verbo per Dei Evangelia,
se hanc libertatem et omnia, ut superi-
us dictum est, integre attendere et ob-
servare

servare, ac nullo occasione contravenire. Actum in Durno de supra in castro jamoratí Mainardi.

Ego Conradus sacri Palatii notarius interfui, et bona fide scripsi rogatus.

Trascritto dal canonico Francesco Florio dalla pergamena originale già nella nob. Famiglia Coletti di Udine

Celeberrimam de servis Dissertationem edidit Muratorius, quae est XV. inter Antiqu. Ital. Tomo I. pag. 841. Inter illas manumissiones, quae ibidem leguntur, legesque atque alia testimonia quae congessit, ut in nostra, servi libertate donati evadunt Romani cives, ac si ex ingenuis nati essent; ac pergere quocumque voluerint. Sed peculiare quoddam in aliis hujusmodi mihi observandum existimo, quemadmodum inter Catholicorum Dominorum virtutes ~~[illegible]~~ postrema non erat humanitas ergo servos sibi morigeros; ita factum est, ut Christiana religio jam inde ab Apostolorum tempore, ~~[illegible]~~ nostros moveret Caritatis incitu, ac pro Dei amore, atque animae remedio, sive mercede. Judicabatur autem servus ad Ecclesiam; ubi Dominus, sive ejusdem Procurator illum ab omni servitutis jugo solutum pro[illegible]. Quod omnino servatum fuisse a majoribus nostris, testatur fasciculus manumissionum jampridem a me collectus; ex quibus omnibus apparet non in alia quam in Basilica Aquilejensi cum famulos, tum eorum progeniem omnimodam libertatem compa-

rasse

vasse. servus ~~[illegible]~~ coram uno
saltem Canonico aliisque testibus offere-
batur ad altare majus in signum liber-
tatis ac manumissionis; atque servitutis
liberum ~~[illegible] [illegible]~~ [agamo] et legalem et fi-
delem deinceps futurum Patriarchae, ejus-
que successoribus et Ecclesiae Aquilejensi
spondebat interposita sacramenti reli-
gione. Ecclesiae deinceps addictus du-
num in libertatis ~~[illegible]~~ quasi[illegible]
argumentum praestabat (quod ex Ne-
crologio discimus ad IX Kal. Febr.) ut sci-
licet die aliquo ex solemnioribus et sig-
nate ad aram maximam Basilicae Patri-
archalis, cum oblatione denarii unius.
et cetera. Nostrates, qui hoc argumentum
illustrarunt, sunt Justus Fontaninus in Ge-
stular. delle Legnade, praesertim vero ~~[illegible]~~
Joseph Liruti J.U.D. et Dominus in Villa
fredda, uberrimus auctor Historiae literariae
Forojuliensis.

Alteram seculi XIII manumissionis formu-
lam accepi ab illustri familia di Prampero, quae
olim appellabatur di Glemona.

Die exeunte Februario MCCXXVI
eadem die praesentibus Dnis Ludovico de
villalta, et multis aliis testibus ibidem no-
minatis [illegible] Dignum ille remunerationem
in futuro a Domino consequitur qui homi-
nem sibi subiectum a servitute liberum
dimittit. Ideoque in Christi nomine Nobilis
Dnus Matthaeussius filius qd. Nob. Dni Henri-
ci de castro Glemonae pro se et fratres suos
Federicum, Odoricum, Meynardum et Conra-
dum, haeredes et pro cazala eorum de Pramperch
ac cum consensu et voluntate matris Dnae [illegible]-
[illegible], ex praesenti et consultate de certa
et pura conscientia nomine titulo irrevo-
cabilis donationis, quae dicitur inter vivos.
quae [illegible]

1226. Febbrajo. Nobile, ora di Prampero. Il nob. Mattiussio q. D. Enrico di Pramperch per farsi il ~~[illegible]~~ mano= messo un suo servo, di [illegible].

1213 2 dicembre. Concordia. Il vesc.° Wodalrico fa noto che per autorità di Wolchero pat. d'Aquileja Walterina figlia della q.m Williburga (vel Wilipirga) venne fatta libera — il notajo Ottolino dichiara che la d. Williburga ed Enrico (detto Maniago) padre di essa furono offerti al vescovato di Concordia per mano dei Signori di Fratta (v. atto 1202). Tosto le dette persone libere vengono ricevute e collaudate Ministeriali o Denesmani colla posterità dai qui presenti Ministeriali concordiesi, e come tali offerte all'altare di S. Stefano dai Signori di Fratta.

Ottolino Vicentino not. del Sacro palazzo.

— — — — — — — — — — — — — —

+ Anno domini MCCXIII. indicione prima die secundo intrante mense decembri. Nos quidem W. dei gratia concordiensis episcopus. omnibus Christi-fidelibus notum esse exprimus quod auctoritate domini W. dei gratia sancte aquilegensis sedis patriarce. Walterina filia quondam Wilburgi ab omni iugo servitutis secundum quod in quodam instrumento per manum tabelionis confecto continetur relaxavit. et eosdem [illegible] domini Henrico de Frata tradidit pro porcione (?) [illegible] ve-lent sive domui et relioso loco sese offerendo. Ego autem Otolinus Vicentinus sacri palacii notarius vidi et audivi quod episcopatui concordiensi dicte persone videlicet Henricus et filia sua Wilipurga se obtulerunt. Ubi cum autem in conspectu dicte persone recepte et colaudate in ministeriales seu denesmanos cum omni posteritate sive progenie a ministerialibus ecclesie concordiensis videlicet Fulcherio de Medun. Sivrido de Mucinbergo. Iohanne de Concordia. Conrado de Flambro. Armanno. Arnoldo. Conradino de Concordia. deducte sunt per ma-num dicti Henrici de Frata et Ugonis et Barelli fratres eius et Iuliane nepoti eorum [illegible] beati [illegible] [illegible] sese obtulerunt nomine ministerialium seu denesmanorum [illegible] perpetuum [illegible] et [illegible] cum omni posteritate sua et peculio quod ex (hac) die in sunt habere et deinceps sunt acquisituri. Dicti autem fratres videlicet Henricus et Hugo et Barellus et [illegible] Iuliana nepos eorum sub pena mille librarum denariorum venetorum parvorum ut supra legitur firmum et ratum habere [illegible] [illegible] [illegible]

tradidit pro porcione, consegnò per la sua competenza a chiunque voglia offrirsi alla chiesa od in luogo religioso.

— — — —

L'Henricus contro indicato è Henricus Maniagus padre di Wilipruch (vel Wilipirga) resa libera ed offerta alla chiesa di Concordia come dall'unito documento 1202, 29 marzo —

— — — —

nomi dei ministeriali della chiesa di Concordia d'allora venuti.

[illegible] perpetuo contra hanc con-
-stitutionem ex[illegible] [illegible] [illegible]
venire atentaverit a dicta pena cadere debeant episcopo qui pro tempore fuerit et dictis ~~[illegible]~~
manumissis personis solvenda presenti pagina in suo robore
et firmitudine irrefragabiliter permanente in perpetuum
Huchic (invece di hinc) autem manumissionis facto in-
-terfuerunt. Dominus Marcus concordiensis. Dominus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Wdolricus
de Cargna. Diconatus. Cono. Bernardus. Canonici
concordienses. Conradus de Rigugna capelanus
domini Patriarce. presbiter Johannes capelanus domini
Episcopi. Cono milite de Concordia. Otacus de Atems.
Henricus novellus de Meduna. Warnerius de Con-
-cordia. Porthlanus filius Martini Bave et
aliorum. Actum in Concordia in ecclesia
beati Sancti Stephani

Ego Otakinus Vicentinus sacri palacii notarius
interfui et hoc instrumentum scripsi.

Peg. aut. orig.

Trascritto nel castello di Valvasone presso il conte
Massimiliano juniore da F. C. Carreri 1894

Testimoni
D.s Marcus concord.s ?
Canonici concord.si

Antichi Sig.ri di Frata feudatari del Ves.o di Concordia

D. N. N. di Frata

D. Waltero di Frata 1193
Vegg. copia di atto nel Diplomatari Zoppi ad a. 1193.
era morto nel 1202
m. Gerdruda

Figlia 1202

D. Vrasclao di Fratta

Ugo 1202
nel 1244 retrocedette il Cast. di Frata al Ves.o di Concordia Federico

Goffredo detto Barello
1202 - 13 - 44.
Anche questi col f.llo Ugone retrocedette il Cast. al Vescovo; forse erano impotenti a ristorarlo e custodirlo.

Enrico 1202-1213
1236. 30 8bre. a Frata
Enrico rinunzia al Vescovo la sua parte del Castello, villa e masi - il Ves. ricevuta la rinunzia gli commette di stare a Frata per lui.

Giuliano di Fratta
1213
nipote dei predetti tre fratelli.

Famiglia di servi che furono affrancati dai sud. Sig.i di Frata e posti nella condizione di Ministeriali o Deanesmanni come dagli atti qui uniti 1202, 1213.

Enrico detto Maniago
benemerito nel servizio di D. Waltero di Frata

Wilipirga affrancata nel 1202

Walterina affrancata
e nel 1213 essa e la sua famiglia ricevuta e collaudata quale ministeriale della chiesa di S. Stefano di Concordia

NB: Il Castello di Frata dopo la retrocessione 1244 fu per alcuni anni senza feudatari, e forse a mera custodia dei rimunciatori; e nel 1265 di esso venne investito Enrico Squarra di Pordenone, la cui famiglia lo tenne fino alla metà del sec. XV e quindi passò nella famiglia dei Sig.i di Valvason, come si vede dall'albero della famiglia Squarra (Vegg. Genealogie alfabetiche di Ant.o Zoppi)

que revocari non potest, pro amore Dei
et remedio animarum suarum suorumque
parentum, et pro abluendis peccatis eorum
in presenti manumisit, absolvit, et de
iugo servitutis liberavit Gertrudam filiam
Alegrancie dicte Arbone filie Henrici de
Slavons, et omnes heredes eius, et eorum
de cetero descendentes; ipsamque mere, pure, libe-
re et absolute dedit, dimisit Dominicali Case
Dei, et Ecclesie Aquilejensi Beatorum Her-
magore et Fortunati; ita ut amodo dicta
Gertrudis et omnes sui heredes et descenden-
tes sint in perpetuum case Dei et Ecclesie
memorate, et absoluti a capite eorum
omni vinculo servitutis. = faciens dictus
Dnus Aschinquinus suum Procuratorem
Dnum Leonardum testem presentem; et
refutavit in manus eius Gertrudam;
ut investire et assignare debeat dno Pa-
triarche et Dominicali Ecclesie, tali pacto quod
nulli Patriarche liceat prefatam Gertru-
dem vel aliquem ex heredibus eius obligare.
Jus quoque Patronatus sit sibi penitus re-
missionem [sic] promittit in pena decem mar-
charum habere ratum sub obligatione
suorum bonorum
Actum in castro Pramperch
Nicolaus Sibellus Glemonen.
Notarius.

(Sec. XIII primo metà) Ceneva. Manumissione di servi e serve di masnada fatta da Artuico e Ditemaro di San Vito.

. . . . Artuicus et Ditemarus fratres filii Walfardi de sancto Vito consensu domine . . . . Yeite me (?) sororem uxoris dicti Walfardi pro dei amore nostrarumque animarum . . . . remedio ac eciam accepto precio LV librarum denariorum venetorum de quibus vocaverunt se solutos et exceptioni non numerate pecunie pacto renunciaverunt manumiserunt et ab omni vinculo sive iugo servitutis absolverunt atque liberos vel liberas statuerunt ancilas atque servos suas et suos. Itam uxorem quondam Curleti de Canipa ac filios et filias eius silicet Michaelem et Arpolinum. Ellicam et Blavetam. Ita ut ipsa Yta ac eius dicti filii et dicte filie eius silicet Michael. Arpolinus. Ellica et Blaveta. de cetero sint liberi et libere sicuti ab ingenuis essent nati vel nate parentibus nec ab eis et ab eorum heredibus ullam habeant inquisitionem nec servitutis molestiam set semper in sua permaneant firmitate et congrua libertate civesque facti Romani et Romane liberi et libere absoluti et ac parte qua ambulare voluerint servitutis absoluta vadant. ita quod nulli omnino hominum iure servitutis subiaceant nisi soli deo omnipotenti cui omnia serviunt. peculium quod habebant aut deinceps lucrati vel lucrate fuerint sive acquisituri vel acquisiture sue libertati concesserunt et quicquid de acquisito facere voluerint absque ullo impedimento faciant et ius patronatus seu omnia servilia officia illis remiserunt omnesque raciones et acciones ad libertatem spectantes vel pertinentes eis concesserunt promiserunt ita quod predicti fratres silicet Artuicus et Ditemarius per se suosque heredes

Ms. 20. Sully. 1753. Ind. p.

predite Yte et filiis ac filiabus suis predictis silicet Michaeli et Apolino seu Ellice et Blavete in pena centum libras denariorum venecialium cum obligacione suorum bonorum per stipulacionem hanc libertatem ratam et firmam habere et utique eam ab omni homine sive omni parte omni tempore tueri varentare atque eam auctorizare et si ipsi predicti fratres vel sui heredes contra hanc libertatem venire temptaverint aut alliqua occasione eam infringere voluerint tunc autem c. libras denariorum nomine pene prout supra legitur iam dicte Yte et filii et filiabus suis predictis vel eis cindes? iniuriam pacientibus dare promiserunt eaque pena soluta presens libertas perpetualiter firma et stabilis ...... et quod facient predicti fratres similiter sub eadem pena .... patrem suum iamdictam libertatem laudare et confirmare infra mensem unum ex quo eis denunciatum fuerit sine fraude. Actum in Canipa

Da pergamena corrosa nell'Arch. de' Conti di Spilimbergo in Spilimbergo.

Copia ~~Alato~~ 1214 circa Divisione de' beni e servi fatta da D. Durengo de M.y

Dnus Durenzus de Mels volens res suas, et possessiones inter filios suos diuidere ipsarum rerum et possessionum in quatuor partes fecit. In prima siquidem parte posuit Venzonum, et Haminum et Fraihaum et Pratum .. Campo cum Molendino si fecerit in predicto Prato. et illam rationem quam habet... et Arnordus cum heredibus suis Nicolaus et Paulus cum suis heredib; et Warnardum et Gosuerdum cum fratre suo et Iacominum et Dutrium cum suis heredibus. et si ista pars alicui fratri uenerit debeat filios diuidere et Iacobinus de Camino et Bernardus de Fasinis et Gastenetum de Magnano et mansos Domini Malitie de Basaglicla et illut feudum quod habuit Dominus Adalpretus Mianicio tam melioratio nem pentis sue et illut mansum de Martignaco quod tenebat Marquardus de Vilalta et Mariam de Mozio cum locum... de Carnea, et S. Saluatorem et illut Mansum quod tenet Conradus Marsador filius et feudum et Otto filium Dni Otulin per mortem Dni Ortulfi et aliut feudum debet habere ab ipso et Paulus de Meda et feudum Dni Adalpretti in Iamnico et feudum Dni Warnerij de eodem loco quot tenebat à Dno et alijs et feudum Dni W. Malitie de Basaglicla et feudum Dni Walrapni; et Bunilli de Groppio et feudum Omneboni et feudum Dni Wolframj de Artenea et feudum Reenardi de Plouia cum filijs... et feudum Dni Ionatasi et feudum Dni Piligrini fratris sui et feudum Dni Marquardi de S. Danielle et collem et siluam que dicitur Mustian situm apud siluam de prisums.

Ex consimili in Membrana existente in Archiuio Ill.mi Dni Co: Caroli Lodouici de Mels, et Colloredo prout inuenit Nicolaus Pichizini Ctis Ps A.o Not.s V.t m.e eduxit in fidem. ideo.

Di 20. Iulij. 1753. Ind.e prima

1218

[illegible]

Anno Dni M.CC.XVIII Die Dominico XII intrante Madio. Indi VII
In presentia Ranardi Militis, Salvuccii . . . presentii Canonici Raynardi
fil. Palue, Leonardi de Cerreto, Paulini Nigre et aliorum – Dnus Otto
Civit. Decanus posuit Bajamont becarium super altare S. Marie
dicte Civitatensis de mandato Dni Patriarche Bertoldi qui receperat eun-
dem Bajamondum a Conrado Piatulo, a Conone, a Valchero, s. Dominis
ejusdem Bajamondi, qui eum sibi dederunt omni suo jure resignan-
tes. Tali autem pacto quod dictus Bajamondus debet dare qualibet
anno predicte Ecclesie in Purificatione S. Marie unum den. pro re-
missione supradictorum Dominorum et ita absolutus ab omni
vinculo servitutis eorum.

(Arch. Capit. Civ. in Sacculo N. 1. Guerra t. 22 ex MSS. Cap. Civit.)

1219, 12 Maggio Cividale. Manumissione di un servo donato al patriarca di Aquileja

A. D. MCCXVIIII. Die dominico. XII. intrante Madio. indicione. VII. in presencia Ranardi militis. Galucii. Henrici filii Mazzutti. Crescencii Cono nii. Raynardi filii palme. Leonardi de cerreto. Paulini nigre et aliorum. D. Oto civitatensis decanus posuit Baiamontem beccarium supra altare S. Marie eclesie civitatensis de mandato d. patriarche Bertoldi qui receperat eundem bayamontem a Corrado putulo a Conone et a Walcheto scilicet dominis eiusdem bayamondi qui eum sibi dederunt omni suo iure resignato. tali vero pacto quod dictus bayamondus debet dare quolibet anno predicte eclesie in purificacione S. Marie 1. denarium pro remissione supradictorum dominorum et sit absolutus ab omni vinculo servitutis eorum.

Arch. Capit. di Cividale, Vol. III perg. 12.

(Da MSS° 1777 di Antonio Bianchini di Polcenigo che contiene estratti di storia di Co Polcenigo.)

1222 Divisione dei f.lli Aldrico e Varnerio q.m Varnerio di Polcenigo; ove di Servi.

15

Anno D.ni MCCXXII. Ind.e X die III Intrantis Novembris in presentia D.ni Gabrielis de Camino, D.ni Biachini de Camino, Manfredini de Bernardino de Belluno, Bertolasii de Pulcenigo, Aldrigetti de Gorza, Nicolai de Fontana (?) Alberti de Calza, Leonardi Mariisi, Joannis Notarii et Joannibus Rubei de Cilicis, Toprandi de Cavolano, Bradolino de Coneglano, Enrici de Regano etc.

Coram Dominis Odorlico Blesano et Simone de Coneglano amicis Arbitris electis pro concordio et pari voluntate Domini Aldrici et Warnerii fratrum de Pulcinico, prenominatis D.s Aldricus dedit verbum et licentiam D.no Varnerio fratri pro eligendi partem paterne et materne hereditatis, quam velet a dictis arbitris designatis. Qui vero nominatus Dominus Varnerius incontinenti et primitus elegit et D.nus Aldricus postea elegit hanc partem subscriptam.

Videlicet Domum veterem cum medietate cortivi versus Turrim burgi, turris et porta atque Pusterla Communalis etc. Et Henricum filium q.m Pagani de Brendo cum suis heredibus et bonis. Varnerium Gazinum cum uxore et Odorlicum fratrem ejus cum suis heredibus et bonis et Adelgerinum filium q.m Pagani et Purcardum cum omnibus suis heredibus et bonis, Trisana cum suis hered et bonis et Malfatum de Da Sicla cum suis bonis et Elicam uxorem Dietrici Notarii cum suis bonis et Valerianum de Ruculo cum uxorem suam et hered et bonis etc.

i due fratelli si dividono un complesso di 84 famiglie di servi coi loro eredi e beni. Si dividono anche il castello di Mizza (Zanna) e circa 200 masi parte propri parte feudali, diritti di decima, di pasolo, di pesca etc.

Per molti masi è distinta la quantità dei generi per esempio:

Mansum propri qui regitur per Avianum de Albertis qui redit III Staria frumenti, tres quartas milei, tres quartas avene, tres quartas fabee et Panizi, unam Urnam vini, XX solidos precame (di preghiera), unum Rocholinum (porco da latte), as carnes, duas fucanias et II solidos Boaticum etc.

... fatti.

Offerta di servo sull'altare; con obbligo di perpetua corrisponsione alla Chiesa..

A. D. 1219 die dominico XI intrante madio, ind. VII, in presentia Renardi Militis et aliorum D. Otto Civitatensis Decanus posuit Baiamont Beccarium super altare S. Marie Eccl. Civitatensis de mandato D. Patriarche Bertoldi, qui receperat eundem Baiamontum a Conrado Putulo, a Conone, a Volcheto scilicet dominis ipsius ejusdem Bajamondi, qui eum sibi dederunt omni suo iure resignantes, tali cum pacto quod ipse Bajamondus debet dare quolibet anno predicte Ecclesie in Purificatione S. Marie unum denarium pro remissione supradictorum Dominorum et ita absolutus ab omni vinculo servitutis eorum.

Dalle membrane del capitolo di Cividale.

NB: Fra le membrane della Chiesa di Aquileja si registrano di frequente le annuali [illegible] di servi affrancati

Proibizione di vendere un terreno allivellato, a servi. —

1222. XV exeunte augusto. Actum in Civ. Austria in presentia

D. Omnebonum Judex resignavit in manus D. Sofie Abbatisse Monasterii Civitatensis mansum in villa de S. Heliseo quem habebat ad feudum rectum et ibidem ipsa D. Abbatissa dedit prenominato Omnebono et heredibus ad libellum dictum mansum, ita quod ipse et sui heredes ~~et~~ tam masculi quam femine abeant et teneant predictum mansum et terram et de eis quidquid voluerint faciant, hoc excepto quod si voluerint ea vendere, debeant eidem Abbatisse vendere, non tamen alteri Ecclesie nec alicui servo de intra pedes (sic) solvendo annuatim VIII denarios aquilegensis monete (Manca il nome del Notajo).

Dal Vol. XIII dell' ottimo F. S. di G. D. Guerra.
nella Colleg. Portis in Cividale, tradotto
dall'Arch. di S. Maria in Valle di Cividale.

et ego Omnebonum iudex et regalis aule notarius interfui et hanc cartam scripsi:

Da copia nella Bibl. Civ. Udine. Atti dell'Arch. Gilli.

15

A D. 1

Mile

Beccar

D. P

a Com

Bajan

grand

delle

S. Mar

rum

N.B. Frate un

relazione

Nr. Negretto. 1805. 50 cm

1227, 8 marzo. Cividale. Sentenza in appello per questione di servitù, data dal Giudice ed approvata dalla Curia, presente il patriarca d'Aquileja.

Anno Domini MCCXXVII, indicione XV, die VIII intrante Mar-
cio. In presentia testium quorum nomina subter legentur supra
causa que vertebatur inter dominum Galuzium ex una parte et Ol-
vradum et Johannem fratres et eius sorores videlicet Mariam,
Viussam et Aquilegiam ex altera pro appellatione ad audientiam
D. Bertholdi Dei gratia Aquilegensis Patriarche perventa ad interro-
gationem predicti D. Patriarche per D. Johannem de Cesara fuit
iudicatum quod sententia illa a qua dictus Olvradus appellaverat
erat tenenda et approbanda. Hoc ea to si dictus D. Galuzius potest
rationabiliter probare quod dicti fratres et sorores essent sui famuli
et de sua tenuta, salvo principali; qua sententia a tota curia fuit
approbata.
Actum in Civitate Austria feliciter
Huius rei testes fuerunt D. Conradus Tergestinus Episcopus, D. Otto
Prepositus, Wolrici, Dietricus de Fonte bono, Hermannus de
Portis et alii.

Et ego Omnebonum iudex et regalis aule notarius interfui et
hanc cartam scripsi.

Da copia nella Bibl. Civ. Udine. Atti dell' Arch. Galli.

1237, 25 Gennajo Cividale. D. Rodongo di Premeriacco
rinunzia [illegible] di pagare
ognuno annualmente un Danaro alla Chiesa maggiore
di Cividale.

In nomine sancte et individue trinitatis amen. Anno domini M.CC.XXXVII. ind. X. VII die exeunte Januario. In presentia Eberardi sacerdotis de Gravarih. Ulrici diaconi. Wolrisse de ponte canonicorum civitatensium. Barbe. Starcani. pitussii. Nadali et aliorum plurium.

D. Nudongus de premeriaco pro se suisque heredibus omne ius et omnem actionem quam habebat vel habere debebat ratione uxoris sue Adaleyte bone memorie in vita dicti Nuodungi supra Michaelem suosque heredes resignavit promittens pro se suisque heredibus [illegible] V. marcharum aquilegensium non contra venire. quod si contra veniret penam solvet et tamen dicta resignatio rata et inconvulsa permanebit et dictus Michael suique heredes singulis annis in festo S. Donati quilibet pro capite suo solvat unus denarius altari Sancte Marie pro luminari.

Actum in Civitate Austria in domo Henrici. Ego Henricus imperialis aule notarius interfui et rogatus scripsi et autenticavi.

Arch. Capit. di Cividale. Vol. I. pag. 2a.

1237. 15 Decembre Villalta. Patti tra i Signori Enrico il vecchio di
Villalta e Guglielmo di Fontanabona della divisione de' figli
nasituri dai loro servi che incontrassero matrimonio.

In nomine dei eterni amen. Anno domini M.CC.XXXVII. Indicione X.
XV. die intrante decembre. presentibus domino thoma sacerdote. fodrico filii
domini wolrici lupi et hanrico de   . et warnerio. harnoldo de buia
et aliis. Talis composicio facta fuit inter dominum hanricum seniorem
de Villalta. et dominum wilhelmum de fontanabona. videlicet quod si dein=
ceps aliqui de masnata eorum legitime simul contraere voluerint.
licet contraent licet cum verbo eorum. licet sine verbo eorum. filii et
filie. qui de eis exibunt inter se dividere teneantur. tali vero pacto
et tenore. quod illi qui devenient in parte domini hanrici. masculi
et femine. hereditent proprium. et feudum. quod a domino wilhelmo.
licet a suis heredibus habebunt. Et econverso. illi et ille qui in parte
devenient domino wilhelmo. hereditent proprium et feudum quod a
domino hanrico licet a suis heredibus habebunt. et in hoc pacto et in
hac composicione uterque eorum fuit tacitus et contentus. et promise=
runt hoc pactum et hanc composicionem. perpetuo firmam et ratam
habere et tenere. per se et eorum heredes. et non contravenire aliqua
racione licet occasione. Sub pena centum marcarum arienti et qui
contra venerit. quod teneatur ad solucionem pene. et pena soluta nichi=
lominus contractus in sua permaneat firmitate.
Actum Villalte in castro sub pergola.

Ego Marinus sacri pallacii notarius. scripsi et corroboravi.

Da perg. orig. nella Collezione Joppi

1240, 11 Maggio Cividale – Patti tra il patriarca d'Aquileja ed il conte di Gorizia sulla proprietà de' figli nascituri da D. Stefano di Castel novo e da sua moglie Ingelrada di Pirgano.

Anno millesimo CC. quadragesimo. Indictione tertia decima. xi. decimo die intrante Madio in Civitate austria in maiori palacio in presentia dominorum Friderici de Pinzillis, Conradi de Rustilino, Artuichi de porpeto, Wolrici de Cucania. Bergonie de Spignimbergh, Wolrici de Glemona. Ottonis de Flagonia. Wolrici de Reifinbergh. Henrici de L...., Johannis de Cucania et aliorum multorum ibi testium rogatorum.

Dominus Bertholdus dei gracia sancte aquilegiensis ecclesie patriarcha et dominus Meinhardus eadem gratia comes Goricie talem inter se partionem habuerunt quod si dominus Stefanus de castro novo habuerit filios vel filias cum domina Yngelrade filia domini Hermanni de Pergano ad invicem (a loro volta) procreatos primus filius vel filia debet esse predicti Comitis et alii postea si qui fuerint debent communiter dividi inter aquilegensem ecclesiam (et) comitem supradictum. Et si predicti Stefanus et domina Ingelradis non haberent nisi unum filium (vel) filiam ad invicem procreatum vel procreatam ille vel illa sit comitis memorati et debet matrimonium, si quod fuerit, contrahi cum aliquo vel aliqua de domo iam dicta aquilegensi. et heredes ipsorum si quos habuerint ad invicem procreatos debent esse comunes ecclesie predicte aquilegensis et Comitis supradicti ita quod heredes predictorum domini Stefani et domine Ingelradis uxoris eiusdem insimul habiti et creati et etiam heredes heredum suorum possint hereditare tam feudum quam proprium comune. ita videlicet quod illi qui fuerint aquilegensis ecclesie possent hereditare bona tam feudatoria quam propria illorum qui fuerint comitis supradicti. et e converso similiter qui fuerint comitis possint eodem modo hereditare bona fratrum vel

sororum illorum vel illarum qui vel que fuerint aquilegensis ecclesie videlicet tam feudatoria quam propria.

Ego magister anselmus creatus ab imperatore publicus notarius interfui et hanc cartam de mandato predictorum dominorum patriarche et comitis scripsi et roboravi

Orig. nelle I. R. Arch. di Stato Vienna Repert. I.

Appendice
ai documenti goriziani raccolti da Vincenzo Joppi.
(1242 – 1364)

1242, 10 Febbrajo. Lienz. Mainardo I conte di Gorizia e l'arcivescovo di Salisburgo convengono che i loro servi possano incontrare matrimonio ed reditare a patto che i figli siano tra loro divisi tra i loro padroni.

Nos M[eynhardus] dei gracia advocatus Aquilegensis ecclesie et comes Go-ricie presenti cartula tam presentes scire volumus quam futuros, quod de consensu uxoris nostre et filiorum nostrorum cum venerabile domino nostro archiepiscopo Salzpurgensi tale promissum fecimus sive pactum, ut familie Salzpurgensis ecclesie nec non et nostris fi-delibus quando voluerunt, liceat matrimonialiter copulari; pueris tamen equaliter condivisis, ita etiam ut matrimonialiter copulati paterna here-ditate et materna tam in bonis Salzpurgensis ecclesie quam etiam in bonis nostris gaudere debeant pleno iure, equam videlicet porcionem in feudis et etiam in prediis capientes et hoc ratum habere volumus tam in ma-trimoniis iam peractis quam etiam ulterius copulandis. Et ne tempore procedente in predictis possit aliqua dubietas exoriri, providenti testimonio et cautela hanc paginam sigillo nostro iussimus consignari. Datum Luonz IIII idus Februarii indictione XV.

Perg. orig. dell'i. r. arch. di Stato, Vienna, con sigillo pendente da striscia membranacea.

1242, 2 novembre, Faglina. Esame di testimoni in un piato dell'Abate di Sesto.

(stampato)

Vol. LXXIII, Varia Fontanini p. 205. Bibl. S. Dan.

A. D. MCCXLII, ind. XV et die dominico secundo intrante mense novembris. In presentia D. Alberici de Flumo, D. Janini de Laurenzaga, Provolini eiusdem loci, Rainardi de Maregnana, ... Pagani eiusdem loci, Blanchi et ... loci et aliis.

Cum quandam causa ventilaretur nomine D. Stephani Dei gratia Sextensis Abbatis ex una parte et Henrici filii q. D. Johannis Sclavi de Laurenzaga ex altera super Rainardum Longum de Mura, quia ut dicebatur, quod dictus Rainardus esset suus homo, dictus Henricus de Laurenzaga respondebat, prod. Abbate et dicebat quod Rainardus erat homo Sextensis ecclesie. D. Janinus prod. Abbatis dixit: ego volo ostendere tuis testibus quod Rainardus dictus est homo Sextensis Ecclesie, et traxit testes. In primis Arnoldum de Maregnana traxit prius, qui iuravit et dixit: ego scio quod Rainardus Longus de Mura est homo Sextensis Ecclesie et scio quod pater meus Arnoldus fecit me [illegible] in hoc [illegible] Arnoldus iuravit et dixit: ego scio quod Rainardus Longus de Mura est homo Sextensis ecclesie

et pater meus Arnoldus fecit me sapientem in hoc. Item
Johannes Pinzagnus iuravit et dixit: ego scio bene
quod Rainardus Longus de Mura est homo Sextensis
Ecclesie et non alterius. Dominus vero Abbas tunc pre-
cepit D. Amerigo de Flumo pro fidelitate ut ipse indi-
caret, si isti testes dixissent pro D. Abbate vel non;
qui D. Amerigus dixit: pro fidelitate dico, quod bene
dixerunt omnes pro Ecclesia Sextensi et nichil pro
Ottone. D. Janinus dixit dicto Ottoni pro D. Abbate:
vultis adhuc alios audire testes quia multos habemus?
Oto dixit: ego nolo ut plures introducatis testes, quia
bene sum contentus in istis et bene videtur quod dictus
Rainardus est homo Sextensis Ecclesie et non meus: et sic
Provolinus et D. Janinus et omnes vassalli qui erant
ibi sunt secuti laudum D. Americi.
Actum in Figline in domo Pugati. Iurati D. Abbatis.
Ego Ildebrandus D. Frederici imperatoris notarius huic
interfui et scripsi.

1243. 14. Luglio. Cividale. Essendo vertenza per il possesso di tre servi tra certo Mainardo
1 e il monastero maggiore, essendosi le parti compromesse in arbitri, questi giudicarono
che abbisognando dal Monastero cinque marche, detti servi siano di ragione di
questo. — La Badessa registra dei servi (?) perchè tratta per rendere liberi detti
servi. —

In nomine sancte et individue Trinitatis amen. anno domini MCCXLIII indictione
prima, quartodecimo die intrante Julio, in presentia Beringerii Vicedomini Patriarche,
Magistri Bertoldi Plebani de Cadrubio, Wolrisse, Bertoldi Bilini Canonicorum civitatensium,
Meynardi Belkivaler, Johannis de Orchara, Hermanni de Portis, Meynardi Militis,
Rudrici, Wargendi de Foro, Moyni et aliorum plurium.

Dum controversia verteret inter Gislam Abbatissam S. Marie et Conventum ex
una parte et Meynardum Belkivaler filios suos Bertoldum Bilinum et Hericum
Tschottum ex altera supra possessionem trium servientium videlicet
Aprilis, Johannis et Henrici fratrum, utraque pars dicebat quod ei perti=
neret; tandem cum inter ipsos per eas diffiniri non possit, utraque pars
in D. Jacobum tanquam in arbitrum et amicabilem compositorem sub
pena X Marcharum arbitrio eius astare promiserunt; Vernerius advo
catus fuit ei in ... ex parte D. Meynardi Belkivaler suorum fi=
liorum quod dictus Jacobus de Marchono sic inter ipsos est arbitratus
quod dicta Abbatissa cum Conventu debet habere servos expeditos
et D. Meynardus et filius debet habere a Monasterio pro servis
V marchas et sic utraque pars sub pena X marcharum promiserunt
rata et firma habere et non contravenire.

actum in ecclesia S. Johannis de monasterio. Ego Henricus imperialis aule notarius
interfui et rogatus scripsi et autenticavi

Libro I pergamene p. 141 del Monastero maggiore di S. Maria in Valle:
sul verso dello stesso carta:
De Aprili et fratribus suis qualiter dimissi fuerunt liberi.

In pergamena senza anno, però dopo ~~[illegible]~~ il 1243 in volta d'una spesa leggesi fra le altre s.

Ego Gisla Abbatissa expendi ... pro libertate trium puerorum quos impetebat D. Meinardus Belgivaler quinque marchas.

Pergamene del Monastero maggiore di Cividale Libro p. 144.

1244. 15 luglio Cividale D. Cesera dona tre servi al monastero maggiore di Cividale obbligandoli a pagare alcuni censi. 1895

Anno Domini MCCXLIV, ind. II, die XVIII intrante mense julii. In presentia Wolriffe de Ponte Civitatis Canonici; Conradi Potere canonici eiusdem loci, Johannis Arponis, Mayri, Johannis Livift, Pizul de Monester et ejus filii Wolrici et aliorum.

D. Cesera pro remedio anime sue ac omnium parentum suorum dedit atque donavit Bertoldum et uxorem eius Enbure et filium eorum Piligrinum et omnes qui de eorum progenie exiverint Monasterio S. Marie de Civitate et supra altare ipsius monasterii ipsos resignavit quos D. Gisla Abbatissa illius monasterii recepit, ita quod seniores qui fuerint de generatione illa et habitaverint supra terram quam habitat idem Bertoldus solvere debent nomine censsus singulis annis tria denaria aquilegensia, post mortem vero dicte D. Cesere ~~in perpetuum~~ solvere debent nomine censsus pro sedimen ubi habitant in anniversario eius sex denaria Aquilegensia ad celebrandas sex missas pro anima dicte D. Cesere in perpetuum. quam donacionem seu resignationem promisit ipsa D. Cesera non contravenire aliqua ratione vel occasione alicuius interveniente persona, ita dedit eos in tenuta memorati monasterii. Actum est hoc in dicto monasterio.

Ego Jacobus Sacri imperialis notarius interfui rogatus hoc scripsi et roboravi

Dal libro I pergamene del Monastero maggiore. p. 143 nel Mus. Civ. di Udine.

di masnata

... tria in Sala
... ne et Conone
..., Sibottino ...
et de ...
... heredes tam
... muniter o...
Cononis ...
Conones et
... omnia
... omittentes
... predicta

... sub pena XXV marcharum denariorum aquilegensium etc. ~~...~~ nec contrafacere. ... quibus fideiussores extiterunt pro d. Conone d. Johannes de Cucanea q. d. Wodorlici et pro d. Ayng. d. Henricus de Villalta etc. Julianus de Prazolia notarius.

Da copia nel vol. XXXIII Mss. ... Arch. Capit. Udine

In pegam

tabelatz

Ego

quosicy

Ignem

~~DOCUMENTI~~

Stampato 1895
(Nov. 6)

VI

XXII

1257 12 Giugno. Cividale. Convenzione per la divisione de' figli di servi di masnata comuni tra i Signori di Strassoldo e quelli di Moruzzo.

Anno domini MCCLVII ind XV die XII intrante Junio. In Civitate Austria in sala ante cameram d. Patriarche, presentibus dominis Henrico de Villalta, Johanne et Conone fratribus de Cucanea, Glizoio de Mels, Conrado de Sacilo, Dietrico de Cornu, Schotto et Conrado Baderla Civitatensibus et aliis.

Coram venerabili d. Gregorio Dei gratia Patriarcha Aquilegensis de ipse et de voluntate et consensu ipsius dominus Aynz de Strassu ex parte ... et ... Moruzio ex altera concordaverunt et inter se pepigerunt quod heredes tam masculi quam femine qui nati et nascituri erant et provenirent communiter ex Confin homine eiusdem d. Aynz de Strassa, et Truta femina ipsius d. Cononis de Moruzio uxore prefati Confin, medii esse debent d. Aynz et medii d. Cononis et se dividi et quod iidem heredes hereditare debent communiter et equaliter omnia bona patris et matris presentia et futura, mobilia et imobilia, promittentes stipulatione d. Aynz et Cono prefati pro se et heredibus suis predicta omnia et singula perpetuo firma et rata habere ac tenere nec contrafacere vel venire etc. sub pena XXV marcharum denariorum aquilegensium etc. de quibus fideiussores extiterunt pro d. Conone d. Johannes de Cucanea q. d. Wodorlici et pro d. Aynz d. Henricus de Villalta etc. Julianus de Brazolio notarius.

Da copia nel vol. XXXIII Mss. B... Arch. Capit. Udine.

1254. 12 Giugno. Cividale. Convenzione per la divisione dei figli di Servi di masnata comuni tra i Signori di Strassoldo e quelli di Moruzzo.

Anno Dominice Nativitatis MCCLVII, ind. XV, die 12 intr. Junio. In Civ. Austria in Sala ante Camera D. Patriarche, presentibus DD. Henrico de Villalta, Johanne et Conone fratribus de Cucanea, Glizoio de Mels, Conrado de Sacilo, Dietrico de Cornu, Sibottone et Conrado Bederla Civitatensibus et aliis

Coram Rever. D. Gregorio Dei gratia Patriarcha Aquilegensis Ecclesie et de voluntate et consensu ipsius D. Ayngi de Strasu ex parte una et Cono de Moruzio ex altera, concordaverunt et inter se pepigerunt quod heredes tam masculi quam femine qui nati et nasituri erant et provenirent communiter ~~de~~ ex Confin homine ejusdem D. Ayngi de Strasu et Truta femina ipsius D. Cononis de Moruzio uxore prefati Confin, medii esse debent D. Ayngi et medii D. Cononis et sic dividi et quod iidem heredes hereditare debeant communiter et equaliter omnia bona patris et matris presentia et futura, mobilia et inobilia, promittentes stipulatione ~~prefati~~ D. Ayngus et Cono prefati per se et heredibus suis predicta omnia et singula perpetuo firma et rata habere ac tenere nec contrafacere vel venire et sub pena XXV March. den. Aquileien. de quibus fideiussores extiterunt pro D. Conone D. Johannes de Cucanea q. D. ~~Wodolrici~~ et pro D. Aygno D. Henricus de Villalta ~~etc.~~

Julianus de Mugello not.

~~Dal Vol. XXXIII Varia Mss. Bini.~~

Dal vol. XXXIII Mss. Bini Arch. capit. Udine.

... unus degluttivit. promisit et ... secundum ... sibi se et suos heredes cum omnibus expensis et obligatione suorum bonorum, pro se et fratris sub pena et debito Centum librarum denariorum hanc libertatem semper firmam et ratam habere et retinere et nulla racione vel occasione numquam contradicere

1261. 25 Febbrajo. Nel castello di Porcia. Un vassallo de' signori di Porcia coll'assenso di quelli; manomette una sua serva.

A. D. Mill. ducentesimo sexagesimo primo. indictione quarta. die veneris quarto exeunte februario. In presentia presbiteri Francisci. Nicolai de presbitero Zeno. Johanni Pilice. Henrici venatoris. Petri fratris Johannis Rufi. domini Sclavoluschi saccate curie. Mori de ....
Jacobum filium Lupisini qui testes fuerunt de Porcilleis et aliorum plurimorum testium.
Dominus Faonxuti de Porcilleis de voluntate et consensu suorum dominorum Articki et Gabriellis de Porcilleis amore dei et remedio anime et animarum suorum mortuorum dixit Gisslam suam ancillam filiam bone femine Osgalda Henrici fratris domini Rusticelli de Porcilleis liberam et absolutam et eam ab omni vincullo servitutis absolvit et dixit secundum quod ab ingressis parentibus dotata et sic ille qui in condominio positus esse et sicut ille qui manibus sacerdotis datur et conducitur ter circa sacrum sanctum altare proteg.... romane sit et aperte sicut quilibet civis romani et quidquid ipsa exinde fecerit sue comoditati et incomoditati faciat fieri omni contradictione dicti Faoxuti vel suorum heredum et secundum quod quilibet liber hoc facit et si quis hanc libertatem frangere voluerit quod ipsi sint ita malediti sicut fuerunt Datam et Abiron quos fratres vivos deglutivit. promisit et ... secundum . . . . . . per se et suos heredes cum omnibus expensis et obligatione suorum bonorum pro se et fratris sub pena et debito Centum librarum denariorum hanc libertatem semper firmam et ratam habere et retinere et nulla racione vel occasione nunquam contradicere

ille ec odur- | rasca de | 1887 | (...)ndibus | notto | tenfa | inoria | et | (...)tus | (...)erunt | rice | tatem | heredes | rum | Si vero | edite | tem | re | Varnero | um | re | ipsius

et siquis contravenire voluerit quod teneatur solvere penam. pena quoque soluta teneat roborare totum ut supra legitur contra omnes homines de medio . . . . semper servet incorruptam. Actum in castro de Porcilleis in platea feliciter.

Ego Johannes de Francà sacri pallacii notarius interfui rogatum scribere scripsi.

Da copia corretta sulla pergamena originale nell'Arch. de' Conti di Porcia in Pordenone.

1261, 3 ottobre. Cividale. Matrimonio tra una [illegible] del Monastero di Cividale ed un [illegible] dei Signori di Villalta. —

In nomine Christi amen. Anno MCCLXI, ind. IV, die ultimo mensis Octobris, in Monasterio Civitatensi, presentibus ... Conrado de Portis ... etc. D. Gisla Abbatissa Monasterii S. Marie de Civitate ... ex una parte et D. Henricus de Vilalta pro se et nepotibus suis ... ex altera pactum ... fecerunt quod Warnerus de Vilalta nepos D. Birnardi de Vilalta homo dicti D. Henrici et nepotum debet habere Detam filiam Vidroni de Pion de prope Civitatem feminam dicti Monasterii Civitatensis in suam uxorem legitimam et quod eorum heredes qui ex eis nati et nasituri erunt utriusque sexus dividi debeant. Et medietas eorum esse debeat dicti Monasterii, alia vero medietas dicti D. Henrici et nepotum. Si vero unum tantum haberent heredem predicti Warneri et Dette, ille debeat esse expedite predicti Monasterii. sed nihil habere debeat de bonis D. Henrici et nepotum. —

Vol. X/II delle Aiun F. G. del [illegible] Guerra, delle pergamene del Monastero di S. Maria in Valle in Cividale

[illegible] Signori di Villalta ed una
[illegible], ecclesiastici [illegible]

Stamp. 1889

Decembris, presentibus
[illegible]nte, Pachanotto,
tate et consensu
Thomasine, monia
neatus pro se et
et nepotibus suis
herunt et fecerunt
dict. D. Henrici
de prope Civitatem
et quod eorum heredes
et medietas eorum
i et nepotum. Si vero
debeat esse expedite
et nepotum. Item
edite et integre

habere omnia bona materna dicte Dete que tunc habebat et quod ipsa cum dicto Varnero et ipsius heredes acquirerent in posterum de bonis dicti monasterii. Et pars dictorum heredum D. Henrici et nepotum et eorum heredum etiam expedite et integre habere debeat bona que dictus Varnerus tunc habebat et quod idem Varnerus vel ipsius heredes in posterum [illegible], et habituri erant de bonis dicti D. Henrici ...

et siquis contra

soluta teneat

de medio . .

castro de Porc

Ego Johannes

scribere rog

Da copia

di Porc

1261. 31 Dec. (rectius 1260. 31 Dec.) Cividale. "Matrimonio tra un servo de' figli di Vilalta ed una serva del Monastero maggiore, a patto di dividere i figli nati e nascituri tra i padroni; eccettuato nondimeno ..., quello appartenga al Monastero. Patti delle eredità dei figli." –

Nomp. 1889

In nomine Domini amen. Anno ejusdem ~~...~~ MCCLXI, ind. IV, die ultimo mensis Decembris, presentibus D. Henrico de Castelivio, Wecelone de Teyzano, Bertramo Civitatense, Pachanotto, Conrado de Pertica, Jacobo dicto Cuss, Wolvrado Civitatense et aliis.

D. Gisla Abbatissa monasterii S. Marie de Civitate, de voluntate et consensu Dominarum Sophie de Otopio, Pilindis, Marie de Vilalta, Galiane, Thomasine, monialium ejusdem monasterii et ut eedem asserebant totius eorum conventus pro se et eorum conventu ex una parte et D. Henricus de Vilalta pro se et nepotibus atque ac ipsorum heredibus ex altera pactum huiusmodi inter se habuerunt et fecerunt quod (Varnerus) de Vilalta nepos D. Birnusii de Vilalta homo dicti D. Henrici et nepotum debet habere Detam filiam Vidront de Pion de prope Civitatem femina dicti monasterii civitatensis in suam uxorem legitimam et quod eorum heredes qui ex eis nati et nasituri erant utriusque sexus dividi debeant et mediatas eorum esse debeant dicti monasterii, alia vero medietas dicti D. Henrici et nepotum. Si vero unum tamen haberent heredem predicti Varnerus et Deta, ille debeat esse expedite prefati monasterii, sed nihil habere debeat de bonis D. Henrici et nepotum. Item quod pars dictorum ~~heredum~~ que fuit dicti monasterii expedite et integre habere debeat omnia bona materna dicte Dete que tunc habebat et quod ipsa cum dicto Varnero et ipsius heredes acquirerent in posterum de bonis dicti monasterii. Et pars dictorum heredum D. Henrici et nepotum et eorum heredum etiam expedite et integre habere debeat bona que dictus Varnerus tunc habebat et quod idem Varnerus vel ipsius heredes in posterum ... et habituri erant de bonis dicti D. Henrici ...

[illegible] Actum di. Marigo [illegible] Anth. Vot. Udine.
A.° 1262 [illegible] Dño [illegible] in presentia [illegible] filij q. d. Hermanni de [illegible], Ulrici filij q. Buie de Pavilliis, Lanam, Varnerii, filiorum q. [illegible] de Maduno et aliorum.
Marquardus filius quondam Domini de Meduno renovavit fidelitatem Domino Philippo filio quondam D. Pauli de Meduno recipienti pro se et fratribus suis per unum hominem de masnata. Actum Meduni in curia Volframi.

Datum

(1263. 14 Febbrajo. Nel castello di Varmo. Il signor Engelpreto di Belgrado vende ad Artuico di Castello un suo uomo di masnata.

In nõie xpi. Am. Anno Dñi Millo ducẽo sexagesimo
tercio Indic. sexta die xiiij intrante Febr. Presentibus
tt. videlicet Dñis Asquino et Frideric. et Bojania fratribus
de Varmo. Randolo de Scravalle. Jacobo de
Canpello. et aliis. Dñs Engelprẽus de Belgrado pro
libris viginti et quinque dñr Veron parvorum de quibus
a Dño Hartuico de Castello vocavit se bene solutum
renunc. omni exceptione non numerate et dacionis tempore
huius contractus. et omnia alia suo juri !!! se et suos heredes
fecit datam et vendicionem ipsi Dño Hartuico
accipienti pro se et suis heredibus de uno suo hoie
videlicet Anton. nõie filio quondam Wezelonis hoîs sui
de Belgrado. et de eodem Antonio investivit. Rinaldum
et Henricum de Castello pro se et suos heredes recipientes
pro ipso Dño Hartuico. suisque heredibus ad rectum et
legale feudum. Ita quod predictus Dñs Hartuicus et
sui heredes jam dictum Antonium cum suis heredibus
habeat. teneat. atque possideat. cum omni sua potestate
in jure feudi recti et legal. Insuper promisit
dictus Dñs Engelprẽtus pro se et suos heredes jam predictis
Dñis Hartuico Rinaldo atque Henrico. et eorum
heredibus predictum Antonium cum suis heredibus in ratione
recti et legal feudi warentare et defendere cum
ratione ac legittime auctorizare contra quemlibet hominem
in pena dupli sub extimatione qui fecit. mini. C. sol. Veron parvorum. quod si contra ...... omnia solvat. et pena soluta
vel non contractus in sua permaneat firmitate. omni exceptione
remota. omnique auxilio legum renunciato. quod huic posset
aliquatenus contravenire. Et insuper promisit dictus Dñs
Engelprẽus in dicta pena jam dictum Antonium Dñis
Comitibus de Goricia refutare infra annum et diem post
quam venerit in Forojulium et facere Henricum sine suis bonis dandis fac. acceptare. et ibi in presentia predicti Rinaldi et
Hen. fecerunt dicto Dño Engelprẽto Homaticum et fidelitatem tamquam vassali suo Dño de... tenendo, et ibi
presenti predictum Antonium corporaliter posuit......

Datum

(margin notes:)
pro sibi dre
dix. debet pui
et predictum Rinaldum et ...

Datum in Castro de Warmo.

Et ego Marcus d' Venier... sacro... ...
roboravi.

Ex Autographo alicubi corroso, diligentissi-
me cum [illegible] 1795.
Extat apud Comitem Antonium Frangipane
ex Dynastis de Castello: qui quum pleraq.
legere non potuerit, illud mihi transcriben-
dum misit.

[illegible]

1263. / 14 Feb. Nel castello di Varano. Vendita di un servo di masnata

In Christi nomine Amen. Anno domini 1263 die 18

Mense Febj, presentibus rogatis testibus, videlicet

D.D. Aquino, ac Federico à Ragonia fratribus - - - -

Rondolo de Sevavalle, Jacobo - - - - - et alijs.

Dnus Angelspelus de - - - pro libris trigintaquinque

Denariorum - - - - parmens. de quibus à Dno Artusico

de Castello vocavit se bene solutum renuncians omni

exceptioni numerate et date supradicte pecunie tem:

pore hujus contractus - - - - pro se, et suos

heredes fecit datam venditionem ipsi Dno Artusio reci:

piente pro se, et suis heredibus de uno suo homine

videlicet Antonio - - - - - - - - - - -

et de eodem Antonio investivit - - - ac Artusico

de Castello pro se, et suos heredes recipientis pro ipso

D. Artusico suisque heredibus ad rectum, et legale feudum,

ita quod predictus D. Artusicus, et sui heredes eundem dictum

Antonium cum suis heredibus habeat, teneat, atque

possideat cum omni sua potestate in jure feudi,

recti, et legalis. Insuper promisit dictus D. Angelspre:

lus pro se, et suos heredes cum predictis Dnis Artusico

- - - - atque Herlinco, et eorum heredibus predictum

Antonium - - - - in jure recti, et legalis feudi

warentare, ac defendere - - - - - - - -

et pena soluta, vel non contractus in sua firmitate per:

maneat - - - omni exceptioni remota, omnique alio

auxilio legum

[illegible] [illegible] . . . [illegible]
Dinefrita.

[illegible]

[illegible] Die XI intrante martio, in presentia D. Rigardi de Pallinico, D. Magnardi de Maniaco, D. Tomasii [illegible] filii [illegible]
Morandinus et [illegible] fratres filii Pavasii dicti Bolzanilla, presente dicto patre suo iuraverunt fidelitatem Domino Federico filio quondam D. Widulini de Maniaco [illegible] homines de masnada ipsius D. Federici [illegible] ipsum et eius bona ubicumque) sicut homines de masnada ipsius D. Federici.

Actum Maniaci in domo dicti D. Tomasii. –

1264, 1 ottobre Tricesimo Servi toccati nelle divisioni ad Ottolino q. D. Candido di Tricesimo.

A. D. Mill. CC. LX. IIII. Indictione VII. die primo intrante Octubre. presentibus D. Bernardo de Zucula. Iohanne filio mo. D. Henrico de Vilalta qui prius dicere dabui. D. Cono de Muruccio. D. Henrico de Castellerio. Leonardacio de Bragacho. D. Carulo et Leonardo fratribus de Castro novo et aliis convocatis testibus.

Cum Ottolinus. Leonardus. Candidus et Appinus fratres filii q. D. Candidi volentes inter se bona paternalia sortiri sivi dividere. taliter sortiti fuerunt. quod in parte prefati Ottolini de massata devenit | 1 Diepoldus cum uxore sua et heredibus eorum | 2 Item Artuicus magnus cum filiis suis et filia et heredibus filie. | 3 Item Montagoius et mater eius. | 4 Dominicus Gongus cum heredibus suis. | 5 Conradus et Hirmingarda uxor eius cum filia sua Indrigina | 6 Item Scozalg barberius. | 7 Item Engela uxor Petri de Glemona | 8 Saragit filia Domini Rumei | 9 Item uxor Garissi cum heredibus suis | Ad cuius divisionis favorem dicti fratres unus alteri dedit cessit tradidit omne ius omnemque actionem realem et personalem utilem et directam habitam in ipsis personis, ut quilibet partem suam habeat ut dictum est et teneat omnemque suam voluntatem et utilitatem ex ea facere debeat.

Actum Tricessimi in burgo in porticu dictorum fratrum.

Ego Blasius imperiali auctoritate notarius cum testibus interfui et hanc cartam rogatus scripsi.

Perg. orig. nell'Arch. Capitolare di Cividale Vol. VII. N. 56.

1269. 25 Gennajo.

Offerta di Servi al Patr. Gregorio con beni e redditi i quali

MCCLXVIIII. XII Ind. apud Civitatem in Camera Patriarchali, die VII exeunte Januario presentibus D. Wecellone Abbate Belliniensi, D. Johanne Archidiacono Aquilegensi, D. Mattheo de Rivarotta, Marquardo de Rezonea fratre ejus et Rapotto de Pulcinia testibus ad hec vocatis et aliis. D. Asquinus de Varmo constitutus in presentia Ven. Patris D. Gregorii Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarche per se suisque heredibus pro anime sue ac parentum suorum remedio, libere mere et pure dedit et assignavit Contardum presentem filium qm Adalpretti de Varmo et Mariam uxorem eius et filios ipsorum scilicet Franciscum filium et Judam filiam et Conradum Lattardum filium ipsius Contardi absentes tamquam presentes suos servos et homines de masnata in manibus Ven. Patris D. Gregorii Dei gratia Patriarche Aquil. recipientis nomine et vice ipsius Aquilegensis Ecclesie, absolvens eos per se suosque successores et heredes ab omni vinculo servitutis in quo tenebantur sibi D. Asquino et dimittens eidem Contardo recipienti per se suo nomine et nomine predictorum uxoris et filiorum omnia sua mobilia et immobilia et omnia que habebant quocumque nomine censeantur preter decem et octo campos terre sitos iuxta Varmum, octo decimales in villa de Varmo sitos et nemus quoddam situm iuxta villam de Varmo prope aquam que dicitur Gray, quos campos et decimales et quod nemus supradictus D. Asquinus per se suosque heredes ipsi Contardo recipienti pro se suisque heredibus ad rectum feudum habitancie iuxta consuetudinem terre Fori Julii de sua tenuta manu propria investivit, ita ut ex nunc in perpetuum predicti Contardus, uxor et filii ac eorum posteritas esse debeant Case Dei et nemini nisi Patriarche qui fuerint pro tempore et ipse Case Dei Aquilegensi teneantur in aliquo respondere.

Ex notis Jo. de Lupico in Vol. 65 Mss Bini Bibl. Capit. Utini. —

[illegible]

[illegible] CLVIIII [illegible]

[illegible] Bon. Pa[illegible]

[illegible]

hoc [illegible] aggregata [illegible]

Cum [illegible]

[illegible] in toto [illegible]

[illegible] D. Antu[illegible] [illegible]

Pat. [illegible] et [illegible]

[illegible] et acceptatio tantum

et [illegible] dicta [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1271, 25 Febbrajo Gemona. Promessa di D.a Pontelfina di Gemona fatta da un suo servo

A.D. MCCLXXI, die vicesimo quinto februarii; presentibus D. Henrico q. D. Leonardi, Bernardo Beta, Petro et Pellegrino et aliis

Domina Pontelfina de Glemona pro se et filiis suis promisit et pactum fecit manutenere et warentare Duretum de Clusa contra omnes personas tanquam tenere et manutenere suos proprios homines de masnata, quandiu ipse Duretus habitabit ab illa parte pontis Perarie: Qui Duretus predictus occasione remissionis et pacti predicti promisit dare et solvere annuatim in festo beate Marie de Augusto (XL denarios) pro ... dicte D. Pontelfine et filiis suis, quandiu ut dictum est habitabit ab illa parte pontis Perarie et si non esset ibi habitandum ab illa parte pontis Perarie omnia predicta cassa sint etc.

Actum Glemone in camera Dne Pontelfine.

Dagli atti di Giacomo Vitussio not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

1292 5 ...
12 ... XI ex Aug. ...

13 aprile 1273
Divisione di servi.

Da pergamena originale nella Biblioteca Comunale di Udine.

In nomine Domini amen. Anno ejusdem nativitatis millesimo . . . ducentesimo septuagesimo tercio, indictione prima, die terciodecimo intrante Aprili In Capitulo Fratrum Minorum Civitatis Austrie, presentibus Fr. Wolfalco de Oleis fratrum Minorum, Dominis Walvino de Portis et Jacobo Canonicis Civitatensibus, et Dominis Detmar de Vendoio, Andrea de Canussio, Mertingero de Adellaco, Henrico filio olim D. Ropretti de Budrio, Henrico de Portis, Magistro Seango, Conrado Boianno, Petro Notario, Wetta de Civitate, Jomnano de Gallano, Conrad de Cornoleto et aliis.

D. Henricus maior de Villalta habitans in Tayzano et D. Artuicus de Castello supra divisione tunc facienda inter eos de filiis ac filiabus ac bonis olim D. Wecelli de Tayzano hominibus eorum communiter et concorditer taliter incordarunt, diviserant et pepigerunt, videlicet quod Orandus, Leonardus, Ulrigrinus filii et Lucardis filia dicti D. Wecelli et qui ex eisdem et abs eisdem nati sunt et nasituri cum bonis et peculio ipsorum presentibus et futuris esse deberent D. Henrici predicti et suorum heredum. Elvinus autem et Petrus et Pirucus filii ac Maza filia dicti D. Wecelli et qui ex eis et abeis nati sunt et nasituri cum bonis et peculio ipsorum presentibus et futuris esse debeant dicti D. Artuici de Castello et eius heredum. Irmingardis vero filia ejusdem D. Wecelli cum suo peculio seu bonis presentibus et futuris remansit in comuni equaliter inter ipsos Dominos Henricum et Artuicum et eorum heredes: tali insuper pacto, condicione, et forma quod Lucardis et Irmingardis predicte quelibet earum habere debeat de bonis olim D. Wecelli pro partibus suis tantum quantum habuit dicta Maza soror earum.

Item quod mater ipsarum et dictorum puerorum debeat habere iura sua.
Item quod Domina Sophia soror et Gisla filia dicti D. Wenceli
habeant siquid habere debeant et quidquid habere debent de bonis
que fuerunt eiusdem D. Wenceli et quod hoc amicabiliter si fieri
poterit, alioquin mediante iusticia componatur, discutiatur
et diffiniatur inter ipsas et fratres predictos. Residua vero
bona omnia olim dicti D. Wenceli equaliter dividi debeant inter
dictos sex fratres et eorum esse, ita tamen quod illi qui cesserunt
in parte D. Henrico et eorum heredes ipsorum aliquo vel aliquibus
decedentibus ab intestato et sine herede sibi vicissim inter se succe=
dere debeant, donec aliquis ipsorum vixerit, nullo autem ipsorum
remanente herede, illi qui cesserunt in parte D. Arturico et
eorum heredes proximiores, eis succedere debeant et bona heredi=
tare illorum. Et simili modo illi qui cesserunt D. Arturico in
parte et eorum heredes inter se sibi succedere debeant, nullo vero
ipsorum emanente herede, illi qui cesserunt D. Henrico et eorum heredes
eis succedere debeant et bona hereditare ipsorum. Quam divisionem,
concordiam et pactum prescripta, D. Henricus ex parte una et D. Arturicus
ex altera predicti per se et eorum heredibus stipulatione promiserunt
sibi vicissim attendere ac perpetuo observare, nec contra per se vel
alios aliquo tempore facere aut venire ratione aliqua seu causa,
imo sibi vicissim integre resarcire omne dampnum et litis expensas

quas altera ipsarum partium occasione alterius pro predictis attendendis et observandis incurreret vel faceret in iudicio sive extra sub pena quinquaginta marcarum denariorum Aquilegensium pro omnibus et singulis antedictis stipulatione premissa, qua soluta a parte non observante solvenda parti eadem observanti vel non soluta, omnia et singula suprascripta nichilominus obtineant perpetuo stabilem firmitatem.

Ego Iulianus de Ruzolio imperiali auctoritate notarius predictis interfui ac rogatus scripsi hoc instrumentum tradens D. Antuico predicto.

1273, 13 Agosto. Gemona. D. Amalrico di Osoppo rimette due suoi terreni posti di là Pievano di Osoppo.

A. D. MCCLXXIII, ind. I die XIII intrante Augusto, presentibus D. Ottaviano de Osopio, Odorico filio [illegible] Con, Johanne Ungaro de Glemona, Jacopo de Portis, Henrico et Artuico filiis eius, [illegible] sartore de Glemona, Leonardo de Codroipo, testibus et aliis.

D. Amalricus de Osopio per se suisque heredibus pro remedio anime sue etc. de parte absolvit Warnerium et Wreydant [illegible] filios Marie filie quondam .... Epponi de Osopio filios Hermanni dicti Manasii Plebani de Osopio et omnes heredes ex ipsis quomodo descendentes etc. dando et dimittendo eos domino Aquilegensi etc. et fecit procuratores et nuncios ad refutandum eos Ecclesie Aquilegensi D. Ottavianum predictum et D. Rodulphum de Osopio [illegible] unum eorum vel ambos, ita quod nullus Patriarcharum possit alienare etc. Promisit firmum etc. sub pena X marcharum puri auri, medietas domino Terre et altera medietas cui lis movebitur etc. pena persoluta vel non etc.

Actum Glemone ante domum Jacobi de Portis.

Dalle note di Giacomo N. di [illegible] not. di Gemona. Arch. [illegible] Udine.

1274, 13 Agosto. Gemona. Manumissione di servi figli di Ermanno detto Pievano di Osoppo.

A. D. 1274, die 13 intrante Augusto, presentibus presbitero D. Octaviano de Osopio. Nicolao filio Siuridi eiusdem loci. Johanne Imizan de Glemona. Jacobo de Portis. Henrico et Artuico filiis eius. Lazaro de Glemona. Valente de Osopio. Leonardo de Codroipo testibus.

D. Almaricus de Osopio per se suosque heredes pro remedio anime sue. et parentum etc absolvit Warnerium et Wragdancum licet absentes filios Marie filie q. Valesii Eponi de Osopio. filios Hermanni dicti Manusii Plebani de Osopio. et omnes heredes ex ipsis amodo descendentes etc dando et dimittendo eos ~~Ecclesie~~ domo Aquilegensi etc. fecit procuratores et nuncios ad refutandum eos Ecclesie Aquilegensi D. Octavianum predictum et D. Rodolfum de Osopio. licet absentem unum eorum. vel ambos. ita quod nullus Patriarcharum possit alienare etc. Promisit firmum sub pena x marcarum puri auri. mediam Domino Terre. et aliam mediam cui lis movebitur etc. penaque etc. Actum Glemone ante domum Jacobi de Portis

Dagli atti di Giacobo Nicolussio not. di Gemona. Arch. Not. di Udine.

1275, 12 Novembre. Gemona. Giuramento di due servi di masnata.

A. D. MCCLXXV, die XII intrante Novembri, presentibus D. Leonardo, Henrico eius filio, Zoyone sartore testibus de Glemona et Wargendus Nisphitaqq.

Gerardus filius q. magistri Conradi et Zarlus, sartor, ad sancta Dei quatuor evangelia iuraverunt d. Candido filio q. D. Candidotti de Glemona tanquam eorum Domino sicut homines de masnata

Actum Glemone in Ecclesia maiori Sancte Marie

Dagli atti di Giacomo Notaio notajo di Gemona. Arch. Nott. Udine.

1245, 23 Novembre. Villalta. Condizione di monacarsi imposta, ad una serva nella manumissione, essendo figlia di D. Federico di Villalta.

A.D. 1245, die VIII exeunte Novembri, presentibus D. A[Dal=genio] Episcopo Feltrense. D. Mathia de Glemona eius nepote: D. Riardo de Bergamo. D. Odolrico decano Feltrensi. D. Achillotto presbitero de Belluno, Gabrisio de Belluno, D. Aztrusio de Villalta. Frucerio habitatore .....

Domini Dietalmus. Rantolfus et Henricus de Villalta per se et D. Ludvicum eorum fratrem et eorum heredes pro remedio animarum suarum etc dimiserunt liberam Prounit eorum servam filiam D. Fedrici de Villalta. ita quod ipsa debeat habitare et stare in monasterio. et si non faceret quod sit eorum sicut prius. et promiserunt sibi etc.

Actum in Villalta sub abate. et eandem dederunt nomine liberationis dicto D. Liardo pro nuncio.

Dalle note di Giacomo Nibissio not. di Gemona. t. cit. Bibl. Udin. edito dal Lirutti: Dissertaz. Medii Evi.

1275, 23 Novembre. Villalta. I Signori di Villalta manomettono una loro serva figlia di D. Federico di Villalta.

A. D. MCCLXXV, ind. III, die VIII exeunte novembri, presentibus D. A[ngerio] Episcopo Feltrensi, D. Mathia de Glemona, D. Briadore de Bergamo, D. ... decano Feltrensi, D. ... preposito de ... Belluno, D. ... de Villalta, ... habitatore in Villalta et aliis.

Domini Detalmus, Rantolfus et Henricus de Villalta fratres pro se et D. Ludovicum eorum fratrem et suis heredibus pro remedio animarum suarum ... liberam eorum famulam filiam D. Federici de Villalta ita quod ... debeat habitare et stare in monasterio et quod non ... facere ... quod eorum ... ipsius ... permiserunt firmam ... dederunt nomine liberationis dicto D. Briado pro nuncio.

Actum in Villalta sub arbore.

Sagi atti di Giacomo ... not. di Gemona. ...

1276, 22 Luglio. Gemona. Rinuncia d'un maso ai Signori Mattia di Gemona fatta da Pietro q. D. Congo di Prampergo, senza menomamento dello stesso, ed investitura allo stesso di [illegible] masi in Vergiaco

A. D. MCCLXXVI, ind. IV, die x exeunte Julio, presentibus Brussavilla de Zellaco, Nicolao de Altaneto, Blasio notario, Rabino notario, Odrico Bochapilosa de Glemona et aliis.
Petrus filius q. D. Cuonzonis de Prambergo per se suosque heredes tradidit ac reffutavit D. Mathie de Glemona recipienti pro se et fratribus suis et eorum heredibus quendam mansum situm in Basalgella quem ipse Petrus habebat in feudo a predicto D. Mathia et heredibus, qua quidem reffutatione facta et recepta ad preces ipsius Petri dictus D. Mathias de dicto manso investivit eundem Petrum usque in vita eius iure recti et legalis feudi; tali pacto et consensu inter eos apposito quod dictus Petrus dictum mansum non valeat vendere, donare, obligare vel aliquo modo alienare per quod possit prejudicium generare dictis dominis. Promiserunt unus alteri predicta observare et firmum tenere in pena dupli dicte bonitatis, penaque soluta vel non etc.
Eodem die, presentibus testibus predictis. Cum D. Mathias et Federicus fratres filii q. D. Henrici de Glemona per se et fratres eorum attendas Odricum et Algerium manumisissent et absolvissent Petrum de Glemona filium q. D. Cuonzonis de Prambergo et relaxassent ipsum domini Aquilegensi ut continetur in publico inde instrumento facto per manum Rabini notarii, ipsi fratres predicti per se et Odricum et Algerium eorum fratres dederunt et tradiderunt et investiverunt ad rectum et legale feudum [illegible] dicto Petro usque ad vitam suam [illegible] mansos sitos in Villa de Vergiaco cum omnibus eorum redditibus et pertinenciis eisdem, ita tamen quod si dicti fratres vel eorum nuncius vel

aliquis pro eis dabunt vel dabit annuatim VII marchas denar. aquilegensium, tunc ipsius redditus dictorum mansorum in possessione dictorum fratrum pervenire et esse debeat, aliquin dictus Petrus dictos redditus in se recipiat ita tamen quod ipse Petrus non possit ipsos vendere, donare et neque collectum precii imponere et e converso usque ad vitam suam computando sextarium frumenti duas quartas XV denarios, item duo congia vini XX denarios, item duas quarta millei X denarios, item duas quartas avene VII denarios, item gallinam cum ovis duos denarios; item tres denarios pro exenio et si de dicto redditu superfluerit de predictis redditibus tunc illud in dictis fratribus revertatur et si ipsi Petro aliquid de ipso redditu [illegible], tunc ipsi fratres sibi complere debeant annuatim usque ad [illegible] dictarum VII marcharum den. aquil. ipsius redditus complementi; cuius defectus redditus complementi dictus Rubinus notarius de Glemona extitit fideiussor ad peticionem dictorum fratrum.

Item quod dictus Petrus habere debeat cum usu et fructu dominium domorum Wolrici que fuerunt Venaldi in Macellis usque ad vitam dicti Petri et si contingerit quod dicti fratres dictam domum vendere voluerint, tunc ipse Petrus exire debet et tunc habere domum cum curia que olim fuit D. Ciriaoti cum sibi pertinet. Promiserunt non contravenire ratione aliqua vel ingenio seu causa sed in ratione omnia predicta warentare et deffendere etc sub pena dupli etc penaque soluta vel non etc. Nunius tenuta Nicolaus testis dictus.

Actum Glemone in domo dicti Petri in qua moratur

Dagli atti di Giacomo [illegible]bissio not. di Gemona. Arch. Not. d'Udine.

1278, 28 Gennajo. Tarcento. Patto di dividere la prole dei servi dei signori Federico di Caporiacco e Mattia di Gemona, qualora contraessero matrimonio.

A. D. 1278, die IV exeunte Januario. presentibus D. Detalmo de Villalta. D. Rodulfo de Savorgniano. Francolino de Legio. Artuico de Manutio. Gregorio calcifice. de Glemona et aliis.

D. Federicus de Cavorziaco et D. Mathias de Glemona per fratres eius pro se et eorum heredibus tale pactum et concordium inter se unus alteri fecerunt quod si aliqua persona vel persone de eorum masnata contraxerint matrimonium inter se, quod heres illius persone vel illarum personarum deberet dividi per medium inter eos. Promiserunt partes etc. in pena centum marcharum denar. aquilegensium. pena que soluta vel non etc.

Actum iuxta portam Burgi Castri de Tricento.

Dagli atti di Giacomo Vitilli not. di Gemona.

Arch. Not. Udine.

1278, 28 Gennajo. Tarcento. Federico di Caporiacco e Mattia di Gemona promettono dividersi i figli eredi delle due famiglie nati da matrimonii tra loro contratti.

A. D. MCCLXXVIII, ind. VI, die exeunte Januario presentibus D. Detalmo de Villalta, D. Rodulfo de Savorgnano, Franculino de Legio, Enrico de Marucio, Gregorio calcifice de Glemona et aliis.

D. Fedricus de Cavorgiaco et D. Mattheus de Glemona pro fratribus eius per se et eorum heredes tale pactum et concordium inter se unus alteri fecit, quod si aliqua persona vel persone de eorum masnatha contraxerit matrimonium inter se, quod heredes illius persone vel illarum personarum debeat dividi per medium inter eos, promiserunt firmum esse in pena centum marcharum denariorum aquilegensium, pena qua soluta vel non etc.

Actum iuxta pontem burgi Castri de Torcento.

Dagli Atti di Giacomo Nibisio not. di Gemona Arch. Not. Udine.

[illegible]

1278, 13 agosto. Gemona. D. Manfredo di Samealle manomette una sua serva ed ingenuata.

A. D. MCCLXXVIII, ind. VI, die XIII intrante Augusto, presentibus Furtunasio carnifice, Jacobo fratre suo, Johanne Inizon, Jacobo de Roga testibus de Glemona et aliis.
D. Manfredus de Sameolle pro se et casata sua et eius heredibus in remissione anime eius et parentum absolvit Violam filiam Cristine de Osopio commorantem Utini et heredes eius et bona et domui Aquilegensi dimisit etc. Nuncius ad ponendum eam domui Aquilegensi Odoricus Niger etc. Qui D. Manfredus promisit firmum etc. sub pena X marcharum puri auri, medietas Domino Patriarche Aquilegensi qui pro tempore fuerit et alia medietas cui lis movebitur etc. pena qua soluta vel non etc.
Actum Glemone in curia Andree pellificis generis dicti Jacobi de Roga.

Dagli atti di Giacomo Nibisso not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

#2,

1279, 8 gennajo. Gemona. Rinunzia di una serva di masnada al signor Detemaro di Vendoglio e manumissione di questa.

Dagli atti del notajo di Gemona Giacomo Nibisso
Arch. Not.le di Udine.

A.D. MCCLXXIX, indicione VII, die VIII intrante Januario, presente D. Lurisino de Sancto Daniele, Brasavella de Zelgaco, D. Otolino de Tucapino, Pelegrino Petuli de Glemona, Stefano Nigoto de Arzenea et aliis.

D. Leonardus dictus Francelinus de Legeo refutavit ac dedit omne ius omnemque actionem et rationem etc quod vel quam habet in dominam Vitam de Muraco Ulvino de Vendoyo, quam ipse D. Lurisinus confessus fuit se habere in feudo ab ipso Ulvino et idem Ulvinus hoc peracto dedit et reffutavit ipsam dominam Vitam Domino Detemaro de Vendoyo quam dictus Ulvinus ab ipso D. Detemaro habebat in feudo ut confessus fuit ibidem. His autem peractis dictus D. Detemarus per se et heredes suos et eius casatam, pro remedio anime sue et parentum eius liberam absolvit dictam dominam Vitam et heredes suos ex ipsa iam habitos vel amodo descendentes vel quod habeat in presentia tamquam nata esset ex libero patre et matre etc. et omnia bona que habet vel sperat habere, absolvit sibi et dimisit, liberabit (sic) etc. Promisit dictus D. Detemarus per se etc firmum habere etc in pena XX marcarum puri auri cuilibet movebitur etc

1279. 8 gennaio Brampergo. Manumissione di serva infeudata.

A.D. 1279, die VIII intrante Januario. Actum ante portam Castri Pramberg: presentibus D. Lucifino de S. Daniele Bonsavilla de Zelgiaco. D. Otholino de Tricesimo. Pelegrino Petali de Glemona. Stefano Rigoto de Artanea et aliis.

D. Leonardus dictus Franculinus de Legio refutavit et dedit omne ius omnemque actionem et rationem etc. quod vel quam habet in Domina Vinta de Nuncio Ulvino de Vendoio quam ipse D. Leonardus confessus fuit se habere in feudo ab ipso Ulvino. et idem Ulvinus hoc pacto dedit et refutavit ipsam Dominam Vintam Domino Detemaro de Vendoio. quam dictus D. Ulvinus ab ipso D. Detemaro habebat in feudo. ut confessus fuit ibidem. Huius autem pacti dictus D. Detemarus per se et heredes suos et eius casatam pro remedio anime sue et parentum eius liberam absolvit dictam Dominam Vintam et heredes eius ex ipsa iam habitos vel aliquomodo dependentes vel quos habeat in presenti tamquam nata esset ex libero patre et matre etc. et omnia bona que habet vel sperat habere absolvit sibi et dimisit et liberavit etc. Promisit dictus D. Detemarus per se etc. firmum habere etc. in pena XX marcarum puri auri cui lis movebitur etc.

Dagli atti di Giacomo Vitisso not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

1279, 30 Decembre. Pinzano. Patti della divisione di servi de' Signori di Pinzano.

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCLXXX, ind. VIII, die dominico secundo exeunte mense decembris. In presentia Warne de Creta, Otussii filii q. Werre, Raymundini de Pinzano, Asquardi filii pri..., Antonii filii q. Andemanni, Chandi de Pinzano et aliorum. D. Gabriel et D. Walterius fratres filii q. D. Armanni de Pinzano inter se concorditer diviserunt et fecerunt fieri duas partes de filiis et filiabus quondam Artuici de Pinzano, quarum una obvenit D. Walterio, in qua parte duo continebantur mancipia videlicet Drusumerius et Azetha soror ipsius et in alia parte D. Gabrielis continebantur similiter duo mancipia, scilicet Mathia et Alsibeta soror ipsius et promiserunt dicti domini scilicet D. Gabriel et D. Walterius alter alteri has partes perpetualiter firmas et ratas habere, tenere, attendere et observare et non contravenire aliqua occasione, renuncians quilibet eorum omni iuri legum et terre Foriiulii sive Aquilegie cum quo se possent defendere vel tueri et hoc sub pena partium predictarum et pena soluta vel non, nichilominus hec omnia in sua permaneant firmitate. Item sub eadem pena dicti Domini fratres firmum et irrevocabile pactum inter se pepigerunt concorditer stipulatione promiserunt de cetero bona ipsorum mancipiorum bona fide defendere et warentare et numquam vendere nec alienare et quod si masculus cuiuscumque partis sine herede masculo discedet (sic), quod vivens frater alterius partis manuteneat feuda et bona sorori sue alterius partis fratris defuncti et hoc sub pena prescripta. Item in concordio fuerunt inter se, quod si aliquis ipsorum duorum sine herede masculo discederet, quod alter frater vivens vel eius heredes habere debeant

et hereditare dicta mancipia alterius partis fratris defuncti. et hoc etiam in pena prescripta, qua soluta vel non, predicta omnia perpetuo firma sint et rata.

Actum in Pinzano in Bevorcas.

Dagli atti di Alberto di Ferrara notajo. Documento allegato in uno strumento di mano del notajo Antoniazzo Aliino di Maniago, 13 Settembre 1293. Arch. Not. di Udine.

1281. 17 giugno Cividale. Patto di dividere la prole nel caso matrimonio di una donna serva del Patriarca d'Aquileja con un ministeriale nobile del Conte di Gorizia.

Nos Raymundus dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha tenore presencium notum fore volumus tam presentibus quam futuris quod nos dilectorum ministerialium nostrorum Thomasii, Simonis et Adalpretti de Cucanea precibus inclinati Almotte filie quondam Warnerii de Cucanea dilecte ~~[illegible]~~ dyenestweyp nostre contrahendi matrimonium cum Andrea de Peuma ministeriali viri nobilis Alberti Comitis Goricie dilecti fidelis nostri licentiam concedimus de gratia speciali ita quod proles quam eos habere contingerit, sive mares sive femine fuerint inter nos seu successores nostros et dominum Comitem seu heredes ipsius equaliter dividantur. In cuius rei testimonium presens scriptum fieri iussimus et nostri sigilli pendentis munimine roborari. Datum Civitate decimo exeunte Julio anno domini M.CC.LXXXI. X indictionis.

Pergamena originale con sigillo pendente dell'Arch. di Duino

1281. 22 Luglio. Cividale. Consenso dato dal patriarca Raimondo al matrimonio di Almotta di Cucagna con Andrea di Peuma ministeriale di Alberto Conte di Gorizia colla condizione che la prole nascitura sia divisa per metà tra il patriarca ed il Conte di Gorizia.

Nos Raymundus dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha tenore presencium notum fore volumus tam presentibus quam futuris quod nos dilectorum ministerialium nostrorum Thomasii, Simonis et Adalperti de Cucanea precibus inclinati Almotte filie quondam Warnerii de Cucanea dilecte dyenesprugge nostre contrahendi matrimonium cum Andrea de Peuma ministeriali[s] viri nobilis Alberti comitis Goricie dilecti fidelis nostri licenciam concedimus de gracia speciali ita quod proles quam eos sicut habere contingerit, sive mares sive femine fuerint, inter nos seu successores nostros et dictum comitem seu heredes ipsius equaliter dividantur. In cuius rei testimonium presens scriptum fieri iussimus et nostri sigilli pendentis munimine roborari.

Datum Civitate decimo exeunte Julio anno domini M.CC.LXXXI. X indictione.

Pergam. Orig. nell' Archivio di Duino.

Nota la voce dyenesprugg

1284. 9 Gennajo. S. Margarita di Gruagno. Dichiarazione di servitù al nob. Francesco di Brazzà sup. di fratello e sorella di Villa Nuova

A°. M.CC.LXXXIIII. indict. XII. die IX intrante Januario. presentibus D. Henrico presbitero de Pagnaco. Trifinoto habitatori de Bragaco. Ottoboni quondam domini Petrusche de Toriano. Ancelotto dicti Finossii de Bragaco superiori, Johanne dicti loci, Otacho mulinario de Gruanio et aliis.

Dominica dicta Alba et Dominicus dictus Bech frater eius filius olim Rumey de Villa Nova pro se suisque heredes ex certa sciencia non per circumvencionem aliquam errorem vel metum in veritate confessi et contenti fuerunt se fore homines de masnata dni Francisci de Bragaco superiori. Unde ipsi Dominica et Dominicus predicti iuraverunt corporaliter in hasta sui camapha memorato dno Francisco tamquam vero ipsorum domino in omnibus et per omnia fideliter famulari. Renunciantes omni legum et iuris auxilio tam canonici quam civilis cum quibus vel eorum aliquo a contentis .. .. .. ento se possent aliquatenus deffendere vel tueri. Ad hec vero dixit ibidem incontinenti coram testibus supra scriptis Thomasina uxor olim Rumey predictorum patris Dominice et Dominici qui in suo ultimo testamento audivit et confessus fuit Rumeus maritus ipsius predictus se esse pertinens et de Masnata predicti dni Francisci.

Actum in cimiterio sancte Margarete plebis de Gruanio

Et ego Dominicus de Utino imperiali auctoritate notarius hiis omnibus interfui et rogatus scripsi

Da pergamena orig. nel Vol. I MSS. di G. Giuseppe Bianchi (ora Biasutti, Udine)

1285, 15 Febbrajo. Cividale. Artuico detto Pulich di Tolmino dona alla Chiesa d'Aquileja un suo uomo di masnata.

In Christi nomine amen. Anno eiusdem nativitatis M C C L X X X V. XIII. indictione in Civ. Austria in lobia patriarchali, die XIIII exeunte februario presentibus Frederico plebano S. Danielis. Castellano de Crattengan et Day nepote clerico de Nodoeria testibus ad hec vocatis et aliis.

Cum Artuicus dictus Pullich filius q. Pagnani de Tulmino cum consensu et voluntate ac in presentia Domine Richte uxoris sue, Simidi fratris et .... filii eiusdem Iohannem filium q. Roperti de Plez qui fuerat homo proprius ipsius Pullichi dimisisset Ecclesie Aquilegensi et liberum ac absolutum ab omni vinculo servitutis cumque assignasset D. Guidotto de Terebraco castaldioni Tulmini recipienti nomine ac vice reverendi patris et D. Raimundi Patriarche et Ecclesie Aquilegensis prout in instrumento manumissionis huiusmodi sub anno M.CC LXXXIII. die mercurii XII die intrante Maio, ind. XI per Manfredum filium q. Guillelmi Brugni de Burgo Lavate ac Manfredum filium olim D. Alberti de Baradello Notarios confecto plenius continetur, prefatus D. Guidottus dedit tradidit et per manum eiusdem Iohannis assignavit eundem Iohannem in manibus predicti D. Raymundi Patriarche recipientis pro se ac ecclesia Aquilegensi secundum quod per dictum Pullicum sibi fuerat assignatus.

Ego Nicolaus Civitatensis imperiali auctoritate publicus Notarius omnibus interfui et rogatus scripsi in formam publicam reducendo.

D'ypo della manumissione fatta in Tolmino nella citata data e fatta da Artuico detto Pullich q. Ser Pagnano di Tolmino

Arch. Capit. di Cividale Vol. VI. pag. 150.

1\. 1288, 5 Giugno. Gemona. Cessione di diritti in un servo di masnata.

A. D. 1288, ind. I, die V intrante Junio. Presentibus dominis Bernardo Decano Civitatense, Guezelmo de Vanzono, Jacobo Basadona de Glemona et Raynerio de Stanlis, Wolveardo de Mayrale, Manzone filio D. Jacobi de Ragonea, Alteneruo de Flagonia, Henrico Domini Masule de eodem loco et aliis.

Swarzuttus filius q. D. Henrici de Buia pro se suisque heredibus et pro domo sua dimisit omne ius atque rationem quod vel quam habebat vel habere sperabat in Andrea filio Dominici dicti Manzi et in suis heredibus scilicet Odorlicum et Petrum et de omnibus ab eis omnibus dependentibus de non ulterius petendo in servitio aliquo nomine servitutis etc. et hoc sub pena centum marcarum denariorum, medietas cuius pene veniet Domino Patriarche qui pro tempore fuerit, alia medietas cui iniuria fiet, pena quaque soluta vel non tamen dicta firma etc.

Actum in Oratorio Celle S. Jacobi de Glemona.

Dagli atti di Bonomo notajo di Gemona. Arch. Not. Udine

1288, 6 Giugno. Longeriaco. D. Candido di Tricesimo manomette alcuni suoi servi di Artegna. — 1288. 21 Giugno. Cividale. Loro presentazione al Patriarca d'Aquileja.

A. D. MCCLXXXVIII, ind. I, die VI intrante Junio, presentibus Poppone calcifice de Civitate Austriae, Dominico filio Bujani de Artenea, Mainzuto Corvasso calcifice de eodem loco, Petro de Longeriaco, Johanne Turchi, Cacasino, Tutone, Prandotto, Alpuino de eodem loco, Petro de Prestinuria, Johanne Casulano de Clauma et aliis.

Cum homines sive feminas sibi subiectos vel subiectas in hoc seculo absolutos vel absolutas dimittere et eosdem vel easdem ab omni obsequii prestatione absolvere in futuro dignam remunerationem a Domino mereatur; ideoque in Dei nomine D. Candidus de Tricesimo pro se et ex parte sua et eius heredibus et pretio sex marcharum et dimidie denariorum aquilegensium definito et recepto coram me Notario et testibus suprascriptis ibique numeratis et in remedio anime sue et omnium suorum parentum, Leonardum dictum Coculum fabrum de Artenea et Jacobum fratrem eius et Benvegnutum nepotem eorum filium q. Stephani fratris eorum et omnes heredes eorum nunc habitos et habituros a servicio absolvit et omnes heredes suos ex eis omnibus amodo descendentes et ab omni iugo servitutis absolutis atque relaxatis penitus dimisit, dantes et largientes eidem in perpetuum meram et largissimam absolucionem ita videlicet ut amodo sine alio servitutis obstaculo sint integre absoluti et de Ecclesia Aquilegie et ut civitate et absolutione uti possint tamquam ex parentibus Aquilegensis Ecclesie nati essent, dando, vendendo, permutando, se aliis obligando, testimonium perhibendo et omnia exercendo que quilibet homo Aquilegie potest agere et exercere et dimisit dictus D. Candidus totum peculium nude

habiturum et amodo propitiante Domino habitarum. Interrogatus dictus D. Candidus pro se suisque heredes per stipulationem sollempnem promisit pro se et fratribus suis aut nepoti suo et heredibus eorum, hanc absolutionis cartam et omnia que superius leguntur firma et illesa dictis Leonardo Coculo, Jacobo fratri et Benvegnuto nepoti et heredibus eorum et ex eis omnibus amodo descendentibus seu provenientibus perpetuo observare et non contravenire ratione aliqua vel exceptioni sive actione sub nomine pene quinque marcharum puri argenti, medietas cuius pene sit Domini Patriarche Aquilegensis qui pro tempore fuerit, reliqua medietas cui controversia fiet persolvetur per supradictum Candidum et heredes eiusdem, si contra memorata aliquo tempore temptaverit venire. Pena quoque soluta vel non, tamen omnia suprascripta nichilominus semper in sua permaneant firmitate et congrua libertate. Ad hec prelibatus D. Candidus Leonardum Coculum et Jacobum fratrem presentes pro ipsis et alios absentes in manus Dominici Buiani nominati dedit atque investivit ut eos vice Aquilegensis Ecclesie Domino Patriarche vel super Altare Aquilegensis Ecclesie traderet et presentaret, ita quod nec Domus Aquilegensis nec Patriarcha aliquis nec Provisores sui non valeant extra manum Aquilegensis Ecclesie amplius investire nec alienare, sed semper Aquilegensi Ecclesie subiacere teneantur ipsi et sui heredes. Actum in Longeriaco in Ecclesia S. Danielis.

Die X exeunte Junio, presentibus Dominis Symone Episcopo Emonensi, Bernardo Decano Civitatense, Martino Brugno Gastaldione Carnee, Leonarduccio de Civitate Gastaldione Mangani, magistro Popone aurifice de Civitate.

Dominicus Buianus de Artenea nuncius D. Candidi de Srite-
hino ad presentandum Leonardum dictum Cauleum fabrum
de Artenea, Jacobum fratrem eius et Benvegnutum nepotem
ipsorum et omnes heredes ipsorum et ab ipsis descendentibus in
manus venerabilis D. Raymundi Aquilegensis Patriarche, vel
super Altare dicte Ecclesie vice et loco Domus Aquile-
gensis, ut scriptum est manu mei Notarii, dictus Dominicus
nominatum Leonardum et Jacobum fratres pro omnibus
aliis absentibus in manus nominati D. Raymundi Patriarche,
Aquilegensis presentavit et consignavit vice Domus Aqui-
legensis, qui dictus recepit et eos ad obediendum Domui Aqui-
legie iurare fecit: qui iuraverunt eidem Domui custo-
dire et successoribus suis etc.
Actum in Civitate Austrie in Salla Palatii Patriar-
chalis.

Dagli atti del notajo Bonomo di Gemona. Arch. Not.
Udine.

Giuramento di fedeltà di un uomo di masnata:

Dall'arch. Capit. di Cividale

A. D. MCCLXXXX. ind. III, die penultima januarii, in Civitate Austriae, ante fores S. Donati Majoris ecclesie Civitatensis, praesentibus D. Bernardo Decano, Odolrico ejus fratre Canonicis Civitatis, Johanne fratre D. Juliani juvenis Marsionorum testibus et aliis

Syuridus dictus Castaldettus filius Conradi de Ragonea homo de masnata heredum quondam D. Matthie de Ragonea ut ibidem confessus extitit et contentus juravit fidelitatem et legalitatem Bernardino filio q. dicti D. Matthie de conservando personam ipsius Bernardini et bona sua tamquam proprius homo de masnata.

Johannes de civitate not.

Arch. Capit. di C.

1290, 30 Gennajo. Cividale. Un servo di masnata giura fedeltà al suo padrone Bernardino q. D. Mattia di Ragogna.

Anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo. Indictione tercia die penultimo Januarii in Civitate Austria ante fores sancti Donati maioris ecclesie Civitatensis, presentibus dominis Bernardo Decano, Odorlico eius fratre canonicis Civitatensibus, Johanne fratre D. Juliani iuvenis mansionarie testibus et aliis.

Sguridus dictus Caffaldottus filius Conradi de Ragonia homo de masnata heredum quondam D. Mathie de Ragonia ut ibidem confessus extitit et contentus iuravit fidem et legalitatem Bernardino filio quondam dicti D. Mathie de conservando personam ipsius Bernardini et bona sua tamquam suus proprius homo de masnata [illegible]

Ego Johannes de Civitate imperiali auctoritate notarius predictis interfui et rogatus scripsi.

Arch. Capit. di Cividale. Vol. VIII. Pag. 87.

1290. 30 Genajo. Cividale. Giuramento d'un servo di masnata dei nobb. di Ragogna. f.

A. D. MCCLXXXX. ind. III die penultimo Januario in Civitate Austria ante fores Sancti Donati maioris Ecclesie Civitatensis presentibus DD. Bernardo Decano, Odolrico eius fratre canonicis Civitatensibus, Johanne fratre D. Juliani iuvenis masinarii testibus et aliis.

Syuridus dictus Castaldottus filius Conradi de Ragonia homo de masnata heredum quondam D. Mathie de Ragonia ut ibidem confessus extitit et contentus iuravit fidem et legalitatem Bernardino filio quondam dicti D. Mathie de conservando personam ipsius Bernardini et bona sua tamquam suus servus proprius de masnata.

Ego Johannes de Civitate imperiali auctoritate notarius predictis interfui et rogatus scripsi.

Arch. Capit. di Cividale Vol. VIII. pag. 82.

1291. 6 lugl. [illegible]
[illegible] di Judri.

[illegible]

A. D. 1292. ind. V die ultimo exeunte julio [illegible], in statione Campanelle, presentibus Presb. Matthaeo de [illegible] Campanella prefato, Cravatto civitate commorante, Janis de Judri fratre Hermani infrascripti et aliis.

Dominus Symon Episcopus Emonensis et Hermannus de Judri in hanc concordiam devenerunt, quod dictus Hermannus a die presentis contractus usque ad unum annum eidem Domino Episcopo servire debeat legaliter et non recedere ab ipso ante dictum terminum nec eius servicium tardare pro quo dictus D. Episcopus sibi dare teneatur duodecim libras veronensium usque ad dictum terminum et ante si ipse eis indigeret et providere sibi in victu. Que omnia et singula dictus D. Episcopus ex parte una et dictus Hermannus corporali prestito iuramento ex altera sibi [illegible] attendere et observare et non contradicere etc. Item sibi vicissim integre resarcire omne dampnum etc. sub pena XL denariorum aquilegensium, qua soluta vel non etc. Pro utraque parte Cravattus extitit fideiussor. —

Calarespio e Lestano

1293, 6 Maggio. ~~[illegible]~~ [illegible] Vendita di [illegible] [illegible] [illegible] che [illegible] tenevano e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] del [illegible] dei [illegible].

A. D. 1293, ind. VI, die VI intrante Mayo in presentia D. Johannis [illegible], D. [illegible], Pyllarutte de [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] de [illegible] et aliorum.

Iacobus Wercius de Spegrembergo pro [illegible] pretio XLVIII librarum denariorum [illegible] parvulorum [illegible] confessus [illegible] [illegible] a Galvagno dicto Bachin filio q. D. Petri de [illegible], [illegible], iure feudi et [illegible] feudum et iure proprii [illegible] quod [illegible] proprium, vendidit eidem Galvagno recipienti pro se [illegible] [illegible] unum hominem de masnada nomine Hermannum et unam feminam nomine Danza [illegible] dicti Hermani et unum mansum in [illegible] in Lestano [illegible] per ipsum Hermannum, [illegible] quod [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] dictum Hermannum et dictam Danzam et eorum [illegible] [illegible] et [illegible] et dictum mansum habeant etc. [illegible] [illegible] [illegible] predictum [illegible] [illegible]. [illegible] promisit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] etc. [illegible] in Calarespi in platha.

Die VII intrante Mayo, in presentia Jacobi filii D. Sarnelli de Maniaco, Dominici Bertoldi de Lestano, Petri de [illegible], Johannis filii Rocii fabri de Carnia, Stephani filii Dominici Brunetti de Lestano et aliorum.

[illegible] filius q. D. [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] posuit Galvagnum dictum Bachinum [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] de uno manso iacente in Lestano [illegible] [illegible] per Hermannum et [illegible] [illegible] eius sororem, capiendo de paleis tecti domus dicti mansi [illegible], [illegible] in manu dicti Galvagni et insuper posuit dictum Galvagnum in [illegible] et possessionem de personis dictorum Hermanni et Vondantie, capiendo eos pro manibus dictorum Hermanni et Vondantie [illegible]

ponendo eas in manu dicti Gulbragni [illegible] dictorum testium

[illegible] [illegible] [illegible] iuravit [illegible] Gulbragni fidelitatem [illegible] [illegible]

[illegible] hominagi de [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

1293, 17 Maggio [illegible]

A.D. 1293, ind. VI, die XI exeunte Maio, in presentia presbiteri Petri de Mariano, D. Meynardi ejusdem loci, et Tomasii ejusdem loci, testium [illegible] D. Olvradus de Mariano pro se [illegible] promisit in manum [illegible] de Mariano recipientis nomine Dominorum Stephani et [illegible] de [illegible] sub pena C. librarum denariorum [illegible] parvulorum, et quandocumque requisitus fuerit per predictos dominos vel [illegible] faciet [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] filius [illegible] Arch. Not. Udine

VII.

1283. 22 Giugno Udine Sigardo da Udine per ciò servo de' Signori di Lucagna è dichiarato dal Patriarca incapace di possedere fra le fossa della Terra di Udine.

Anno Domini MCCLXXXIII. die nono exeunte Junio. Presentibus viris providis fratre Petro Ordinis Humiliatorum, Magistro Gulielmo de Pergamo, Walingino de Justinopoli et Prividino de ~~Morgana~~ Martgana et aliis.

Sigardus faber Utini commorans resignavit et refutavit propria voluntate in manibus Reverendi Patris ~~D.~~ D. Raymundi Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarche duos passus terre in fruntera de terra fossati de Utino quos habebat ab ipso D. Patriarcha nomine census Aquilegensis solvendo ipsi D. Patriarche pro ipsa terra XLVIII. denarios que terra est infra domum dicti Sigardi et terram Nicolai filii Magistri Aradii sartoris de Utino. Qua resignatione recepta ibi incontinenti dictus D. Patriarcha dictos duos passus terre cum edificiis et muro superpositis pro se suisque successoribus suo nomine et Ecclesie Aquilegensis Lucio fabro filio magistri Aradii ad feudum Aquilegensem manu propria investivit ad habendum etc. sive etc. solvendo annuatim ipsi D. Patriarche in festo Natalis Domini quadraginta octo denarios pro feudo Aquilegensi pro ipsa terra. Quam quidem investituram etc.

Nuncius tenute fuit Prividinus predictus.

(2) Actum in Castro Utini in novo Palatio Patriarchali.

~~Nuncius tenute fuit Prividinus predictus.~~

Item eisdem die, loco, et testibus. Dictus D. Raymundus Patriarcha mandavit et precepit Sigardo fabro qui moratur in Utino, quod se de terra quam accepit ab ipso D. Patriarcha, que est in Utino iuxta terram Lucii predicti et domum
...... (sic) intromittere non debeat de cetero cum sit homo de masnata dominorum
de Cucanea, et nullus homo alterius terram infra fossata Utini habere possit, dicens quod tempore quo investivit eumdem de ipsa terra de conditione ipsius Sigardi nihil sciebat, imo ipsum hominem domus Aquilegensis esse credebat.

(Dal protocollo orig. del Nott. Francesco Nasatti ~~di Udine~~
(Cancell. Patr.le Bibl. Civ. di Udine.

'93. 1 agosto Cividale. Vendita d'una femina di masnada fra Giovanni e Suargutto di Ragogna.

Gio. di Cividale not. (Archivio not. Udine (Gio. Bollo)).

A.D. 1293. ind. VI, die 1 augusti, in Civitate ante forum S. Donati maioris Eccl. Civitatensis, presentibus DD. Bernardo Decano, M° Nonino Canonicis Civitatensibus, Iacobo Vicario in Regno, Leopoldo dicto Paternoster, Gregorio filio D. Wilelmi de . . . carleto et aliis.

Iohannes filius q. D. Girardini de Civitate precio trium marcharum den. Aquil. quas fuit confessus et contentus se recepisse integre a Suargutto de Ragonia filio q. D. Henrici de Artenia renuncians exceptioni etc. pro se suisque heredibus vendidit, dedit et tradidit dicto Suargutto pro se suisque heredibus et cui dederit ementi et recipienti Iuditam filiam q. Rose de Clama cum omnibus suis heredibus presentibus et futuris utriusque sexus et toto suo peculio, quam suam feminam de masnada esse dicebat, ad habendum, tenendum etc. promittens dictus Iohannes pro se suisque heredibus cum obligatione omnium suorum bonorum etc. ipsam et eius heredes natos utriusque sexus presentes et futuros ab omni homine etc. et non contradicere etc. sub pena quinquaginta marcarum den. Aquil. pro tercius petit etc. qua soluta vel non etc. Nonius tenta fuit dictus Decanus prescriptus.

1293 ultimo settembre Cividale. [illegible]
in alodio [illegible] servi di masnada alla Chiesa d'Aquileja.

Giov. di Civid. not. Arch. not. Udine. (Gio. Rossi)

A. D. 1293. ind. VI. die ultimo septembris, in Civitate ante Ecclesiam beati Johannis Baptiste maioris Ecclesie Civitatensis, presentibus presbitero Janis Plebano Ecl. S. Marie in canali iuxta.. , DD. Nicolao de Budrio, Johanne Longo, Ulrico de Wisnivich, Nicolao filio D. Henrici de Budrio, Leonardino filio Boardige, Ulrico filio q. Ulvisij de Olleis, Federico de Budrio et aliis.

D. Camorettus de Ariperch commorans in Utino de certa scientia non per circumvencionem aliquam, nec tam vel errorem pro remedio anime sue et suorum antecessorum nomine pure et irrevocabilis donacionis que dicitur inter vivos dedit tradidit atque donavit Ven. viro D. Bernardo Decano Civitatensi nomine et vice Ecclesie Aquilegensis et eius Domini Patriarche recipientis Adaleytam uxorem Mathei de Camenaplanina et Justum eius filium masnarios prefati D. Nicolai de Budrio presenti, cum Jacobo, Wolrico, Sabadino filiis et Castiana, Margareta, Cristina, Suoba, Sfecogna, Ragna, Stoyana, Micaela filiabus suis ancillas et homines de masnata cum ipsorum Adaleyte et Justi et talium peculio et omnibus eorum bonis mobilibus et immobilibus presentibus et futuris, absolvens et liberans eosdem et nasituros seu procreaturos ab eis utriusque sexus

et absolutos dimittens ab omni iure, accione, onere, dominio, iugo et debito servitutis quibus sibi vel suis heredibus aliquomodo vel ex causa seu ocasione quacumque autaus tenebantur vel videban tur teneri de iure vel de facto. Ita quod ex tunc dicta Adaleyta, Gustus, Justus, Wolricus, Sifredinus filii, Caniana, Margaretta, Cristina, Suoba, Speciogna, Magna, Stogana, Micaela et procreati ab eis utriusque sexus ex nunc sint et esse debeant dicte Eclesie et Patriarche eiusdem et sine impedimento dicti D. Camoretti suorum heredum ac successorum et cuiuslibet persone, valeant ire, redire, stare, emere, vendere ponere testari, facere et exercere in iudicio et extra ubique omnia et singula que quilibet homo dicte Eclesie facere potest et quod Patriarche, Ordinarii, Rectores seu Provisores dicte Eclesie qui pro tempore fuerint dictam Adaleytam, Gustum etc. seu procreatos ab eis investire, infeudare, vendere seu alienare seu modo aliquo distrahere non valeant ab Eclesia memorata, neque ipsos angariare vel gravare ultra quam aliquem hominem Eclesie predicte melioris et absolucionis condicionis hominum ipsius Eclesie. Promittens dictus D. Camorettus pro se suisque heredibus, stipulacione sollempni dictam tradicionem seu donacionem perpetuo ratam et firmam habere atque tenere nec illam ocasione seu racione ingratitudinis seu alia quacumque revocare seu contra contenta in hoc instrumento per se vel alios aliquo tempore dicere, facere vel venire

imo dictos Adaleytam etc et processores ab ea utrisque servos dicte Ecclesie ab omni homine, universitate, defendere, manutenere, auctorizare ac disbrigare et integre reficere eisdem Adaleyte etc et processoris ab eis atque rectoribus seu provisoribus eiusdem Ecclesie omne dampnum et litis expensas quas pro predictis attendendis et observandis incurrerent vel facerent in iudicio sive extra sub pena decem marcharum boni et puri auri, qua pena in singulis capitulis stipulata et promissa totiens peti et exigi possit quotiens committetur in ipsa, qua soluta vel non nichilominus omnia et singula in hoc instrumento contenta perpetuo stabilem obtineant firmitatem. Ad hec dictus D. Camorettus fecit, constituit et ordinavit prefatum D. Decanum suum certum nuncium et procuratorem ad dandum et assignandum nomine suo Domino Patriarche Aquilegensi seu dicte Ecclesie prefatos Adaleytam etc sicut superius continetur. =

1294, 11 Marzo. Maniago. Giuramento di servi.

A. D. 1294, ind. VII, die XI intrante [illegible] in presentia [illegible] de Fulcinico, [illegible] Bernardi de Maniaco, D. [illegible] filii [illegible]

[illegible] fratres filii [illegible] dicti Bolzanella [illegible]

[illegible]

[illegible] Maniaco [illegible]

[illegible]

Actum Maniaci in domo dicti [illegible]

(Not. [illegible] Maniago [illegible])

1294, 23 Maggio. Plovia, presso Pinzano. [illegible]

di un servo [illegible] nella [illegible]

nelle braccia di [illegible] testimoni [illegible]

[illegible] MCCLXXXXIIII, ind. VII, die IX exeunte Maio in presentia

[illegible] de Plovia, Morantinus [illegible], filii de Plovia, [illegible]

[illegible] aliorum

Hermengard uxor [illegible] filii [illegible] de Plovia [illegible] et [illegible]

[illegible] suorum parentum [illegible] verbo Pilgrini fratris sui presentis

et verbo dicti [illegible] mariti sui presentis et volentis, detulit et dedit

Dominicum [illegible] suum filium [illegible] [illegible]

[illegible] et dedit eum in brachiis [illegible]

manu [illegible] et ipsum in [illegible] eidem, promit-

tens in manu dicti Merli recipientis pro Ecclesia [illegible] hanc

datam firmam habere [illegible]

Insuper [illegible] verbo Hermengardi [illegible] semper hanc datam

firmam habere etc.

Actum [illegible] in via publica

[illegible] Udine.

[illegible] Plovia presso Pinzano

1294, 2 Aprile. Flagogna. Vendita d'un servo.

A. D. 1294 indictione VII, secundo intrante Aprili, in presentia [illegible] de Maniaco, D. Corradi del [illegible] de Flagonia, Wisleriani filii q. D. Tomasii de D. [illegible] de Maniaco, Bertoldi filii q. D. Bertoldi de Flagonia et aliorum.

D. Henricus filius q. D. Mossle de Flagonia pro se et suis heredibus pro pretio et foro tertium marcarum aquilegensis monete quas idem D. Henricus fuit confessus recepisse a D. Bonifacio de Castilione [illegible] et dedit eidem D. Bonifacio pro se suisque heredibus unum suum hominem de masnada nomine Daniel filium quondam Marussi de Flagonia cum omnibus bonis et heredibus suis, qui moratur in Artenya, ita quod dictus emptor et sui heredes habeant [illegible] et dictus venditor [illegible] predictum [illegible] [illegible], promisit ei [illegible] sub pena dupli minus quinque solidis et [illegible] in manu D. [illegible] Aquilegensis infra unum mensem postquam ei denunciatum fuerit per dictum D. Bonifacium vel eius heredes etc.

Actum Flagonie in [illegible] de [illegible] ipsius D. Henrici.

1294 2 [illegible] . [illegible] . Procura [illegible] [illegible] col Doge o Comune di Venezia.

Giovanni di [illegible] ([illegible]) [illegible]

A.D. 1294, ind. VII, die penultimo exeunte [illegible] in [illegible] [illegible] domo Comunis [illegible] Johanne filio q. D. Gulangini de [illegible], [illegible] [illegible] de [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] et aliis.

[illegible] de [illegible] [illegible] procurator [illegible] [illegible] Johannem filium q. Dni Blasiole de [illegible] [illegible] ad hoc mandatum [illegible] [illegible] tam [illegible] et [illegible] legitimum ad petendum [illegible] filiam Ghillarde de [illegible] [illegible] feminam de [illegible] (sic) tam coram [illegible] Domino Gradinico Duce Venetiarum quam [illegible] quocumque alio judice dato per ipsum D. Ducem aut per Comunem Venetiarum nec non ad [illegible], dandum, [illegible] et [illegible] ipsam [illegible] [illegible] omnia alia et [illegible] in faciendum et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] aut [illegible] [illegible] possit [illegible] [illegible] interesset.

[illegible] [illegible] [illegible] firmum [illegible] et ratum quicquid predictus procurator aut alium [illegible] [illegible] ab eo fecerit in predictis et circa predicta tam in perdendo quam et in lucrando [illegible] pena [illegible] marce auri, [illegible] pena soluta vel non etc. (sic).

I. (1)

1294. 1 luglio. Cividale. — Lettera del Patr. d'Aquileja
ai Conte Ulrico di Udine affinchè non molestino
Adeleita [illegible] [illegible] sua figlia [illegible]
~~[illegible]~~ appar[illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~
[illegible] (1) ([illegible] 4. [illegible]) [illegible])

[illegible] dilecti [illegible] nostro [illegible] in Cividale [illegible] [illegible] Baptiste, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] de [illegible] ex parte [illegible] [illegible] Raymundi Patriarchy [illegible] [illegible] et Worlico de Utin. [illegible] dilectis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in a [illegible] parte [illegible] [illegible] Patriarc [illegible] integra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expat.

Raymundus [illegible] [illegible] [illegible] Patriarcha Comi et Worlico [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratiam [illegible] [illegible]. Adeleyta [illegible] [illegible] de Cividate nobis [illegible] est [illegible] Ita quod cum ipsa et predicta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] legaliter et in [illegible] [illegible] eandem Adeleytam [illegible] [illegible] ibi in [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nostra ~~ut~~? [illegible] [illegible]. Quare [illegible] [illegible] [illegible] nostre gracie per presentes districte precipiendo mandamus quatenus dicte Adaleyte nullam in personam et rebus [illegible] [illegible] molestiam vel gravamen. Sed si quid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]

[illegible] [illegible] (1294).

1294. [illegible] Andrea Daro [illegible] di [illegible]
nel quale stanno ad Astro di Castello.

Gio. di Cividale [illegible] (Gio Rotto)

Anno 1294. ind. VII, die VI intrante augusto in Civi[tate]
[illegible] Baptiste, presentibus [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Maria uxor Civrutti de Civitate cum voluntate et con[sensu]
dicti Civrutti [illegible] presenti de certa scientia [illegible]
[illegible] aliquam, vel errorem, pure [illegible] et [illegible] dedit, [illegible]
[illegible] [illegible] Atwarcide [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dare voluit [illegible] Pellegrino de Pugeliis, vide-
licet [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et bonis
et quondam mansum, [illegible] in dicta villa [illegible] per ipsum
[illegible] et [illegible] mansum [illegible] in [illegible] quem [illegible]
[illegible] Truffium de Bo[illegible], [illegible] mansi Domine [illegible]
[illegible] Pertin [illegible] [illegible], Marie

Peligrino predicto. [illegible] et mansi dicte Marie
(posuit) in manus D. Bernardi [illegible] Decani [illegible]
[illegible] ad habendum, tenendum etc. cum omni iure etc. Pro
quibus etc. [illegible] Thomadellus [illegible] Cum omni
[illegible].-

A. D. 1295, ind. VIII, die XIII exeunte junio, in presentia Bernardi de civitatensis, D. Francisci de Mirandola ... la ... fratrum de Ragonia Wolfram et Warneri ... fratrum ... , Conti de Pingano et aliorum.

Cum Gabriel filius Janesi de Pingano homo D. Walterii de Pingano matrimonium contraxisset cum Ulrucia femina de masnada filiorum quondam D. Federici quondam D. Haynrici de Ragonia in verbo et consensu Dominorum suorum, predictus D. Walterius tale pactum et concordium fecit cum Dominis Durengo, Francisco et Johanne tutoribus dictorum pupillorum et ipsi Domini tutores nomine dictorum pupillorum cum dicto D. Walterio, quod heredes quos modo dicti jugales simul habent videlicet duos pueros et duas puellas equaliter inter dictum D. Walterium et dictos pupillos di... debeant ita quod pars que veniret dicto D. Walterio habeat bona patris que ipse habet a Domino suo et pars que veniat dictis pupillis veniant bona matris eorum ... dicti jugales aliquod lucrati fuerint tam in territorio quam mobile illud dividatur in medium utrique parti, tantum illis quod venerit dictis pupillis quantum parti dicti D. Walterii et si dicti jugales de cetero heredes ~~aliquos~~ aliquod acquisiti fuerint, quod illi ~~...~~ sive unus sive plures esse debeant dictorum pupillorum ante partem et pater et mater eos nutrire debeant usque ad tempus quod sit conveniens.

Item d. n. [illegible] Jacobus confitetur dicto Dno Waltero quod ipse D. Wal-
terius cum suo genere debet Quod pactum [illegible] promi-
sit firmiter et bene [illegible] per le mandamentum [illegible]
[illegible] etc. Cur.
Actum Ragusii ante portam que est iuxta domum [illegible]

II. (1)

1295, 18 giugno. Massa divisione di figli di servi, ~~essendo~~ pendendo quelli incontratto matrimonio senza licenza de' signori.

A. D. MCCLXXXXV, ind. VIII, die XIII exeunte Junio. In presentia D. Bernardi Decani Civitatensis, D. Francisci de Mels, Fin(...) et Mathei fratrum de Ragonia, Walpotani et Warnerii [illegible], Floriti de Pinzano et aliorum.

Cum Gabriel filius Jacobi de Pinzano homo D. Walterpertoldi de Pinzano matrimonium contraxisset cum Elencia femina de masnata filiorum q. D. Federici q. D. Magnii de Ragonia sine verbo et consensu Dominorum suorum, predictus D. Walterius tale pactum et concordiam fecit cum dominis Durengo, Francisco et Johanne tutoribus dictorum pupillorum et ipsi domini tutores nomine dictorum pupillorum cum dicto D. Walterio, quod heredes quos modo dicti Jugales simul habent, videlicet duos pueros et duas puellas equaliter inter dictum D. Walterium et dictos pupillos dividi debeant. Ita quod pars que veniret dicto D. Walterio (...) bona patris que ipse habet a Domino suo et pars que veniret dictis pupillis, veniant bona matris eorum et si dicti Jugales aliquod lucrati fuerint tam in territorio quam mobili, (...) dividatur per medium utrique parti, tantum illis qui venerint dictis pupillis, quantum parti dicti D. Walterii et si dicti Jugales deinceps heredes aliquos aquisitori fuerint, quod illi (...) unus sive plures esse debeant dictorum pupillorum ante partem et pater et mater eos nutrire debeant usque ad tempus quod sit conveniens. Item si dictus Gabriel offenderet dicto D. Walterio, quod ipse D. Walterius eum cum suo (sic) punire debeat. Quod pactum utraque pars promisit firmum habere sub pena L marcarum aquilegensis monete etc.

Actum Ragonie ante portam que est iuxta domum Finosti.

(1) (Notajo Antonio q. Albino di Maniago in Arch. Not. Udine.)

no

in

ci

a

de

P

Q

m

W

m

pr

~~XIX~~ XX.

1295, 18 luglio · Muggia · Volrico di Mitiliano dona per l'anima sua al Patriarca d'Aquileja Raimondo ed a quella Chiesa, tutta la sua Masnada.

Vol. V Perg. Barnaba in Buja.

In nomine Jesu Christi amen. Anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo quinto, indictione VIII die quartodecimo exeunte mense iulij, presentibus presbitero Andrea commorante in Mugla, Magistro Egidio fisico cive Aquilegense, Petro de Florencia, Jacobo Tiben civibus Mugle et alijs. D. Wlricus de Mimigano timens periculum anime sue et considerans diligenter quod ipse multa habuerat de bonis Ecclesie Aquilegensis illicite ac iniuste, volensque Domino Patriarche et ipsi Aquilegensi Ecclesie satisffacere de huiusmodi male ablatis ut Deus et Beata Virgo misereatur anime sue, dimisit libere mere ac pure ipsi Domino Patriarche nomine Aquilegensis Ecclesie totam suam masnatam utriusque sexus ut idem D. Patriarcha et Aquilegensis Ecclesia ipsam masnatam totam haberent, tenerent et possiderent ad honorem Dei et Beate Virginis Marie sicut alios homines Ecclesie Aquilegensis predicte. Quibus sic peractis incontinenti presentibus testibus supradictis commisit et liberam potestatem dedit Domino presb. Andree confessori suo ut ipse tamquam procurator et nuncius ipsius D. Wlrici consignaret et daret in manibus Reverendi Patris D. Raimundi Dei gratia Patriarche Aquilegensis recipientis nomine predicte Aquilegensis Ecclesie ~~totam~~ masnatam predictam. Actum in burgo Muggle in officio Varneri.

Ego Blasius de Mugla imp. auct. notarius hiis omnibus interfui et rogatus scripsi.

Pubb. del D.r Vinc. Joppi per nozze "Parenzo-Tolotti" Ud. Seitz. 1878.

1296. 8 Gennajo. Premariacco. Patto per il mantenimento fino a 15 anni di due servi di masnada di Corraducio de' Gallucci di Cividale

In nomine Domini amen. Anno eiusdem millesimo ducentesimo nonagesimo sexto. indictione nona. die octavo intrante Januario. in Premariaco in curia Coraducii filii d. Philippi de Gallucijs. Presentibus . de Premariaco decano Capituli Civitatensis, Daniele decano d. Philippi. Tomado decano dicti Coraducii. Paulino Rosan de eodem loco. Dominico Meynot. Franculino de eodem loco. et aliis.

Coraducius supradictus de sua tenuta dedit in custodia et ad nutriendum. Wargendum et Hevam suos servos de masnata filios (sic) quondam Sabadini hominis de masnata eiusdem Coraducii Dominico de Premariaco masario Capituli Civitatensis et fratre dicti Sabadini patris dictorum Vargendi et Heve usque quo dicti Vargendus et Heva fuerint in etate quindecim annorum et unam marcham et triginta duos denarios novorum aquilegensis monete in deposito et salvamento pro dictis Vargendo et Heva. Quos Vargendus et Heva idem Dominicus per se suosque heredes cum obligatione omnium suorum bonorum mobilium et immobilium presencium et futurorum et omnium dampnorum, interesse ac expensarum litis et extra, refectione ipsi Coraducio vel eius heredibus aut cui comserit. promisit et contentus stetit nutrire dictos Vargendum et Hevam. omnibus suis expensis usque ad etatem antedictam sub pena quinque marcharum denariorum aquilegensis monete novorum. qua pena soluta vel non presens nichilominus instrumentum plenum obtineat robur. et eosdem Vargendus et Heva (sic) assignare dicto Coraducio vel suis heredibus aut cui comiserit cum fuerint in etate predicta et denarios supradictos reddere et dare ipsi Coraducio ...... predictorum Wargendi et Heve, aut si dictus Coraducius petierit dictorum Wargendi et Heve et denarios supradictos dicto Dominico teneatur dare et resignare dicto Coraducio vel suis heredibus .... . recuperate dictos denarios nomine et vice dictorum Wargendi et Heve. et promisit dictus Dominicus pro se suisque heredibus omnia et singula firma et rata habere atque tenere sub pena antedicta ut superius continetur. per nutrimentum quorum Vargendi et Heve idem Coraducius dedit ipsi Dominico unum bovem et unam vacham quatuor oves.

unum porcum et unam bastam. et circha duodecim Starios bladi: quos bovem. vacham. oves. porcum et bastam et bladum dictus dominicus ibidem contentus extitit a dicto Coraducio recepisse: pro quibus omnibus attendendis et firmiter observandis Sabadinus oqqr. Warnerus dictus Astulfus et Almus de Premdriaco pro se ac eorum heredibus cum obligatione omnium suorum bonorum fideiussores extiterunt pro ratis predicto Dominico.

Et ego Adam dictus Astulfus de Civitate Austria imperiali auctoritate Notarius hiis omnibus interfui et rogatus scripsi.

Da copia nel Vol. XXXIX Collez. Guerra nella Bibl. Civ. di Cividale trascritta da pergamena originale già nell' Archivio Galli in Cividale

1296, 23 Gennajo. Maniago libero - Compromesso del padrone per servi accusati di rissa.

A. D. 1296, ind. IX, die IX exeunte Januario. In presentia D. Francisci de Ragonia, Petri filii Johannis, Radi de Utino, Reynaldi de Porta Gravario, Sidemanni de Maniaco, Martini Gastaldionis de S. Foiato, Bassini de Maniaco Libri, Walteri Bargani eiusdem loci et aliorum. Jacobus filius q. D. Samuelli de Maniaco promisit et stetit in manibus Dominorum Hermanni et Odrici fratrum de Sonimbergo de producendo Spirollum hominem suum et eius servum et Jacobum filium Syboni coram predictis fratribus ad faciendum racionem de riza quam habuerunt cum filiis quondam Johannis Benfarem de Maniaco Libri quandocumque requisitus fuerit per dictos Dominos vel per eorum nuncium usque ad festum S. Michaelis proximum et hoc sub pena CCC librarum veronensium parvulorum. Fideiussores fuerunt pro rata D. Gabriel de Pinzano, D. Corradus, D. Tomasius, Jacobus de Porta, Odricus de Domina Riza de Maniaco, D. Rigardus de Toppo, D. Mathews de Ragonia, Warnerius Blondus eiusdem loci. Actum in Maniaco Libri ante portam Pale in trivio.

(Antonio q.m Ailino Notajo - Arch.° Not. d'Udine)

1276 [illegible]

[illegible]

[illegible]

A. D. 1276. ind. IX, die 14 intrante aprili in Civitate in domo Comunis, presentibus Carebino Vicario D. Patriarche in Civitate Austrie, D. Johanne de Portis, Antonio Palingono, Federico de Persis et aliis.

D. Martinus de Laturre promisit per manum facere dari Joras Castonberch filio olim D. Giroldi de Legio duos homines cum bonis eorum de tali loco quos dictus D. Martinus dicebat esse famulos domini Patriarche, hac conditione quod ipse eosdem infra unum mensem coram D. Claudino de Laturre conducere teneatur sub pena centum librarum veronensium, ita quod si reperientur esse famulos D. Patriarche, ipsos cum bonis eorum dicto D. Martino sive D. Claudino restituere teneatur: si vero non reperientur famulos esse, quod ipsi sint liberi et absoluti.

1296. 26 aprile. Sacile. Dono di un servo
alla Chiesa di Aquileja.

Giovanni da Lupico Cancelliere Pat.le Museo Civ. d'Udine Orig.

MCCLXXXXVI, IX ind. [die veneris exeunte aprili] Sacile in lobia Palacii D. Patriarche
Aquilegensis qui est supra flumen Liquentie, presentibus D. Mathia
de Laturre, M° Fulchero vicario plebis de Vrzlan et Nicolao de
Leobacho plebano plebis de Goriach et D. Andalo Bruno de Me
diolano testibus ad hoc vocatis et rogatis et aliis quampluribus.
Cum quidam D. Almericus filius qm. D. Compreti de Canipa
pro anime sue remedio et parentum suorum in suo ultimo testa=
mento legasset Manfredinum suum servum sive ancillam
filium Andemani de Fracta cum toto suo peculio et suis heredibus
domui Aquilegensi, ita quod ~~pre~~dicta domus Aquilegensis eundem
Manfredinum, eius peculium et eius heredes et eorum peculia
habeat, teneat et possideat absque molestia et contradictione
heredum dicti Almerici et cuiuslibet alterius persone et non
subiaceat nisi soli domui Aquilegensi et ad hec exequenda
D. Alexandrum Plebanum S. Thome de Canipa commisisset
fidei commissarium sicut in quodam publico instrumento
confecto manu Danielis Imp.lis auctoritate notarii sub A.D.
MCCLXXXXV, ind. VIII, die dominico XII exeunte M. Septem-
bri, acto in villa Canipe in domo ipsius Testatoris
in quadam camera a me infrascripto Iohanne notario viso

et lecto plenius continetur. Prefatus D. Alexander Plebanus constitutus in presentia Rev. Patris et D. Raymundi Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarche, auctoritate sibi commissa per testatorem predictum dictum Manfredinum et eius heredes prout continetur in testamento Testatoris predicti in manus dicti D. Raymundi Patriarche recipientis nomine et vice dicte domus Aquilegensis consignavit et dedit cum conditione predicta videlicet quod nulli alii nisi Aquilegensi domui et Patriarchis Eccl. Aquilegensis qui pro tempore fuerint debeant aliquatenus subjacere.

Ego Johannes de Lupico Sacri Imperii publicus Notarius supradictis omnibus presens interfui et de mandato dicti D. Raymundi Patriarche scripsi in formam publicam reducendo. –

1296, 4 ottobre. Gemona. Permuta di due servi di masnata tra Rabilino e Ultigrino di Someollo.

Bortolomeo notajo di Gemona. Arch. Not. Udine.

A. D. MCCLXXXXVI, ind. IX, die IIII intrante octubri, presentibus Nicolao Aydeani, Nicolao Machi, Thano de Florencia habitatore Glemone, Jacobo filio Leonardi de Monte et aliis

Rabilinus ex parte una et Ultigrinus de Someollo unanimes . . . tale pactum et concordiam contraxerunt, quod dictus Rabilinus nomine cambii ~~debet dare~~ dedit Ultigrino unum hominem de masnata nomine Andrea filium q. Duringi et Lorie de Someollo et pro concambio dictus Ultigrinus dedit eidem Rabilino quemdam unum nomine Johannes q. Dominici et exercendi omnem rationem quam habet etc. promittentes firmum et ratum etc. sub pena XX marcharum denariorum etc.

Actum Glemone in statione Nicolai Aydeani in foro.

1297, 15 giugno. Portogruaro. Il Vescovo di Concordia investe Bartolomeo di Giovanni di D. Ottonello di un molino a [illegible] del Lemene, a patto d'annuo censo e di non venderlo a [illegible] a grandi, a Servi ed a Chiese. — 1298 5 gen. [illegible] Canonici di Concordia assentono a tale investitura. —

A. D. MCCLXXXXVII, ind. X, die XV intrante Junio, in Portugruario supra palatio episcopatus, presentibus DD. Conio de Civitate Austria, Nicolao filio D. Ugonis de Nedea, presbitero Bartholomeo plebano de Monteregalli (sic), Gerardo q. Dominici Zorgii de Portugruario atque Luvissino filio supradicti D. Conzii et aliis.

Venerabilis pater dominus Jacobus Dei gratia Concordiensis Episcopus per se suosque successores suo nomine, vice et nomine dicti episcopatus livellario iure in perpetuum Bartholomeum filium D. Iohannis q. D. Ottonelli de Civitate Austria pro se suisque heredibus recipientem de quadam mollinaretia sita in ripa Lemenis in confinibus Cintelli et Portus veteris que dicitur Nugarol, que destructa est et combusta erat totaliter usque ad fundum ita quod indigebat reparatione, legitime investivit, cuius hi sunt confines, ab uno latere est via publica, ab alio est terra Abbatie Sextensis, ea vero ratione quod amodo nominatus Bartholomeus et sui heredes ipsam mollinaretiam habeant, teneant et possideant et ex ea suam utilitatem et voluntatem faciant, una cum accessu, ingressu, introitu et exitu superioribus et inferioribus suis cum omnibus suis adiacentibus et pertinentibus, cum omni iure et actione tam reali quam personali ipsi mollinaretie a celo usque ad abissum integre pertinentibus et quod ipsam vendere possint, donare, pro anima et corpore iudicare cuicumque voluerint vel eis melius visum fuerit sine [illegible] contradictione ipsius D. Episcopi suorumque successorum, [illegible] militibus templariis vel hospitaleriis aut persone potenti vel servis neque

Laicis, solvendo annuatim nomine Cuelli Episcopatus Concordiensi circa festum beati Martini octo diebus ante vel post solidos centum denariorum veterum parvulorum, ita quod si in primo anno non solverint, in secundo anno duplum solvere teneantur et si in secundo duplum non fuerit persolutum, in tertio anno cadant a iure suo. Promisit insuper dictus Venerabilis Pater per se suosque successores suo nomine vice et nomine dicti Episcopatus ipsam mollinaretiam nominato Bartholomeo et eius heredibus legitime manutenere, varentare, deffensare, auctorizare et disbrigare ab omni persona collegio et universitate in iure sub pena dupli minus quinque soldis parvulorum dicte rei vallentis secundum quod dicta mollinaretia meliorata fuerit aut quam plus pro tempore valuerit in consimili loco ad extimationem bonorum virorum ad quod tamen se tenere voluerint ad penam an ad Maur... (sic) cum obligatione omnium bonorum dicti Episcopatus, dando eidem in suum nuntium supradictum Lucinum testem qui eum ponat in tenutam et possessionem corporalem ~~Dicti Domini Anthonius Decanus~~ dicte mollinarecie quam ipse pro ipso Bartholomeo et nomine ipsius ~~[illegible]~~ iure precario constituit possidere donec ipsius tenutam et possessionem acceperit corporalem. Preterea Domini Anthonius Decanus Concordiensis, Leo Sacrista, Candidus de Varmo, Bartholomeus Scolasticus et Johannes de Civitate Austria Canonici dicte ~~[illegible]~~ investite et collationi facte ipsi Bartholomeo presentes suum auctoritatem et Capituli Concordiensis assensum prestiterunt pariter et consensum. In cuius rei ~~[illegible]~~ evidentiam et firmius robur mandavit supradictus Ven.lis Pater et Domini Antonius et Canonici memorati

sua et dicti Capituli sigilla pendentia huic instrumento debere apponi.

Ego Lancellotus filius q. Philippini notarii de Mantua imperiali auctoritate notarius hiis omnibus interfui et de mandato supradicti Ven.lis Patris presens instrumentum fieri et roborari...

In nomine Domini amen. A. D. MCCCLXXXVIII, ind. XI, die vintrante ianuario, in Civ. Austria, in maiori ecclesia S. Marie Civitatensis, presentibus DD. Nicolao de Orzono et presb. Varnerio canonicis, presb. Johanne de Cavallico et Azzutto mansionario ecclesie, prescriptis testibus et aliis.

Ven. viri DD. Pallamides Archidiaconus, Ludovicus et Antonellus Canonici Ecclesie Concordiensis ad petitionem et preces D. Johannis q. D. Ottonelli de Civitate prescripte collationi et investiture scripte per Lancellotum notarium prescriptum ut superius continetur, suum assensum prebuerunt et consensum, promittentes ipsam ratam gratam et firmam habere atque tenere.

Ego Johannes de Civitate imperiali auctoritate notarius predictis interfui et rogatus scripsi.

Da copia del 1363 nel vol. 262 Arch. Vescov. di Concordia in Portogruaro.

I 1298. 23 Gennajo. Castellerio. Patti per la divisione di servi [illegible] fra i Signori Bertoldo e Leonardo di Castellerio

II Detto giorno e luogo. Patti dotali di due dei detti servi.

Anno domini MCCLXXXXVIII. ind. X die IX exeunte Januario, presentibus d. Affricano, d. Warnero, Francisco de Manzano filio d. Boze, Helero et aliis.

D. Pertoldus et d. Leonardus de Castilerio tali pacto et concordia extiterunt; videlicet quod heredes Benevenuti et Clare uxoris ipsius, dividi et partiri teneatur et debeat pro rata inter ipsos et quod dos et bona mobilia que reperiretur perveniant ~~perveniant~~ mulieri et heredibus provenientibus domino ex parte cuius est mulier et bona viri que nunc habet perveniant homini vel heredibus ipsius quod pervenient ~~fuerint~~ domino suo ex parte cuius est homo. Et bona que ad invicem superlucrati fuerint quod teneatur dividere inter partes prorata, videlicet tam uni parti quam alteri. Et hec pacta promiserunt ad invicem observare et non contrafacere etc sub pena centum librarum veronensium parvulorum etc. Pro quibus attendendis obligaverunt unus alteri eorum bona. Actum in domo Comunis in Castilerio

II ~~not. pre Giacomo di S. Margarita Arch. not. Udine~~

Item die eodem et loco testibus presentibus, d. Leonardus de Castilerio et promisit et vadiavit in manibus Benevenuti recipientis pro se et nomine Clare pro dote ipsius Clare duas marcas denariorum et unum lectum et unum plumacium et unam cultram, cossinam, videlicet in carnisprivio proximo XL denarios et in paschate proximo XL denarios et mediam marcham in capite anni postquam duxerit eam ad domum suam et aliam marcham in capite alii anni subsequentis. Cuius vadie et promissione extiterunt fideiussores pro rata d. Warnerus de Castilerio et d. Nicolaus de Castilerio et pro predicto Benvenuto extiterunt fideiussores pro rata Arnostus de Castilerio et Blasutus cum voluntate et consensu d. Pertoldi.

not. pre Giacomo di S. Margarita. Arch. not. Udine.

121x 28 Febr. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de Fagedis [illegible]
[illegible]

[illegible] (Ju[illegible] 1560)

Bertoldus dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarcha Pertoldo et Premilo fratribus de Fagedis dilectis ministerialibus suis gratiam suam et omne bonum. [illegible] est nobis Cunta mulier de [illegible] quod cum ipsa sit femina nostra et Ecclesie Aquilegensis vos falso asserentes ipsam esse vestram feminam de masnata ut in servitute redigatis eandem ipsam in bonis minamini et persona ubi ~~eam~~ nobis servire veniat tamquam vestre propria de masnata. Quare devotioni vestre [illegible] obtentu gratie nostre districte precipiendo ~~man~~ mandamus quatenus dicte Cunte nullam in personam vel rebus presumatis inferre molestiam vel gravamen. Sed si quis in ipsa habere vos creditis vestram prosequimini iustitiam coram nobis qui parati sumus et erimus vobis de ipsa reddere iustitie complementum.

Data Utini [illegible] februarii, XI indictione. A[illegible]

1298, 20 Aprile. Pinzano. Divisione di figli nascituri da matrimonio tra Ser...

Stamp. 1887

A. D. MCCLXXXXVIII, ind. XI, die XI exeunte Aprili, in presentia presbiteri Romani plebani de Valariano, D. Walteri de Pinzano, D. Crescendoli militis eiusdem loci, Zilii Martani eiusdem loci et aliorum.

Cum Nicolaus de Castoglono daret filiam suam Altafloram Pertongo filio Ziramonti in uxorem, domini Stephanus per se et suos heredes et Franciscus eius consobrinus de Pinzano per se et fratres suos et eorum heredes tale pactum et concordiam inter se fecerunt, quod inter se equaliter dividere debeant omnes heredes quos dictus Pertongus et dicta Altaflor cum omnibus eorum bonis tam paternis quam maternis, mobilibus et immobilibus; quod pactum promiserunt vicissim firmum habere et tenere sub pena CC librarum denariorum veronensium parvulorum, que totiens peti et exigi valeat cum effectu, quotiens committat in ipsam etc.

Actum Pinzani ante Ecclesiam S. Martini.

Die dicto et loco. In presentia dominorum . . . . . de Pinzano, Walterii, Stephani, Francisci eiusdem loci, Zilii Martani, Canciani eiusdem loci et aliorum.

Altaflor filia Nicolai de Castoglono de Pinzano petita a me notario subscripto sponte et non per errorem seu circumventionem aliquam semel, secundo et tertio laudavit Pertongum filium Ziramonti de Pinzano sibi in maritum et e contra dictus Pertongus semel, secundo et tertio laudavit dictam Altafloram sibi in uxorem legitimam secundum leges romane ecclesie et consuetudinem terre Forijulii. Ante huiusmodi contractum dictus Nicolaus dotavit dictam Altafloram cum CC libris denar. veron. parv. quas

ibidem cum expensis et obligatione suorum bonorum wadiavit
solvere et dare dictis iugalibus per quatuor annos postquam dictus
Pertongus ipsam conduxerit ad domum suam, videlicet L libras
veron. parv. quolibet anno usque ad finem solutionis, tali pacto
inter eos apposito quod si contingeret dictam Altaflorem mori ante
dictum Pertongum sine comunibus heredibus, quod ipse de predictis
CC libris in se retinere debeat XX libras den. veron. parv. ad omnem
suam voluntatem faciendam et residuum dicto Nicolao vel proximis dicte
Altefloris restituat. Si vero dictus Pertongus prius dicta Altaflore uxore
sua sine comunibus heredibus decesserit, quod ipsa dotem suam inte-
gram habere debeat et XX libras den. veron. parv. de bonis dicti Portongi
mariti sui lucrari debeat ad omnem suam voluntatem faciendam. Pro
quibus omnibus observandis et firmiter attendendis pro parte dicti Ni-
colai et per eum verbo et voluntate D. Francisci de Pinzano supra bonis dicti
Nicolai D. Franciscus predictus et D. Crescendulus Miles de Pinzano et Nicolaus Per-
toldus pro parte vero dicti Ziramontis et pro eo verbo et consensu D. Ste-
phani de Pinzano domini sui qui presens erat supra bonis dicti D. Stephani
si bona Ziramontis deficiebant D. Crescendulus Miles de Pinzano, Odoricus
Clericus eiusdem loci, Franciscus et Antonius fratres eiusdem loci et Nicolaus
Pertoldus eiusdem loci fideiussores extiterunt.

Notaio Antonio Sibrodi Manigo presso Not. Udine.

Trascr. V. Joppi

1298, 11 Agosto. Spilimbergo. Donazione di una serva alla Chiesa d'Aquileja.

A. D. 1298, ind. XI die XI intrante Augusto. In presentia presbiteri Antonii de Spegnemborgo, D. Odorici Cappellani eiusdem loci qui fuit de Walvesone, Wiglelmi Vicentini eiusdem loci, Francisci eiusdem loci, Odorici Faioni eiusdem loci, Clautani de Provesano et aliorum

Carellus q. D. Purfiliassi de Tiviano pro se et suis heredes laudavit et confirmavit datam et donacionem quam Federicus eius frater fecerat de Nisigotta uxore Pinsone de Spegnemborgo cum eius heredibus sicut continetur in carta scripta manu mei Notarii, tradens ipsam in manu Mugalini qui eam et eius heredes ponat in tenutam Aquilegensis Ecclesie, promittens dictus Carellus stipulans pro se et suis heredibus memorato Mugalino recipienti nomine et vice dicte Aquilegensis Ecclesie et D. Patriarche Aquilegensis predictam datam et donacionem perpetuo firmam et ratam

[illegible]

habere et tenere sub pena trium librarum parvulorum, que totiens peti et exigi valeat per D. Patriarcham Aquilegensem qui pro tempore fuerit quotiens committetur in ipsam et ea soluta vel non, presens nichilominus instrumentum in omnibus et per omnia suam stabilem obtineat perpetuo firmitatem etc.

Actum in Ecclesia S. Marie de Spegnemborgo.

1299, 24 giugno. Villalta.
Promessa di consegnare un servo prigioniero e fuggito sotto pena di lire 200 al signor Giovanni di Villalta.

S. N. In nomine Domini Dei Eterni. Anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo nono, Indictione duodecima, die septimo exeunte Iunii. Actum in Villalta apud portam posteriorem Castri de Villalta. Presentibus Dno Nicholao de Castilino, Marcutino de Civitate Austria, Paulo de Castilino, Stephano de Martignaco, Federico fratre de Villalta, et aliis. Almaricus de Martignaco pro se, et heredibus suis, et cum obligatione omnium suorum bonorum presentium, et futurorum, et omnium damnorum, et expensarum, et interesse fecit securitatem in manibus Dni Iohannis de Villalta ducentarum librarum Veronensium parvorum quas dare, et solvere promisit ipsi Dno Iohanni, suisque heredibus hinc ad octo dies proxime venturos, si reperiatur, quod Lazarus de Tuchemico homo ipsius Dni Iohannis evasisset de manibus dicti Almarici, cum idem Lazarus datus fuisset per captivatum in manibus dicti Almarici, vel idem Almaricus dare debeat dictum Lazarum captivatum ipsi Dno Iohanni sicut datus fuit ipsi Almarico. Pro quibus omnibus attendendis, et persolvendis et firmiter observandis, supradictus Dnus Nicholaus de Castilino in parte de toto extitit fideiussor. Ita quod si dicta pecunia in ipso termino integraliter non fuerit persoluta, liceat dicto Dno Iohanni suisque heredibus accipere tam de bonis fideiussoris quam de bonis debitoris, et illa vendere, et obligare absque contradictione ipsorum fideiussoris, et debitoris,

et sibi

et sibi solvere de debito supradicto integraliter. Ita
quod homines, qui ibi fuerunt dicere debeant, et po-
testibus credant

Ego Donatus Iustin filius Q.m Martini Trevisani, et
inclitæ R. Marchionis Notarius, ut in Breviatu-
ribus Q.m Mathia Notarij de Albano inveni,
michique commissis per Reverendum Patrem
Dnum D. Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis
Patriarcham fideliter scripsi in formam....
reducenda, et meo signo predicta roboravi

[illegible]

Ex Archivo P. Joseph Galli Civitate.

1299, 24 settembre. Ospo – interrogazione di testimonj innanzi al giurato del Patriarca sulla Penta accusata di servitù.

Frammento di Ospo nell' Arch. Not. Udine.

A. D. 1299, ind. XII, VII die exeunt. Septembris, presentibus Marchone dicto Wanone, Vannello iuratis, Laurinquto, Thomano, Nicolao dicto Pittucio, Raffero de Ospo et alijs.

Coram Wilando Iurato Domini Patriarche tenenti rationem in Ospio Stephanus de Waleriano dixit in testes ocasione uxoris sue Pente quod ipsa sit de domo Aquilegensi. Ossetus de Pellonis iuratus dixit quod scit quod Gisla mater dicte Pentis erat de domo Aquilegensi ipsa et omnes heredes sui et ipsa Penta cum suis heredibus et ipse habebat feudum a domo Aquilegensi et serviebat feudum. Item Banda dixit illud idem; item Iacobus nepos Tuffe dixit illud idem. item Wallanctus dixit illud idem. Actum in Ospio in Plages.

Bcd.

(Primi anni del 1300)

Divisione di terre e servi tra i Signori Odorico ed Artico di Castello.

In parte vero D. Artichi et fratrum pervenit burgum S. Thome de Castello cum burgo in quo morabatur . Nalanfetus, videlicet de Turre Saccutii usque ad Turrem porte ..... fossatum circumdant et usque ad flumen, et quod dictum flumen videlicet filum dicti Fluminis tantum quod durat, predicta pars sit comunis sicut in tanto Flumine quod tenet infra burgum palearum et infra burgum parvum prope curtinam et burgum in quo morabatur Lezabo, dicta pars non habeat agere nec facere.

Item pervenit in hac parte omnia broylia sive cuindarie tam a parte superiori quam a parte inferiori prope dictum burgum cum omnibus braidis et ortis de mugaria usque ad crucem. Item quod omnes vie sive stratas publicas que sunt extra burgos sint comunes. Item ista pars habeat libertatem claudendi viam sive semitam euntem ad broyla supradicta. Item via ab imbeveratorio levate eunte ad molendinum inter utraque broyla sit comunis. Item predicta pars habeat libertatem edificandi et eligendi viam unam a riba fossati burgi palearum usque ad fossatum sive sepe quod erat post areas Mathiussii, que aree combuste fuerunt, eundo directe ad domum Fratrum. Item pervenit dicto D. Artico et fratribus de Castello Castrum novum de Sancto Laurentio de Tricento cum hiis confinibus, videlicet incipit ante portam bayarzi sive ronchi qui olim fuit Domine Zije, veniendo per viam publicam et usque ad portam et sepe bayarzi olim D. Francisci, et ab eadem sepe directe veniendo ad

Bxcc

roncos inter confines . . . . . quos roncos laborantur per Suarenum et Pidrussinum Pocora, et ab illis roncis circuendo eosdem roncos et veniendo usque ad vineam rabiole, que vinea est sub Ecclesia Sancti Laurentii et ab illa vinea veniendo usque ad guecchum per viam veterem qua solebatur ire ad ad illa guecha veniendo et circuendo totum territorium quod possidebat olim D. Detemarius de Vendoio, quod territorium est prope dictum Castrum et ab illo territorio veniendo per silvias et feriendo in capite bayargi quod fuit Caienti, veniendo ab illo bayargo usque ante portam baiargi olim Domine Zupe. Item Castrum predictum debeat habere viam unam que sit comunis per baiargum olim D. Francisci ubi fieri melius videbitur in dicto baiargo eundo et redeundo ad dictum Castrum. Item via incipiendo a porta baiargi olim domine Zipe eundo et redeundo per ante Castrum novum qua itur Cuiam et ad silvas sit comunis. Item via vetus veniendo de vena cum curribus ad dictum Castrum novum prout melius videbitur edificantibus sit comunis. Item ~~vinea rabiole sub Ecclesia~~ vinea rabiole sub Ecclesia Sancti Laurentii pervenit in ista parte. Item mansus positus in monte Tarcenti apud dictam Ecclesiam Sancti Laurentii a parte superiori, qui mansus regitur per Morasiam uxorem quondam Detalmi, qui mansus tenet et durat usque ad primum rivum qui est versus Cuiam, sit et est cum parte predicti Castri novi. Item predicti Domini concordes fuerunt quod nemo ipsorum possit nec valeat laborare nec edificare de novo aliqua fortilicia in monte Tarcenti nisi in Castro et burgo novo et in Castro et burgo vetere.

Hec est pars hominum de masnata D. Odorici de Castello.

In primis Matiussius magnus de Castello cum uxore sua et cum omnibus suis heredibus tam matrimoniales quam naturales et cum omnibus suis bonis videlicet cum XVIIII ½

marchis in reditum ad opus curie et cum suis donialibus omnibus et hominibus de masnata.

Item Niculus et caput mussi cum filio caput mussi et cum omnibus eorum bonis.

Item Federicus filius q. Antonii caniparii cum uxore sua et cum omnibus bonis suis que devenerunt ei in parte sua ex patrimonio et cum omnibus bonis uxoris sue.

Item Cacettus et Sposa uxor eius cum tribus filiis masculis et una filia legitima nomine Pizulina et una sua filia naturali et cum omnibus eorum bonis et donia=libus.

Item Bucuzza uxor q. Jacomucii cum duobus filiis et duabus filiabus et cum omni=bus eorum bonis.

Item Differamalia filius q. Leonardi Berevarii et Fantussia soror eius cum omnibus eorum bonis.

Item Vorlissa et Nadalia soror eius cum una filia.

Item Mantoana uxor q. Antonii caneparii cum bonis suis.

Item Margarussa soror Zuane

Item Perenzutta filia q. Johannis figuli cum uno filio.

Item Pulisa et Lenardina eius filia.

Item Claudus de Castelons cum duobus filiis et una filia.

Item Pelegrinus filius Federici, qui nunc moratur in Bagarga.

Item Conda de Ontegnano qui moratur in Bagarga cum tribus filiabus.

Item Domenica soror Nerli cum duobus filiis.

<u>In Ontegnano.</u> Item Filipus de Ontegnano et Dominicus et Bortolottus eius filius et tres filie eius et Domenica eius filia que est in Bicinis habet due filie.

Item Vinzuttus de Ontegnano et Mizilus Zavelli et Anticonus eius filii et due filie.

Item Sopendina filia Armanutii de Zugins

Item Nicholutius filius Sembardi de Ontegnano

Item Anina de Ontegnano cum suo minori filio

Item Noza filia Merli de Ontegnano

Item Ragius frater q. Possi cum quatuor heredibus suis qui morantur in Vitano.

In Sancta Maria la longa. Item frater Bonnegre filius q. Armanucii de Sancta Maria la longa cum suis heredibus,

Item Benevenutus filius q. Simeonis cum suis heredibus

Item Polopus remaneat in comuni.

In Latisana. Item Zanuttus de Latisana cum duabus eius sororibus.

Item Ingenosius et uxor eius de Latisana cum duobus filiis et duabus filiabus.

Item Martinus frater Cumparti cum matre et una sua nepte.

Item Bassa cum una sua nepte de Latisana

Item Rigazius et uxor eius cum uno filio cum omnibus eorum bonis et possessionibus.

Item Franciscus et mater eius de Latisana cum omnibus eorum heredibus et bonis.

Item una filia Leonardi de Zulgano que moratur Variano cum suis heredibus

In Carlins. Item Florenza et una sua filia de Carlins

Item minor filia Henrici Baliani de Carlins

Item Zulianus filius predicti Baliani

Item Ticonus de Carlins ponitur hic per feudarium non pro masnata.

Item unum molendinum in Carlins pervenit in ista parte.

In Marano. Item pervenit in ista parte in Marano riva domorum que est versus Ecclesiam et solvit de censu livelli decem novem denarios. Item debet habere ista pars de censu alie rive sex denarios. Item pars versus terre (?) habere debet tres passus terre vacue. Item pars domus maioris dirupte que est versus Ecclesiam est in ista parte. Item domus et vinea de periolis domina Rosetta sit comunis.

In Pozecco. Item Vorra de Pozecco cum uno filio et Maurisia cum una filia sorores Bricaini

Item Martinus dictus Vidusius de Pozecco cum suis heredibus et bonis, excepta filia sua uxore Hendree de Pozecco, cum illa conditione qua sunt.

In Bratiulo Item Johanes de Bratiulo cum medietate mansi Gruar.

In Pampaluna. Item Pasqualis de Pampaluna cum omni territorio quod ipse habet et cum quatuor filiis et duabus filiabus qui dividentur cum illis cum quibus tenentur.

Item Nicolaus de Pampaluna cum tribus filiis et una filia cum omni territorio quod possidet.

Item tres filii Hendree de Pampaluna et uxor cum duabus filiabus et cum territoriis qui possident.

In Cirvignan. Item due filie sacerdotis de Cirvignan nepotis Pupi.

In Porpetto. Item Clapicius filius Nicolai de Porpetto et Domenicus et Cotelga frater eius et Tiarda soror eorum et filii dicti Nicolai cum medietate bonorum mobilium dicti Nicolai.

Item Jacomucius de Porpetto et uxor eius cum uno filio et una filia

Item Milanus, Nicolaus et Lesica eiusdem loci, filii Venerie

Item Marcus fornator et Bonata eius uxor cum suis heredibus

Item Cucuzius de Porpetto et uxor cum duabus filiabus.

Item Penta eiusdem loci cum uno filio et una filia

Item Mazius de Porpetto cum duabus filiabus et uno filio

In Carlins. Item Martinus Lucarinus de Carlins cum una sua filia et una sua sorore, cum uno suo fratre qui moratur in Morsano prope Castellum et cum duobus aliis suis fratribus qui morantur in Veratiis, unus quorum vocatur Bartholomeus et alius Verel, et cum omnibus eorum heredibus atque bonis.

Item Zosep eiusdem loci et Saruta soror eius.

Item Domenica de Carlins que moratur in Morsano uxor q. Sclavoti cum duobus suis filiis et una sua filia.

Item in Castello, imprimis Vecellutius sartor cum omnibus suis bonis.

Item Legabo filius Leonardi Bereverii cum omnibus suis bonis

Item filia Antonii carpentarii que est cum domina Soladamor de Strasoldo.

Item Tosa cum quatuor suis heredibus.

Item Fadericus Figotle cum omnibus suis bonis

Item Clapicius cum omnibus suis heredibus et bonis

Item Ysabella filia Francisci de Morsano, que nunc est cum domina

Maza cum bonis sibi contingentibus et patrimonio.

Item Bartholomeus frater Poletoni de Versola cum bonis sibi in parte contin-
gentibus tam de habitantia quam de patrimonio

Item Curbellus et Nicolaus de Plancada, qui dividi debent cum illis cum

quibus de iure tenentur.

In Tricento imprimis dominus Pipus cum suo nepote filio Rizari de Tricano

dividendo cum illis cum quibus dividi debet et cum quinque marchis in reddi-

tibus ad usum curie.

Item Gerdrusa de Collo filia dicti Pupi cum minori sua filia et cum

Utulina et Constanza filie eius

Item Papus filius dicti Pupi naturalis et Agrapita soror eius cum una

filia dicta Graspite, que dividi debet cum illis cum quibus tenetur.

Item Franciscus de Tricesimo cum quatuor suis filiis et una sua filia et cum

suis bonis omnibus.

Item Imperator de Segnaco cum uxore et cum uno suo filio.

Item soror Coradini monaci cum uno filio

Item Pelegrinus, Leonardus, Mariscus, Vigolus et Henricus filii Ortoline de Partistagno.

Item Vorlicus Anguti cum uxore et filio et cum suis bonis, videlicet VIII marchis in redditibus ad usum curie.

Item Tesinelus nepos dicti Vorlici

Item Gaieta uxor q. Martini Bilian et filius.

In Carnea. Item Nicolaus de Caniga cum duobus sororibus et uno suo filio.

Item unus filius et una filia Laurentii de Zuvilino cum suis heredibus.

Item unus filius Fuscie eiusdem loci cum suis heredibus

Item Stephanus de Zuvolino cum suis heredibus

Item unus filius Nicolaus quondam frater Iohannis Suf qui moratur Tulmetium.

In Villalta. Item uxor Ioachini de Villalta cum Milo et Leonardo filiis eiusdem Ioachini et una sua minori filia.

In Strasoldo. Item Ardemarius de Strasoldo cum omnibus bonis et heredibus suis.

In Teglio. Item Laurentius de Telgo et Salvazza filia q. Armanucii de Versola cum una sua habitantia et cum omnibus eorum bonis.

In Morsano. Item Antonius de Morsano cum uxore et cum duabus filiabus suis et cum omnibus suis bonis.

Item Cominus frater dicti Antonii naturalis.

Item minor filia Comitisse de Morsano

Item filius q. Francisci de Morsano cum suis heredibus et bonis sibi contingentibus ex patrimonio.

In Zuginis. Item Zizarius de Zuginis cum omnibus suis bonis et heredibus qui d. videntur cum illis cum quibus debent.

Item Nicolaus claudus filius Armanucii de Zuginis cum parte sibi contingente de bonis patris sui, qui frater eius tenentur ei dare partem bonorum suorum.

Item duo filii et due filie q. Carantani de Zuginis cum eorum bonis et heredibus.

Item quedam soror dicti Carantani que moratur in Castelerio cum suis heredibus et bonis.

Item Igta de Civignano cum suis heredibus atque bonis

Item duo filii Vincii de Zuginis et dividentur cum illis de Strasoldo

In Castelerio prope castellum. Item minor filius Salvuti de Castelerio

et Francisca et Novella eius filie.

In Terento Famuli de Avena. Inprimis Zuginus de Vena cum Lena, Duria, Domenia et Nicolota sorores et filie prefati Zugini et cum Jacobo et Francisco dicto Javos et Michaele fratres et filii dicti Zugini

Item Mora soror prefati Zugini cum una sua filia.

Item due filie Ducii que morantur in Segnaco

Item Pizolina soror Fasanutis cum una filia.

Item Cavalius preco cum suis bonis.

Item Fumia soror Moreti cum Polgo et Ferma filiis eius

Item Moretus de Turre cum Oderlico et Frua et Cissa filiis eius

Item Sabbatinus et Nicolaus fratres Zutti de Billerio.

Item Philippa soror prefati Zutti.

Item Odorlicus barbitonsor de Segnaco cum suis heredibus.

Item Sualducius cum uno filio et una filia

Item Coradinus monacus cum uxore sua et cum uno suo filio de alia uxore.

Item Margareta filia Armiuffii cum quatuor suis filiis.

Item Mulitius filius Johannis Uge cum duabus suis sororibus filiabus Pellegrini Uge.

Item Diemota uxor Baraldi.

Hec est pars hominum de masnata D. Articlini et fratrum de Castello

Imprimis domina Adelayta filia q. D. Francisci de Fauglis cum Francisco et Matausello filiis eius et cum uxore dicti Francisci et dicti iugales habent unum filium et unam filiam et cum decem marchis et VIII libris de redditibus ad usum curie et cum suis dotalibus et cum omnibus eorum bonis ac hominibus de masnata.

Item Asinatus filius q. Tinati cum uxore sua et cum quatuor filiis masculis et cum octo marchis in redditibus ad usum curie et suis dotalibus et bonis omnibus.

Item Ludolfus filius q. Antonii caneparii cum omnibus suis bonis que illi in parte devenerunt ex patrimonio et cum omnibus heredibus suis tam legitimis quam illegitimis, videlicet duobus naturalibus et cum tribus filiabus, dividendo ubi de iure tenentur.

Item Angalottus de Versola cum tribus suis filiis

Item Florandus nepos dicti Angalotti.

Item Valterius et uxor cum omnibus suis heredibus et bonis

Item Nevodot et uxor cum una prole.

Item Margareta mater Legabo.

Item Elissa.

Item Floriot soror Vidusse cum una sua nepte

Item Minita cum duobus filiis in Ontognano

Item Pedrazius filia Merli de Ontognano.

Item Pidrussius filius q. Durati qui moratur in Villa nova.

Item Mathiussius de Feletis cum duabus filiabus

Item Bassa de Ontognano et Ricalda eius filia et uno filio eius et una filia dicte Ricalde.

Item maior filius Anime de Ontognano et una filia dicte Anime.

Item filia Merli de Ontognano que moratur in Grisso soror Uzze.

Item Tambarellus filius Hendriacii cum quatuor heredibus, qui moratur in Pola.

In Favaglis Item Yta uxor Vipi de Favaglis cum uno filio et una filia et cum suis bonis

Item Hendreacius de Ontognano et Flumus eius filius et Margareta eius filia et Iohannes eius filius et Dominica filia eiusdem Iohannis et Margatta filia predicti Hendreacii et Mamella et Tosa filia eiusdem Mamelle et Pedrussius filius eiusden Hendreacii, Iustus et Benvenutus filii predicti Pedrussii, Musa et Rosa filie predicti Pedrussii.

In Sancta Maria la Longa. Item Bocanegra filius q. Hermanucii qui moratur in Aquilegia cum suis bonis.

Item Zuanus filius q. Portoldi segatoris cum duobus filiis.

Item Fantussius filius q. Simonis de dicto loco

Item Palesius qui remanet in comuni

Item Henricus filius Giruffi eiusdem loci cum filio et Zarana soror eius.

In Latisana. Item Vezius de Latisana cum una sua sorore.

Item Violla cum sua nepte

Item Tomasina uxor q. Johannis Figolle.

Item duo filii Domenici del Prar qui morantur in Romans.

Item quidam nepos Pasqualis de Pampaluna qui moratur in Pasclano de Prato, filius dominice pinguis.

In Carlins. Item Aragonia de Carlins filia Raineri cum una sua filia.

Item maior filia Henrici Balian que vocatur Viola.

Item Florius, Conradus feudarii ponuntur et non pro masnata, cum uno sedimine molendini in Carlins.

Item Anzal filius Biliani cum quatuor filiis et tribus filiabus.

Item Bona de Carlins cum tribus filiabus et duabus sororibus et una nepte eius.

Item uxor Sabbatini sclabi cum duobus filiis et una filia et una nepte predicte uxoris Sabbatini.

In Marano. Item riva superior de Marano que est versus turrim, que solvebat in pecunia XXXIII denarios, nunc solvit in ista parte tantum XXV, quia sex positi sunt in alia parte.

Item pars domus dirupte que est versus sunt in ista parte (sic).

Item domus et vinee domine Rosate de Marano sit comunis.

In Pozecco. Item Pigola uxor Briculini de Pozecco cum tribus filiabus et uno filio

Item. Briculinus de Pozecco cum omnibus suis heredibus et omnibus suis bonis.

Item Bruna uxor Santoris cum suis heredibus cum conditione qua sunt.

Item filia Martini de Pozecco uxor Hendree cum predicta conditione

In Bertiulo. Item Villandus et Plumea de Bertiulo cum medietate mansi Grearr.

In Pampalura. Item Leo de Pampalura cum uxore sua et cum omni terri-
torio quod habet et cum matre ipsius Leonis.

Item due filie Vathe de Pampalura cum omni territorio quod habebant ....

Item Petrus filius Meyline eiusdem loci et Bertoldus frater eius et due sue
sorores cum omnibus territoriis que habet.

Item filius Danielis de Pampalura cum sorore sua et eorum territoriis.

Item filia Betucii de Pampalura

Item Nicheluttus filius Ocelli de Gonars.

In Castelons. Item Dominica uxor Salamucii et Martinus eius filius et
Mayna eius filia.

In Porpeto. Item Nicolaus de Porpeto et uxor eius et Basaius et Martinus
filii eius et Sibbata filia eius cum medietate bonorum suorum mobilium.

Item Corgannus eiusdem loci.

Item uxor q. Baldassii cum duabus filiabus et uno filio.

Item Pantaleon ferrator

Item Margareta filia Simonis cum tribus filiis et una filia.

Item Lena filia fornatoris

Item Caterina uxor Comussii de Favaglis cum duobus suis heredibus.

In Zuginis. Item unus filius Camperti de Zuginis cum duabus suis sororibus et una sua nepte que moratur in domo dicti Camperti.

Item Pidrussius de Ortognano qui nunc moratur in Zuginis.

Item uxor dicti Pidrussii filia Armanati de Zuginis.

In Favaglis. Item Vinerra neptis Tambarelli de Favaglis cum suis heredibus et bonis.

Item Rubeus Tambarelli de Favaglis cum omnibus heredibus et bonis.

In Vespola. Item Paltonus filius q. Armanatii de Vespola cum minori fratre suo et cum suis heredibus et cum bonis suis in parte contingentibus ex patrimonio et cum parte de habitantia sibi contingente.

Item Brosa de Castello cum duabus filiabus.

Item Piracius de Gonars cum suis bonis omnibus.

In Tercento. Item Pelegrinus frater Pugi cum duobus filiis legitimis et una sua filia uxore Landolfi et cum duobus filiis naturalibus, videlicet Palatius et alius et habet quatuor mansos in redditibus ad usum curie cum suis donealibus.

Item Zuana filia Pertoldi Longi cum tribus filiis et una filia et una marca de redditibus ad usum curie.

Item filius Landini de Tricesimo cum omnibus suis bonis.

Item Pizulina soror Sualdussii cum tribus filiabus que dividuntur cum illis cum quibus tenetur de iure.

Item Stefanus dictus Canutus.

Item Cominus de Nogredis cum uno filio et duabus filiabus.

In Carnea. Item Natimudo de Caniga cum uxore et quatuor filiis suis et cum Gisluta filia sua et cum sex mansis in redditibus, donealis computatis.

Item Moza filia sua cum uno filio et una filia.

Item unus filius et una filia Laurisii de Zuilino cum eorum heredibus.

Item due filie q. Firmie de Zuilino cum suis heredibus.

Item Johannes Suf cum tribus filiabus.

Item unus filius Nicolai filii prefati Johannis Suf cum suis heredibus.

Item Rasil filius Joachini de Villalta cum minori filio eiusdem Joachini et cum Blancaflor filia predicti Joachini.

Item heredes omnes quondam domini Ulrici de Strasoldo cum omnibus eorum bonis qui dividentur ut debent.

Item filius et filia Griardi quondam de Villalta cum eorum bonis, qui dividentur ut debent.

Item Leonardus et Johannes fratres de Telvo et Luaddo eorum soror cum omnibus eorum bonis et heredibus.

In Morsano. Item Johannes nepos domini Pupi

Item Girardus et Marcolinus fratres filii q. Ulrici et Nicolota soror eorum cum eorum bonis.

Item maior filia Comitisse de Morsano

Item filia Ysabelle soror Pupi de Porciliis cum suis bonis et heredibus.

Item unus filius Petri claudi de Porciliis qui dividentur cum Dominis de Porciliis.

In Zuginis. Item Hermanucius de Zuginis cum Jacobo et Bassiano filiis suis et cum una sua neptae et cum omnibus suis bonis et heredibus.

Item Adalmota filia q. Caterine cum omnibus suis filiis et bonis suis omnibus que diridentur ut debent.

Item Zufula cum tribus suis filiabus et bonis omnibus.

Item filia Cavalarii de Zuginis que moratur in Rivarotta cum suis heredibus.

In ...... Item Maria uxor Marcucii cum suis heredibus et cum omnibus bonis que possidet dictus Marcucius tam cum feudis quam habitantiis, exceptis bonis in monte Tarcenti, que sint cuius venerint in parte sicut aliis bonis de dicto monte.

Item Agnisuta filia domine Palme cum Gisusa eius filia cum omnibus eorum bonis.

Item Comotius preco cum uno filio et duabus filiabus.

Item Galina cum uxore

Item Fasanutus cum tribus filiis.

Item Guntarus et uxor cum uno filio.

Item unus filius q. Petri fratris Zogini.

Item Martinus et uxor

Item socera et uxor Prizavalle cum duobus filiis et cum cognato eius.

Item Zuttus de Biliis cum Michaele et Martino filio suo.

Item Michaela soror dicti Zutti cum suis heredibus.

Item Margareta et Blanca filie Girdrase de Pravpengo.

Item Cumusinus et Pidrusius filii Dirmussii.

Item Pangonus et Nucinus fratres.

Item Marasutus Birtusan

Item Marsa soror eius

Item Cozaius et uxor cum quatuor heredibus eorum.

Item Vezilus filius Marasuti cum uno filio.

<u>Alii sunt inclusi in Castellonis qui dubitantur esse de masnata.</u>

Imprimis Leonardus de Castellonis frater Martinelli cum duobus suis filiis.

Item Leonardus filius Vanerii.

Item Martinus calcifex cum suis heredibus.

Item Verra cum uno filio et una filia

Item Ningarda et Mariuzza eius filia et eius heredes.

Item maior nepotis Dominice que moratur in Castellonis

Item Dominica soror Leonardi et Martinelli cum duobus filiis qui moratur in Merdando.

Item Johannes filius Varneri

Item soror Martinelli que moratur in Vargano cum duobus suis filiis

Item Nicolaus clericus qui moratur in Gonars

Item Romana uxor Hermanni Cucuta cum suis heredibus.

Item minor nepotis Dominice de Castellonis

Dall' Archivio Frangipane in Castelporpeto. Vol. 1. Divisioni.

Da copia del 1562 in Pergamena dell' Arch. Frangipane.

8.

Riassunto delle Divisioni

Toscano ad Odrico q. D. Artico di Castello Uomini 162 e Donne 123 [illegible]

Artico di Castello q. Federico Uomini 149 e Donne 128

311 251

317

Restano per indiviso Uomini 14 e Donne 6. —

5 . 6

1301, 29 marzo. Osoppo. Ribilino di Sonelle, donò un suo servo a Gamoretto di Osoppo, facendogli giurare fedeltà al nuovo padrone.

Frammenti di Osoppo ustoyo – Arch. Not. Udine.

A. D. 1301, ind. XIV, III die exeunte marcio, presentibus Dominis Ettore, Roppretto, Iacobo commorenti cum dicto D. Ettore de Osopo et aliis.

D. Ribilinus de Sonelle pro se suisque heredibus dedit atque concessit iure servorum suum Franciscum filium qm. Mozi et Lene iugalium de Sonelle Domino Gamoretto de Osopo et suis heredibus et dictus D. Ribilinus dedit dictum Franciscum cum sua manu in manum dicti D. Gamoretti et supradictus Franciscus in eodem loco iuravit ad sancta Dei Evangelia esse servum dicti D. Gamoretti et suorum heredum et eis servire bona fide tanquam servus Dominis suis. Actum in Osopo in curia D. Wargendi ante ecclesiam S. Iacobi.

1301. 31 Decembre (stile odierno) Chiesa di S. Nicolò in Braggà:

Manumissione di due serve di maschio di Gertrude moglie del nob. d. Giovanni di Braggà inf.

A. D. MCCCI. ind. XIV. die ultima exeunte Decembri; presentibus d. Johanne de Bragaco inferiori, Vidotto eius filio, Simone de Coronzano, Johanne filio Vecili de Fagagna et aliis.

Domina Gerdrudis uxor d. Johannis (de Bragaco inf.) ibidem presentis et consencientis non per errorem vel timorem inductum (sic) Catarinam et Adaletam sorores filias dicti Bernardi de Castilerio feminas suas de masnata et (ab) omni vinculo servitutis manumisit et ab omni vinculo servitutis absolvit et dans et assignans eas in manibus dicti Vidotti testis predicti ut eas det et assignet altari sancte Marie de Aquilegia et solvat omni anno unam libram olei etc. sub pena unius marce auri pro quibus attendendis obligavit ypotechas suorum bonorum et nichilominus iuravit ad sancta dei evangelia habere firma et rata.

Actum ante Ecclesiam s. Nicolai in Bragaco.

not. pre' Giacomo di S. Margarita. Arch. not. Udine

1302. 5 Gennajo. Fagagna. Dono ~~e manumissione~~ Il(?)ione di una serva di masnata di Meruzzo

A. D. MCCCII. ind. XV, die V. intrante Januario presentibus Jacobo filio Christofori de Faganea, Paulo filio domine Bolge, m.° Lazaro, Pursio de Faganea, Blasutto clerico de Toreano et aliis.

Artrusius et Dacius fratres filii olim d. Writzoy pro se et fratribus suis absentibus ex comissione sibi facta per dominum olim Vitimarum de Faganea pro se et eorum heredibus dederunt et donaverunt domine Sabide de Faganea pro se et suis heredibus recipienti Aliczam feminam eorum cum toto eius peculio, quam eidem d. Sabide per manum tradiderunt, constituentes etc., promittentes dicte d. Sabide pro se suisque heredibus stipulanti dictam donationem per se et eorum fratres et eorum heredes perpetuo firmam et ratam habere et tenere etc., et facere et procurare, omni exceptione remota, quod dicti eorum fratres absentes dictam donacionem perpetuo habebunt firmam et ratam et affirmabunt sub pena unius uncie auri etc.

Actum in domo d. Johannis de Villalta in Faganea.

Item die V intrante Januario, presentibus Artrusio et Dacio fratribus filiis Writzoy de Faganea, Jacobo filio Christofori, Paulo filio domine Bolge, m.° Lazaro de Faganea, Blasutto clerico de Toriano et aliis

Domina Sabada uxor olim d. Vitimari de Faganea pro se suisque heredibus, pro anima sua ac suorum antecessorum et specialiter pro anima dicti d. Vitimari [1]), Aliczam feminam suam de masgnata (sic) filiam Morasutte de Murucio, cum tota sua prole et peculio liberam dimisit et ab omni vinculo servitutis absolvit ita ut nmodo persiste(?) ... daus et assignans eam altari S. Marie de Aquilegia ac in manibus dicti Artrusii nuncii tenute, qui eam per dictam in tenuta ipsius altaris etc. promittens dictam Aliczam

1) Il detto Vitimaro era morto tra il 26 Dec. 1301 e prima del 5 Gennajo dell'anno seguente.

in servitute numquam tenere et dictam libertatem factam perpetuo firmam et ratam habere et tenere sub pena unius uncie auri etc.; pro quibus attendendis obligavit omnia sua bona.

Actum Faganee in domo d. Iohannis de Villalta.

A. D. 1303 die 2 exeunte februario presentibus presb. D. Jacobo de S. Margareta, Maldalgrisio de Galdrisana et aliis. Detemarus filius D. Nassimpace de Castilerio, dicto D. Nassimpace presente et consenciente dedit vendidit et tradidit ~~D.~~ Bartolomeo de Castilerio duos suos famulos videlicet Gervasium et Lenasum fratres filios olim Marie de Fauguaca cum ~~toto~~ eorum peculio ad habendum etc precio trium marcarum etc confitens et promittens sub pena quinquaginta librarum veronensium

Actum in cimiterio S. Margarete de Grovario. Nuncius ~~tenute~~ presb. Jacobus predictus cum omni meglioramento.

1303. 27 ottobre. Moruzzo. Vendita di servi [illegible] di Moruzzo [illegible]

A. D. 1303. die 5 exeunte octobri presentibus Totisso, Nicolao filio olim D. Rodulfi, Arpuno, Henrico monacho testibus de Murucio et aliis.

Mathia filius D. Rodulfi de Murucio per se suosque heredes dedit, vendidit et tradidit Rogerio de Tricano Ventas uxorem Jacobi de Murucio cum heredibus suis dicto Mathia pertinentibus et ius suum quod in dicto Jacobo habet vel spectat habere et Virgilium et Conradum fratres homines suos de masgnata filios olim Philippi de Theppis cum toto eorum peculio et omnibus liberis ex ipsis descendentibus et descensis precio quinque marcarum et medie denariorum aquilegensium, promittentes sub pena dupli quantitatis predicte. Nuncius tenute Totiss.

Actum in cortina Murucii ante domum Vicinatii cum omni meliordmento.

XXXIX

Stampato I. 95 ?Morugo

1303. 27 Ottobre. Moruzzo. Natt. q. d. Rodolfo di Moruzzo vende alcuni servi suoi di masnata.

VI

A. D. MCCCIII. ind. V. die quinta exeunte Octobri, presentibus Totis, Nicolao filio olim d. Rodulfi, Arpucio, Henrico monaco testibus de Murucio et aliis. Mathia filius quondam d. Rodulfi de Murucio per se suisque heredes dedit, vendidit et tradidit Ropreto de Tricano, Ventes uxorem Jacobi de Murucio cum heredibus suis dicto Mathie pertinentibus et ius suum quod in dicto Jacobo habat vel spectat habere et Virusium et Conradum fratres homines suos de masnata filios olim Philippi de Theupris cum toto eorum peculio et omnibus liberis ex ipsis dependentibus et descentis, pro precio quinque marcarum et medie denariorum aquilegensium etc., promittens etc., sub pena dupli quantitatis predicte etc. Nuncius tenute Totis. Actum in Cortina Murucii ante domum Vivinancii.

not. pre Giacomo di S. Margarita. Arch. not. Udine

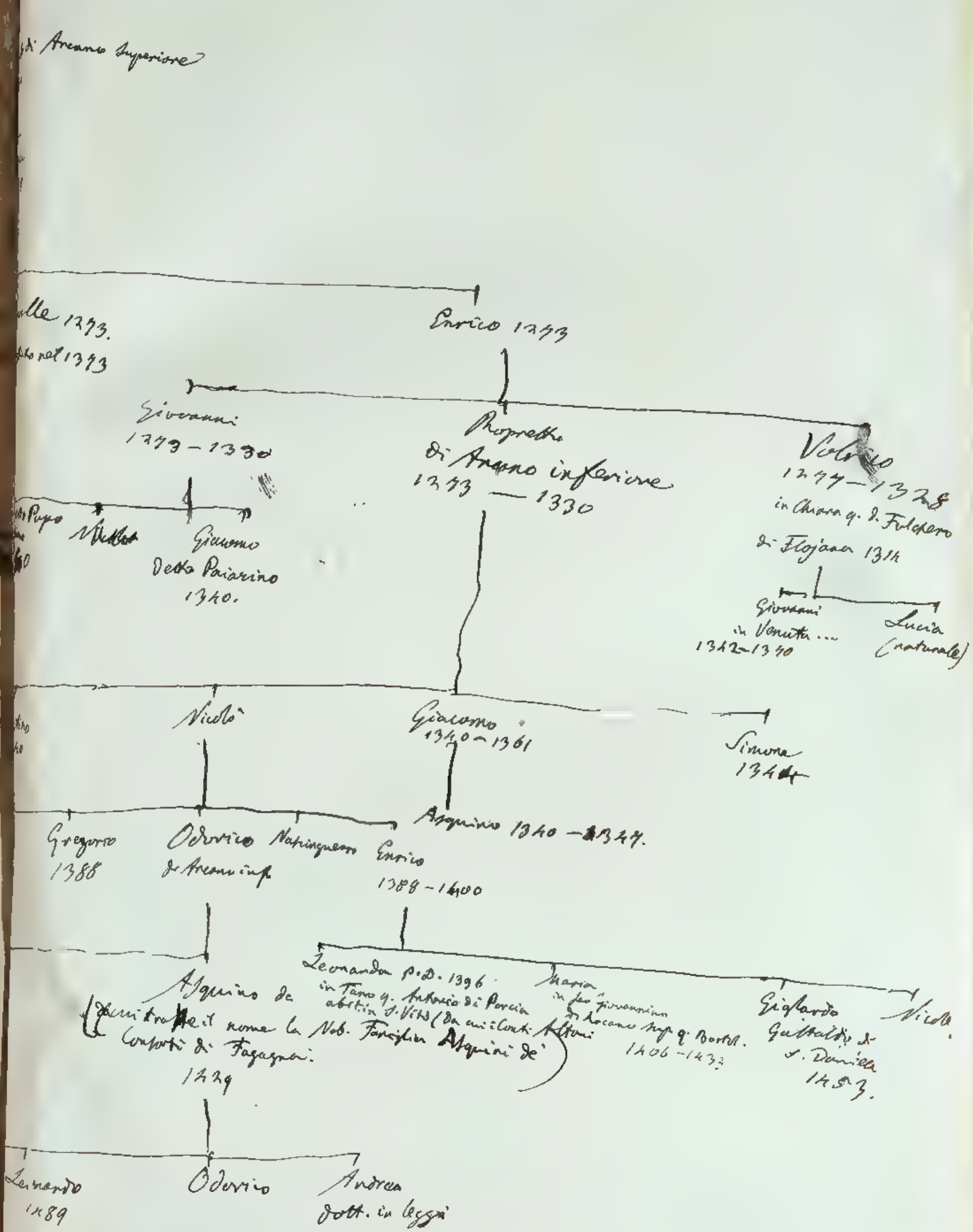
di Arcano superiore
…lle 1373.
…nel 1373
Enrico 1373
Giovanni
1373 – 1330
Progretto
di Arcano inferiore
1373 — 1330
Volrico
1377 – 1328
in Chiara q. D. Folchero
di Flojana 1314
Giovanni
Detto Paiarino
1340.
Giovanni
in Venezia …
1342 – 1370
Lucia
(naturale)
Nicolò
Giacomo
1340 – 1361
Simone
1344
Gregorio
1388
Odorico
di Arcano inf.
Natinguerra
Enrico
1388 – 1400
Asquino 1340 – 1347.
Leonarda p.D. 1396
in Taro q. Antonio di Porcia
abitin S. Vito (da cui i Cont. Altan)
Maria
in ser Giovannino
di Arcano sup. q. Bortol.
1406 – 1433
Gisfardo
Gualtaldo de S. Daniele
1453.
Nicolò
Asquino de … trasse il nome la Nob. Famiglia Asquini de' Conforti di Fagagna.
1429
Leonardo
1489
Odorico
Andrea
dott. in leggi

1304. 20 gennajo. Mortifsimo e Divisione di servi tra i Signori Odorico q. D. Artico ed Artico q. D. Federico di Castello.

In Christi nomine amen. Anno eiusdem millesimo trecentesimo quarto, indictione secunda, die undecimo exeunte Januario. Presentibus nobilibus viris dominis Francisco de Pizzarotta, Johanne de Urusperch, Leonardo de Bragacho, Henrico de Glemona genero predicti Leonardi de Bragacho, Palga filio D. Federici de Varmo, Castellino capitaneo de Venzella genero D. Quarini Badalotti de Venecijs, Henrico filio condam D. Fante de Mangano, Sbrulzo filio condam Ribisi de Civitate, Thealdo notario fratre D. Domboni de Labotta Castelli commorante testibus et alijs.

Nobilis vir D. Odoricus filius condam D. Artuyci de Castello pro se suisque heredibus et D. Artuycus de Castello filius condam D. Federici fratris predicti D. Odrici pro se, Gerardo et Johanne eius fratribus, suisque heredibus, volentes ad divisionem quorumdam suorum hominum de masnata eorumque heredum et eorum omnium bonorum infrascriptorum inter ipsos communium pervenire, fecerunt de ipsis hominibus et eorum heredibus atque bonis communi concordia duas partes, ponentes et designantes in una parte Petrum de Tracento et Piruinum fratres de Castello, Jacobum dictum Purnellum et Leonardum dictum Deulaconsigl fratres filios condam Heluyni de Castello, Suphiam et Mundinam sorores filias predicti Heluyni et Margaretam uxorem Jacobi de Bibano filiam condam Sacucii de Castello cum eorum omnibus heredibus masculis et feminis, quas habent ad presens et in futuro habebunt et cum omnibus bonis que tempore quo prefatus condam D. Artuycus de hoc seculo transmigravit, habebant

et habent predicti Petrus de Tracoato et Pirucius fratres et alii universi tam masculi quam femine, videlicet cum propriis feudis, livellis et domibus atque hominibus de masnata et cum omnibus aliis bonis que predicti habent Castello intus et foris et alibi ubique locorum. Excepto hoc quod Petrus predictus de Tracoato de suis bonis non habeat bona ac possessiones que vel quas in Malisana habebat. Que quidem pars de communi ipsorum concordia et utriusque consensu ipsi D. Artuyco recipienti pro se et dictis fratribus pervenit in partem et eam idem D. Artuycus de voluntate dicti D. Odorici pro sua porcione voluit et accepit et ea se contentum vocavit.

In alia vero parte designaverunt et posuerunt Antonium et Nicolaum fratres de Castello filios condam domini Francisci de Favulgiis et Bartholottam dicti Nicolai uxorem, cum omnibus eorum heredibus tam masculis quam feminis, quos habent ad presens et in futuro habebunt et cum omnibus bonis que tempore quo predictus condam D. Artuycus de Castello de hoc seculo transmigravit, predicti Antonius et Nicolaus fratres et Bartholotta eius uxor habebant et habent, videlicet cum propriis, feudis, livellis et domibus atque hominibus de masnata et cum omnibus aliis bonis que predicti habebant et habent Castello intus et foris et alibi ubique locorum. Que quidem pars de communi ipsorum concordia et utriusque consensu, prefato D. Odorico pervenit in partem et eam idem D. Odoricus de dicti D. Artuyci voluntate pro sua proporcione voluit et accepit et ea se contentum vocavit, promittens prefatus D. Artuycus dicto D. Odorico facere bonam et ydoneam securitatem

quandocumque mansorum et aliorum bonorum divisio fiet, quod Gerardus et Johannes fratres cum ad etatem pervenerint, de hac divisione et aliis que fieri debent, questionem aliquam ei non facient nec movebunt. Quam quidem divisionem et omnia et singula suprascripta promiserunt perpetuo per se et eorum heredes, silicet unus alteri vicissim solempnibus stipulationibus hinc inde intervenientibus, firma et rata habere et tenere, dando unus alteri omne ius et actionem realem et personalem, utilem et directam, tacitam vel expressam quod vel quam unus habet vel habebat in parte alteri data et designata nomine pure et mere donationis que dicitur inter vivos et non causa mortis et que nulla ingratitudine revocari possit. Uterque promittens quod per se, vel per submissam personam contra predicta vel aliquid predictorum non facere dicere vel venire ratione, ingenio sive causa de iure vel de facto sub pena ducentarum marcarum aquilegensis monete, que totiens peti et exigi possit cum effectu, quotiens contra predicta vel aliquid predictorum factum fuerit, et qua pena soluta vel non presens instrumentum semper plenam suam obtineat firmitatem. Actum Mortegano super sedime mansi prefati Francisci de Rivarotta.

Et ego Franciscus filius Magistri Jacobi de Utino imperiali auctoritate Notarius predictis omnibus interfui et rogatus scripsi.

Da pergamena nell' Archivio Frangipane in Castelporpeto.

1308. 13. Giugno. Nella villa di Cassacco. Divisione di servi di masnata fra i Signori di Castello.

Nº. Sacipo da Udine da Udine. Da perg. giù de' PP. dell' Oratorio di Udine

In Christi nomine Amen. Anno a nativitate eiusdem Millesimo Trecentesimo octavo. Indictione sexta die tertio decimo intrante junio. Presentibus Dominis Federico, Maynardo, et Odorico de Villalta. Artuico de Varmo. Arnoldo filio qm. Domini Dethmarii de Strendorio. Pagia filio Domini Bonioni de Castro Utini. Magistro Galvagno de Varino. Et Magistro Conrado notario de Utino. Gualtiero notario de Glemona habitatore Vicenti. Henrico Teutonico de Gudagnola in Mels commorante. Testibus, et aliis ad hoc vocatis, et rogatis. Quoniam non solum inter extraneos, sed etiam inter fratres, et propinquos propter bona communia sepe instigante inimico humani generis consuevit oriri dissensio, idcirco ad removendam omnem scrupulositatem et divisionem, que posset oriri inter Nobiles viros Dominum Odoricum de Castello ex una parte et Dominum Artuicum eius nepotem filium qm. Domini Federici de Castello pro se et fratribus suis Gerardo et Johanne et ipsos ex altera placuit eisdem Dominis de infrascriptis suis hominibus de Masnata communibus inter eos facere partes et divisiones inter eos, ita quod quilibet ex ipsis possit cognoscere quod suum est. et

et uti eo pro suæ libito voluntatis, et posi-
tis omnibus in parte per ceteros eorum servi-
tores, et homines ad hoc specialiter deputatos
de ipsorum communi et propria voluntate.
Et reductis omnibus in scriptis; de quibus an-
te partis coram Nobilibus et discretis Do-
minis Federico, Maynardo, et Odorico de
Villalta eorum arbitris, et communibus ami-
cis contente fuerunt, et confessæ, ipsasque para-
fuerunt in hunc modum. Primo ponentes
et designantes in una parte Uxorem Mar-
B chutii cum suis heredibus, et cum omnibus
bonis, que possidet dictus Marchutius tam
cum feudis quam habitantiis exceptis borgis
que habet in monte Parenti de quibus bo-
erit sicut de bonis aliorum servitorum
ponitis in dicto monte. Item Agnisellam
filiam Dominam palme cum Gisussa ejus
filia et cum omnibus suis bonis. Item
Rubeum Zambarelli cum omnibus suis he-
redibus, et cum omnibus suis bonis. Item
Poltronum de Versola cum minori fratre
suo, et cum omnibus suis heredibus, et cum
omnibus bonis suis sibi contingentibus et
patrimoniis tam de habitantiis, quam
de feudis, et aliis bonis. Item Brosiam
cum duobus filiabus suis. Item Birutiam

de

de yonare. In Porpetto Nicolaum, et Bosonem, Martinum filios ejusdem Nicolai, et ejusdem Nicolai uxorem, et Autettam filiam ejus. Item Cosianum. Item uxorem qm. Baldassii cum suouis filiabus et uno filio. Item Santhusio iner Fornatorem. Item Margharitam filiam Simeonis cum tribus filiis, et una filia. Item Viviam filiam Furnatoris. Item Chatarinam uxorem Chumusii de Taugles cum duobus suis heredibus. Item Dominum Nicolaum, cum medietate bonorum suorum mobilium. In Ontegnano. Item Indriacium, Tiinium ejus filium, Margaritam eius filiam, et Iohannem filium ejus, Dominicam filiam ejusdem Iohannis, Marzulam filiam predicti Indriutii, Mamelam, Iocam filiam ejusdam Mamelle, Pitrusium filium predicti Indriutii, Iustum, Benevenutum filios predicti Pidrusii, Simu-sam, et Rosam filias predicte Pitrusii. In Sancta Maria la longa. Item Santutium filium qm. Simeonis cum omnibus eorum heredibus, Henricum filium Cravoisii cum uno suo filio. Item Iucanam uxorem predicti Henricii. Item, quod Pelicius frater dicti Santusii remaneat in Communi. Item Chanipzettum de Zugino. Item unum filium Chinipzetti cum duabus sororibus suis. Item

6) Pidrusium

Pidrussum qui fuit de Ortogrado, qui nunc moratur in Zuinos. et unam sororem dicti Chunzretti, que stat in domo filiorum qm. Chunzretti predicti. Dant Domino Ulricho in Cambium pro dicto Chunzretto, qui mortuus est, et uxo Margarita filia qm. Fornaloz del Fornetto. Item uxorem dicti Pidrussi filiam Hermanutii de Zuginos. Item Venerie neptem olim Tambaretti de Zawglis cum omnibus suis heredibus atque bonis. Item in Charlino. Item unam filiam Bertani cum suo filio suis, et tribus filiabus. Item Bocha de Carlinis cum tribus suis filiabus, et duabus sororibus, et una sua nepote. Item uxorem Casadini Sclavi cum duobus filiis, et una filia, et cum una nepte predicte uxoris Casadini. In Lozenicho. Item Brunam uxorem Martoris cum suis heredibus et cum illa portione cuius. sunt, et cum una filia Martini uxore Andree de Pozaicho. Item in Villa Avene de Parcento. Item Chumulium precon cum uno filio, et duabus filiabus. Item Galinam cum uxore. Item Casanuttum cum tribus filiis. Item Guntherum et uxorem cum uno filio. Item unum filium qm. Urbani fratris Jorin. Item Martinum et uxorem ejus. Item Jouram, et uxorem Brizavatti

cum

cum duobus filiis, et uno cognato prefati Preruvutte. Item Zittum cum duabus suis filiis scilicet Michaele et Martino. Item Michaelem et sororem Zutte cum suis heredibus. Item Menarelam, et Blancam filiam Iordanisa de Transperth. Item Carenello. Item Thumasum, et Pedrusum filios Zirmutti. Item Pangonem et Musginicum ejus fratrem. Item Morasuttum Bistusam, et Mariam ejus sororem. Item Chezaii cum quatuor suis filiis, et uxorem dicti Chozaii. Item Guersintum filium Morasutte uxorem filio. Item procurarunt, et dessegnaverunt homines supradictos tam masculos, quam feminas nec non alia suprascripta cum omnibus suis juribus, rationibus, et actionibus, et cum ea conditione cujus sunt, et cum omni eo jure, quo sui predecessores habuerunt, et possiderunt, et tenuerunt homines prelibatos, et alia suprascripta, et cum omnibus eorum heredibus quos habent ad presens, et in futuro habebunt, et cum omnibus eorum bonis mobilibus, et immobilibus, videlicet cum propriis, feudis, et vallis, atque homanibus de Masnata, et cum omnibus aliis bonis, que ipsi habent tam apud Castellum, quam apud Tarcenium, et alibi ubique locorum. Que quidem pars de Communi ipsorum Concordia, et utriusque concessu ipsi

Domino

Domino Arluicho recipiente pro se, et
Gerardo, et Iohanne ejus fratribus suisque
heredibus pervenit in partem, et eam idem Do-
minus Arluinus de voluntate dicti Domini
Dorici pro sua portione voluit, et acceptavit
et ea se contentum vocavit. In alia vero
parte posuerunt, et dissignaverunt Clapizum
de Castello cum omnibus suis heredibus, atque
bonis. Item Isabellam filiam Francisci
de Morsano, que nunc est cum Domina Mag[illegible]
uxore Domini Ottoni cum bonis sibi contingen-
tibus ex patrimonio. Item Bartholomeum fra-
trem Poltroni de Viscola cum bonis sibi contin-
gentibus tam habitantie quam aliorum bono-
rum de Patrimonio. Item Curdellum, et Ne-
bacum de Blanchada qui dividuntur cum [illegible]
cum quibus dividi debent. Item Segaglollum
cum omnibus suis bonis. Item Ligabo cum
omnibus suis bonis. Item filiam qm. Zulon
Zamparii que est in Strassolt. Item Thocum
cum quatuor suis heredibus. Item Federicum
Caligarum filium qm. Zagloli. In Porpet[illegible]
Item Clarettum, Dominicum Chopselgarii
fratres, et quasdam sororem eorum filios
colai. Item Iacomutium, et uxorem cum
uno filio, et una filia. Item Molanum
et Nicolaum, et Iuliam filios Fioririe. I[illegible]

Marchu[illegible]

Martinum furnatorem, et Benevenutam eius
uxorem cum omnibus eorum heredibus. Item
Chonzium, et uxorem cum duobus suis filia
bus. Item Pertam cum uno filio, et una
filia. Item Blaxium de Porzetto cum duo
bus filiabus suis, et uno filio. Item dictum
Clapparum filium dicti Nicolai cum medietate
bonorum mobilium ipsius Nicolai Patris sui.
In Ontognano. Item Philippum, Dominicum,
et Bartholotum eius filios, et Dominicam filiam
eius que est in Bizenia cum duobus suis fi
liabus. Item tres filias predicti Philippi
que sunt in domo sua. Item Venzuttum, et
Antonium eius filium, Damianum eius filium,
et Artuchonum etiam eius filium Vidam eius
filiam, et habet Venzuttus aliam. Item
Superdinam filiam Hermanutii de Zugino.
In Sancta Maria la longa. Item Beneve
nutum filium quondam Simeonis cum omnibus
suis heredibus. Item quod Pelosius frater dic
ti Benevenutti remaneat in comuni. In
Sclisano. Item Pizegnosium, et uxorem eius
cum duobus filiis, et duabus filiabus. Item
Martinum fratrem Chenzipretti cum matre
eius, et una sua nepte. In Carlins. Item
Martinum Zacharium cum una sua filia, et
una sua sorore, et uno fratre suo, qui moratur
in

in Morsano prope Castellum, et cum duabus suis fratribus, qui morantur Sanctijs uno nomine Bartholomeo, altro nomine Wergio. Item Joseph et unam suam sororem nomine Sorellam. Item Dominicam de Castino, que moratur in Morsano uxore quondam Sclavotti cum duobus suis filijs, et una filia. In Pozzecho. Item Martinum Vedussij cum suis heredibus, absque filia sua uxore Andree de Pozzecho cum illa conditione cujus sunt. In Villa Orum de Pasiento. Item Zorzin. Item Lenam, Dominam Dominicam, et Nicolettam sorores filias prefati Zozin. Item Jacobum, Franciscum Canat, et Michaelum fratres filios prefati Zozin. Item moram sororem prefati Zozin cum una sua filia. Item duas filias Ducis. Item Bizin sororem fasanutti cum sua filia. Item Charatum praconem. Item Furian sororem Moretti cum duobus filijs suis, scilicet Pily, et Forma. Item Morettum cum tribus suis heredibus scilicet Dorico, Arua, et Cisna. Item Sebastianum et Nicolaum fratres Zutti. Item Philippam sororem dicti Zutti cum suis heredibus. Item Costantiam filiam quondam de Pampaij. Item Tarcinti. Item Bortolussum de Segnimi cum una filia. I

tem

tam Gualdusium cum uno filio, et una filia. Item Conradinum Monachum de Taranta cum uxore ejus et filio suo. Item Margheritam filiam Firminusii de Ardaco cum quatuor filiis suis. Item Aluisium filium Johannis Verge cum duobus suis neptibus filiabus Pelegrini Verge. Item Diamillam uxorem Geraldi. Preterea posuerunt, et assignaverunt in hac parte homines supradictos tam masculos, quam feminas, nec non alia suprascripta cum omnibus suis juribus rationibus, et actionibus, et cum ea conditione cujus sunt, et cum omni eo jure, quo sui predecessores habuerunt, tenuerunt, et possiderunt homines predictos, et etiam alia suprascripta, et cum omnibus eorum heredibus, quos habent ad presens, et in futuro habebunt, et cum omnibus eorum bonis mobilibus et immobilibus, videlicet propriis feudis, livellis atque hominibus de Masnata, et cum omnibus aliis bonis, que ipsi habent tam apud Tarantum quam apud Castellum, et alibi ubique locorum. Que quidem pars de communi ipsorum concordia, et utriusque consensu ipsi Domino Oddorico recipienti pro se, suisque heredibus pervenit in partem

tem, et eam idem Dominus Oddorius de voluntate dicti Domini Artichi pro sua portione voluit, et acceptavit, et ea se contentum vocavit. Quam quidem divisionem et omnia et singula suprascripta promiserunt perpetuo per se et eorum heredes scilicet unus alteri vicissim solemnibus stipulationibus hinc inde intervenientibus firma, rata, et grata habere, et tenere; dando unus alteri omne jus, et actionem realem, et personalem, utilem, et directam, tacitam, et expressam, quod vel quam unus habet, vel habebat in parte alteri data, et dessignata, nomine pure et mere donationis, quae dicitur inter vivos, et non causa mortis, et quae nulla ingratitudine revocari possit, nec non ad invicem unus alteri faciendo finem, et remissionem perpetuam et firmam transactionem, et pactum de amplius non petendo renunciantes omnibus actionibus, exceptionibus, juribus, et rationibus, ac legibus, statutis factis, et fiendis, et consuetudinibus, cum quibus possent contra predicta vel aliquod predictorum quoquo modo facere, dicere, vel venire. Utterque promittens quod per se vel per submissam personam contra predicta, vel aliquod predictorum non faciet dicere, vel venire ratione aliqua, dolo, inge-

nio

nio sive causa de iure vel de facto sub pena
trecentarum marcharum denariorum Aquilegiensis
monete que totiens peti vel exigi possit cum
effectu nomine puri debiti, quotiens contra
predicta, vel aliquod predictorum factum fue-
rit, qua pena soluta vel non presens instru-
mentum, et omnia que continentur in eo nam
semper plenam obtineant firmitatem. Actum
in Villa Castelionis de sub Scala sub arcora
platee ejusdem Ville.

Et ego Nicolaus qm. Dominici notarius de
Utino publicus Imperiali auctoritate
Notarius ex commissione mihi facta
per reverendissimum in Christo Pa-
trem, et Dominum Dominum Nico
laum Dei gratia Sancte Sedis
Aquilegiensis dignissimum Patriar
cham prout inveni in notis qm.
Magistri Jacobi de Utino nichil
addens, vel minuens, quod sensum
mutet, vel variet intellectum fi-
deliter scripsi, et in hanc publi
cam formam redegi, meis nomine
et signo appositis consuetis.

Ex Autographo quod in Tabulario P. P. Ora
torii

Oratorii Civitatis Utini erigatur.

Da Manoscritti del Signor Carlo Fabrizio d'Udine intitolati = Monumentorum ad Historiam Forojuliensem spectantium = Tomo IV. pagina 117. Carolus Fabricius Collegit, et descripsit.

Castello di Porpetto 14. Gennaro 1820.

C. Frangipane

Giurisdizione de' servi de' Signori di Villalta.

1309, 2 Nov. Villalta. [illegible] i Signori Federico, Giovanni ed Odorico di Villalta [illegible] Rinaldo di Villalta convengono di [illegible] tra loro [illegible] e difendere i loro castelli di Villalta e [illegible] contro qualunque, salvo l'onore del Patriarca.

Item firmaverunt inter se quod si aliquis servitor alicuius supradictorum Dominorum sive sit habitator sive de masnata eius habuerit aliquid facere, cum aliquo ex predictis Dominis aut cum eorum servitoribus, habeat recursum vel ad Potestatem qui pro tempore fuerit in Villalta et sibi iustitiam petat, et si in [illegible] in predictis aut aliqua de causa iustitiam non faceret, tunc habeat recursum ad Dominum cuius servitor est ille contra quem agit, et si adhuc dictus dominus negligens esset sibi iustitiam facere, tunc habeat recursum ad tertium de supradictis Dominis cui dicta questio non tangit aut alicui servitori ipsius, et si aliquis de predictis servitoribus contra supradicta faceret solvere teneatur quinque marchas aut sit forbannitus de Villalta donec satisfecerit dictam penam et donec fuerit concors cum illo aut cum illis cum quo aut cum quibus habuerit questionem, salvis omnibus pactis initis sive factis inter predictos Dominos videlicet Federicum, Nazzarium et Odoricum et Johannem de Villalta.

Collez. Bianchi dall'arch. del Capit. di Udine

[illegible] [illegible] [illegible] me [illegible]. Jacobum [illegible] [illegible] nuncium tenute et procuratorem eorum qui eam det et assignet D. Patriarche et domui Aquilegensi, promittentes dictam manumissionem sub pena duarum unciarum puri auri [illegible] [illegible] et consilio [illegible].

Actum in Castro S. Margarete in muro fracto.

Castell

A.D. MCCC XI. die tertio intrante marcio presentibus DD. Guidoto
et Bernardo fratribus de Bragaco inferiori, Francisco de Bragaco supe-
riori, Henrico filio olim D. Wriltoy de Fagarea, Bartholomeo de Presaco
testibus et aliis pluribus. D. Nicolaus, Odorlicus, Artrusius et Gabriel
fratres filii olim D. Henrici de Bragaco superiori per se suosque heredes
manumisserunt et in omnibus absolverunt et omnino deliberaverunt
Sufiam feminam eorum de masgnata (sic) filiam Verne de Bragaco
superiori et omnes eius filias et filios ex ea de cetero descendentes, prius videlicet
cum rebus et res cum personis a suo servicio et quolibet vinculo servitutis, donan-
do eandem domui et case Dei Aquilegensis et liberans eam et eius filios et filias
omnes ex ea de cetero descendentes penitus a sua potestate et dominio
et ius afurgandi sibi et salutandi eos et non vocandi in ius sine venia
et omnia iura patronatus et alia quecumque habebant sibi remisit et
dedit. Ita tamen quod sine nebula servitutis et condictione dicto-
rum manumissorum suorumque heredum et valeat dicta Sufia et
eius liberi agere, testari et omnia et singula facere et libere excercere
tam in iudicio quam extra quod quilibet mulier domus Aquilegensis
facere potest dando me presb. Jacobum notarium infrascriptum tam
nuncium tantum et procuratorem eorum qui eam det et assignet
D. Patriarche et domui Aquilegensi, promittentes dictam manumissionem sub
pena duarum unciarum puri auri cum mando molia mento et cum sillo
tapicatorum.
Actum in Castro S. Margarete in muro fracto.

Verna (sic)

Secolo XIII ... Caneva. ... (di Sacile)

Artuicus et Ditemarus fratres filii Valfardi de Sancto Vito ... et verbo ... de novene uxoris dicti Valfardi pro dei amore maximeque anime eorum et peccatorum remedio ac etiam accepto pretio L.V. librarum denariorum venecialium de quibus ... se solutos et exceptioni non numerate pecunie pacto renunciaverunt ... et ab omni vinculo ... iugo servitutis absolverunt atque liberos vel liberas statuerunt ancilas atque servos ... suos. Item uxorem quondam ... de ... ac filios et filias eius scilicet Michaelem et Arpolinum - Elicam et Blavetam ita ut ... dicti filii et dicte filie eius scilicet Michael. Arpolinus Ellica et Blaveta decetero sint liberi et libere sicut ab ingenuis essent nati vel nate carentibus nec ab eis et ab eorum heredibus ullam habeant inquisitionem nec servitutis molestiam set semper in sua permaneant firmitate et congrua libertate civesque facti Romani et Romane. ac parte sua ambulare voluerint liberi et libere absoluti et absolute vadant ita quod nulli omnino hominum iure servitutis subiaceant nisi ... Deo omnipotenti cui omnia serviunt. Peculium quod habebant aut deinceps lucrati vel lucrate fuerint sive acquisituri vel acquisiture ... libertati concesserunt et quicquid de acquisito facere voluerint absque ullo impedimento faciant et ius patronatus seu omnia servilia oficia illis remiserunt omnesque rationes et actiones ad libertatem spectantes vel pertinentes ... Promiserunt itaque predicti fratres scilicet Artuicus et Ditemarius ... ... predicte ... et filiis ac filiabus suis predictis scilicet Michaeli et Arpolino seu Ellice et Blavete in pena centum librarum denariorum venecialium cum obligacione ... bonorum per stipulacionem hanc libertatem ratam et firmam habere et ubique

eam ab omni homine in omni parte omni tempore tueri varentare atque eam auctorizare. et si predicti fratres vel sui heredes contra hanc libertatem venire temptaverint aut alliqua occasione eam infringere voluerint tunc centum . C. libras denariorum nomine pene pront superius legitur iam dicte Yte ac filiis et filiabus suis predictis vel eis inde iniuriam pacientibus dare promiserunt et capere pene solutam presens libertas perpetualiter firma et stabilis permaneat. Et quod faciant predicti fratres similiter sub eadem pena predictum Valfardum patrem suum iam dictam libertatem laudare et confirmare infra mensem unum ex quo eis denunciatum fuerit sine fraude. Actum in Campo.

In Pergamena mancante di data, giorno e firma del Notajo, scritta coi caratteri dei primi anni del secolo XIII e con formula alquanto differente dalle manumissioni posteriori in Friuli.

Dall'Archivio de' Signori di Spilimbergo di Sopra.

A.D. 1311. die 3 marcii presentibus DD. Francisco de Bragaco superiori, Asquino de Colloreto, Bernardo et Guidotto de Bragaco inferiori, Jacobo olim D. Marii de Bragaco inf., Henrico de Faganea, Detemaro de Castelero, Federico de Oriano testibus et aliis.

D. Jacobus Zan de Fontebono ex una parte et Nicolaus, Odorlicus, Artrupus et Gabriel fratres de Bragaco superiori volentes ad divisionem pervenire et sortiri de duabus eorum mulieribus de masgnadi tali concordio de communi voluntate parium fecerunt, videlicet quod Salida dicta Soladamor pervenit in sorte et parte D. Jacobo Zan et Sufia filia Verne de Bragaco pervenit in parte dictis fratribus et hanc divisionem compromiserunt et partem habere firma et rata sub pena ducentarum librarum et cum omni meliorancentu.

Actum in castro S. Margarite in muro fracto. —

1311. 10 marzo ... S. Margherita ... divisione ... Giacomo Zan di Fontanabona ...

anno domini 1311 die 10 intrante marcio presentibus DD. Antrigo de Bragaco sup., D. Guidotto et Nicolao de Bragaco inf., D. Henrico de Faganea, Vitto de Fontebono, Gregorio et Armano de Fontebono Odorlico Aldiarne et Marcavo de Bragaco sup. testibus et aliis.

D. Jacobus Zan de Fontebono ex una parte et DD. Nicolaus, Odorlicus, Artrupus et Gabrielis fratres filii olim D. Henrici de Bragaco superiori ex altera volentes ad divisionem suorum hominum de masgnata vros habebant insimul pervenire et sortiri de ipsis tali concordio

eam ab omni homine sive omni parte omni tempore tueri varentare atque eam auctorizare. et si predicti fratres vel sui heredes contra hanc libertatem venire temptaverint aut alliqua ocasione eam infringere voluerint tunc autem .C. libras denariorum nomine pene prout superius legitur iam dicte yte ei filiis et filiabus suis predictis vel eis inde iniuriam pacientibus dare promiserunt eaque pene soluta presens libertas perpetualiter firma et stabilis permaneat et quod faciant predicti fratres similiter sub eadem pena predictum Valfordum patrem suum iam dictam libertatem laudare et confirmare infra mensem unum ex quo eis denunciatum fuerit sine fraude. Actum in Campo.

D. Pergamena mancante di data, giorno e firma del Notajo, [illegible] dei primi anni del secolo XIII e con formole alquanto differenti dalle [illegible] posteriori in Friuli.

Dall'archivio de' [illegible] Spilimbergo di Sopra

A. D. 1311. die 3 marcii presentibus DD. Francisco de Bragaco superiori, Asquino de Collorèdo, Bernardo et Guidotto de Bragaco inferiori, Jacobo olim D. Marci de Bragaco inf., Henrico de Fagagna, Deteraro de Castello, Federico de Oriano testibus et aliis.

D. Jacobus Zan de Fontebono ex una parte et Nicolaus, Odoricus, Artrusius et Gabriel fratres de Bragaco superiori volentes ad divisionem pervenire et sortiri de duabus eorum mulieribus de masnata tali concordio de comuni voluntate partium fecerunt, videlicet quod Sabida dicta Soladamors pervenit in sorte et parte D. Jacobo Zan et Sofia filia Verne de Bragaco pervenit in parte dictis fratribus et hanc divisionem compromiserunt et partem habere firma et rata sub pena ducentarum librarum et cum omni meliorament[o].

Actum in castro S. Margarite in muro fracto. —

1311. 10 maggio. Castello di S. Margherita. Divisione di [illegible] nativi tra Giacomo Zan di Fontanabona e [illegible]

Anno domini 1311 die 10 intrante marcio, presentibus DD. Artrusio de Bragaco sup., D. Guidotto et Nicolao de Bragaco inf., D. Henrico de Fagagna, Vitelio de Fontebono, Gregorio et Armano de Fontebono, Odorlico Aldiarne et Marcasio de Bragaco sup. testibus et aliis.

D. Jacobus Zan de Fontebono ex una parte et DD. Nicolaus, Odorlicus, Artrusius et Gabriel fratres filii olim D. Henrici de Bragaco superiori ex altera volentes ad divisionem illorum hominum de masnata quos habebant in simul pervenire et sortiri de ipsis tali concordio

de comuni voluntate extiterunt, videlicet quod de ipsis ipsorum hominum due partes facte fuerunt. In una parte positi fuerunt in primis Magister Henricus filius Odorlici de Oriano cum omni iure suorum heredum, item Jacomina uxor Antonii de Brozaco superiori soror dicti Henrici cum omni iure heredum dicte Jacomine; Item Justus dictus Tuton frater magistri Henrici predicti; item Cristina soror dicti mag. Henrici; habendo mediam marcham denariorum aquilegensium ab infrascripta parte et hec pars predicta pervenit ex sorte dicto Jacobo Zan predicto. In alia parte positi fuerunt in primis Tusa filia dicti Odorlici cum filiis suis et Dominica uxor Zanni de Brozaco superiori cum omni iure heredum ipsius Dominice; item Federicus frater dicte Tuse; item Beatrix soror dicte Tuse; item Andreas frater dicte Tuse dando mediam marcham usque ad proximum festum S. Margarete D. Jacobo Zan videlicet parti que sibi pervenit et hec pars pervenit ex sorte DD. Nicolao, Odorlico, Antrusio et Gabrieli et in hiis partibus fuerunt dicte partes taciti et contenti faciendo sibi una pars alteri finem et remissionem perpetuam et aliis pactis bonorum dictorum Odorlici et Rysilen que habita fuerunt quando se in matrimonio coniunxerunt, promittentes dicte partes ad invicem una alteri dictam divisionem et partes suas habere firmam et ratam, habere tenere perpetuo sub pena ducentarum librarum veronensium pro quibus omnibus attendendis obligaverunt una pars alteri omnia sua bona. Preterea promiserunt dicti DD. Nicolaus, Odorlicus, Antrusius et Gabriel se procurare facturos omni exceptione remota quod Silvius frater ipsorum dictam divisionem et partem habebit firmam et ratam et approbabit sub pena predicta. Cum omni meliloramento.

Actum in Castro S. Margarete de Grovanio in muro fracto.

1311. 3 Agosto Osopo – Manumissione di una serva dei nobili di Osopo.

(Francesco Sibellonotajo N. A. Ud.)

A. D. MCCCXI, ind. IX, die tercio intrante augusto, presentibus D. Agetore de Osopio, D. Iacomino de Pavonia, D. Volchero et Jacobo ac Fortunato fratribus filiis olim D. Gamoreti de Osopio, Gamoretto filio olim D. Aquini de Buia habitante Glemone, Calano de Osopio et aliis Domini Bonacursus et Berardus Pelarisinus fratres filii olim D. Vargendi de Osopio per se etc. ac pro remedio animarum parentum suorum etc. dignam etc. manumiserunt etc. et liberam etc. Antoniam filiam Utussii de Osopio nunc morantem in Casarsa etc. ita quod sit libera etc. et in D. Agetorem investiverunt, quod eam in Altare S. Marie de Aquileia designare etc.

Actum in Castro Osopi prope Balfredum

A.D. 1311 die x exeunte augusto presentibus D. Nicolao de Bragaco, D. Guidoto de Bragaco, Bartholomeo de Presano, Mag. Antonio de Magarico testibus et aliis. D. Jacobus Zan de Fontebono dotis nomine promisit solvere et dare infra annum et diem Antonio et Jacumine uxori sue unam marcam denariorum argentegentium de quibus D. Nicolaus predictus extitit fideiussor. Preterea D. Jacobus Zan et Antonyeus de Bragaco superiori per se et fratribus suis et ~~suorum~~ suorum heredum talem pactum de heredibus dictorum Antonii et Jacumine affirmaverunt, videlicet quod dividi et partiri inter ipsos debeant pro rata et quod dos esse debeat heredibus qui perveniant domino universale dicta Jacumine et bona que supraluerat esse ad invicem inter heredes teneantur dividere pro rata, bona dicti Antonii que a domino suo habet ~~hic~~ sint et esse debeant heredibus qui perveniet dicto D. Antonio et fratribus et predicta omnia et singula ad invicem promiserunt observare sub pena ducentarum librarum veronensium et cum omni melioramento.

Actum in Castro S. Margarete in muro forato.

1312, 3 Aprile Cividale. Il signor Nicolò di Rivarotta promette dare due servi di masnata al Conte di Gorizia ad indennizzarlo d'un servo statogli ucciso dai suoi uomini di masnata?

A. D. MCCCXII. ind. X, die tertio intrante Aprili, in Civitate, in curia D. Patriarche. Presentibus Dominis Fulchero de Ulaspergo, Federico de Prampergo, Raynerotto de Venzono nunc in Civitate commorante, Virgilio de Civitate et aliis.

Cum Syrigoy de Pucinia homo de masnata D. Henrici Comitis Goritie interfectus fuisset per servitores D. Nicolai q. D. Mathie de Rivarotta, ut dicebatur; predictus D. Nicolaus per concambium dicti Syrigoy dedit et tradidit suprascripto D. Comiti Stephanum Firelum et Artuicum fratres suos homines de masnata, promittens sibi non movere litem sub pena centum marcharum denariorum etc. Insuper supradicti Stephanus et Artuicus iuraverunt supradicto D. Comiti servire et obedire tamquam suo Domino.

Nob. Benvenuto di Cividale. Orig. Arch. Notar. Udine?

12

1313. 9 Aprile. Tarcento. Patti per tregue tra [illegible] di Reana e ville vicine.

A. D. MCCCXIII. ind. XI. die IX intrante Aprili. Presentibus Zanco Vergio, Nicolao Barnabe, Iacobo de Reana, Tutal de Vallo, Henrico de Reana et aliis.

Iohannes dictus Zannarus de Reanalza (?) [illegible] trevas pro se et [illegible] suis quos potest mittere et tradere in manibus Gaspardi de Tricesimo, renuncians pro se et Vorlico Anzuti, Sofine uxore q. Luce de Remulzano (?) et filiis et amicis eorum usque ad proximum festum s. Martini per totam diem, ita quod dictus Iohannes debet exire de via si incontraverit dictam mulierem et filios et exire de taberna ac eciam de campo prope ipsam habe... [illegible] salvo suas operas et hec sub pena quinque marcharum et manu, pro qua pena V marcharum precibus ipsius Iohannis fideiussores pro rata extiterunt Iohannes Minara de Tricesimo, Iohannes Blancus de Vallo, Dominicus de Vallo et Michael de Vallo, et Iongius de Vallo omnes pro rata [illegible] etc. et omnium dampnorum etc.

Actum sub Castro Tarcenti inferioris in monte prope viam.

Not. [illegible] Comunale di Tarcento. Arch. Not. Udine

Am

p

M

se

et

cu

n

n

le

7

qu

Sa

p

vo

n

e

~~II~~ 15 ~~(Udine)~~. III.[1]

~~13 XII. 1313~~ Decembre, nella Chiesa di S. Pietro di Tarcento. Il prete officiante in

1313, 25 Tarcento su richiesta di due donne del luogo ~~[illegible]~~ ~~[illegible] de signori di Duino, fanno~~ leggere in pubblico una sentenza del Patr. Ottobono, che le purga della macchia di servitù.

Anno domini MCCCXIII ind. XI die VII exeunte decembri. Presentibus presbitero Nicolao, presbitero Moretto ambo in Tarcento congregatis, Clerico de Buya, Handreas de Glemona, Nusello ~~de~~ Tarcento, Henrico ~~[illegible]~~ Tonque Vorlico filio Miculussi de Brocalosa et aliis in Ecclesia S. Petri coram altare comparuerunt Margareta et Lucarda sorores et filie quondam Zirmussi coram supradicto d. Nicolao presbitero dicentes: Domine, cum diceretur per villam Tarcenti et alibi quod nos et heredes nostros pertineamus de masnata domino Rodulpho (?) de Duino, quod nichil est nec unquam fuit, imo pertinemus Ecclesie Aquilegensi sicut coram reverendo patre d. Ottobono patriarche aquilegensi obtinuimus per laudum et sententiam sicut continetur in hoc instrumento quod ibi monstrabat, supplico domine vos ut coram isto populo plubicare dignemini quomodo sumus Eclesie Aquilegensis et parentes et antecessores nostros fuerunt Eclesie Aquilegensis et super hoc coram toto populo parate sumus hoc manifestare per plubicum instrumentum. Qui vero dictus d. Nicolaus verba sua coram populo alta voce declaravit et tunc fecit legere instrumentum unum inde factum manu Zamboni notarii de Utino in quo continebatur quod per laudum et sententiam dicte sorores et heredes eorum erant et esse debebant Ecclesie aquilegensis, ~~etc., [illegible]~~ ~~(Questo [illegible] trascritto dal Bianchi)~~.

[1] (Not. Simone Simonutti di Tarcento. Arch. Notar. Udine.)

12

1316, 20 April. Aquileja. Divisione di servi di masnada tra i signori di Castello e quelli di Duino.

In Christi nomine amen. Anno a nativitate eiusdem Millesimo trecentesimo sextodecimo. Indictione quartadecima, die xx intrante mense Aprilis. Aquilegie in Ecclesia Sancti Joannis de foro. Presentibus venerabilibus viris D. Guielmo Decano Aquilegensis Ecclesie, D. Nassino Preposito Sancti Odorici, D. Ragnaldo thesaurario, D. Lombardino Archipresbitero Modoetiensi omnibus canonicis Aquilegensis Ecclesie, D. Febo et Hermacora de la Turre, Guidone et Henrico de Manzano, Johanne q. D. Galengani de Civitate Austrie, Hectore Brugno et Jacobo dicto Camuscio civibus Aquilegensibus et aliis testibus ad hoc vocatis atque rogatis. Cum inter nobiles viros D. Arthuicum de Castello canonicum Civitatensis Ecclesie pro se, ut tutorem et curatorem ut dicebat filiorum condam et heredum D. Odorici de Castello videlicet Nicolai et Johannis Francisci fratrum ac Dominos Gerardum et Johannem fratres ipsius D. Arthuici ex una parte, Et nobilem virum D. Ugonem de Duino pro se et Dominos Nassinguerram et Ugucam consanguineos suos pro quibus promisit de rato habendo ex altera parte . . . . procurante nomine et ocasione quorundam bonorum mobilium et stabilium et hominum de masnata qui et que fuerunt condam D. Federici de Cavorzyaco et specialiter ocasione infrascriptorum bonorum et hominum de masnata ac etiam ex multis aliis diversis ocasionibus rationibus sive causis orta esset materia dissensionis et querele, tandem faciente Deo qui pacis est auctor dicte partes super infrascriptis spetialiter ad tale pactum et concordiam comuniter et concorditer pervenerunt, salvis semper et reservatis omnibus aliis suis iuribus et rationibus de quibus in hoc instrumento pacti sive pacis et concordie non fit mentio spetialis et de quibus per dictas partes iam extitit compromissum

in nobilem virum D. Pilium de Prata et Guielmum nepotem magistri Gualterii de Civitate Austrie usque ad certum terminum et sub certa pena in dicto compromisso plenius denotata. Imprimis videlicet unanimiter voluerunt et concorditer firmaverunt et ordinaverunt quod sententia olim lata inter nobiles viros D. Ugonem de Duino et D. Arthuicum de Castello per D. Thomam de Cuchanea in sua permaneat firmitate et pro qualibet partium predictarum debeat in posterum firmiter et inviolabiliter observari sub pena penis et obligationibus in eadem contentis.

Item voluerunt et consenserunt et ad talem compositionem pervenerunt partes predicte supra infrascriptis personis sive hominibus de masnata et Orlinco de tricento et eius bonis dividendis. Imprimis videlicet quod omnia et singula bona iura et actiones reales et personales que et quas dictus Orlicus habet seu haberet a Dominis de Castello libere et expedite cedant et cedere debeant ipsis Dominis de Castello. Super bonis autem dicti Orlici que habet super montem de tricento, que non sunt de habitantia, dicti arbitri videlicet D. Pilius et Guielmus cognoscere et finire valeant alte et basse pro eorum libito voluntatis, salvis semper dotibus et iuribus tam uxoris quam nurus eiusdem Orlici.

Item quod supra divisione facienda de infrascriptis personis de masnata ad hoc ut fraus aliqua vel deceptio aliquatenus fieri non valeat quod sortes ponantur et poni debeant inter partes predictas, factis partibus ipsarum personarum de masnata qualibet per se, quarum in una ponatur dictus Orlicus et in altero recipere pro eo octuaginta marche denariorum novorum frisachensium aquilegensis monete persolvend a parte illa cui

pervenerit dictus Orlicus parti cui non pervenerit in duobus ter-
minis, medietas videlicet usque ad proximum festum Sancti Petri
et alia medietas usque ad proximum festum Assumptionis Sancte Marie.
Quibus partibus sic factis, ut inferius continetur, de ipsis partibus inter
ipsas partes ac de comuni ipsarum partium voluntate statim ibidem
presentibus dictis testibus sortes per dictum D. Guielmum de ancon
posite fuerunt in hunc modum et taliter videlicet due parve cedule
in uno capello aposite, in una quarum scriptum erat: Hec est prima pars
et non aliud, et in secunda cedula scriptum erat: Hec est secunda pars et
non aliud, pacto inter ipsas partes habito et firmiter roborato et evidentissime
declarato, quod parti cui pervenerit seu perveniret cedula illa in qua
scriptum erat: Hec est prima pars, hec infrascripte persone de masnata
sibi perveniebant pro rata sua in parte. Imprimis videlicet Agnesuta
et Chassupa [4] eius filia: item Morasutus Bartusane: item Laurentius condam
Pellegrini omnes de tricento: item Comorius [5] de Magredis cum heredibus: item
Nicolaus [6] Sus de talmetio: item frater [7] Laurentii de teglo: item heredes Cozay [8]
de tricento: item soror [9] Pusi uxor Arduini de Porziglis: item [10] Katarina soror
Flamme de Castello: item Preuidus filius Flamme et Macor [12] soror de Castello:
item Barbiratus [13] de Segnacho cum heredibus et bonis: item [14] heredes condam
Leazari de Zuins: item [heredis] Curbulini de Planchada: item Laurentius
de teglo: item minor soror [17] Nicholai de Canipa: item Zaninus [18] frater Antonii
de Morsano: item [19] Imperator cum uxore [20] et heredibus de tricento: item unus filius [21]
et una filia [22] Laurissii de Avilino: item heredes [23] condam Francischi de tricessimo: item

Guido[24] et Girardus[25] cum duobus sororibus[27] et mat heredes condam Pie-
de ista de tricento: item Adamutius[28] de Fossalta cum duobus fratribus[30]
et uxore[31]: item nepotis[32] Gandolfi de Villanova: item Gerdrussa[33] filia Pupi et Con[34]-
stantia et Ottolina[35] eius filia de Colle iuxta Pramberch,: item soror[36] uxoris
Johachini cum suis heredibus: item Worli[37] de tricento cum bonis de iure
ad ipsum pertinentibus.

Parti vero cui pervenerit illa cedulla in qua scriptum erat: Hec est
secunda pars, hec infrascripte persone de masnata sibi perveniebant pro
rata sua in parte. Imprimis videlicet Flamma cum Nicholao[2] dicto
Trentasoldo et sorore[3] eius minore de Castello: item Sperampulla[4] cum
heredibus de tricento: item Blanceflor[5] et Basil[6] et Petrus[7] filius Johachini
de Villalta: item Blancutius[8] filius condam Pelegrini de tricento: item
heredes[9] condam Landrini de triessimo: item Nicholaus[10] de Canipa: item
Pangonus[11] de tricento: item heredes[12] Fumie de Avilino: item Auronchus[13]
frater Sperampule et filia Lucarduse[14] eius nepotis de tricento: item
Margerussa[15] filia Geldrusse: item Blancha[16] et Serafina[17] sorores de
colle iuxta Pramberchum: item Coradinus[18] monachus de tricento: item
Mitius[19] et Leonardus[20] et minor filia[21] heredum Johachini de Villalta:
item Lorenus[22] et Superclina[23] uxor Nicholai de Castello: item heredes
condam[24] Mathiussii de Morsano: item Johannes[25] Suf de Tulmetio:
item heredes[26] condam Francisci de Morsano: item Cusinus[27] Verge et
fratres[29] de tricento: item heredes[30] condam Stephani de Avilino:
item [31] ..... Payer de tricano: item Marcutius[32] et Girardus et soror[33]
eorum[34] filii condam Uzussii de tricento: item Nicholaus[35] filius Botoni cum

heredibus: item soror[36] Vasinguere de Canisa que moratur ad
Fluminum: item soror Conradini[37] monachi de tricento: item
marche octuaginta solvende medietate ad sanctum Petrum et
alia medietate ad sanctam Mariam de augusto. Quibus sortibus
sic positis inter ipsas partes, accepit ad fortunam dictus D. Ugo unam
ex predictis cedulis et sibi pervenit in manu cedulla illa in qua scriptum
erat: hec est prima pars: alia vero et ultima cedulla remansit et
pervenit predictis Dominis de Castello. Que omnia supradicta et in
tradicta universa universaliter singula et singulariter universa in
singulis capitulis utraque pars scilicet Domini Artheicus pro se et
curatorio nomine predicto et Girardus et Johannes fratres de Castello
pro se ipsis et eorum heredes et dictus D. Ugo de Duyno pro se et nomine
dictorum Dominorum Vasinguere et Ugucce eorum consanguineorum
vicissim interrogationibus ac promissionibus sollempnibus inter-
venientibus promiserunt firmiter et perpetuo attendere et observare
et attendi et observari facere et curare a quibus fuerit opportunum
et interest vel poterit interesse et non contrafacere vel venire aliqua causa
vel ingenio, de iure vel de facto sub pena ab una parte alteri vicissim
promissa et stipulata ducentorum marcharum frisensium seu denariorum
novorum aquilegensis monete a parte non observante parti predicta ob-
servanti, cum omni refectione dampnorum et expensarum ac interesse
litis et extra, solvenda, qua soluta vel non nichilominus presens instru-
mentum pacti et concordie quocumque nomine censeatur in sua perpetuo
permaneat firmitate. Sub obbligatione omnium suorum bonorum et quorum
nomine agunt et promiserunt sive promittunt et egerunt. Renuntiantes

H exceptioni doli mali conditioni sine causa et .... actioni et defensioni eis vel alicui eorum modo aliquo competentibus vel competituris et supra his omnibus iuribus et legibus canonicis et civilibus de quibus in hoc instrumento mentio fieri opporteret et generaliter omni benefitio et auxilio cuiuslibet iuris, privilegii, constitutionis, statuti, consuetudinis, restitutionis in integrum, emendationis, correctionis et cuiuslibet exceptionis quibus possent in toto vel in parte contra hoc instrumentum facere vel venire in iuditio sive extra. Et voluerunt me Notarium infrascriptum plura publica instrumenta consonantia conficere posse, unum videlicet tradendum cuilibet partium predictarum.

Ego Matheus filius condam Blasii notarii de Aquilegia imperiali auctoritate publicus Notarius his omnibus interfui eaque rogatus scripsi.

Da perg. nella Colleg. Frangipane in Castel Porpeto.

A. D. 1317, ind. Die VIII exeunte ianuario in presencia [illegible] Alamerici q. Avanci, Martino [illegible], Jordano de MonteRegali, [illegible] de la Sega et aliis.

Coram Arnaldo Potestate [illegible] Regalis, Dominus [illegible] et [illegible] per suum iuramentum quod Voluidus pater Marie [illegible] fuit Diepmanum [illegible] Calese et habuit maxum [illegible] et proprii. Actum MonteRegali in platea.

Die eodem in presencia D. Alamerici, Nicolai D. Odrichetti, Bartholomei q. D. Odrico, David filii Olvradi et aliorum. —

Johannes filius q. Marie de Benedetto in placito [illegible] legitime probavit quod erat homo [illegible] Calese secundum quod sententiatum fuit [illegible] Actum [illegible] curia quondam Wrawassi.

12

~~1312 circa Gennajo~~ 1316 circa, 11 Gennajo. ~~XIX~~ XIX. Cividale A.

~~[illegible]~~ ~~Cividale~~ Manomissione di un servo per l'anima del fratello del Cav. Nicolò di Villalta morto all'assedio di Villalta e promessa del manimesso di non combattere contro il Conte di Gorizia.

~~De [illegible] [illegible] Cividale [illegible] [illegible] Udine.~~

A. D. 1317 die [illegible] [illegible] in Ecclesia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Boatigo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de Civitate Austrie.

Nobilis vir D. Nicolaus de Villalta Miles dedit Nicolaum quondam Fabri de Glemona per manum de altare S. Marie dicte Ecclesie in remissionem anime fratris sui qui interfectus fuit super eum machina sub Villalta, dictus quatenus [illegible] deberet orationibus, elemosinis et peregrinationibus pro anima dicti [illegible] [illegible] per [illegible] l'anima dell'ucciso. dictus Nicolaus promisit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pre[illegible] [illegible] iuramento omnia [illegible] [illegible] et [illegible] et nunquam esse contra personam D. Henrici Comitis Goricie [illegible] familie aut contra D. Nicolaum de Villalta et [illegible] in aliquo loco [illegible] [illegible] reuderet statim [illegible] ad eum de huiusmodi negotio cognitio perveniat..

Notajo [illegible] Cividale [illegible] [illegible].

~~[illegible] 1317 [illegible] [illegible] [illegible]~~

~~[illegible]~~ (1) Ricordandosi ~~[illegible]~~ in questo l'assedio di Villalta, ~~[illegible]~~ che [illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible] nel 1315~~ [illegible] luogo nel ~~[illegible]~~ 1315, la carta non deve attribuirsi circa all'anno 1316.

1317. 21 Febbrajo. In Castello (di Porpetto). Il nob. Artico di Castello manomette un suo servo d'ingenua colla condizione che si faccia sacerdote.

Anno domini MCCCXVII. ind. XV. die VIII exeunte Februario, presentibus Religiosis viris fratre Odorlico de Portunevos, fratre Radio de Ordine Minorum, Vigelmino q. d. Egidii de Civitate, Leonardo de Cassaco, Matassello et aliis. In Castello in burgo sancti Tome in domo in qua moratur domina Nida.

Dignam ille remuneracionem a Domino consequitur cui famulum a vinculo servitutis relaxat, adeoque nobilis vir d. Artichus de Castello per se et heredes etc. dedit, relaxavit atque investivit Nicolaum filium Francisci quondam d. Beltrami de Castello in manibus d. Leonardi de Cassaco recipientem vice et nomine Ecclesie S. Marie Aquilegensis, ita quod deinceps dictus d. Artichus cum dicto Nicolao nec cum bonis suis possit nec valeat aliquod agere nec ordinare etc., sed semper ad Ecclesiam predictam permaneat etc. tali modo et pacto, quod dictus Nicolaus teneatur ad ordinem sacerdotalem pervenire quatuor annos post ad etatem legitimam advenerit et si vero non pervenerit ad ordinem sacerdotalem, quod in dicta servitute quod tenet dicto d. Articho et suis heredibus permanere debet. Et in hunc modum, dedit ei dictum d. Leonardum in nuncium specialem quod ponat eum supra altare S. Marie de Aquilegia etc. Preterea predictus d. Artichus omnia predicta promisit habere ratum sub pena centum unciarum auri etc. cum obligatione omnium suorum bonorum.

Vit. Simone Simonetti di Tarcento. Arch. Notar. Udine

IV (1)

1317, 10 aprile..... Francesco e fratelli q. D. Mattia di Gemona manomettono una famiglia di servi ~~del borgo di Coste~~

(a piè di pagina) (1) (Bartolomeo notajo di Gemona. Arch. not. Udine.)

carta liberationis illorum de Coste.

A. D. MCCCXVII, ind. XV, die X intrante aprili, presentibus D. Adalgerio Priore Hospitalis Glemone, D. Henrico q. D. Leonardi de Glemona, Aymzio preco D. Francisci de Glemona, Sabbo de Artanea hom. i. e. dicti D. Francisci, Odorlico Aymagorii de Artanea, Henrico filio q. Dimatti de Sambla co, .. (sic) de eodem loco, Bolgetto de Terzosso, Pelegrino de Fyonea commorante Glemone cum dicto D. Henrico, Nichallo nepote Dominici de Saronis de Glemona et aliis pluribus testibus.

Dignam remuneracionem a Domino consequitur ~~qui~~ qui hominem sibi subiectum a servitute liberum et absolutum dimittit, ideoque in christi no mine D. Franciscus et D. Henricus fratres filii q. Mathiu de Glemona pro se ipsis et pro heredibus eorum et parentum eorum ac pro Ottillo fratri suo absente, et pro cuncta eorum cum voluntate dictorum D. Adalgerii et Henrici testium, pro precio sex marcharum denariorum aquilegensium difinito, soluto eis et si plus valerent, nomine pure irrevocabilis donacionis que revocari non possit ac pro ~~f....~~ remedio anime eorum et parentum eorum et pro amore Dei et pro abluendo eorum peccatis penitus liberaverunt famulos suos et servos de terra sive de manso, videlicet Johannem de Coste, Nicolaum, Zulianum, Sabadinum et Odendrudam filiam et Rosam, Provenziam et Palmam filios et filias dicti Johannis et omnes heredes eorum ex ipsis de cetero descendentibus tam masculis quam feminis, ipsosque mere pura libere et absolutos dedit et reputavit domicali case Dei et Ecclesie Aquilegensis ita quod amodo dicti Johannes, Nicolaus,

Zulianus, Tebaldus et Rosa, Provenzia et Palma et eorum heredes sint in perpetuum Case Dei et Ecclesie memorate. — Qui vero D. Franciscus et Henricus pro se et pro predicto Ottillo fratre eorum ac pro heredibus eorum et pro casata eorum fecerunt, constituerunt et ordinaverunt eorum certum nuncium et procuratorem specialem D. Adalgerium supra nominatum et refutaverunt et investiverunt in manibus eius dictum Johannem etc. —

(manca l'indicazione del sito ove fu rogato l'atto).

1317.15 [illegible]

Anno 1317 die 15 intrante aprili presentibus D. Detemaro de Castilerio, Totisso de Murucis, Jacobo f. lo. d. Warnardi de Cerseto, Ortolfo filio, Utilino de Castilerio testibus et aliis.

Cum de voluntate e consensu DD. Rodolfi de Tricano et Simonis de Castilerio, Leonardus olim Vilisotti de Castilerio et Odorlicus dictus Farinea de Tricano homines dictorum Dominorum de masognata adinvicem tratassent futuras nupcias videlicet inter Jacobum filium ipsius Odorlici et Dominicam filiam dicti Leonardi et eciam inter Curbellum filium dicti Leonardi et Mariam filiam dicti Odorlici, dicti DD. Rodulfus et Simon talem pactum habuerunt et affirmaverunt adinvicem, videlicet quod heredes dictorum coniugalium cum bonis que adinvicem fuerint superlucrati sortiri debeant inter ipsos Dominos vel eorum heredes pro rata dotes dictarum mulierum perveniat ad heredes descendentes ex ipsis provenientes ad Dominos suorum in parte. Et predictum pactum adinvicem promiserunt observare domini predicti in pena centum marcarum denariorum aquilegensium.

Actum in cortina Murucii in simiterio S. Thome iuxta campanile.

Item eodem die presentibus D. Detemaro de Castilerio et aliis testibus aliis ut supra, Cum Odorlicus dictus Farinea de Tricano promisisset ad peticionem amicorum Leonardi olim Vilisotti de Castilerio dare Mariam filiam suam Curbello filio dicti Leonardi in eius legitimam uxorem quandocumque pervenerit dicta Maria ad legitimam etatem et fuerit requisitus sub pena decem marcarum aquilegensium et eius intrancius D. Rodulfus de Tricano extitit fideiussor.

Actum in cortina Murucii in via publica ante casam Johannis Adalasie.

12

Anno 1319 die Mercurii exeunte madio presentibus D. Henrico vicario S. Margarete, Blaxuto, Ancellotto [illegible] et aliis. D. Guidotus de Bragaco inferiore per se suosque heredes dedit, vendidit, tradidit D. Bernardo fratri suo Ludoycum nominatum suum de mazgratha cum omnibus heredibus et cum toto suo peculio filium Bertolotti de Bragaco ad habendum, tenendum, possidendum precio trium marcharum den. aquil. et sexaginta den. quod precium constituens et promittens sub pena dupli minus quinque libris, pro quibus attendendis obligavit omnia sua bona. Cum omni melioramento.

Actum in cimiterio S. Margarete de Grovanio ante hostium S. Johannis.

1 Anno 1319 die 12 exeunte iunio presentibus DD. Johanne, Odorlico et Henrico de Villalta, Detemaro de Castilerio testibus et aliis pluribus.

De omni lite et questione que vertebatur et verti possit inter D. Arnoldum de Brugaro superiori ex una parte conquerente de Bortolomeo de Prestano et ipsum Bortolomeum se defendente ex altera usque ad diem presentem libere compromiserunt communiter et concorditer in D. Henricum filium olim D. Vritchoy de Fagonea tanquam in arbitrum, arbitratorem et amicabilem compositorem dantes ei plenam potestatem et liberam definiendi, arbitrandi, sententiandi alte et basse, semel et pluries, stando et sedendo, die feriata et non, partibus presentibus et non, citatis et non, de iure et de facto et quicquid ei placuerit promitentes partes predicte ratum et firmum habere et tenere perpetuo quicquid per ipsum arbitrum ut predictum est arbitratum, definitum et sententiatum fuerit tam de iure quam de facto amicabiliter et racionabiliter seu alio quocumque modo sub pena XXX libr. ver. medietas cuius perveniat D. Patriarche Aquileiensi qui pro tempore fuerit arbitrum parti arbitrium et sententiam observanti et a parte arbitrium et sententiam non observante persolvatur et quod sententia dicti arbitri non possit reduci ad sententiam boni viri. Pro D. Arnaldo extiterunt fideiussores DD. Johannes et D. Odorlicus de Villalta et pro dicto Bartholomeo D. Nicolaus de Brugaro inferiori de XII marcis et Anzelottus filius olim Aldrici de residuo dicte pene. Cum omni meliorationibus.

Actum in Villalta sub ulmo in via publica.

44 [illegible]

Item die eodem loco eadem presentibus DD. Johanne, Odolrico et Henrico de Villalta, Detemaro de Castilerio, Nicolao de Bragaco inf., Fedrico de Frata Zanino eius filio, Ancelotto de Bragaco, Casero de Utino testibus et aliis.

D. Henricus filius olim D. Virchoy de Fagania communiter et concorditer electus arbiter, arbitrator et amicabilis compositor a D. Arnoldo de Bragaco sup. ~~ex~~ una parte e Bortolomeo de Parsano ex altera super omni lite et questione que vertebatur inter ipsos prout in compromisso continetur, ab eis in ~~eo~~ eo facto habita deliberacione solempni, auditis et intellectis omnibus que supra predicta dicere et ostendere voluerunt et utriusque partis diligenter investigata et cognita voluntate, ex vigore compromissi predicti in ipso facto talem infrascriptam sentenciam protulit, pertulit et dedit: videlicet quod dictus Bortolomeus dicto D. Arnoldo det et solvat usque ad diem dominicam proximum duas marcas den. Aquil. et in proximo festo S. Margarete venturo otto marcas et in proximo festo S. Michaelis venturo alias novem marcas de quibus denariis solvendis ad preces dicti Bortolomei extitetunt fideiussores D. Nicolaus de Bragaco inf. de XV marchis et Ancelottus de quinque marcis. Item sentenciando dixit et ordinavit quod dictus D. Arnoldus ipsum Bortolomeum dimittat liberum et absolutum cum toto suo peculio quod habebat a domo de Bragaco et ab omni servitute absolvat et vinculo servitutis dando eum Eclesie Aquilegensi et cartam manumissionis ei faciat

cum omni firmitate ut in talibus est consuetum in terra Forijulii et quod dictus D. Arnoldus omni exceptione remota faciat et procuret sub pena XXX lbr. in compromisso apposita quod unus eius frater et unus eius consobrinus de Bragacco superiori se obligent et stent manutentores dictum Bortolomeum cum sua peccunia ut est expressum in instrumento manumissionis domini Agnilegensis sub instrumento manumissionis apposita usque ad prox. festum S. Margarete venturum. Item sentenciando ordinavit quod predictas XVIII que in terminis superius appositis dare tenetur dictus Bortolomeus dicto D. Arnoldo si ille non daret quod ipsi D. Henrico dare et assignare in dictis terminis debeat et de hoc ibidem dictus D. Arnoldus extitit tacitus et contentus et dicto Bortolomeo hoc ordinavit reservavit in se dictus D. Henricus omne arbitrium et potestatem sibi datam a predictis D. Arnoldo et Bortolomeo dilucidandi et declarandi si qua obscuritas appareret et questio in dicta sentencia usque ad proximum diem nativitatis Domini. Et hec predicta omnia et singula mandavit, arbitravit, dixit et precepit partibus pene observari et adimpleri sub pena in compromisso apposita in singulis capitulis laudi et compromissi si contrafactum fuerit committenda. Cum omni melioramento et consilio sapientum.

III.

Item die eodem et loco presentibus ut supra. D. Arnoldus de Bragacco sup. q. D. Leonardi per se et suos heredes manumisit et in omnibus absolvit et omnimode liberavit Bortolomeum de Persano filium olim Regnardi suum hominem de masgnata et omnes eius filios et filias ex eo de cetero

descendentes cum toto suo peculio, quod de domo de Porzaco habet, per-
sonas cum rebus et res cum personis a suo servicio et quolibet
vinculo servitutis, dando et donando eundem domini Dei Aquilegensi
et liberans eum et eius filios et filias omnes ex eo descendentes penitus
a sua potestate et dominio et ius assurgendi sibi et salutandi eum et
non vocandi eum in ius sine venia et omni iure ~~[illegible]~~ patronatus et alia
quocumque habebat vel habere poterat in persona vel in rebus seu
peculiis. Omnesque actiones et raciones reales et personales, utiles
et directas atque omnes alias nomine et occasione servitutis sive domi-
nie vel masnacie vel armanie vel ~~[illegible]~~ scripticie vel alterius cuiuscumque colo-
narie condicionis vel alia quacumque ei remisit et dedit, ita quod sine
aliqua nebula et ligamine servitutis et contradicione dicte manumis-
sionis suisque heredibus et cuiuslibet alterius persone possit et valeat
dictus Bortolomeus et eius liberi ex nunc nascentes utriusque sexus
agere, testari, contrahere ac pacisci et omnia et singula facere et libere
exercere tam in iudicio quam extra que quilibet homo domus Aquilegen-
sis facere potest, ipsumque in manibus D. Nicolai predicti libere resignando
recipientis eum vice et nomine dicte domus Aquilegensis, constituens
ipsum suum certum nuncium ut D. Patriarche qui nunc est vel fuerit
aut ipsi domui debeat eius nomine resignare. Ita tamen quod dictus
D. Patriarcha vel aliqui successores eius eum a domo et ecclesia Aquile-
gensi non valeat alienare investiendo donando pignorando nec alio
quocumque modo. Promisit idem D. Arnoldus per se suisque heredes
dicto Bortolomeo per se suisque heredibus stipulanti quod dictam manu-
missionem, remissionem et donacionem et omnia et singula suprascripta
firma et rata habere et tenere, personas cum rebus et res cum personis liberas
et absolutas ab omni persona et universitate defendere et manutenere
ecclesie Aquilegensi nec facere contra predicta vel venire in omne

dampnum et expensas quas sustinuerit vel fecerit in iudicio seu extra de predictis vel pro predictis integre reparcire promisit ipsius verbo sine iuramento et onere alicuius probacionis sub pena duarum unciarum puri auri que peti possit et exigi cum effectu si contra predicta fuerit factum vel tentatum, ita eciam quod medietas pene dicte sit Domini Patriarche qui pro tempore fuerit et alia medietas ipsius Bortolomei manumissi et eius heredum, qua soluta vel non omnia et singula predicta firma perdurent, pro quibus omnibus et singulis suprapredictis observandis et attendendis obligavit dictus D. Arnoldus omnia sua bona presencia et futura cum omni melioramento. —

IV. Fi...

Item die eodem presentibus Henrico olim D. Ulrisoy de Fzanea, Dotemaro de Castilerio testibus rogatis. Cum D. Nicolaus filius olim D. Marci de Bragaeo ufesiori se obligaverit pro Bortolameo de Presano de XV marcis dandis D. Arnoldo de Bragaeo superiori vel D. Henrico de Fagarea et de non sustinendo dampnum voluerit esse securus, ad preces dicti Bortolomei extiterunt fideiussores dicto D. Nicolao quilibet infrascriptorum pro sua rata. In primis Ancelottus de Bragaeo filius olim Aldrici, Henricus Cortesius de Vilalta, Odorlicus Aldiacne de Aar, Johannes filius olim Camucii de Cerseto, Dominicus olim Lenardi de eodem loco, Finosius de Cerseto, Caper de Utino, Presb. Jacobus de S. Margareta de predictis XV marcis si contigerit sua rata. Actum Villalte in via publica ante ulmum.

1318. 21

Anno 1318 die XI exeunte madio presentibus D. Nicolao de Bragacio inf. Artrusio de Bragacio sup. testibus et aliis.

D. Bernardus de Bragacio inf. et D. Volvinus de Bragacio sup. conuenderunt quod D. Volvinus confessit quod D. Beatrix sua serva contrahere debebat cum quodam servitore dicti D. Bernardi nomine Ludugei et D. Bernardus illud idem hiis pactis inter dictos DD. Bernardum et Volvinum affirmatis. Videlicet quod D. Bernardus dicto Ludugeo mansum suum de casale debet consentire pro tribus urnis vini annuatim nil plus et unam mangam donec de eorum heredibus pervenerit ad divisionem et dictus D. Volvinus dotare debeat dictam D. Beatricem cum duabus marcis et unam mangam, scilicet in prox. festo S. Michaelis unam marcam et in sequenti festo S. Michaelis aliam marcam et forparamenta ad utilitatem eorum et eius honorem et quod heredes qui ad invicem acquirerent inter ipsos dividi et sortire debeant pro rata et bona acquisita et dos perveniat cum heredibus devenientibus ad D. Volvinum et mansum cum heredibus provenientibus D. Bernardo et promiserunt dicti Domini ad invicem predicta observare cum obligatione omnium suorum bonorum.

Actum in Castro S. Margarete.

1318. 3 luglio. Santa Margherita

Anno 1318 die tertio intrante julio, presentibus D. Vegilo de Bragacio sup. D. Johanne de Bragacio inf. et aliis. D. Volvinus de Bragacio sup. et D. Bernardus de Bragacio inf. per se suisque heredes talem pactum fecerunt ad invicem videlicet quod heredes Ludugi filii dom Polecii servitoris dicti D. Bernardi et Beatricis servitricis dicti D. Volvini dividi et sortiri teneantur pro rata

q... in simul acquirent et bona que acquirent, dos ipse dicte Beatricis habet que debet esse quinquaginta libr. veronensium separ tatam heredibus qui provenientur in parte dicti d. Volrino et dictus D. Bernardus promisit usque ad vitam suam consentire dicto suo servitori mansum suum de Casale proficua quatuor urnarum vini annuatim nisi necessitas eum constringeret ad alienandum, quod si eveniret promisit suo servitori dare duas marcas que tempore divisionis revertant ad dictum D. Bernardum ... Et predictum pactum promiserunt observare sub pena 50 libr. et obligaverunt omnia eorum bona unus alteri cum omni meliovamento.

Actum in Simiterio S. Margarete. – Dos debet solvi infra annum et diem ex quo duxerit eam ad domum suam.

I 1318 3 Marzo ~~S. Margarita~~ Castellerio. Divisione di servi di una masn.
tra i Signori di Castellerio.

II 1318 21 marzo Castellerio. Altra divisione di servi tra i detti
Signori.

A. D. MCCCXVIII. ind. I die III intrante Marcio, presentibus d. Warnero de Castilerio,
d. Africano, d. Coradello, d. Volmario, d. Warzendo de Atens testibus et alijs
d. Varnerus de Castilerio ex una parte et d. Federicus pro se, matre sua domina Ta=
verlat et fratribus suis ex altera volentes ad divisionem hominum eorum de masnata per=
venire, videlicet Blanchi et Margiruse et eorum heredum de Castilerio, in una parte
posuerunt Luciam filiam dictorum Blanchi et Margiruse et duas marchas denar. aquile=
gensium et ~~XL~~ denarios solvendos usque ad festum Sancti Martini, item XVI
libras denar. aquilegensium et mediam solvendas a proximo die carnisprivii ad unum
annum, alias XXI libras et mediam solvendas et dandas per d. Varnerum predictum
et ad eius preces de predictis denariis extitit fideiussor d. Affricanus de Castilerio et hec
predicta pars pervenit dicto d. Federico et eius matri et heredibus et in ipsa extitit
contentus et tacitus.
In alia vero parte posuerunt Martinum et Katerinam heredes predictorum Blanci
et Margiruse et hec pars pervenit d. Warnero predicto et in ipsa fuit tacitus et
contentus. De bonis eorum nobilium debent fieri quatuor parte, una debet esse
d. Federico, matri et fratribus et reliqua d. Warnero. Predicta omnia promiserunt
partes predicte observare sub poena L librarum, cum omni melioramento, ~~et pre~~
Actum in Castellerio in domo comunis et pre=
dicta omnia affirmavit domina Angnerat (sic) presentibus d. Affricano, Conrado et
d. Bartholomeo in Castilerio in domo sua.

not. pre Giacomo di S. Margarita. Arch. not. Udine

A. D. MCCCXVIII. ind. I. die XI exeunte Marcio, presentibus d. Conrado et Affricano de
Castilerio, d. Artnico de Brazaco, presb. Henrico de S. Margareta testibus.
d. Federicus de Castilerio pro se et fratribus suis et matre ex una parte et d. Warnerus

de eodem loco ex altera volentes ad divisionem suorum bonorum de masnata pervenire, in una parte posuerunt Blancum cum heredibus suis et hec pars devenit in parte d. Ulrico etc.; in alio vero parte, posuerunt Indrijsam filiam Blanci uxorem Nicolai cum heredibus suis et hec pars pervenit dictis dominis Federico, fratribus et matri et dando dicto d. Federico, fratribus et matri duas marchas et mediam predictam d. Ulricum videlicet unam marcham et mediam in prox. festo s. Martini venturi et unam marcham in carnisprivio venturo et de dictis denariis predictis dominis Federico, fratribus et matri extitit fideiussor d. Affricanus. Promiserunt predictas partes observare sub pena 25 librarum etc.

Actum in domo communis in Castilerio.

not. prê Giacomo di S. Margarita Arch. not. Udine?

1319. 10 febbrajo. Cividale. [illegible]
fu Bernardo di Ragogna Decano del Capitolo di
Cividale, si offre di prestar giuramento a quello
come uomo del detto Decano. Il Capitolo [illegible]
[illegible].

[illegible] (Gortani?)

A. D. 1319. ind. II, die x intr. [illegible] februarii, in [illegible] capitulo
[illegible] [illegible] convocandum [illegible]
[illegible], [illegible] diacono, [illegible]
[illegible] de [illegible], II° quondam Cirugio de Seenis et Vidoniyo
q. D. [illegible] de Ravignano [illegible] morante et aliis.

Warnerius dictus Mastinolus filius Dyambre de Ragonia [illegible]
homo de masnata [illegible] viri D. Bernardi [illegible] civitatensis
coram [illegible] viris Dominis Lodoyco Canonico [illegible]
prefate Civitatensis Ecclesie constitutus [illegible], quod cum
intellexisset [illegible] prefatus quondam D. Bernardus Decanus [illegible]
[illegible] cuius homo et alii sui fratres [illegible] homines de masnata
sibi suum heredem prefatum Capitulum Civitatensis Ecclesie
[illegible], [illegible] quod credebat et dicebat [illegible]
[illegible] pertinere velut quondam pertinuerat ad dictum Decanum
predictum, flexis genibus per se et dictis suis fratribus exhibuit
se paratum facere iuramentum et obedire [illegible] capitulo
tanquam suus homo de masnata. Cui Warnerio Mastinolo per
eundem D. Lodoycum Vicedecanum per se et dicto Capitulo
[illegible] fuit quod super hoc deliberare vellent et sibi respon
derent. —

1320. 20 gennajo. Treviso — Galvano di Maniago per procura di Gislemberto di Eno e di Perfetta sua figlia manomette tre servi tredini.

M.CCC.XX. Indict iij die Dominico XXa intrante Januario presentibus Andalo de Bexio iudice, Sicherio filio D. Gislimberti de Castelo episcopi tredentini et Bartholdo filio q. Petri de ecclesia de Eno, Odorico de Aviano filio q. Marquardi, Bertoldo filio q. Iacobi teotonici qui moratur cum D. Andalo de Bexio et Aliis. D. Galvanus de Maniago procurator procuratorio nomine D. Bartholamei qm D. Gislemberti de Eno et D. Perfecte eius filie actoritate sibi data et concessa per supradictos ut in carta procurarie scripta per Guglielmum Badecha plenius continetur a me visa et lecta, pro amore dei et remedio animarum supradictorum parentum suorum, unde idem dictus D. Galvanus manumisit Gualimbertum filium q. Albertini de campo de Episcopatu Tridenti et suas filias, silicet Dinam et Beatricem absentes et quas habet et de cetero habebit, ac eos de pura libertate investivit et ipsum Gualimbertum presentem et omnibus suis filiis uti de cetero fruatur libera et pura libertate veluti ex ingenuis parentibus natus esset et non patiantur aliquas questiones status, seu condicionis a supradicto D. Bartholomeo et D. Perfecta vel ab suis heredibus

et quod aurea porta Romana sit eis aperta ve
luti ingenuis (ingenuis) omnibus et licentiam habe=
ant anullum aureum in manibus deferendi.

Tidisius de Marzonago q.m Laufranchi Not.
(Atti del d.o Notajo al N 18 nell' Arch.o Notarile di Treviso)

Bella è la breve formula onde viene espresso il diritto di libertà personale = così che l'aurea porta romana sia loro aperta come a nati liberi, ed abbiano essi e debano il diritto di portare l'aureo anello = La qual formula viene poi largamente sviluppata in un atto successivo, del not. Tidisio, di manumissione degli stessi individui, fatta dallo stesso Galvano, ma non più per procura altrui, sì bene come di suoi schiavi, né per solo amore di Dio, ma anche per 50 lire che dichiara di avere ricevuto da Guarimberto. Come i due atti si concilino non lo si può dai medesimi desumere.

Tratto dalla pubblicazione del Prof. Ab. L. Bailo di Documenti Friulani in Treviso per nozze Lella-Giacomelli. Treviso 1880

1322, 15 gennajo. Bellagoia. D. Artico di Lice vende per 13 marche di d. un suo uomo di masnada ai Nobili di Caccagna.

Dal Processo Savi di Cucagna nel Vol. I Processi degli atti di Gio. Albanj nod. di Udine. Museo Civ. di Udine.

A. D. 1322, ind. V, die XV intrante ianuario, in Bellagoya in pomerio D. Adalpreth de Chucanea qui nunc colitur per Caradeum, presentibus Petro notario filio olim D. Gufredi de Budrio, Guilielmo filio olim D. ... de ... Mini de Civitate Austrie, Jacobino filio Minoye de Faiedis, Finuspo filio olim ..... commoranti in Bielagoya testibus et aliis.

D. Artichus de Lyce filius olim D. Leonardi dicti Franchi precio et pro tredecim marcharum denariorum monete aquilegensis quod totum fuit contentus, confessus ac manifestus habuisse et integre recepisse a D. Johanne de Chucanea filio D. Adalpretti predicti, dante et solvente dictam pecuniam nomine patris sui D. Adalpretti et fratrum suorum Varnerii, Henrici et Nicolai, dedit, vendidit atque tradidit dicto D. Johanni recipienti vice et nomine patris sui D. Adalpretti et fratrum suorum predictorum et suorum heredum, Leonardum de Zucpicha filium olim .... suum hominem de masnata cum suis bonis habitis et habendis et cum suis heredibus omnibus habitis et habendis tam masculis quam feminis, cum eo iure cum quo dictum Leonardum et suos heredes et bona ad ipsum Leonardum spectantia habebat, tenebat et possidebat, ita quod amodo dictus D. Adalprettus et filii et eorum heredes de dicto Leonardo et suis heredibus pariter cum bonis suam valeant omnimodam facere voluntatem tamquam de sua re propria, quemadmodum dictus D. Artichus facere poterat dum in sua erat possessione. Quem

quidem Leonardum suisque heredes et bona dictus venditor se ipsius
emptoris nomine constituit possidere donec de praedictis omnibus te-
nutam acceperit et corporalem possessionem intraverit, quam acci-
piendi et auctoritate propria retinendi deinceps eidem emptori suisque
heredibus aut cui commiserit licentiam omnimodam dedit, promit=
tens memoratus venditor per se suosque heredes cum obligatione omnium
bonorum suorum mobilium et immobilium, praesentium et futu=
rorum, damnorum omnium et expensarum litis et extra refectionem
ac interesse, nominato emptori pro se et nomine quo supra stipu=
lanti dictam venditionem et singula in hoc instrumento contenta perpe=
tuo firma grata ac rata habere atque tenere, ipsaque omnia eidem
emptori suisque heredibus ab omni homine, universitate, collegio et persona
in ratione legitime defendere, manutenere, varentare, auctorizare ac in so=
lidum disbrigare, numquam quoque contra praemissa et infrascripta vel ipso=
rum aliquid per se vel alium seu alios dicere, facere, vel venire aut de ipso
Leonardo suisque heredibus et bonis in toto nec in parte litem et contro=
versiam aliquam movere nec moventi consentire, ratione aliqua, dolo, ingenio
seu causa, de iure vel de facto sub poena dupli valoris de eo de quo quaestio
moveretur, medietas cuius cedat parti observanti, alia medietas D. Patriar=
chae Aquilegensi qui pro tempore fuerit, qua soluta vel non praesens instru=
mentum et omnia in eo contenta nihilominus suum obtineat plenum robur
Pro quibus omnibus attendendis et firmiter observandis, precibus et instantia

predicti venditoris, propterea Petrus filius Zufretti testis predictus extitit fideiussor et manutentor in iure contra omnem hominem et personam, obligans ad hoc omnia bona mobilia et imobilia, presentia et futura, renuncians que omni suo iuri, actioni et defensioni quibus se posset modo aliquo a dicta fideiussione et manutensione defendere aut tueri. In cuius rei testimonium Jacoblinus testis predictus, datus fuit in nuncium specialem ad ponendum dictum D. Iohannem emptorem de predictis in tenutam et corporalem possessionem.

Et ego Gabriel de Utroq. Bertolotti imp. auct. notarius publicus, ex commissione mihi facta per dum Rev.mum in Christo Patrem et Dominum D. Bertrandum Dei gratia Aquil. Patriarcham dignissimum prout inveni in prothocollis seu abreviaturis olim Prith. Lup. notarii de Utino ac hinc Paifarum de Faiedi etc. —

[illegible] 12

I. D. [illegible]
da Ce[illegible]
Johan[illegible]
Kate[illegible]
dictu[illegible]
et m[illegible]
de G[illegible]

hec di[illegible]
eran[illegible]
I. [illegible]
affi[illegible]
hom[illegible]
ivid[illegible]
de co[illegible]
rium[illegible]
ob [illegible]
Stet[illegible]

X … I . Agosto 1876
Noraggi

I 1322. 7 Febbrajo: S. Margarita nella Chiesa avanti l'altare di S. Giovanni. Matrimonio di un barbiere (servo di masnada di d. Federico di Moruzzo con una serva di Beiatto di Cormons.

" 1322. 7 Giugno Manzano – Patti per la divisione de' figli nascituri dal detto matrimonio.

I

A. D. MCCCXXII. ind. V. die VII intrante Februario, presentibus Jacobo olim d. Warnardi de erfeto, Venuto de Calcina, Benedicto filii Stefani olim Lazirotti de Toriano testibus et aliis. Johannes barbitonsor de Murucio semel, iterum et tertio per verba de presenti laudavit Katerinam filiam olim Candidi de Murucio in suam uxorem; dicta Katerina laudavit dictum Johannem in suum maritum per verba de presenti semel, iterum et tercio, et statim post cum uno anulo eam subarravit. Actum in ecclesia S. Margarete de Grovagno ante altare S. Johannis.

not. pre Giacomo di S. Margarita Arch. not. Udine

II

… dicto die VII intrante Junio, presentibus d. Antonio filio d. Hindrici de Rodellano, Leonardo de Belloniis de Utino, Paulo servitore d. Federici de Murucio testibus et aliis. D. Federicus de Murucio et Buyatus de Cormons per se et eorum heredes tale pactum affirmarunt et habuerunt ad invicem, videlicet quod heredes quos Johannes barbitonsor homo dicti d. Federici et Katerina femina dicti Buiati ingales inter se et eorum heredes dividantur et dividi debeant pro rata secundum equali portione (sic). Et dictus Buiatus de eorum heredibus quandocumque esset tempus dividendi et requisitus per dictum d. Federicum vel eius heredes, faciet sortem sub pena L librarum veronensium parvulorum etc.

Actum in villa de Manzaco (sic) iuxta ecclesiam S. Martini.

1323, 7 marzo Gemona. I Signori Giovanni di Artegna e Francesco qd. D. Mattia di Gemona vendono a due Fiorentini un loro [illegible] coi beni suoi in Prampèrch.

Giovanni di Biagio notajo di Gemona

Arch. Not. di Udine.

A. D. MCCCXXIII, ind. VI, die VII martii, presentibus dominis Henrico olim D. Henrici de Pramperch, Antonio dicto Bultrach filio D. Laurencii de Chavoriacho, Hendriolo de Pramperch, Mathiussio q. Chatignino et aliis testibus ad hec vocatis

Domini Johannes olim D. Gotfreti de Artenea et Franciscus Dni. Mathie de Glemona, iure luminarie, precio et fore decem marcharum dena=
riorum aquilegensium diffinito, soluto etc et si plus valeret etc
iederunt, vendiderunt et investiverunt Francischino de Florentia
recipienti pro se et Zuanacio de Scolaribus de Florentia etc quemdam
Henricum qui vocatur Henricus filius Tituli de Pramperch cum omni=
bus eius heredibus etc ita quod teneatur obedire etc et bona dicti
Henrici tam mobilia quam immobilia etc que sunt in Pramperch
et que reguntur per ipsum Henricum etc cum omni dominio et honore
etc cum accessibus etc ad habendum etc sine eorum contradictione
etc salvo tamen omni iure luminarie, solvendo annuatim ipsi empto=
res in nativitate Domini Camere S. Marie de Glemona duos veronen=
ses parvulos etc, promittentes dicti venditores pro se et cum obliga=
tione etc dictis emptoribus eorumque heredibus etc de dicto eorum
homine et bonis omnibus in ratione legittime deffendere et manu=
tenere etc et nullam litem etc movere etc sub pena dupli etc que

pena etc. Pro quibus omnibus attendendis etc. D. Henricus de Prampercho testis dictus extitit manutentor et warentator etc. qui promisit in quocumque modo manutenere etc. sub pena dupli etc. que pena etc. Nuncius tenute ad hec datus fuit Hendricus testis dictus.

Actum Glemone in domo in qua morantur dicti emptores, apud domum Dominici olim Conradi de Mazello.

1325. 11 novembre Aquileia. [illegible]

Maffeo di Aquileia not. Arch. Not. Udine

A. D. MCCCXXV die XI novembris. Aquilegie in domo Francischini Jur=gorgi de Fosula, presentibus ipso Francisco, ser Antonio Longo etc. Cum Zuana q. Jacobi de Gradisca [illegible], et Laurencius Primazius de Qua=derno Aquilegie commorantes invicem per matrimonium et carnalem copulam intenderent coniungi, placente Deo: in primis pro et ante omnia excipiendo si aliquis eorum inveniretur de inapto vel servus in futuro vel alius casus reperiretur propter quem ipsum matrimo=nium constare non posse legitime, voluerunt ambe partes esse tunc ipsum matrimonium dissolutum si illud denegavit iuris ordo. Item in omnibus suis bonis mobilibus et immobilibus qui habent vel habituri sunt, illico se esse voluerunt fratrem et sororem et se invicem per verba de pre=senti se laudaverunt in maritum et uxorem et sponsum et sponsam ut moris est in Aquilegia, quibus omnibus peractis ipse Laurencius dicta Zuana cum quodam argenteo anulo desponsavit. | Cum [illegible] [illegible]

1326 22 Settembre. S. Margherita. D. Matteo di Brazzacco superiore manomette una sua serva di masnada, per prezzo.

A. D. MCCCXXVI. ind. IX. die nona exeunte Septembri, presentibus d. Articico de Brazaco superiori, Iohanne filio olim Jacobi Staroti de Toriano, Martino filio Lazeri de Regiana, Antonio filio olim Armani de Presano, Bonenato et Nicolao fratribus de Clar testibus et aliis.

D. Matheus filius olim d. Francisci de Brazaco superiori pro pretio quatuor marcarum denariorum aquilegensium, quas fuit confessus et contentus se habuisse et recepisse a Vicentio filio olim Dominici filii olim Arnosti de Risis, renuncians etc., per se suosque heredes et etiam amore Dei et virginis Marie et pro remedio peccatorum suorum et parentum suorum manumisit et in omnibus absolvit et omnimode liberavit et ab omni vinculo servitutis liberavit Philipam filiam Coradine de Montegnaco cum heredibus eius presentibus et futuris et cum eorum peculiis et bonis et rebus omnibus eandem donans domui et case Dei Aquilegensi et liberans eam et eius filios et filias omnes ex ea de cetero dependentes penitus a sua potestate et dominio et ius assurgendi sibi et salutandi eum et non vocandi eum in iudicio sine venia et omnia iura patronatus et alia quomodocumque habebat vel habere poterat in persona eorum et in rebus omnesque actiones et rationes reales et personales, utiles et directas atque omnes alias nomine vel occasione servitutis sive dominii vel manencie vel armanie vel scriptitie vel alterius cuiuscumque colonarie condicionis vel alia quacumque ei remisit et dedit. Ita sine aliqua nebula servitutis et ligamine et contradicione dicti manumissoris suisque heredibus et cuilibet alterius persone possit et valeat dicta Philippa et eius heredes, heredibus, agere, testari, contrahi, pacisci et omnia et singula alia facere tam

in iudicio quam extra que qualibet mulier domus Aquilegensis facere potest.
Ipsamque in manibus Johannis supradicti libere resignando recipientis vice et nomine
domini Patriarche et ecclesie Aquilegensis, constituens ipsum suum certum nuncium
ut ipsam dicto domino Patriarche et ecclesie predicte ~~[illegible]~~ debeat eius nomine resignare;
ita tamen quod dictus d. Patriarcha vel eius successores eam a domo predicta non valeant
alienare, infeudare donando impignorando vel alio quocumque modo promisit dictus do-
minus Matheus per se suosque heredes dicte Philippe pro se suisque heredibus
stipulanti predictam manumissionem, donationem et remissionem et omnia et singula
perpetuo firma et rata habere et tenere et personam eius cum rebus et res cum per-
sona liberans et absoluta, ab omni persona defendere, manutenere dicte case Dei
Aquilegensi; nec facere contra predicta vel venire. in omnem dampnum et expensas
quas sustinuerit vel fecerit in iudicio seu extra de predictis vel pro predictis integre
resarcire et promisit ipsius verbo sine sacramento et onere alicuius probationis sub
pena unciarum quinquaginta, quam peti et exigi possit cum effectu si contra predicta
fuerit factum vel temptatum. Ita quod medietas pene sit domini Patriarche
qui pro tempore erit et alia medietas dicte Philippe et eius heredum; qua soluta
vel non, omnia et singula firma perdurent. Pro quibus omnibus et singulis firmiter attendendis ~~attendendis~~
et observandis et ad preces dicti d. Mathei d. Artuicus testis predictus extitit fideiussor
et manutentor in iure. . Cum omni melioramento et consilio sapientum.
Actum in castro s. Margarete de Gruagno ante canipam olim Corasini in via publica.

not. pre Giacomo di S. Margarita. Arch. not. Udine.

MCCCXXVII

tempore non

notar. Pantaleone di Moruzzo. A. N. U.

12

1,

L. D[illegible]
ha[illegible]
Fra[illegible]
tes[illegible]
Dom[illegible]
Na[illegible]
Dev[illegible]
coram[illegible]
i se[illegible]
ubo[illegible]
tera[illegible]
ha[illegible]
In[illegible]
Fet[illegible]

XLII

1327 20 Gennaio. Moruzzo nella cortina sotto al tiglio – I signori Mainardo di Moruzzo e Rizzardo di Tricano dichiarano che Isabella q. Perta di Moruzzo la quale era infamata di servitù e perciò nessuno voleva sposarla, era donna libera e se mai avessero ~~qualche~~ ~~~~ alcun diritto sulla stessa, lo donano alla Chiesa di Aquileja. (Autografo 1°95 [illegible] Moruzzo)

A. D. MCCC.XXVII. ind. X. die XII exeunte Januario, presentibus d. Vargendo de Mels, d. Johanne de Artenea filio olim d. Gufredi, d. Bertholomeo de Tricano, Morando de Utino, Francisco filio Johannis olim Lurii de Murucio, Henrico filio olim d. Pertoldi de Tricano testibus et aliis.

Domini Meinardus de Murucio et Rizardus de Tricano filius olim d. Pertoldi ex eo quod Ysabella filia olim Perte de Murucio divulgabatur esse eorum feminam de masnata et recusabant multi cum ea contrahere matrimonium dicti domini Meinardus et Rizardus coram dictis testibus dixerunt nullum in ipsam ius habere servitutis et si quod habebant remiserunt per se et eorum heredes, promittentes per se suosque heredes michi Johanni notario stipulanti vice et nomine dicte Ysabelle ullo tempore non eam repetere in servitute sub pena omnium eorum bonorum et si aliquod ius in ipsam habebant, dabant illud Ecclesie Aquilegensi. Cum omni melioramento et consilio sapientum.

Actum in Cortina Murucii in platea sub tileo

not. Pre Giacomo di S. Margarita di Gruagno. Arch. not. Udine.

12

1327 29 Gennajo S. Margarita — Il procuratore di d. Corrado di Braggà superiore concede lo sgombro di una sua serva di cambio con altra appartenente alla chiesa di Aquileja e quindi manomessa

Vota Plasent de Martignaco

A. D. MCCCXXVII ind. X. die II exeunte Januario, presentibus dominis Jacobo et Johanne de Bragaco inferiore, Odolrico olim Aldiarne de Bragaco, Federico olim Buinti de Vilalta, Leonardo fivo olim Ingitolfi de Martignaco testibus et aliis.

D. Artuicus de Bragaco superiori filius olim d. Leonardi procurator fratris sui, ut dicebat, d. Conradi, generalis in omnibus suis negociis in patriarchatu aquilegensi, eo quod heredes olim Zocili de Bragaco et Sabide eius uxoris erant pro rata domus aquilegensis et dicti d. Conradi, et ipse pro parte dicti d. Conradi recepturit Ricardam filiam dictorum Zocili et Sabide, et parentes dictorum heredum dicti Zocili et Sabide volentes et requirentes dictum d. Artuicum ut dicte domus (tue) aliam eius sororem Plasent dicte domo aquilegensi dimitteret loco dicte Ricarde liberam et absolutam, dimisit eam libere pro parte dicte domus loco dicte Ricarde perpetuo et assignavit eam pro parte dicte domui loco dicte Ricarde obligando se et bona sua omnia, omni exceptione remota facere et procurare quod quandocumque eius frater veniet d. Conradus predicta affirmabit et habebit ea firma et rata sub pena ducentarum librarum et cum melioramento et consilio sapientum.

Actum in cimitero Ecclesie S. Margarete de Gorvagno ante hostium maius.

not. Pre Giuonno di S. Margarita di Gruagno Arch. not. Udine.

1329, 3 aprile. Colloredo. Cambio di serve di masnada tra Benvenuta vedova di D. Guglielmo di Colloredo e suo figliastro Mattia di Colloredo.

Anno domini millesimo trecentesimo vigesimo nono. indictione duodecima. Die tercio intrante Aprile. presentibus d. Bartolomeo presbitero de Glemona ac Laugare habitante. Francisco filio d. Bernardi eiusdem loci. Chasmano filio d. Stephani de Pingano, francisco filio q. Widali de Buia. Patro filio Rodulfucii de Carvaco nunc in Colloreto commoranti et aliis ad hec vocatis et rogatis. Nobilis vir d. Mathias de Colloreto nomine permutationis sive concambii per se suosque heredes in concambium permutavit dedit tradidit et contulit Domine Benvenute relicte quondam d. Guillelmi patris ipsius d. Mathiussii et eius madrige. Gislam filiam Nicolai Stubie eius ancillam et omnes filios et filias masculos et feminas ex ea descendentibus seu provenientibus cum universis bonis que nunc habeat vel que ipsi erint habitura cum omni iure actione usu seu requisitione servitute comodo dominio utilitate et honore ei ex dicta Gisla vel pro predicta aut ad ipsam Gislam modo aliquo pertinentibus sive spectantibus de iure vel de facto ad habendum tenendum dandum donandum vendendum pro anima et corpore legandum sive dandum et possidendum et quicquid dicte Domine Benvenute et suis heredibus deinceps placuerit perpetuo faciendum absque omni impedimento prefati d. Mathie et eius heredum et cuiuslibet alterius persone contradictione. Et e contra dicta domina Benvenuta per se suosque successores eodem modo supradicto in concambium permutavit dedit tradidit et contulit eidem d. Mathie et suis heredibus ancillam suam Birtulinam filiam dicti Nicolai sororem dicte Gisle pro predicta Gisla et omnes filios et filias masculos et feminas ex ea descendentes et provenientes cum omni iure et actione usu seu requisitione

servitute comodo dominio utilitate et honore ei ex dicta Birtulina vel pro predicta aut ipsam Bertulinam modo aliquo pertinentibus sive spectantibus de iure vel de facto ad habendum tenendum dandum donandum vendendum permutandum pro anima et corpore legandum sive dandum et possidendum et quicquid dicto D. Mathia et eius heredum de dicta Birtulina et suis heredibus deinceps placuerit perpetuo faciendum absque omni impedimento prefate domine Benvenute et eius heredum et cuiuslibet alterius persone contradictione. Quam siquidem res si[c] ante permutatas unus eorum ocasione alterius precario nomine se constituit possidere donec possessionem acceperit corporalem quam possessionem intrandi et retinendi alter alteri concessit licentiam et liberam potestatem. promittentes dicti contrahentes sibi invicem per se suosque heredes cum obligatione omnium bonorum suorum presentium et futurorum perpetuo dictam permutationem sive congambium firmum et ratum habere et tenere et non contra facere vel venire per se vel alium seu per interpositas personas aliquo tempore ratione aliqua dolo ingenio sive causa sub pena ... librarum veronensium parvorum. Que pena solvatur que (sic) aliquot duxerit infringendo toties quoties fecerit contra predicta et ea soluta vel non predicta tamen omnia et singula suprascripta nichilominus perpetuo firma sint et rata omni exceptione remota omnique iure tam canonico quam civili renunciantes et legi Velleiane senatus consulto ac eius legis et iuris auxilio cum quo se a predictis modo aliquo tueri vel defensari possint.

Actum in castro Colloreti in palacio domus dicti D. Guicardi.

Ego Jacobus de Buia imperiali auctoritate notarius interfui hanc actum rogatus scripsi

Da perg. dell' Arch. del March. Paolo di Colloredo in Udine

1327. 23 Agosto. S. Margherita di Gruagno nella contrada. Patti per la divisione de' servi nascituri da matrimoni tra quelli di d. Enrico di Villalta e quelli de' figli del q. d. Giacomo Zane di Fontanabona.

[illegible] pan[illegible]

[illegible]

[illegible] de [illegible]

Bugaro [illegible]

[illegible] et l 1).

Talis pactio facta fuit inter nobilem virum d. Johannem q. d. Henrici senioris de Villalta ex parte una et d. Franciscum pro se et d. .... fratre suo filios q. d. Jacobi Zan de Fontanabona ac d. Matiusium de Coloredo tutorem predictorum dd. Francisci et ...., ut asserebat, ex altera parte, videlicet quod si aliquis de masnata ipsorum legitime simul contrahere voluerit vel contraheant vel cum verbo eorum vel sine eorum verbo, filii et filie qui de eis exibunt et pervenient dicti d. Johannes et dd. Franciscus et .... fratres, eos equaliter inter se dividere teneantur silicet una pars perveniat domino Johanni et altera pars dd. Francisco et fratri predictis, tali vero pacto et tenore, quia illi qui deveniunt in parte d. Johannis, quod masculi et femine hereditent et hereditare debeant proprium et feudum quod a dd. Francisco et fratre vel a suis heredibus habebunt; et e converso illi qui in parte deveniunt dd. Francisco et fratri hereditent et hereditare debeant proprium et feudum quod a d. Johanne vel a suis heredibus habebunt. Et in hoc pacto et in hac compositione uterque eorum fuit tacitus et confessus et promiserunt hoc pactum et hanc compositionem perpetuo firmam et ratam habere et tenere per se et eorum heredes et non contradicere, facere vel venire aliqua ratione, causa vel ocasione sub pena centum marcharum puri et mundi argenti, cum obligatione omnium suorum bonorum mobilium et immobilium, presentium

1) Questa lacuna e le altre sono nella minuta notarile.

et futurorum et qui contravenerit teneatur ad solucionem pene illi qui observaverit, et pena soluta vel non nichilominus presens contractus in sua permaneat firmitate etc.

not. Pantaleone di Moruzzo trad. notar. Udine

1328. 6. Luglio. Fedif. Matrimonio tra' servi di signori di Castello e quei di Cucagna.

Anno Domini millesimo trecentesimo vigesimo octavo, indictione undecima, die sexto intrante julio; presentibus dominis Presbiteris Stephano, et Bertolipio, et Benvenuto, Capellanis dominorum de Cucanea, D. Odorico milite, D. Joanni Varnerio, et Enrico fratribus olim D. Adalpretti omnibus de Cucanea, D. Nicolao qm. D. Vorlici de ~~Saffimbergh~~ Soffinbergh, D. Joanni Francisco de Castello qm. D. Odorici, ~~et etiam~~ testibus et aliis ad hoc vocatis et rogatis — ~~D.~~ dominus Johannes Franciscus de Castello qm. D. Odorici, et Henricus de Cucanea qm. D. Adalpretti ad tale pactum concorditer, et unanimiter devenerunt, videlicet quod Mathiossia de Cucanea servitrix D. Henrici qm. D. Adalpretti, et Nicolaus de Castello servitor D. Johannis Francisci qm. D. Odorici inter se matrimonialiter copulentur hoc modo, videlicet si contingeret dictos Jugales habere heredes Masculos vel feminas quod tunc dicti heredes sive fuerint Masculi sive femine pariter cum eorum bonis mobilibus, et immobilibus, presentibus et futuris quocumque nomine censeantur acquisitis seu etiam acquirendis inter predictos dominum Johannem Franciscum, et dominum Henricum equaliter dividantur, demptis bonis stabilibus, que ad presens possidet dictus ~~Nicolaus~~ Nicolaus prope Castrum de Castello, et prope Castrum de Tarcento, et dempta ~~etiam~~ etiam habitantia dicti Nicoli, que ad presens possidet, demptis etiam bonis stabilibus sitis prope Cucaneam, que dicte Mathiosse devenient post mortem Domine Agnese matris sue; Si vero contingeret, quod inter predictos jugales non invenirent heredes, tunc pacta scripta in Carta Matrimonii observentur et non alia, promittentes dicti Domini inter se hinc inde solemnibus stipulationibus intervenientibus omnia predicta observare firmiter cum obbligationibus

omnium suorum bonorum praesentium, et futurorum, Et sub [illegible] ducentarum librarum Veronensium, [illegible] toties quoties fuerit contrafactum; medietas cujus cedat parti observanti, alia medietas Dom. Patriarchae, qui pro tempore fuerit, et ea soluta vel non praesens Instrumentum et omnia, quae continentur in eo perpetuo suam stabilem obtineant firmitatem — Actum in Fagedis in Symiterio in Ecclesia Sancti Petri apud Dominum Comunis.

Et ego Gabriel q.m Bartholotti de Utino Imperiali auctoritate Notarius Ex commissione mihi facta per Reverendissimum in Christo Patrem Dominum, Dominum Bertrandum Dei Gratia Sanctae sedis Aquilegensis Patriarcham prout inveni in Protocollis, seu abbreviaturis olim Presbiteri Lupi Notarii Vicarii Ecclesiarum de Fagedis, nihil addendo nec minuendo fideliter scripsi in publicam formam redacendo

Copiata dall'originale esistente nell'Archivio del Sig. Conte Enrico q.m Giuseppe di Tuco in Udine nel Tomo primo al numero 30 della Raccolta di Pergamene

Castello di Porpetto 7. agosto 1815.

C. Frangipane

1327. 20 [19] Decembre. S. Margarita nella porta detta di S. Gio. Battista delle Chiuse. — Vendita di tre servi di masnata de' signori di Castellerio.

A. D. MCCCXXVIII. ind. X die XII exeunte Decembri, presentibus d. Jacobo de Bragazo inferiori, Iohanne olim Gons de Alnico, d. Detemaro de Castilerio, Bertholotto filio olim Pizapani de Artenea testibus et aliis.

d. Bonthelomeus de Castilerio filius olim d. Affricani pro se suisque heredibus dedit, vendidit etc. d. Zorzio de Castilerio filio olim d. Bonefacii pro se suisque heredibus ementi et recipienti Pascutam filiam olim Zuanati de Castilerio, Leonardum et Veneriam filios dicte Pascute, feminas et homines dicti d. Bontholomei de masnata, ad habendum, tenendum, possidendum, dandum, donandum et recipiendum et quicquid sibi suisque heredibus deinceps placuerit perpetuo faciendum, pro precio unius marche denariorum aquilegensium et XL denariorum eiusdem monete, quam quantitatem denariorum fuit confessus et contentus se habuisse et recepisse a dicto emptore etc., renuncians etc. constituens etc., promisit dictus venditor per se suisque heredes dicto emptori pro se suisque heredibus stipulanti de dictis Pascuta, Leonardo et Veneria ullo tempore litem vel questionem non inferre nec inferenti consentire sed ei et eius heredibus ab omni homine et persona legittime defendere, auctorizare et disbrigare et dictam venditionem et omnia et singula supradicta firma et rata habere et tenere etc. sub pena L librarum veronensium parvulorum. Pro quibus attendendis obligavit dictus venditor omnia sua bona.

Actum in Ecclesia s. Margarete de Grovagno ante hostium.: Iohannis Baptiste.

Nuncius tenute d. Detemarus testis supradictus.

not. pre Giacomo di s. Margarita. Arch. not. Udine

1330 circa. 26 Luglio. Villalta. Procura di d. Mainardo di Villalta per contrarre il matrimonio tra un suo servo di masnata e Vida figlia del q. d. Endriguccio di Zeliaco

Anno domini m ccc .. ind. die xxvi mensis Julii In domo Comunis de Vilalta, presentibus presbitero Francisco de Venetiis titulano in Zucunico, d. Johanne filio d. Francisci de Vilalta, b.. q. Rudolfi de Buia, Pasculo filio Tambunlini de Vilalta, Nicolao q. Dorlion de Noiareto testibus et aliis ad hoc ...

Meynardus filius q. d. Hendriguccii iunioris de Vilalta fecit, constituit et ordinavit D. Vicussium filium olim d. Federici de Vilalta presentem et hoc mandatum sponte suscipientem, suum certum nuntium et procuratorem legitimum ad matrimonium contrahendum inter Franciscum filium q. Misse de Vilalta eorum hominem de masnata et Nidam natam Petri de Prampergo filium q. d. Hendriguci de Zeglacho tam in agendo quam in complendo et in pactan.. cum filiis et heredibus dominorum q. .. et Fanfini de Prampergo et eorum procuratoribus et generaliter in omnibus eius causis quas habet vel habere intendit in facto matrimonio exequendi et in omnibus aliis suis negociis et factis quos habet vel habere tendit cum quibuscumque aliis personis ad agendum, paciscendum, exequendum, procurandum et complendum, replicandum, ... endum, pacta et scripturas sive instrumenta producendum, pacta, instrumenta sive scripturas adversariarum partium reiciendum, compromittendum, peticiones faciendum, terminos locandum et prosequendum, libellum ... landum et p... endum, litem contestandum et de calumpnia et veritate dicendam .. sententiam vel sententias ... landum et prosequendum et audiendum, unum procuratorem vel plures ex se supprimendum cuilibet alterius generis iuramentum prestandum, posiciones faciendum et in animam et si opus fuerit iurandum et generaliter ad omnia et singula faciendum et libere exercendum et que quilibet verus et legitimus procurator facere potest, debet et que in predictis et circa predicta fuerint oportuna et que ipsemet d. Meynardus constitutor dicere,

seu facere posset et deberet si personaliter interesset, promittens dictus constitutor michi notario infrascripto stipulanti nomine omnium quorum interest vel interesse poterit, firmum et ratum habere et tenere totum et quidquid per dictum suum procuratorem vel substitutum ab eo actum fuerit vel modo aliquo procuratum in predictis vel aliquo predictorum cum perdendo et cum recuperando, sub obligacione et ipoteca omnium suorum bonorum presentium et futurorum et relevare dictum procuratorem vel substitutum ab eo ab omni onere satisdacionis et iudicio sisti et solvere iudicatum etc.

Anno predetto 27 luglio Prampergo Arrigo ... detta Vida di Zeglacco.

Anno et indictione predictis, die XXVII Julii in Prampergo in cortivo infrascripti Pidrussii dicto Nipulo q. d. Federici de Vilalta, Vidalo q. Rodolfi de Zuia, d. Peglo de Marucio filio d. Federici, Zanvallo filio d. Bartolomei de Tricano, Mattiussio Burgisano de Fagana, Johanne notario de Utratio testibus et aliis pluribus ad hec vocatis et rogatis.

Pidrussius de Prampergo filius olim d. Hendriguzii de Zeglaco per se suosque heredes dare et solvere promisit et stetit Francisco filio q. Niste de Vilalta et domine Vide sue filie futuris iugalibus dotis nomine ipsius d. Vide marchas soldorum triginta duas dandas et persolvendas in annis quatuor proximis futuris immediatis sequentibus annuatim, pro rata postquam dictam dominam Vidam domum conduxerit et preparare dictam Vidam cum duobus preparamentis vestimentorum boni panni coloris, unum par fulcitum variis et alterum fulcitum zendato et aliarum rerum quod sint honoris partibus, huiusmodi pro certis pactis habitis et firmatis inter ipsas partes, quod si dictus Franciscus decederet prius prefate d. Vide sue future uxoris sine comunibus heredibus supervive(n)tibus habitis inter eos, eadem d. Vida habere debeat integre dotes suas et omnia alia sua iura et de bonis ipsius Franc

marchas sex prefate monete et e converso si dicta d. Vida decederet prius prefati Francisci
... omnibus heredibus superviventibus habitis inter eos, ipse Franciscus habere debeat
de dicta dote marchas quatuor prefate monete. Residuum eorumdem proximioribus ipsius
d. Vide restituere teneatur in terminibus, quibus ipse Franciscus solucionem recipe-
rit predicte dotis, de quibus suam omnimodam possint facere voluntatem. De pactis
vero memoratis ceterum firmatum fuit inter ipsas partes, quod si dictus Franciscus de-
cederit prius prefate d. Vide comunibus heredibus superviventibus habitis inter eos cum quibus
... stare vel conversare non posset seu nollet, tunc dicta d. Vida ... ... debere
habeat integre omnia ... ... et post eius decessum supradicta dota pervenire debeat
heredibus quos cum dicto Francisco habebit et acquiret. Pro quibus omnibus atten-
dendis et firmiter observandis et adimplendis, pro parte ... Petri et eius precibus et
pro ipso domini Nicolaus et Rigardus q. d. Fersini, ... q. d. Hendrici et ... q. d.
Hendrici Francisci de Prampergo; pro parte Francisci d. Nicolussius q. d. Federici de ...
ta pro se et d. Heynardo dicti loci, d. Galacius de Cavoriaco et d. Nicolussius q. d. Al-
... ini de Colloreto ... se ... atque heredes cum obligacione omnium suorum bonorum
fideiussores ... rata extiterunt.

[illegible]

Anno predetto. 27 Luglio Prampergo Patti di divisione fra li nobili.....

Nida di Zeglaco moglie di Francesco.... ....

protezione i Signori di Prampergo

Anno et indictione predictis, die XXVII Iulii, in Prampergo in cortivo Petri filii q. d. Henriguccii de Zeglaco, presentibus nobilibus viris dominis Galacio de Cavoriaco, Nicolussio q. d. Asquini de Colloreto, Peglo filio d. Federici de Murucio, Nicolusio q. d. Federici de Vilalta, Widulo q. Rodolfi de Buia, Fradono de Brazaco superiori, Prizavallo filio d. Bartolomei de Tricano, Mattiussio q. Nicolussii de Fagaana, Iohanne notario de Mocorucco testibus et aliis pluribus ad hoc vocatis et rogatis.

Ad talem compositionem, concordium et pactum de eorum bona mentia et voluntate intervenerunt inter se nobiles viri domini Nicolaus et fratres filii q. d. Fanfuni et d. Vizelinus pro se et filiis q. d. Henrici et domini Clorbius et fratres filii q. d. Artici de Prampergo ex parte una, et nobilis vir d. Nicolussius filius q. d. Federici de Vilalta pro se et pro curatorio nomine d. Meynardi q. d. Hendriguccii de Vilalta et pro ipso ex parte altera, quod heredes descendentibus (sic) et pervenientibus a Francisco filio q. Nisse de Vilalta et a d. Nida nata Petri de Prampergo, q. d. Hendriguccii de Zeglaco, predicti domini de Prampergo et predicti domini de Vilalta vel sui et eorum heredes, equaliter inter se in parte dividantur, teneantur et debeant dividere et dota quod ipse Franciscus habuit cum quondam Gisla prima uxore, illa sine questione permaneat et sua iura heredibus prime Gisle sue prime uxoris insuper dota quam ipse Franciscus habebit cum d. Nida sua secunda uxore filia Petri de Prampergo, illa permaneat sine questione heredibus dicte d. Nide quos habebit et aquiret cum predicto Francisco;

item bona que aquirent et habebunt extra sollatorum (sic) Vilalte et burgorum, illa permaneant omnibus heredibus Francisci predicti secundum usum et consuetudinem terre Foriulii actenus observatam, tamen semper salvo ea que habent in habitancia, illa maneant in manibus domini a quo habent habitanciam: insuper bona que ipse Franciscus

haberet ab interiori parte fortilitiarum et fossatorum burgorum Vilalte, illa maneant sine
q... tione in manibus partis provenientis dominorum predictorum de Vilalta de heredibus transitu
... dicti. Et in hac compositione et hoc pacto et concordia, una pars et altera pars predictorum
... dominorum de Prampergo et de Vilalta fuerunt taciti et contenti et promiserunt
omnia supradicta per se, suos eorumque heredes cum obligacione omnium suorum bonorum
presentium et acquisitorum et ... pena centum marcharum boni et puri argenti perpetuo
firma et rata habere, tenere, attendere et observare et non contrafacere, dicere, vel venire
ullo tempore per se vel alium seu alios et pena predicta soluta vel non, presens tamen instrumentum et omnia que in eo continentur suam semper stabilem obtineant firmitatem etc.

Anno predicto 27 Julii Vilalte Dono di dismentudariis. Francesco di Nisto, Servo de SS.
à Villalta, ... moglie ... di Galaco.

Die XXVII Julii in castro vetero Vilalte ante foras domus infrascripti Francisci, presentibus dominis Vicelupho q. d. Federici et Meynardo q. d. Hendrinici de Vilalta, Vicilupio q. d. Fanfini de Prampergo, Thilulo q. d. Federici de Vilalta, Widulo q. Rodolfi de Buia, ~~Widulo q. Rodolfi de Buia,~~ d. Galaco de Cavoriaco, d. Peglo de Nuxeuco testibus et aliis.

Franciscus filius q. Niste de Vilalta per se et cum obligacione omnium suorum bonorum ... stipulacionem solempnem promisit, vadiavit, dedit atque donavit d. ... nate Petri de Prampergo, uxori sue soldos grossorum venetorum viginti nomine ac iure dismentidariis secundum usum et consuetudinem terre Forijulii actenus observatam in dismentidariis, ad faciendum deinde tam in vita quam in morte suam omnimodam voluntatem. Pro quibus omnibus attendendis et firmiter observandis et adimplendis predicto Francisco et eius precibus et suis heredibus dominus Nicolaus ... et Meynardus de Vilalta testibus predictis per se et cum obligacione omnium suorum bonorum ... Niste securitatem pro rata ... extiterunt etc.

Die XXVIII Julii. In castro vetero Vilalte in camera infrascripti Francisci, presentibus dominis Nicolussio et Reynardo de Vilalta, Nicolussio q. d. Fanfini de Prampergo, Galeno de Cavoriaco, Petro q. d. Hendrici Virgoi de Faganea, Bolpato q. Johannis de Cavoriaco, Widulo q. Rodolfi de Buia testibus et aliis pluribus.

Franciscus q. Nisse de Vilalta per se etc. cum obligacione omnium suorum bonorum etc. in stipulacionem solempnem prom. ? , vendavit, dedit atque donavit d. Vide uxori sue filie Petri de Prampergo soldos grossorum venetorum XL nomine ac iure morgingabii secundum ius et consuetudinem terre Forijulii actenus observatam ad faciendum deinde tam in vita quam ~~tam in vita quam in morte~~ in morte suam omnimodam voluntatem. Pro quibus omnibus attendendis etc. pro parte dicti Francisci et pro ipso domini Nicolussius et Reynardus testes predicti per se etc. cum obligacione omnium suorum bonorum etc. pro rata fideiussores extiterunt etc.

notajo Pantaleone di Moruzzo. Arch. not. Udine.

Investitura di servi | 1331 26 dec. | 1336 moderno

a. D. 1330. die VI exeunte Decembris presentibus D Ysygho de Glemona etc. D. Johannes olim D. Gotfridi de Artenea pro se ac nomine donationis in perpetuum dedit et investivit D. Artuicho Militi de Prampergo Tinzinam filiam q. Andree dicti Fidelis et Selauze de Artenea suam feminam de masnata, ita quod dictus D. Artuichus et sui heredes deinceps tamquam suam servam de masnata cum bonis mobilibus in perpetuum habeat et teneat sine contradicione ac cum omnibus heredibus masculis et feminabus provenientibus et descendentibus ab ipsa etc. ad habendum sine contradicione, promittens dictus D. Johannes omnia predicta in perpetuum firma habere cum obligatione etc.
actum Glemone sub Loza Comunis.

Franciscus Sibelli
Not.
a V II

...tione di servi comunur
...llatta ed Enrico di Strassoldo.

...in burgo d. Federici dicti
... viris dominis Crisincino filio
... Bertulissio q. d. Artichi de
...to, Philulo filio d. Federici

...um bona scientia et vo=
...annes de Vilalta ex parte
...aliqui de eorum masnata
...vel deinceps contraherent
...m dominorum Johannis
...venientibus (sic) ab eorum
...Hendricus vel sui heredes
...et bona que habebunt
...ii actenus observatam, tum
...ibus domini a quo haberent
...uterque eorum fiat tacitus
...des cum obligatione omnium
...t pari perpetuo firma
...m sed alios et pena predicta ... et non contrafacere vel venire ullo tempore
in eo continentur suam semper stabilem obtineat firmitatem soluta vel non presens tamen instrumentum et omnia que

Not. Pantaleone di Moruzzo, Arch. not. Udine.

Die XXVIII Julii. In castr

dominis Nicolussio et Meyn

de Cavoriaco, Petro q. d. P

Widulo q. Rodolfi de Buia

Franciscus q. Misse de Vila

ex stipulacionem solempnem

Petri de Prampergo soldos gros

consuetudinem terre Forojuli ~~tam in vita q~~

in morte sua omnimodam

Francisci et pro ipso domini

omnium suorum bonorum etc.

not

1331. 19 Settembre. Villalta. Patti per la divisione di servi comuni uniti in matrimonio tra i d.ni Giovanni di Villalta ed Enrico di Strassoldo.

A. D. MCCCXXXI. ind. XIV. die XIX Septembris, in Villalta in burgo d. Federici dicti loci, apud domum Federici Baiuti, presentibus nobilibus viris dominis Crispincino filio q. d. Federici de Porciliis, Jacobo filio d. Mathei de Ragonea, Bartuli filio q. d. Antichi de Porciliis, Francisco de la Mota, Bartulo q. Jacobi de Moriaco, Nicolao filio d. Federici de Vilalta testibus et aliis pluribus.
Ad tale compositionem, concordium et pactum de eorum bona scientia et voluntate intervenerunt inter se nobiles viri domini Johannes de Vilalta ex parte una et Hendricus de Strasoldo ex altera, videlicet quod si aliqui de eorum masnata tam mares quam femine, legitime simul contracti fuissent vel deinceps contraherent matrimonium aut cum verbo aut sine verbo ipsorum dictorum dominorum Johannis et Hendrici eorumque heredum, heredes descendentibus et provenientibus (sic) ab eorum masnata contracta in matrimonio, predicti domini Johannes et Hendricus vel sui heredes equaliter inter se in parte dividantur, teneantur et debeant et bona que habebunt et aquirent secundum usum et consuetudinem terre Forjulii actenus observatam, tum semper salvo quam haberent in abitancia, illa maneant in manibus domini a quo haberent habitanciam et in hoc pacto et in hac compositione et concordia uterque eorum fuit tacitus et contentus. Et promiserunt omnia supradicta per se eorumque heredes cum obligatione omnium suorum bonorum etc et sub pena centum marcharum boni argenti et puri pro pacto firma et rata habere, tenere, attendere et observare et non contrafacere vel venire ullo tempore per se vel alium seu alios et pena predicta soluta vel non presens tamen instrumentum et omnia que in eo continentur suam semper stabilem obtineant firmitatem.

Not. Pantaleone di Moruzzo Arch. not. Udine.

[illegible]

Valentinelli (?) ... de Udine ...

A. D. 1333, ind. I, die quarto februarii, in curia curie Dni Patriarche de Utino, presentibus D. Odolorico notario, Iohanne de Bragacho inferiori q. D. Federici, Vidasso not. q. M.ri Conradi de Utino, Hensfloq. (?) q. D. Alberti et aliis

Cum questio verteretur et esset inter ......(sic) mulierem de Lovaria (?) ex parte una et Mondum de Valvesono ex parte altera, coram Ven. viro D. Guillelmo Decano Aquil., Conservatore bonorum Eccl. Aquilegensis, occasione quia ipse Mondus dicebat quod heredes dicte mulieris erant sui homines de masnata: et dicta mulier dicebat ipsam et antecessores sui semper fuisse et esse homines Aquilegensis Ecclesie et ad hoc dicta mulier produxerat certos testes ad probandum supra predicta. Dictus vero Mondus protestatus fuit dicens cum reverentia quod dictus D. Decanus non erat illa persona que possit tenere racionem de talibus nisi persona Dni Patriarche et absentavit se a Judicio dicti D. Decani et noluit stare coram dicto D. Decano in Judicio. —

[illegible] 12

1333 20 Agosto Udine

Mondo di Salvarone citato da una sua schiava nega di comparire in giudizio.

Melldaduccio not.

Die XX. Augusti. In palatio Patriarchali Presentibus e Odorlico notario de Utino Tofia de Cramis de Utino magistro Francisco grammatice professore et Zuanuto notario omnibus in Utino permanentibus, et aliis

Venerius Preco Utini de mandato D. Gulielmi Decani Aquilegensis ac bonorum ecclesie Aquilegensis conservatoris precepit Mondo de Salvarone ad petitionem cuiusdam mulieris de Lovaria nomine .... quod ipse esset die Sabbati nunc proxime futuri ad XV. dies cum omnibus suis iuribus cum ipsa intendebat probare qualiter ipsa et sui antecessores fuerunt et erant homines Aquilegensis Ecclesie et ad audiendam eius probationem. Qui dictus Mondus respondit dicens quod dictum preceptum sive terminum non acceptabat et quod . . ipse faceret illud quod posset de iure salvo semper omni suo iure. Actum

1[illegible]64:15 = 9
135
34

1334, 30 ottobre. Gemona. Francesco Sibelli a profitto ~~I fideiussori~~ di un servo accusato di ferimento, garantiscono che si presenteranno a richiesta del Capitano di Gemona.

Giovanni di Biagio not. di Cividale. Arch. Not. Udine.

A. D. MCCCXXXIIII, ind. II, die penultimo octubris, presentibus Ser Blasius Zambunini, Maynardo Savii testibus de Glemona et aliis ad hoc vocatis.

Franciscus Sibelli notarius de Glemona precibus ... (sic) servitoris Dominorum Manfredi de Pinzano et Nicolai de Susans de una marcha et dimidia den. aquil. pro quadam percussione facta in capite cuiusdam boni hominis de ... (sic) in terra Glemone extitit fideiussor et promisit Bonacursio notario de Civ. Belluni stipulanti et recipienti nomine et vice D. Danielis Capitanei Glemone, quod quandocumque requisitus fuerit per dictum D. Capitaneum infra octo dies consignare sibi predictum aut sibi dare unam et ~~dimidiam~~ dimidiam marcham den. aquil. promittens etc. sub pena dupli etc., qua pena etc. cum obligatione etc.

Actum Glemone in foro domo Comunis.

1334. 1 novembre Cividale. giuramento di due servi di masnada di Sacileto

A. D. MCCCXXXIV. ind. II. die II intrante Novembri. Franciscus et Johannes fratres filii q. Jacomuti de Sacileto servi et homines de masnata infrascriptorum Gregorii et Philippi, asserentes se esse servos et homines de masnata predictorum Gregorii et Philippi, ad petitionem Gregorii q. d. Ottaliche de Sacileto Civitatis Austrie recipientis pro se ipso et vice et nomine Philippi sui fratris, non vi, metu, dolo neque aliqua coartatione, se sponte pure iuraverunt corporaliter ad sancta Dei evangelia fideliter tamquam eorum servi et homines de masnata dictorum Gregorii et Philippi fideliter servire et ea facere, exercere et servire ut in talibus fieri consuevit.

Actum in Burgo sancti Petri Civitatis ante domum ipsius Gregorii, presentibus Bertolotto notario de Civitate, Anedeo q. Lupoldi Paternoster de Civitate, Paulo de Gramogliano, Odorlico filio d. Hermanni de Cassacho et aliis testibus et aliis.

Stefano Candelario di Cividale. Arch. Not. Udine

[illegible]

V (1)

1

1336 · 13 Maggio e 3 e 18 Giugno Cividale. Processo, in causa di servitù d'alcuni di Premariacco a dichiarazione dei Signori Galli di Cividale di ritirarla.

A. D. MCCCXXXVI. ind. IV. die XIII Maii, in Civitate Austrie in palatio patriar=chali, presentibus venerabilibus viris dd. fratribus Johanne Rosacensi et Gilberto Mosacensi Abbatibus, Guidone Decano et Guillelmo Doctore canonicis Ecclesie Civi=tatensis et dd. Artuico milite de Pramperch, Girardo de Coneglano, Bartholotto, Nicolao Longo, Henrico notario, Botto notario, Antonio notario, Johanne de Portis, Johanne Ribisino, Federico et Viviussio fratribus de Nols testibus et aliis.

Coram Reverendo in Christo patre et dd. Bertrando dei gratia sancte sedis Aqui=legensis Patriarcha in iudicio pro tribunali sedente, Nasciuera Phinips Sophia fratres, Dominia filia Phinis, Simon, Miculo et Domenis Sophie omnes de Premeriacho propo=suerunt dicentes quod erant homines et mulieres Ecclesie Aquilegensis et d. Gallus et Ingalprettus q. d. Conraducii de Civitate eas diffamaverant asserentes esse suos homines et feminas de masnata et dicta Dominia non poterat maritari propter talem in=famiam cum esset in actu nubendi et qua causa fecerant citari ipsos d. Gallum et Ingalprettum supra tali infamia et ibidem ostenderunt duo instrumenta, unum libertatis et alterum convictionis alias facte contra d. Philippum filium.

Ex adverso comparuit ipse d. Gallus et Ingalprettus petentes sibi dari terminos rationa=biles ad inquirendum de iure. Supra quibus querente dicto d. Patriarcha a circum=stantibus quid iuris, per maiorem partem sententiatum fuit quod in hoc casu ratione matrimonii debebant ipse d. Gallus et Ingalprettus habere solum unum terminum peremptorium ultra quindecim dies ad probandum de iuribus suis et si nichil probabunt contra eos, quod debeant esse liberi et quod interim lite pendente inter eos, ipsi d. Gallus et Ingalprettus nichil habeant facere cum eis, salvis factis ipsorum pro eo quod sunt dicti de Premeriacho sui massarii, ipsis de Premariacho protestantibus de omnibus suis dampnis et expensis et iniuria.

(1) (Not. Stefano di Cividale. Arch. Not. Udine.)

Item dicto anno, et indictione et loco, die ultimo Maij, presentibus venerabilibus viris dd. Vadale dei gratia Episcopo Emonensi, fratre Johanne Abbate Rosacensi, Philippo de Portis, Gerardo de Coneglano, Ulvino de Canussio, Galvagno de Maniaco, m.º Nicolao de Utino, Botto notario, Henrico notario et Nicholao q. Covatti de Civitate testibus et alijs.

Coram reverendo in Christo patre et dd. Bertrando dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha in iudicio pro tribunali sedente, Nassivera Phinis et Sophia fratres, Dominia filia Phinis, Simon Nicolle et Domenis Sophie omnes de Premariacho proposuerunt dicentes quod pro termino statuto et dato d. Gallo ... pretto eius consanguineo super eo quod diffamaverant ipsas de servitute et ipsam Dominiam dum vellet nuberi, quod ipsi deberent ostendere ius suum si quod haberent contra ipsos de Premariacho, cum ipse ostenderant instrumentum libertatis, dicti d. Gallus et Ingalprettus pro se et suis heredibus in manibus ipsius d. Patriarche nomine Ecclesie Aquilegensis ius vel non ius quod haberent vel crederent habere adversus ipsam Dominiam filiam Phinis et ex ipsa descendentes, cesserunt et remiserunt ac fecerunt perpetuam finem remissionem et quietaverunt de alijs petentibus procedi in causa dato termino peremptorio, terminum hodiernum in eodem statu ipse d. Patriarcha prorogavit pro omnibus alijs usque proximam diem lune, partibus contentis etc.

Item die tertio Junii, in Civitate Austria in palatio patriarchalis presentibus dd. fratre Johanne Abbate Rosacensi, Guidone Decano Civitatensi et Novando de Porcilijs, Girardo de Coneglano, Antonio notario, Botto notario, Henrico notario, Nicolao notario Antonii, Jacobo Pizulo notario, Landutio notario, Hermanno domicello d. Patriarche et Mattheo notario de burgo Pontis Civitatis testibus et alijs

Coram reverendo in Christo patre et dd. Bertrando dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha in iudicio sedente pro tribunali, Nassivera Ptinis et Sophia fratres, Simon Ricolde et Domenis Sophie omnibus de Premeriacho ex parte una et Gallutio ac Ingalpretto consanguineis de Civitate ex parte altera constitutis, dicti omnes de Premeriacho proposuerunt dicentes, quod cum ipsi Gallutius et Ingalprettus eos de Premeriacho diffamassent de servitute et ipsi de Premeriacho alias ostendissent instrumentum libertatis factum per dominam Hyubetam de Canusso iam sunt quinquaginta anni et fuissent in possessione Ecclesie Aquilegensis, dicti Gallutius et Ingalprettus habuissent certum preceptum ad probandum de iure suo prorogatum in eodem statu ad diem hodiernam, petierunt copiam libertatis et sententiarum fuit per maiorem partem, quod non debebant habere, ex quo nullam faciebat mentionem de ipsis nec de suis maioribus. Qui Gallutius et Ingalprettus traxerunt se probaturos quod quedam Zuana et Zhannes iugales de Premeriacho fuerunt homines de masnata dictorum Gallutii et Ingalpretti et suorum maiorum et servierunt eos tamquam homines et servi de masnata et ad probandum predicta nominaverunt multos testes in quadam cedula, salva sufficentia probationis fiende per sententiam ibidem latam quod in posterum non possint probare per instrumentum ex quo nominabant testes, dictis de Premeriacho protestantibus quod non poterant testes deponere contra instrumentum suum libertatis et salvo iure opponendi tam contra dicta quam personas testium et de refrenatione multitudinis testium. Qui Gallutius iuravit quod non nominabat tot testes causa dilatandi causam et malitiose sed pro iure suo et ibidem dictus d. Patriarcha commisit m.° Antonio notario Civitatense testes examinandos et scribendos per Nicolaum notarium filium suum et quod infra terciam diem dicti Gallutius et Ingalprettus debeant dare in scriptis articulos suos et dicti de Premeriacho

interrogatoria sua et quod hodie ad quindecim dies omnes testes examinentur et producantur prout partes fuerint concordes etc.

Die XVIII Junii. Coram Reverendo in Christo patre et d. d. Bertrando dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha, Gallutio q. Ingalpreti et Ingalprettus q. d. Conradini de Civitate ex parte una et Nasivera et Cisanto eius nepote ac Dominico Rodado pro Phirisa eius uxore et Simone Riedde et Dominico Sophie omnibus de Premeriacho pro se et aliis omnibus tam masculis quam feminis qui et que processerunt ex quondam Zuana et Johanne patre et matre dictorum Nasivere, Phiris et Riedde ex parte altera constitutis super eo quod dicti Gallutius et Ingalprettus ipsos Zuanam et Johannem et omnes masculos et feminas qui et que exierunt ex ipsis Zuana et Johanne diffamaverant fuisse et esse servos et homines de masnata eorum domus, predicti Gallutius et Ingalprettus confessi fuerunt ibidem se nullum ius servitutis habuisse nec habere contra predictos Nasiveram et sorores suas et omnes alios tam masculos quam feminas qui et que processerunt ex ipsis Zuana et Johanne. et omni iuri si quod habuisset et crederetur habere contra eosdem de servitute vel diffamatione, per stipulationem sollemnem renunciaverunt in manibus ipsius d. Patriarche nomine ipsorum omnium de Premeriacho et Ecclesie Aquilegensis, sed fuerunt et sunt ~~masnarie~~ santorii et predicti Gallutius et Ingalprettus pro se et heredibus suis cum obligatione omnium suorum bonorum mobilium et immobilium, presentium et futurorum et omnium dampnorum, expensarum ac interesse litis et extra, fide data manuali nomine iuramenti in manibus dicti d. Patriarche promiserunt dictis Nasivere et aliis stipulantibus pro se suisque heredibus et omnibus descendentibus ex ipsis et qui descenderunt ex ipsis Zuana et Johanne tam masculis quam feminis numquam per se vel interpositam personam movere litem seu questionem aliquam servitutis vel ~~[illegible]~~ condictionis, sed predicta

omnia in hoc instrumento contenta perpetuo firma et rata habere et tenere, attendere et observare et non venire contra dolo, ingratitudine, ingenio sive causa aliqua de iure vel de facto sub pena quinquaginta marcharum denariorum aquilegensis monete in singulis huius instrumenti capitulis stipulata et promissa tociens exigenda quociens in eam committetur, qua soluta vel non presens instrumentum in omnibus sit firmum.

Actum in Civitate Austria in pavaglono palatii, presentibus venerabili in Christo patre d. Nadale [illegible] Episcopo Emonensi et dd. Manpheo nepote d. Guidonis Episcopi Concordiensis et Jacobo Romani canonico ecclesie Civitatensis, m.º Johanne physico de Aquilegia, Daniele Castaldione Civitatense, Nicolao Longo de Civitate, Hermanno Rolandi, Petro Avanzii et Guillelmo Fabri domicellis et familiaribus ipsius d. Patriarche et Laurentio de Premerincho.

Dagli atti del notajo di Cividale Stefano Candelario. Arch. Not. Udine.

[illegible]

1336. 18 Luglio. Udine e Cividale. Processo per accusa di servitù d'alcuni di Premariacco intentato dai Signori di Cucagna.

A. D. MCCCXXXVI. ind. IV. die XVIII Julii, in Utino in castro patriarchali, presentibus venerabilibus viris dd. Guidone Episcopo Concordiensi et fratribus dd. Gilberto Mosacensi et Iohanne Rosaccensi Abbatibus, Guillelmo decretorum doctore canonico Cividatense et dd. Odorlico de Vilalta, Thomasio, Thomasutto, Iohanne, Henrico et Chono de Chucanea omnibus, m.o Odorlico notario, Federico notario q. ser Galvagni, M.o Francisco notario, Zanutto notario et Venuto notario omnibus de Utino testibus et aliis.

Coram reverendo in Christo patre et dd. Bertrando dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha in iudicio sedente, d. Varnero q. d. Adalpretti de Chucanea ex parte una et Antonio filio Pedrussii de Premeriacho Civitatis commorante ex parte altera constitutis, dictus Antonius proposuit dicens quod cum ipse d. Varnerius eum cepisset per personam, fecerat ipsum citari ad faciendum suam scusam, ipse d. Varnerius petiit inducias ad inveniendum de iure suo datas ad hodiernam diem, quare petit procedi contra ipsum d. Varnerium supra premissis. Ad que d. Varnerius respondit quod ceperat eum tamquam suum hominem de masnata et maiores sui fuerant. Dicto Antonio allegante quod fuerat ex muliere Ecclesie Aquilegensis et pater suus similiter. Supra quibus querente dicto d. Patriarcha a circumstantibus quid iuris ? sententiatum fuit quod si dictus d. Varnerius poterat probare quod dictus Antonius o(mni)no (erat) suus servus, salva deffensione ipsius Antonii, prefatus d. Varnerius nichil offenderat et si non probaret bene offenderat et tenebatur satisfacere ipsi Antonio et quod in arbitrio d. Patriarche sit ad statuendum terminum ad probandum et sic dictus d. Patriarcha statuit terminum a die lune proxima ad quindecim in Utino peremptorie ad probandum de iure suo, salvo si bona fide inquirisset probationes et non posset habere, dicto Antonio semper protestante quod erat homo Ecclesie Aquilegensis et sic dicte partes contente fuerunt.

de termino tamen precepto per Mathiussium preconem Civitatensem ibidem.

Item eodem anno, die XXIII Julii, in Civitate Austrie, in palatio patriarchali, presen-
venerabilibus viris DD. Guidone dei gratia Episcopo Concordiensi, [illegible]
tibus [illegible] fratre
Johanne Abbate Rosacense, Guidone Decano Civitatense, Morando de Porzilliis
et D. Odorlico de Chucanea, Artico de Prampergh et Pregonea de Spegnimbergo,
Nicolao de Castello, Meynardo de Prata, Federico de Murutio et Botto, Federico
q. ser Golwagna et m.o Francisco notario de Utino, Antonio notario, Nicolao eius filio,
Henrico notario q. Ventura de Civitate testibus et aliis
Coram reverendo in Christo patre et D. Bertrando dei gratia Patriarcha Aquilegensi
~~in iudicio sedente~~.

A. D. MCCCXXXVI. ind. IV. Die XIX Octubris, in Civitate Austrie, in
palatio patriarchali, presentibus DD. Morando de Porcilliis et Guillelmo Doctrope
canonicis Civitatensibus, Articho de Prampergh milite, Simone de Castilerio,
Iohanne Furlano de Castilutto, Francisco de Manzano, Antonio notario, Nicolao
eius filio et Jacobo q. Stephani de Civitate, Hermanno domicello D. Patriarche et Botto
notario de Utino testibus et aliis.
Coram reverendo in Christo patre DD. Bertrando dei gratia sancte sedis Aquilegensis
Patriarcha in iudicio sedente Antonius textor de Primeriacho Civitatis commorans
proposuit dicens quod cum alias per laudum et sententiam fecerat citare DD. Jo-
hannem militem, Varnerium et Henricum fratres de Chucanea peremptorie, qui
traxerant se potestati quod esset eorum homo et servus, salvo iure suo oppo-
nendi et quod erat natus de muliere Ecclesie Aquilegensis et pater suus similiter

erat natus de muliere Ecclesie Aquilegensis, prout erat paratus probare, fecerat ipsos dd. de Chucanea cum nuncio ipsius d. Patriarche citare ad hodiernam diem ad dictas probationes producendas probandas termino hodierno per Matthiussium preconem Civitatis. Qui d. Johannes, Varnerus et Henricus produxerunt quoddam instrumentum manu Fulcheri notarii, in quo continebatur quod plures de Premeriacho iuraverunt tamquam servi obedire dominis de Chucanea, offerentes se probare quod dictus Antonius erat natus ex uno illorum contentorum in ipso instrumento, petentes possessionem. Dicto Antonio allegante, salva copia dicti instrumenti non continebatur in illo. Et dictus d. Patriarcha terminum ordinavit per Matthiussium predictum precipi et ordinari partibus prout alias per sententiam datus fuerat in Aquilegia a die lune proxima ad XV dies, ipsis dd. de Chucanea allegantibus quod bona fide conitarent testes suos, quod si non vellent inducere, quod d. Patriarcha eos compellat.

Giorgio Stefano Candelario di Cividale Archivio Not. di Udine.

[illegible]

Anno 1336 die 19 septembris in Villalta in burgo D. Federici dicti loci
apud domum Federici Buriki presentibus nobilibus viris D. Gr[illegible] filio
D. Federici de Porciliis, Jacobo filio D. Matthei de Ragonea, Nobilibus [illegible] D. Artuichi
de Porciliis, Francisco de la Mota, Bartholomeo Jacobi de Marano, Nicolao filio
D. Federici de Villalta testibus et aliis pluribus. ad talem compositionem, concor-
diam et pactum de eorum bona scientia et voluntate intervenerunt [illegible]
nobiles viri D. Johannes de Villalta ex parte una et Hendricus de Strassoldo ex altera
videlicet quod si aliquorum de natiuitate tam ~~natis~~ mares quam femine legitime
simul contractum fuisset vel deinceps contraherent matrimonium aut cum
verbo aut sine verbo ipsorum dictorum dominorum Johannis et Hendrici omniumque
heredum, heredes descendentibus et provenientibus ab eorum natiuitate contracta
in matrimonium predicti D. Johannes et Hendrici vel illorum heredes semper inter se in
parte dividantur, teneantur et debent etiam bona que habebunt et agant
secundum usum et consuetudinem Terre Forijulii actenus observatam tam semper
salvo quod habent in abitancia illa maneant in manibus domini a quo habent
abitantiam et in hoc pacto et in hoc compositione et concordio utrumque eorum
fuit tacitus et contentus et compromiserunt omnia supradicta per se eorumque
heredibus cum obligatione omnium suorum bonorum etc. et sub pena centum
marcharum denariorum et quod perpetuo firma et rata habere, tenere, attendere
et observare et non contrafacere vel venire ullo tempore per se vel aliquem
[illegible] alios et compredicta soluta vel non, presens tamen instrumentum et
omnia que in eo continentur suam semper stabilem obtineat firmitatem.

[illegible]

1337. 15 Maggio Cassellerio. Divisione di servi fra i Signori di Cassellerio.

A. D. mccc xxxvii. ind. v. die xv intrante Madio. In castro Castelerii prope domum d. Manfredi q. d. Leonardi dicti loci, presentibus ipso d. Manfredo, Palmerino q. Massini tusco de S. Geminiano, Candido q. Jacobi de Caruea da Plano, Liberorio q. m.^ri Johannes marangone de Abano, Petro q. Martini de Carnea de villa de Lanco, Wertico filio infrascripti d. Morandi testibus et aliis.

Domini Simon et Morandus fratres filii q. d. Federici de Castelerio de eorum bona scientia et voluntate et non coacti timore set sponte et libere in pacto et concordio devenerunt volentes inter se ipsos partem facere de eorum hominibus et mulieribus de masnata, de quibus hominibus et mulieribus infrascripte partes scripti fuerunt in duabus zedulis carte bambasine. In primis devenerunt d. Simono casu sortis in sua parte Zuaninus et Jacob fratres filii Endree de Castelerio; item Masca et Maiet eius filius; item Malfatus q. Olvini de Budrio et Johannes dictus Pizachagna cum heredibus eorum qui habent et habituri sunt et cum omnibus eorum bonis.

Item d. Morando ut sors sibi accidit devenerunt sibi in parte Nicolaus dictus Zangurinus et Paulus fratres filii predicti Endree; item Curbel q. Leonardi Lurisot de Castelerio et ....(sic) eius uxor cum omni eorum prole siquam habeat et habiturus sunt in omnibus cum omnibus eorum bonis; item Endreas predictus et Mathias eius uxor remanserunt indivisi;

item voluerunt predicti domini Simon et Morandus quod dictus Endreas dare vel assignare debeat vel de suis excottis vel de suis bonis cuilibet predictorum suorum filiorum usque ad proximum futurum festum S. Johannis mensis Junii usque ad valorem v marcharum denariorum aquilegensis monete et dictus Endreas omnia residua omnium suorum bonorum habere debeat, gaudere et possidere usque ad vitam et post mortem suam ipsius Endree bona predicti Endree remanere debeant ad voluntatem

predictorum dominorum Simonis et Morandi et heredum suorum. Item voluerunt [illegible]
-rneas prius morientes Matie uxoris sue, dicta Matia habere debeat maxdotm et etiam iura [illegible]
item voluerunt dicti domini Simon et Morandus quod mansus de Nespoledo qui regitur per Leonar[illegible]
-l fratrem e. l equaliter dividatur, quam divisionem et partem predicti dd. Simon et [illegible]
randus invicem inter se stipulacione solempni promiserunt habere rata, grata et firma [illegible]
non contradicere, facere vel venire, aliquo dolo, ingenio, ingratitudine tam de iure quam de fact[illegible]
sub pena centum marcharum denariorum aquilegens., monete in singulis huius instrumenti cap[illegible]
tulis pars inobediens parti obedienti solvere teneatur, penaque soluta vel non nihilominus omn[illegible]
et singula supradicta in sua semper maneant firmitate etc.

not. Pantaleone di Moruzzo Arch. not. Udine.

Anno D. 1338 die V marcii. Aquileie in domibus olim Placiteani q. M. Sii de S. Stephano in quibus moratur infrascriptus D. Abbas, presentibus Presb. Guillelmo Capellano Monasterii maioris Aquilegie, Piccolo q. D. Gerardi, Simone et Vizanto fratribus filiis q. D. Leonardi de Flagonea commorantibus in Aquilegia, testibus et aliis.

Constituti Sale et Latogna eius filius atque Bagnus de Flumisello in presencia Religiosi viri D. Gayardi Dei gratia Abbatis Monasterii S. Martini Belliniensis dixerunt sponte et protulerunt atque expressius recognoverunt se ipsos et eorum progenitores et successores venientes et provenientes ex eis utriusque sexus esse et fuisse homines familie famulos servitores et pertinentes ad Monasterium S. Martini Belliniensis et quod instructi fuerant a patribus et maioribus eorum ita esse et quod deberent perpetuo ipsi Monasterio servire, obedire et ita observare et obedire iam promiserant et iuraverant. Et tunc illico predicti Sale, Latogna et Bagnus coram ipso D. Abbate flexis genibus existentes corporaliter ad S. Dei Evangelia iuraverunt ipsi D. Abbati et eius successoribus et dicto Monasterio observare et attendere omnia et singula que quilibet famuli, homines familie et servitores pertinentes facere tenentur et debent dicto Monasterio et Dominis suis. Quibus omnibus sic peractis nominatus D. Abbas rogavit me notarium infrascriptum ut sibi predicto monasterio conficere publicum instrumentum in testimonium predictorum Cum omni melioramento. — —

338. 12 Decembre. Cividale: D. Andrea di Sortumbergo emancipa e manomette un suo figlio di condizione servile col patto che diventi prete.

A. D. MCCCXXXVIII. ind. VI. die XII Decembris, in Civitate Austria in Ecclesia sancti Johannis Baptiste, presentibus dd. Gerardo de Ceneglano, Ulvino de Canussio, Bertholotto et Francisco eius filio, Antonio notario et Gallatio de Civitate testibus et aliis.

D. Andreas q. d. Nicolai de Sortumberg intuitu et pro remissione peccatorum suorum parentum dimisit et liberavit a sua patria potestate et iugo servitutis Gregorium filium Preti de Sortumbergo et suos heredes nascituros cum ista condicione si fiet presbiter, aliquin si non fiet presbiter remaneat in servitute et sic promisit perpetuo habere ratum et firmum et non venire contra sub pena dupli questionis movende etc. Nomine tenute d. Ulvinus de Canussio etc. Cum omni melioramento etc. —

Notaio Stefano Candelario di Cividale. Arch. Not. Udine.

I 1339: 15 Febbrajo Villalta. Compromesso tra Simone e Nicolussio de' Signori di Villalta fratelli per le divisioni dei beni e Castelli —

II Divisione tra gli stessi delle loro masnate.

A. D. MCCCXXXIX ind. VII die XV intrante Fabruario. In Villalta in burgo DD. Simonis et Nicolussii fratrum q. d. Federici, presentibus dominis Meinardo q. d. Endrinici, Johanne filio d. Francisci, Quirico et Ritulo q. d. Federici omnibus de Villalta, Tomado dicto Tuotiro, Bolgato et Reynaldo fratribus q. d. Johannis de Caporyaco, Pantaleono notario commorante in Muracio, Nicolao de Villalta q. Federici de Fratea testibus et aliis pluribus.

Dominus Simonus q. d. Federici de Villalta ex parte sua et Nicolussius eius frater ex altera compromiserunt se in dominos Johannem Odorlicum de Villalta, Henricum de Faganea q. d. Wriznoi, Simonem de Castelerio quod partes que sunt inter eos factas (sic), ut plenius continetur in duabus quaternis bonbasine scripte manu Pantaleonis notarii et mei Johannis infrascripti, promiserunt vicissim unus alteri per se et eorum heredes, dictas partes habere firmas et ratas in perpetuo, salvo si aliquis eorum in dicta parte fuisset inganatum, quod alius debet dissganare alium ... supra partibus factis et faciendis tam de bonis quam de Castris ipsi debent dicere et clarificare predictis DD. Johanni, Odorlico, Henrico et Simono ubi fuisset inganum et eis clarificare usque Pentecostes future (sic) et de cetero non petere inganum amplius et petere unius alteri et dare in scriptis inganum usque ad Resurrexionem predicti dominis et quidquid dicti arbitri ordinaverint et sentenciaverint non reduci ad arbitrium tercii boni viri. Promiserunt dicti fratres per se et eorum heredes dictas partes et quidquid per dictos arbitros sentenciatum fuit per tribus eorum (sic), habere firmum et ratum tenere et non contrafacere vel venire nec per se nec per alium interpositam personam sub pena ducentarum librarum veronensium parvulorum teneri et contineri (sic), que tociens peti et exigi possit qui contrafactum fuerit, pena soluta vel non presens instrumentum obtineat plenum robur

Item in eodem die et loco, presentibus dominis Johanne Odorlico de Villalta, Henrico de Faganea q. d. Wriznoi et Simone de Castelerio testibus et me notario infrascripto.

Domini Simon et Nicolussius fratres de Villalta q. d. Federici, de eorum bona scientia et voluntate,

non coacti timore, sed sponte et libere in pacto et in concordio devenerunt volentes inter se ipsos partem facere de eorum hominibus et mulieribus cuiuscumque condicionis existentibus natis et nascituris et quod nascerentur de qua masnata infrascripte fuerant partes in duabus cedulis carte bambasine:

In primis devenerunt d. Simoni causa sortis in sua parte omnes infrascripti, in primis Federicus, Bonitus, Franciscus de Villalta q. Visse; item Iohannes Pedon et Fantussius; item heredes q. Contini; item Leonardus et Agata filia Nelorine; item Miniussa uxor Benenati cum omnibus suis heredibus; item Pasillus et Pedrussinus et Subetta eius uxor, fratribus q. Iohachini; item Libanorius; item Stephinellus frater Galvagni; item Clementus; item Lucia filia Pedoni; item Palma filia q. Ioachini, item Catarina filia q. Toneti uxor Vigelmi de Villalta; item Natus filius Ma . . ; item heredes q. Tuze uxoris q. Ettoris quos habet cum Ettore; item Dotussius filius q. Antrussii; item Suruta nepta Galvagni; item Nicolaus nepos Galvagni, item Martinucius filius sororis Pedonis; item Marulus Uegardus q. Machore; item Nicolaus filius Zilie sororis Galvagni, item Sabadinus frater Lazaruti de Varyano. item due filie Lazaruti de Varyano quas habet cum uxore sua, quam in presenti habent et omnibus supradictis in sortes cecidit d. Simoni cum omnibus eorum bonis et heredibus tam presentibus quam futuris.

In secunda cedula carte banbasine devenit d. Nicolussio causa sortis in sua parte omnes infrascripti: In primis Galvagnus et Putinus, eius uxor cum omnibus suis bonis et heredibus; item Valmassius cum omnibus suis bonis et heredibus salvo et excepto Giantus et Vencius eius filii; item Cunzutus et Flordiana fratribus; item Zilessius; item Franciscus et Petrus filii Zuiussii; item Sabadon mater eorum; item Minius et Nicolaus fratres de Cusano; item Henricus dictus Boar; item Franciscus, Pupilinus fratres et Vanzaflor uxor dicti Francisci cum omnibus eorum bonis et heredibus excepto Bartolomea filia dicti Francisci; item Beta filia Petri de Palut; item Leonardina filia Iohannis Pedon; item Nichis filius dicti Iohannis Pedonis; item heredes omnes q. Ma

item Mussius Mugardus q. dicti Machore; item Margarussa filia Bunisse; item heredes q. Nepotij de Villalta; item heredes q. Rodulfi Zifoni de Murucio; item Agnes uxor Cosi et heredes quod habuit cum q. Cosi; item Federicus Mugardus q. Vise de Villalta; item Arnoldus q. Martini preconis; item Vidussa filius Lazaruti de Vargano cum omnibus suis bonis et heredibus; item duos mugardos Petri filii Sabadon; item Mugarda Zilesi; item Marcellus q. Cineti; item heredes q. Basilli de Vargano; item Johannes filius Meliorine de Villalta, qui omnes supradicti devenerunt in parte predicti d. Nicolussii cum omnibus eorum bonis et heredibus, presentibus et futuris.

Omnes infrascripti remanserunt in comuni et indivisi, scilicet, Bartolomea filia Francisci et duo filii Valmassii. Dicti Simones et Nicolussius de ipsis divisionibus, bonis, hominibus et mulieribus eorum de masnata inter eos divisis et de omnibus que presentialiter habent seu habere videntur et qui deinceps aquisiverint et lucrati fuerint quovis modo; in signum finis remissionis perpetue in manu habebant baculum et dimiserunt cecidere in terra; tamen salvo iure hereditatis inter eos si unus ipsorum sine herede ab eo descendente vel ab intestato decederit et pactum de non petendo sibi quicumque de masnata predicta et bonis predictis alter alteri de premissis et de non petendo se ad invicem aliquatenus pro eisdem. Quam quidem divisionem, finem remissionem, cessionem, quietationem omnia et singula in hoc instrumento contenta nominati dd. Simonus et Nicolussius fratres pro se suisque heredibus cum obligatione omnium bonorum presentium et futurorum promiserunt et convenerunt ad invicem stipulationibus solempnibus firma, rata et grata habere atque tenere; numquam contra facere vel infrascripta seu aliquid eorundem per se vel per alios aliquo tempore dicere, facere vel venire ratione aliqua, dolo, ingenio, ingratitudine sive causa, de iure vel de facto, sub pena ducentarum librarum veronensium parvulorum teneri et contineri pro omnibus capitulis stipulatione, que tociens peti possit et exigi cum effectu, quociens committetur in ipsa et ea soluta vel non, presens nichilominus instrumentum in omnibus et per omnia stabilem semper obtineat firmitatem

Not. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

1339. 12 Marzo. Cucagna: Divisione di servi communi tra i Signori di Villalta e di Strassoldo.

A. D. mcccxxxix ind. vii. die duodecima intrante Marcio. In Cucanea in domo Communisante portam Castri, presentibus nobilibus viris dominis Johanne, Warnerio et Frederico fratribus filiis q. d. Adalpreti de Cucanea, Simono de Castelerio, Nicolao q. d. Marci de Brazaco inferiori, Wicardo filio d. Bernardi de Brazaco inferiori testibus et aliis pluribus.
Nobiles viri domini Johannes de Vilalta ex parte una et Hendricus de Strasoldo ex parte altera volentes inter se ipsos partem facere de Filipio filio q. Nicolai Scriba de Strasoldo, de Hendriola filia q. Lupuldussii dicti loci ac de Francisco et Bartholomea fratres, filio et filia Nicolai q. d. Wilelmi de Basalguta, de masnata predictorum dominorum Johannis et Hendrici de eorum bona licentia et voluntate et non coacti timore sed sponte et libere in pacto et concordes evenerunt. In primis in parte evenit d. Johanni predicto Franciscus et eius soror Bartholomea filius et filia predicti Nicolai de Basalguta cum omni eorum prole que habituri sunt; item d. Hendrico in parte evenit Filipus predictus et Hendriola predicta cum omni prole eorum quam habituri sunt. Ceteri vero homines et mulieres de masnata quam habeat insimul ad dividendum cum omnibus eorum bonis mobilibus et inmobilibus et cum bonis quondam Lupuldussii predicti de Strasoldo ac etiam cum bonis Nicolai predicti de Basalgutta et predicti Filipii, remanserunt indivisi et in comuni ut prius predicta pars facta fuisset. Quam divisionem et partem et concordiam utrique eorum dominorum Johannis et Hendrici fuit tacitus et contentus et promiserunt omnia supradicta per se eorumque heredes cum obligatione omnium suorum bonorum mobilium et inmobilium presentium et futurorum et sub pena ducentarum librarum veronensium parvulorum perpetuo firma et rata habere, tenere, attendere et observare et non contra facere vel venire ullo tempore per se vel alium seu alios et pena predicta soluta vel non presens tamen instrumentum et omnia que in eo continentur nam semper stabilem obtineant firmitatem. Insuper predicti dd. Johannes et Hendricus promiserunt uni alteri dictam partem manutenere contra quamcumque personam cum obligacione omnium suorum bonorum et sub dicta pena.

Not. Pantaleone di Moruzzo. Arch. not. Udine

1339, 31 Marzo. Maniago. Formula di dono di una serva d'inwarda.

A.D. MCCCXXXIX, ind. VII, die ultimo marcii, presentibus D. Nicolussio de Mels, Mathia filio D. Francisci de Glemona, Olvrado filio q. D. Almerici de Maniaco, Albrigetto de Montorio compario D. Galvani et aliis.

D. Wolvenus presente Olvradino (de Maniaco) filio suo et volente, nomine pure et irrevocabilis donationis que dicitur inter vivos, que ingratitudine aliqua revocare non possit, dedit, tradidit et donavit Domine Venus pueris sue uxori Olvradini predicti, unam suam ancillam de masnada nomine Vignuda filia quondam Zutti de Warnardo, capiendo ipsam Vignudam per manum suam dexteram et ponendo in manum ipsius Domine Venus, ita quod nunmodo ipsa possit de predicta Vignuda totam suam facere voluntatem.

Actum Maniaci ante portam Castri

Not. Antonio q. Albino di Maniago. Arch. Not. Udine.

1339, 26 Settembre. Fana. D. Alberto di Polcenigo concede ad un suo servo di poter vendere un prato.

MCCCXXXIX, ind. VII, die XXVI Setembris, presentibus DD. Andrea et Odorico fratribus, filiis infrascripti D. Fantussii, Odorico filio D. Jaquinj de Maniaco, Johanne Degisa decano D. Fantussii, Paquetto, Durante et Valano fratribus omnibus de Fana et aliis.

D. Albertus dictus Fantussius de Pulcinico contentus fuit et confessus quod eius verbo et consensu quod Rositus q. Sericii de Fana servitor suus possit vendere unum suum pratum Mathie Rodarino, situm in territorio Fane, in loco qui dicitur Fontanellis et promisit ipsum manutenere in ratione ipsi Rodarino aut cui ipsum vendiderit, in pena dupli valoris dicti prati minus quinque soldis parvulorum.

Actum Fane in plathea S. Martini.

Not. Antonio q. Albino di Maniago. Arch. Not. Udine.

12

1340, 19 Febbrajo. Belgrado Possesso di un manso in Belgrado e di un servo che lo lavorava ed obblighi di questo

MCCCXL, ind. VIII, die XVIII Februarii, presentibus Dominis Jacobo et Nicolao fratribus filiisq. D. Folcheri Militis de Flaspergo, Ulvradino de Maniaco, Raynaldo de Toppo, Ulvino de Belgrado testibus et aliis.
Hengellus dictus Meysenerius de Flaspergo tamquam nuncius D. Nicolai de Flaspergo, ut dicitur contineri publico instrumento scripto manu Alexandri notarii de Tulmez, presente dicto D. Nicolao, posuit D. Galvanum de Maniaco in tenutam et possessionem corporalem de uno manso sito in Belgrado ante pontem burgi, recto per Matheum et de ipso Matheo cum omnibus suis heredibus per suum hominem de masnada, ipso recipiente pro illis manso et servo et pro uno manso sito in Villa S. Pauli iuxta Belgradum et pro decima totius Ville S. Pauli que quondam fuit dicti D. Nicolai, nec non pro omnibus mansis quos habet in Villa de Canusso, secundum quod in instrumento superius nominato plene continetur, capiendo per hostium domus dicti mansi et dictum Matheum per manum dexteram et ponendo in manus predicti D. Galvani et ipse recipiendo intravit in tenutam et possessionem corporalem de dicto manso et servo pro ipsis et pro omnibus aliis bonis superius nominatis, mandans ipsi Matheo presente dicto D. Nicolao et volente ut de cetero sibi servire et custodire debeat cum persona et cum fictibus mansi predicti tamquam suo vero Domino et non alteri persone.
Actum Belgradi in curia dicti mansi.

Not. Antonio q. Filino di Maniago. trad. Not. Udine?

NB = Il Flasperch era Capitano di Belgrado per il Co. di Gorizia

XLIII

Famjotti 1895
/ Ms. 770

1340 . 22 Febbrajo. Moruzzo sotto il tiglio. Dono di una serva fatto dallo sposo D. Pertoldo di Moruzzo alla moglie Altruda di Cucagna a titolo di ditmontadure.

A. D. mccc xl. ind. VIII. die VII exeunte Februario. In cortina Murucii sub tileo, presentibus dominis nobilibus viris Johanne et Odorico de Vilalta, Odorlico filio d. Warneri de Cucanea, Manfredino notario familiare d. Johannis de Cucanea testibus et aliis.
D. Federicus de Murucio pro se et nomine d. Pertoldi sui filii suisque heredes cum obligatione omnium suorum bonorum etc. per stipulationem solempnem dedit atque donavit domine Altrude nate d. Warneri de Cucanea uxori dicti d. Pertoldi Betam filiam Possi de Vilalta suam feminam de masnata nomine ac iure dismuntiduris secundum ius et consuetudinem dismuntiduris in terra Forijulii actenus observatam ad faciendum deinde tam in vita quam in morte suam omnimodam voluntatem.

not. Pantaleone di Moruzzo Arch. not. Udine.

12

1340. 29 Aprile. Villalta. Procura del nob. Giovanni di Villalta in suo figlio Francesco per il matrimonio d'una loro serva di masnata con un servo di nome Francesco di Colotto di Porcia appartenente al nob. Brisalia di Porcia. — Segue:

1340. 30 Aprile. Spilimbergo. Patti dotali dei detti due servi:

Anno domini MCCCXL. ind. VIII. die penultima Aprilis. In Vilalta in sala d. Johannis de Vilalta, presentibus Gonperto filio Famne de Walvesono, Francischino filio q. Fulcherini de Civitate Belluni, Federico dicto Vilano q. Conr. de Vilalta testibus et aliis. Nobilis vir d. Johannes de Vilalta fecit, constituit et ordinavit d. Franciscum suum filium presentem et hoc mandatum sponte suscipientem suum certum nuntium et procuratorem legitimum ad matrimonium contrahendum inter Belissimam filiam Petrussi de Vilalta suam feminam de Masnata et Franciscum filium Collotti de Porcilliis servitorem d. Sbregagle de masnata, tam in agendo quam in complendo et ad pactum cum predicto d. Sbregagla et suis procuratore vel procuratoribus et generaliter etc. ad agendum, petendum, exequendum, procurandum et complendum etc. coram d. patriarcha aquilegensi vel coram quocumque alio iudice etc. sub obligatione et ypoteca omnium suorum bonorum mobilium et immobilium etc.

not. Pantaleone di Morozzo. Arch. not. Udine.

12

Anno domini MCCCXL ind. VIII. die ultima Aprilis. In Spilimbergo in Ecclesia sancte Marie, presentibus nobilibus viris dominis Strezagle de Porcilijs, Francisco filio d. Johannis de Vilalta, Petro q. Zeron de Portunaonis, Johanne q. Clerici de Pinzano, Meynardo q. d. Wacili de Faganea, Everardo q. Widole de Bua, Zanno de Frata de Vilalta, Francisco q. Misse de Vilalta, Girardo notario de Portunaonis testibus et aliis pluribus.

Ester q. Carlucii de Vilalta per se suosque heredes dare et solvere promisit et stetit Francisco filio Collossii de Porcilijs et Belissime eius filie futuris ingalibus dotis nomine ipsius Belissime marchas soldorum viginta duas in tribus annis proximis futuris et immediatis sequentibus annuatim pro rata solvendis postquam ~~dictam~~ dictam Belissimam suam futuram uxorem domum conduxerit et prestare dictam Belissimam cum tribus preparamentorum vestimentorum modo ad presens unum par, alia duo preparamenta quando dicta Belissima ad etatem legitimam pervenerit, par unum valente brachium grossos venetorum XIV ~~XIV~~ vel vel XVI grossos, alterum vero valente brachium grossos venetorum XX vel XXIV falitos ~~XXIV fulcitos et furnitos~~ et furnitos decentes partibus et congruum et aliarum rerum taliter quod sit partibus convenienz, his quidem pactis habitis et afirmatis inter ipsas partes volentibus et consencientibus nobilis viri domini Strezagla de Porcilijs et Franciscus filius d. Johannis de Vilalta procurator et procuratorio nomine predicti d. Johannis sui patris, testibus predictis, quod si dictus Franciscus mori contingerit prius prefate Belissime eius future uxoris sine comunibus heredibus supraviventibus habitis inter eos, eadem Belissima habere debeat integre dotes suas et omnia alia sua iura et de bonis ipsius Francisci sui mariti futuri marchas sex soldorum et e converso si dicta Belissima mori contingerit prius prefati Francisci sine comunibus heredibus

supravivientibus habitis inter eos, ipse Franciscus habere debeat de dicta dicta marchas quatuor prefate monete, residuum earundem proximioribus ipsius Belissime restituere teneatur de quibus suam omnimodam possit facere voluntatem. De pactis vero memoratis ceterum firmatum fuit inter partes predictas, quod si dictus Franciscus decederet, viris prefate Belissime comunibus heredibus supraviventibus habitis inter eos cum quibus ipsa stare vel conversare non posset seu vellet, tunc dicta Belissima ad vitam suam habere debeat ac integre omnia sua iura. Insuper si dicta Belissima alium acciperet maritum cum quo heredes haberet, tunc primi filii fratres esse debeant in iuribus dicte Belissime cum supradictis filiis et si accideret aliquem illorum fratrum mori, viventes succedant in hereditate, ut moris est in Foroiulii. Pro quibus omnibus attendendis et firmiter observandis et adimplendis pro parte Francisci precibus Culosini patris et pro ipso d. Sbregagla de Porcilis, pro parte Ettorissus precibus et pro ipso d. Francisco de Vilalta procurator ut supra fideiussores extiterunt cum obligatione omnium suorum bonorum etc.

not. Pantaleone di Morazzo. Arch. not. Udine.

[illegible] pedemonte Spilimbergo [illegible] [illegible] Bauccia [illegible]

Vendita di parte di una [illegible]

1340, die XXIII Maii, presentibus [illegible] D. Apollonio q. D. Odorici [illegible] de Saulo pretio et foro XX soldorum denariorum venetorum [illegible] grossorum quo contentus fuit et confessus se habuisse et integre recepisse tam suo nomine heredum olim D. [illegible] fratris sui et D. [illegible] [illegible] Vened [illegible] D. [illegible] de [illegible] [illegible] dedit vendidit et tradidit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et universam partem [illegible] [illegible] [illegible] heredibus olim [illegible] de filiis et heredibus [illegible] filii q. [illegible] et [illegible] eius uxori et [illegible] predictam cum omnibus eorum bonis ad habendum etc. [illegible] parte [illegible] [illegible] sub pena dupli [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] predictum [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] publicum [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Not. [illegible].

[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] Bartholomeus [illegible] habe[illegible] et eorum [illegible] obligatione [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] dando masculis uxorem et feminis virum et pena facta contra quem li[illegible] bet personam pro eisdem in omnibus et per omnia habere [illegible] [illegible] firma sit. —

supraviventibus habitis inter
quatuor prefate monete, refi
teneatur de quibus suam or
ratis ceterum firmatum p
deret, eius prefate Belis
cum quibus ipsa stare ve
ad vitam suam habere
alium acciperet maritum
debeant in omnibus dicte
nori, viventes succedant
attendendis et firmiter obser
sui patris et pro ipso d. S
cipo de Vilalta procura
suorum bonorum etc.

not

Angela [illegible] vedova Locatelli partecipa il matrimonio di suo figlio Alessandro con la Signorina Pasquetta Teresa Fabris

Udine, 16 Settembre 1879

l. 41, fetto, o Sp[i]linbergo I. ... Dei ...
un quelle di ...
II ...

Nicolussi q. Desiderato di Spilimbergo, notaio. Arch. not. ...

A. D. 1341. ind. IX, die 25 februarij, in Spegnimbergo sub logia Communis, presentibus Jacobo q. Tuin, Stephano q. Dni Henrici, Pertoldo q. D. Wolframi testibus de Spegnimbergo et aliis.

Cum Mathias D. ... Chugitinus de Spegnimbergo famulus Dni Bartholomei dicti loci in uxorem accepisset Birtulinam feminam Dni Jacobi dicti Putyci de Ragonea, quilibet eorum contentus et manifestus fuit quod heredes utriusque tam natiquam nascituri, tam masculi quam femine sint comunes Dno Bartholomeo predicto et Dno Jacobo vel eorum heredibus utriusque, ita quod dividantur in omnem casum divisionis rationabiliter secundum modum et consuetudinem in Forojulij servorum observatam in casibus similibus, promittentes etc. habere firmum, ratum etc. sub pena dictorum servorum et eorum ipsorum habentium et habendorum etc.

Die eodem, loco et presentibus testibus suprascriptis cum D. Bartholomeus q. Walterpertoldi de Spegnimbergo et Jacobus de Ragonea comunes haberent servos et servas scilicet Mathiam et Birtulinam et eorum heredes ut patet publico instrumento facto manu mei notarij suscripti, quilibet eorum vicissim unus alteri per stipulacionem sub obligatione omnium suorum bonorum promisit unus alteri habere firmum et ratum quidquid per quemlibet eorum factum fuerit de dictis servis comunibus, dando masculis uxorem et feminis virum et pacta facta contra quamlibet personam pro eisdem in omnibus et per omnia habere ratum et firma etc. =

Instrum. [illegible] Arch. not. Udine:

A. D. 1342, ind. x, die vicesimo [illegible] junii, in Civ. Austrie in [illegible] Pa-
triarchali, presentibus D. Pinzanutto de Pinzano, [illegible]
Nicolai [illegible] de Civitate, [illegible] Johannis, M.º Juliano,
Dominico et Landucio notariis de Civitate et aliis.

Cum diversa questio fuisset inter nobilem virum D. Bartholomeum
de Spegnimberch ex parte una et Pigulam filiam quondam Cor-
rado de [illegible] partis [illegible] et Elizabetam filiam dicte Pigule
ex altera [illegible] eo quod dictus D. Bartholomeus dicebat eis
esse suas famines de masnata; tandem idem D. Bartholomeus
[illegible] Rev.di Patris D. Bertrandi [illegible] Patriarche Aquilegensis
et pro remedio anime sue dedit et cessit et dimisit ipsas Pigulam
et Elizabetam [illegible] Aquilegensi cum omnibus heredibus descen-
dentibus ab eisdem [illegible] D. Patriarche recipienti nomine
[illegible] Ecclesie et promittens per se [illegible] heredes
numquam de ipsis vel de aliquo iure [illegible]
[illegible] habere movere litem vel aliquam questionem. . . .

1343, 12 febbrajo. Fagagna. I Signori di Cuccagna approvano il testamento fatto da una donna senza di [illegible].

Pr. [illegible] not. di Fagagna [illegible] Udine.

[illegible] 1343, ind. XI, die XII exeunte februario [illegible] Fagedis [illegible] presentibus [illegible] de [illegible] filio [illegible],

Johanne de Portunaonis filio [illegible] Gerdonis eiusdem ville nunc capellanus in [illegible] Philippo de [illegible] q. d. Federico, d. Simone de Cuccanea q. d. Odorlici testibus et aliis.

[illegible] DD. [illegible] et Symon fratres de Cucanea filii olim d. Odorlici [illegible] testamento facto per [illegible] relictam q. Pellegrini dicti Piroli de [illegible] eorum [illegible] de [illegible] per me notarium infrascriptum, eidem testamento consenserunt, [illegible] et eorum heredes et vice et nomine DD. [illegible], Henrici, Ulvini et Johannis filiorum q. D. [illegible] [illegible] et ut bona in melius reformentur eidem [illegible] liberam et supra suis bonis mobilibus [illegible] placet adhuc ulterius [illegible] possit per [illegible] heredes et vice et nomine quo supra [illegible] [illegible] bonorum suorum etc. [illegible] parvulorum etc. —

[illegible] die et loco et [illegible] Lazarutta de Fagedis [illegible] et [illegible] de [illegible] et [illegible] D. [illegible] Cucanea [illegible] in Fagedis [illegible] de Fagedis.

[illegible] Lazarutta [illegible] 20 febbrajo 1343 [illegible] come già morta

Doc. I.

1343, 24 febbrajo. Colloredo. I nobili Asquino, Bernardo e Vicardo di Colloredo, convergono che maritandosi tra loro i servi d'essi, tutti i loro beni debbano essere comuni,

~~Archivio [illegible] Colloredo [illegible] Udine~~.

MCCCXLIII.

A. D. ~~1343~~ ind. XI, die XXIV februarii, presentibus Dominis Presb. Hermachora capellano de Colloreto, Symone de Castelerio, Vizellao et Nicolussio fratribus filiis D. Asquini de Colloreto, Francisco et Henrico fratribus filiis D. Bernardi de Colloreto, Bartholomeo filio D. Nicholai de Brazacho, Asquinutto filio D. Vicardi de Colloreto testibus et aliis.

Nobiles viros Dominos Asquinum, Bernardum et Vicardum fratres de Colloreto promiserunt manuali fide et nomine sacramenti tali pacto inter ipsos apposito et firmato, quod si aliqui eorum servitores de masnata copularentur, similiter quod omnia bona presentia et futura et heredes qui descenderent inter ipsos, equali porcione dividantur inter ipsos et hoc pactum volunt habere perpetualiter inter ipsos hinc inde et hoc sub pena quinque centum librarum veronensium parvorum, qua vero pena etc. obtineat plenum roborem, salvo tamen quod si aliqui eorum servitores haberent aliquod feudum a Dominis suis, aut habitanciam, quod dictum feudum et habitancia sint heredes Domini a quo est et ecciam alia bona dividantur, mansi vel alias res tam mobilia quam immobilia.

Actum in Colloreto in via publica.

Dagli atti notto sorretti di Pre Giovanni di Colloredo notajo. Arch. Not. Udine,

(1) Il notajo è molto scorretto nello stendere i suoi atti.

1343. 7 Aprile. Cividale. Manumissione di Cumiont di Zeron inferiore e presentazio all'altare della Chiesa di Maggiore di Cividale.

A. D. MCCCXLIII. ind. XI. die VII intrante Aprili, in Ecclesia Sancte Marie Civitatis ante altare maius dicte Ecclesie, presentibus dominis presbiteris Benvenuto mansionario, Francisco Ruza, Nicolao q. Zatuli, Philippo q. Andree Virusini, Jacobo Apula thesaurario dicte Ecclesie, Gabrio q. Antonii, Tristano q. d. Philippi olim d. Quoncii, Marino q. Wezelonis de Civitate testibus et aliis quam pluribus.

Reusilus et Michil fratres commorantes in Civitate q. Johannis Chitire de Zeron inferiori supra Colles pro remedio olim domine Deynise matris dictorum Reusili et Michil fratrum ac pro remedio etiam animarum suarum, non dolum nomine mere ac irrevocabilis donationis que dicitur inter vivos, dedit, tradidit, dimisit et donavit Sancte Marie Aquilegensis Ecclesie Cumiont dictam Cusse filiam Rach de Zeron inferiori supra Colles eorum servitricem propriam seu mulierem de masnata cum omnibus filiis et filiabus natis et nascituris ab ipsa et tota eius posteritate ac cum toto eius peculio ac rebus mobilibus et immobilibus presentibus et futuris etc. absolvendo et liberando ipsam cum omnibus suis filiis etc. ab omni nebula servitutis etc. Quiquidem fratres per se suosque heredes assignaverunt et tradiderunt in manus dicti d. Jacobi Custodis recipientis vice et nomine Aquilegensis Ecclesie, qui quidem d. Jacobus Custos nuncius posuit et induxit dictam Cumiont Cusse prope altare predictum et ipsam circa dictum altare conduxit vice et nomine Aquilegensis Ecclesie prout in talibus fieri consuevit etc., promittentes dictam donationem et tradicionem perpetuo habere ratam et firmam etc. et non contradicere etc. ingratitudine vel offensa aliqua revocare etc. Cum omni melioramento etc.

Nt. Stefano Candelario di Cividale. Arch. Not. Udine.

12

1343. 7 Luglio - Udine - I signori di Duino (anch'essi parenti e consorti dei Caporiaco - V. Molta e dei da Castello) manomettono la famiglia dei Corbelli di Tarcento, che raggiunsero quindi il rango di nobiltà:

In Dei nomine amen. Anno eiusdem domini millesimo trecentesimo quadragesimo tercio, ind. XI, die VII Julii, presentibus nobilibus et potentibus dominis Henrico milite de Prampergo, Osvaldo q. d. Gabrielis de Strassoldo, Federico notario q. ser Galvani notarii de Utino, Artico dicto Bagatto de Tarcento, Daniele Latuga dicti loci commorante Utini Rodulfo de Morsa servitore infrascriptorum dominorum donantium, Henrico Raczil de Prem testibus et aliis pluribus.

Nobiles et potentes viri domini Rodulphus q. nobilis viri d. Ugonitti et Ugo dictus Ogilo q. nobilis viri d. Ugi de Duino considerantes grata servicia que habuerant a Curbello eorum servo et homine de masnata olim Crepade de Tarcento, ad honorem Dei omnipotentis et gloriose Virginis Marie matris sue, in remissione peccatorum suorum et suorum antecessorum et pro remedio animarum suarum prefatum Curbellum cum omnibus suis filiis et filiabus natis et nascituris et cum toto eorum peculio et bonis, sanctissime Ecclesie (Aquilegensi) libere donaverunt atque dederunt: ita et taliter . . . . . – – – – – – – – – – –

Item quod per aliam patriarcham seu rectorem ipsius Ecclesie non possit nec debeat modo aliquo obligari vel alienari et quod liceat ipsi Curbello suisque filiis et filiabus et eorum heredibus contrahere, testari, mercari et in iudicio stare, et omnia et singula facere que quilibet homo Aquilegensis Ecclesie et sui iuris dicere et facere potest seu que dicti manumittentes facere possunt, promittentes dicti domini Rodulphus et Ugo dictus Ogilus pro et eorum heredibus predictam donationem seu manumissionem datam perpetuis temporibus firmam habere et ratam et nullo tempore contradicere, facere vel contravenire de iure vel de facto sub pena centum marcarum denariorum aquilegensis monete, solempni stipulatione promissa, cuius pene medietas cedat domino Patriarche qui nunc est seu pro tempore fuerit sive dicte Aquilegensi Ecclesie et alia medietas illi vel illis cui vel quibus mota fuerit questio et ea pena soluta vel non presens instrumentum et omnia que continentur in eo obtineant plenum robur.

Pro quibus omnibus et singulis sic ante dictis et firmiter observandis dicti nobiles viri domini Rodulphus et Ugo dictus Ogilis obligaverunt omnia eorum bona mobilia et immobilia, presentia et futura, constituentes prefati domini Rodulphus et Ugo dictus Ogilis Articum dictum Bugatam de Tarcento testem suprascriptum presentem et sponte recipientem eorum nuncium et procuratorem ad presentandum dictum Curbellum pro se et filiis suis et filiabus et heredibus eorum super altare dicte Ecclesie Aquilegensis etc.

Actum Utini in foro novo in hospitio domine Claudie de Utino

Ego Leonardus filius Federici q. ser Galvani notarii de Utino, imperiali auctoritate notarius his interfui et rogatus fideliter scripsi.

Nota. Testamentum dicti Curbelli est notatum manu ser Odorici notarii Decani de anno 1361 die 28 Augusti, in quo dictus Curbellus heredem instituit Petrum ejus filium et legat Ecclesie s. Petri de Tarcento unam braydam pro usuris et male ablatis.

Da copia corretta al n. 20. nel Vol. I. Varietà Friulane Ant. Frangipane di Castelporpeto.

1343. 22 Settembre. Cividale? Manumissione di una serva di masnada fatta da D. Nicolò Savorgnano . . . . in Cividale

A. D. MCCCXLIII. ind. XI. die XXII Septembris. Actum in Civitate Austria in Ecclesia sancti Johannis Baptiste, presentibus d. Simone de Cassibrio, Petro q. Luppoldi Jacoboq. Thani; Nasivera notario, Stephano q Zone, Petro marito Nicolotte de Civitate Francischutto de Faied q. q. d. Chonradi et Thomasino notario q. d. Choni de Pertistain et Simone marito Dyemot de Civitate testibus et aliis ad hoc vocatis et rogatis.

Nicolaus q. d. Fulcheri de Savorgnano Civitatis commorans et Franciscus eius filius pro se et filiis reliquis ac fratribus dicti Francisci et eorum heredibus in perpetuum nomine puro mere simplicis et irrevocabilis donationis inter vivos, donavit et cessit ac tradidit Blasio q. Jacobi de Florentia Civitatis commoranti stipulanti nomine et vice Ecclesie Aquilegensis puram, meram et liberam libertatem Clare filie ipsius Blasii et Gerdrudis de Villanova eorum serve de masnata, quondam uxoris ipsius Nicolai, ita quod ammodo ipsa Clara et sui heredes tam masculi et femine ex ipsa Clara descendentibus cum toto suo peculio de cetero sit et esse debeant libere Ecclesie et quod de cetero ipsa Clara et sui heredes tam masculi quam femine possint et valeant stare in iudicio et extra tamquam liberi et mulieres Ecclesie Aquilegensis sine repetitione ipsorum donantium filiorum et fratrum et suorum heredum ex nunc dantes eidem Ecclesie Aquilegensi plenam possessionem et tenutam ipsius Clare et suorum heredum. Et promiserunt dicti donantes pro se suisque heredibus cum obligatione omnium suorum bonorum mobilium et immobilium presentium et futurorum et omnia dampna, expensas ac interesse litis et extra reficere dicto Blasio stipulanti nomine et vice Ecclesie Aquilegensis et ipsius Clare et suorum descendentium ex ipsa Clara tam masculorum quam feminarum dictam datam et donationem perpetuo habere ratam et firmam, manutere et deffendere ab omni homine, universitate, collegio, ecclesia et persona et nunquam contradicere

facere vel venire per se vel alios seu ipsam donationem ingratitudine aliqua vel offensa revocare dolo ingenio ingratitudine sive causa aliqua, de iure vel de facto sub pena decem librarum parvorum in singulis huius instrumenti capitulis stipulata et promissa totiens exigenda quotiens in ea commissum fuerit, qua soluta vel non, presens instrumentum in omnibus semper firmum etc. Nonius tamen ... q. Thani de Civitate etc

Notajo Stefano Candelario di Cividale. Arch. Not. Udine.

1344, 30 giugno. Faedis. Divisione di beni e servi tra i Signori Gerardo e Simone di Cucagna.

Pre Lupo notajo di Faedis. Arch. not. Udine

A. D. 1344, ind. XII, in Fagedis, in Cul. S. Petri, ultimo die mensis iunii, presentibus DD. presbiteris Stephano de Pulgnicho, Nicolao de Utino, Gregorio de Sorfinberch nunc Capellanus in Cal. S. Marie de Fagedis, DD. Guarnerio et Henricho fratribus de Cucanea q. D. Adalpreti; Premislo q. D. Pertoldi testibus et aliis pluribus ad hoc vocatis specialiter et rogatis.

Nobiles viri DD. Girardus et Simon fratres de Cucanea filii olim nobilissimi (?) D. Odolrici ad divisionem certorum bonorum, rerum, masnate et possessionum suarum provenientes de ipsis bonis, rebus, masnata et possessionibus, communi eorum voluntate duas partes fecerunt. In prima siquidem parte posuerunt domum novam sitam in Cucanea infra pistrinum heredum q. D. Rigardi et domum Comunis et Broyalum D. Guarnerii de Cucanea q. D. Adalpreti, cum illa quantitate terre que est sita ante hostium domus predicte, per quod hostium exitur ad eundum ad portam comunem Castri de Cucanea, usque ad murum novum versus lyndam antiqui Palacii et ab illo muro citra usque zyronem curie Comunis predicti Castri de Cucanea cum introytu et exitu porte Comunis predicti Castri de Cucanea et ratam curie comunis que ipsum tanget et quod teneatur ad solucionem pro sua rata perthinariorum, custodium nocturnorum et diurnorum supradicti Castri de Cucanea cum persona Pidrati de Fagedis filio olim Gualchonis cum domo tota in qua habitat Pidrattus et Broyalo toto posito ante et post et a lateribus domus predicte et aliis bonis omnibus mobilibus et immobilibus que ad presens

possidet dictus Pidratus ubique locorum cum Plasera uxore q. Arthuici
et Stephano eius filio et cum omnibus bonis mobilibus et immobilibus
que ad presens possident ubique locorum acquisitis et acquirendis
et heredibus habitis et habendis utriusque sexus, cum Stephano filio olim Gude=
cherini et cum heredibus q. Henrici Gyon omnibus utriusque sexus
et cum omnibus bonis que ad presens possident dicti Stephanus q.
Gudcherini et heredes q. Henrici Gyon in Fagedis et eius pertinenciis sive
fuerint mobilia sive immobilia sed non alibi et cum heredibus eorum
habitis et habendis et bonis omnibus acquisitis et acquirendis, exceptis bonis
que dicti Stephanus q. Gudcherini et heredes q. Henrici Gyon possident extra
villam de Fagedis et eius pertinenciis, que bona remanent comunia inter
predictos DD. Girardum et Simonem cum habitancia filiorum Domine Franci=
sche cum uno manso sito in Martignacho qui regitur per Fanzut et cum
una moncha de redditibus ad usum curie in lecto de Quarin vel exinde in
antea sed non citra, cum uno prato sito in pertinenciis de Povoleto qui
regitur per uxorem q. Guarnerini et hec pars comuni eorum consensu et para
voluntate obvenit D. Simoni supradicto et de ipsa contentus fuit. In secunda siquidem
partem posuerunt domum unam sitam in Cucanea infra Turrim nobilis militis D.
Johannis q. D. Dalgreti et Palacium magnum heredum q. D. Ryzzardi cum territorio
postposito dicte domui ad ipsam spectante et pertinente usque ad curiam comunem
predicti castri cum Brayda sita in Fagedis que fuit D. Odorlici q. patris
eorum cum domibus omnibus superpositis et curiis et Brayulis omnibus
ipsius Brayde et omnibus spectantibus et pertinentibus prope Braydam
heredum q. D. Ryzzardi de Cucanea cum tota habitancia Philippi q. D. Fedri

de Atessis nunc comorantis in Fagedis et hec pars de comuni eorum con=
sensu et voluntate pura obvenit D. Girardo predicto et de ipsa contentus
fuit. Promittentes inter se alter alteri ad invicem stipulantes dictam
divisionem et porciones receptas dictarum rerum per se suosque heredes
firmas et ratas perpetuo habere et tenere. et nullam litem, nullamque
controversiam alter alteri eorum movere vel ipsius parte vel occasione
aliqua; omneque dampnum et expensas quod vel quas aliquis eorum fecerit
pro sua peticione vel eius occasione comuniter eidem resarcire promise=
runt, credendo de dampnis et expensis solo eius verbo sine sacramento
testium vel alia legitima probacione; sub pena centum librarum ve=
ronensium parvorum per infringentem tociens persolvatur quociens
fuerit contrafactum, medietas cuius cadat parti observanti et alia me=
dietas Dominio coram quo lis mota fuerit et pena soluta vel non, presens
instrumentum obtineat plenum robur. Carta cum omni melioramento.

1344, 18 luglio. Faedis. Divisione di beni e servi tra i nobili Girardo e Simone di Cuccagna.

Pre Leporotajo di Faedis. Arch. not. Udine.

A. D. 1344, ind. XII, in Fagedis, in Ecclesia S. Petri, die XVIII intrante iulio, presentibus Dominis presbiteris Stephano de Prelzinicho, Nicolao de Utino nunc Capelanis in Eccl. S. Marie de Fagedis, D. Henricho de Cucanea q. D. Adalpreti, Philippo q. D. Federici de Attems, Francisco Nutto q. D. Conetti de Utino, Nopretto q. D. Bertoldi, Andriote q. Jacobi D. Hemigli de Cucanea, Meynardo q. Gylberti de Porthunaonis nunc omnibus commorantibus in Fagedis testibus et aliis.

Nobiles viri Domini Girardus miles et Simon fratres de Cucanea q. D. Odorlici ad divisionem certorum bonorum, rerum, possessionum et masnate sue pervenientes, de ipsis duas partes comuni eorum voluntate fecerunt.

In prima siquidem parte posuerunt Odolricum de Cucanea q. Focean cum Catherina uxore sua, cum omnibus heredibus utriusque sexus habitis et habendis et cum eorum bonis mobilibus et inmobilibus acquisitis et acquirendis: item posuerunt Barnabam de Cucanea q. Schosechay de Gualvesono commorantem in Cucanea cum uxore sua Suffia et cum omnibus eorum heredibus utriusque sexus habitis et habendis et cum omnibus eorum bonis mobilibus et inmobilibus acquisitis et acquirendis cum molendino de Rechusio, cum territorio ad dictum molendinum

pertinente et cum Decima de Ruzolio: item omnes heredes utriusque sexus
quos Ortholphus de Cucanea habuit cum Morra quondam uxore sua
~~habitis et habendis~~
cum omnibus bonis eorum mobilibus et immobilibus tam paternis quam
maternis in quibus debent succedere post mortem dicti Ortholphi patris
eorum et cum omnibus heredibus utriusque sexus de cetero habendis.
Item medietatem Broyuli siti in Cucanea qui fuit olim D. Sgardi
cum domo supposita versus occidentem dividendo per longum directa linea
a via publica usque ad summitatem Broyuli a parte inferiori. Item
~~domum et sedimen quod fuit heredum~~
medietatem silve agaris de subtus versus domum Poz, dividendo ad
lineam directam a summitate jovi usque ad rivum Polglane. Item
domum et sedimen quod fuit heredum q. Hernitti situm in Cucanea
prope Portam Burgi. Item Zuchum supra domum Uthalini: item
in Fagedis domos et omnia territoria que reguntur per Guarzintinum: item
in villa de Clap mansum qui regitur per Woler et per Marulam: item in Canali
de Gravo mansum qui regitur per Nicolaum q. Thomadi: item mansum
qui regitur per Machnam: item Canevula situs qui similiter per Valen-
tinum: item in Clapozana mansum qui regitur per Blasuttum q. Mar-
tini molendinarii item in Cottaplana mansum qui regitur per Odolri-
cum q. Pithaldisii: item mansum qui regitur per Blasuttum q. Ma-
rini de Clap: item in Reclusio mansum qui regitur per Odolricum Deca-
num et mansum qui regitur per uxorem q. Laurencii et mansum qui

regitur per Oldoricum q. Adam et mansum qui regitur per Guarnerium. item in Polzlana mansum qui regitur per Benedictum et mansum qui regitur per Sabinum et mansum qui regitur per Clerum. Item in Bertissaya in primis domum que fuit olim D. Pebily cum coquina, cum orto Aalivario, cum toto territorio usque ad territorium D. Nicoli: item totum territorium quod colitur per Zypir: item duas pezias terre sitas prope territorium qui regitur per Zypir et prope Hoguayt: item orreum cum medietate Brayde versus ocidentem cum introitu per desuper territorium quod tenet Pizul Guntir: item pratum Grym cum prato de Pochol de medio cum omnibus eorum coherenciis: item Castrnetos duos, unum qui fuit Zymatti et aliud qui fuit q. D. Guarnerii cum Bando: item medietatem Silve Pocholi qui equitatur versus occidentem dividendo desuper jocum qui equitabatur antiquitus directa linea: item Jacobum Mulam cum omnibus fratribus et sororibus suis et omnes Thazatos cum Thanussio filio Antonii cum omnibus eorum heredibus utriusque sexus habitis et habendis et cum eorum bonis mobilibus et immobilibus acquisitis et acquirendis. Item in Fazedis in primis Zenattum et Oddoricum eius filium cum omnibus eorum heredibus utriusque sexus habitis et habendis et cum omnibus eorum bonis mobilibus et immobilibus acquisitis et acquirendis: item Vilanum et Laurenzam q. Poddgle et Millglarinum q. Zellene cum omnibus eorum heredibus utriusque sexus habitis et habendis et cum omnibus eorum bonis mobilibus et immobilibus

acquisitis et acquirendis et cum manso de quo Millyhurinus predictus solvit

situm: item Piezore et Coradinam sororem suam et Benvenutum barb=

tonsorem q. Nicolai Lanzelonge cum omnibus eorum heredibus utriusque

sexus habitis et habendis et cum omnibus eorum bonis mobilibus et

immobilibus acquisitis et acquirendis et cum Fumia matre Benve=

nuti predicti: item mansum qui regitur per Leonardum filium Iohannis

Danielis et mansum qui regitur per Leonardum q. Chaulglat et mansum

qui regitur per Flor. Item Martinum et Sabidam eius sororem

q. Covasine cum eorum heredibus utriusque sexus habitis et habendis

et cum omnibus eorum bonis mobilibus et immobilibus acquisitis

et acquirendis. Item in Grilglors mansum qui regitur per Nus cum una

domo posita in Fagadis ~~item unum starium frumenti qui solvitur~~ qui fuit Aligranze et Violrose sororum filiarum quondam Silvestri barbitonsoris de Fagedis: item unum

~~per Sacerdotem de Remanzacho~~

starium frumenti qui solvitur per Sacerdotem de Remanzacho supra

uno prato: item unum starium frumenti qui solvitur per Comune

de Lauzacho. Item Pidrussium commorantem in Fagedis q. Gualchoni et

Guss commorantem in Thauriano nepotem q. ~~[illegible]~~ Rejachi cum omnibus eorum

heredibus utriusque sexus habitis et habendis et cum omnibus eorum bonis

mobilibus et immobilibus acquisitis et acquirendis cum domo in qua

morabatur olim Zellena mater Millyhurini, que domus est sita in Fagedis

et cum eius adiacenciis: item Catherinam commorantem in Pertinstaya et Thonium

commorantem in Rusha q. Bojchi et Zazum commorantem in Qualvesono et

filium dicti Guz. cum Abgrongza uxore sua et cum omnibus eorum here=
dibus utriusque sexus habitis et habendis et cum omnibus eorum bonis
mobilibus et immobilibus acquisitis et acquirendis. Item Sylvam de Altors
que solvit annuatim medium marcham; item XXXII denarios qui solvuntur
annuatim per Jacobum comorantem in Civitate supra uno orto sito in
Cornoleto: item pratum de Zampicha: item medietatem Silve que fuit olim
Arnoldi sitam in Rujamusor versus villam de Fagedis, dividendo a summitate jovi
usque in Ryvo ad lineam drectam per medium: item medietatem prati de la mula
versus villam de Fagedis. Item in villa de Ronchis medietatem Garichti supra
forensos: item denarios XXV qui solvuntur supra ortis de Civitate: item in villa
de Clauglano mansum qui regitur per Jacobum: item in villa de Geracho fictum
qui solvitur per Zuop supra uno prato: item in villa de Ronchis mansum qui
regitur per Michaelem et per Passerinum: item in Thawriano mansum qui re=
gitur per Henrichum et per Guas: item in Zumpicha mansum qui regitur
per Zuan de Brayda et mansum qui regitur per Gregorium: item in villa
de Povoleto mansum qui regitur per Jacobum et omnia alia bona que pos=
sidebantur per dictos DD. Gjrardum et Simonem in villa de Povoleto et eius
pertinenciis. Item in villa de Lutyriacho mansum qui regitur per Leonardum
et per Nerdus q. Stirnum: item in Fagedis mansum qui regitur per Odolricum
q. Floridi. Item ultra Thalmentum in villa de S. Martino mansum qui regitur
per Thos et per Sacium: item unum mansum situm in villa de Vischono qui re=
gitur per Mathiam, qui fuit emptus a Marullo de Gualessono: item in Tricesimo

denarios octo qui solvuntur annuatim per filium Crespi supra suo sedi-
mine et hec pars sorte obvenit D. Simoni et de ipsa contentus fuit.

In secunda parte posuerunt in primis in Cucanea Pethaner q. Zur-
mani cum Gyusa uxore sua cum omnibus eorum heredibus utriusque sexus
habitis et habendis excepta Ytaque remanet D. Floride uxori D. Simonis
supradicti et excepta Aligranza que remanet D. Pirine uxori D. Girardi pre-
dicti et cum omnibus eorum bonis mobilibus et immobilibus acquisitis
et acquirendis: item Zaninum et Brutum eius sororem filios Quarini
cum omnibus eorum heredibus utriusque sexus habitis et habendis et cum
omnibus eorum bonis mobilibus et immobilibus acquisitis et acquiren-
dis. Item domum et sedimina omnia et territoria omnia que possi-
dentur per Mathiusem, que domus et sedimina et territoria fue-
runt olim Vgagli et sunt sita supra montem Cucanee: item medietatem
broyuli siti supra montem Cucanee qui fuit olim D. Gyardi versus o-
rientem dividendo per longum ad lineam directam a via publica usque
ad summitatem broyuli a parte inferiori: item medietatem Silve agrorum de
subtus versus sylvam heredum q. D. Rizardi dividendo per longum directa
linea a summitate jovi usque ad Ryum Polglane: item Broyulum sub
Zachum qui regitur per Cravatum supra domum Uthalini. Item in
Fagedis Zachattum cum suis heredibus utriusque sexus habitis et habendis
et cum omnibus territoriis que reguntur per dictum Zachettum in Fage-
dis et extra Fagedis cum ficta et sine ficta ac etiam cum bonis aliis

omnibus mobilibus et immobilibus acquisitis et acquirendis; item in villa de Clap mansum qui regitur per Domenis: item fictum qui solvitur per Rodarium. item in Canevala mansum qui regitur per Martinum Terar et fictum qui solvitur per Danielem. Item in Canali de Grauo in primis mansum qui regitur per Glirus: item mansum qui regitur per Chocean q. Bytinaz et mansum qui regitur per Ytam: item in Costaplano mansum qui regitur per Lovram et per filios: item territorium qui regitur per Conradum de Supra villa: item Balduynum et Chunzulinum eius filium cum Agnesa uxore Balduini et cum omnibus heredibus utriusque sexus quos Agnesa habuit cum Thurot olim marito suo et nunc habet cum Balduino et habebunt de cetero utriusque sexus et cum eorum bonis omnibus mobilibus et immobilibus acquisitis et acquirendis: item in villa de Reclusio, in primis mansum qui regitur per heredes q. Zu=liani et per Johannem: item mansum qui regitur per Michaelem q. Dos de=rati et mansum qui regitur per Dynam et mansum qui regitur per Leonar=dum et molendinum qui regitur per heredes q. Zuliani: item in Polglana in primis mansum qui regitur per Florianum et mansum qui regitur per Pernart et mansum qui regitur per Chocean. Item in Pertinstayn in primis domum q. Conraducii de Qualso cum bayarzio ad dictam domum spectante: item zuchum qui fuit q. Zymutti prope hoguayt de subtus viam que currit per medium et desuper viam: item domum in qua mo=ratur Petrus cum medietate Birgde de versus orientem: item campum magnum cum campo de Mellariis: item unum pechol de Castaneyt prope domum

Zyhir in Clugnia qui fuit olim D. Pebil cum silva q. D. Herbort; item medietatem silve pecholi que equitatur versus orientem dividendo per desuper jovum qui equitabatur antiquitus directa linea. Item Blasuttum cum filiis omnibus et filiabus suis et cum eorum heredibus utriusque sexus habitis et habendis et cum eorum bonis omnibus mobilibus et immobilibus acquisitis et acquirendis et cum bonis omnibus mobilibus et imobilibus que possidebantur olim per Beltramum excepto bayargio quem Pregore emerat a Beltro predicto cum Clemente et cum Tutino et cum eorum heredibus omnibus utriusque sexus habitis et habendis et cum omnibus eorum bonis mobilibus et immobilibus acquisitis et acquirendis: item Savinam q. Scolane cum omnibus heredibus suis utriusque sexus habitis et habendis et cum omnibus bonis suis mobilibus et immobilibus acquisitis et acquirendis; item Charessinum sartorem de Fagedis q. Vidotti et Colmaninum q. Babossii cum omnibus heredibus eorum utriusque sexus habitis et habendis et cum omnibus eorum bonis mobilibus et immobilibus acquisitis et acquirendis: item Blasium et Oddoricum fratres et Grysendam sororem eorum cum omnibus eorum heredibus utriusque sexus habitis et habendis et cum eorum bonis mobilibus et immobilibus acquisitis et acquirendis et cum toto territorio quod tenent in villa de Fagedis de quo solvuntur fictum. Item mansum qui regitur per Andream q. Borganini et mansum qui regebatur olim per Pissulinum et molendinum qui regitur

per Proppen cum toto territorio de quo solvit fictum. Item Lazeram commorantem in Civitate q. Silvestri barbitonsoris de Fagedis et Catherinam commorantem in Strasoldo filiam olim Corassini de Fagedis cum eorum heredibus omnibus habitis et habendis utriusque sexus et etiam cum omnibus eorum bonis mobilibus et immobilibus acquisitis et acquirendis: item unum starium frumenti qui solvitur annuatim per Thysant de Zeracho supra uno campo sito infra Zerachum et Fagedis: item unum starium siliginis qui solvitur in Puzolio per . . . . . . :
item Henrichum commorantem in Thauriano et Jacobum eius fratrem et Zuanam eorum sororem filios q. Hernisti de Fagedis cum omnibus eorum heredibus utriusque sexus habitis et habendis et cum omnibus eorum bonis mobilibus et immobilibus acquisitis et acquirendis: item Stephanum et Dominichum fratres filios olim Thuniut de Fagedis cum eorum nepote filio olim Jacobi fratris eorum et cum Catherina comorante in Mengano sorore q. Pissule cum omnibus eorum heredibus utriusque sexus et cum omnibus eorum bonis mobilibus et immobilibus acquisitis et acquirendis: item mediam marcham que solvitur annuatim per Leonardum q. Simonis de Portinstayn supra una domo cum uno territorio prope situm in Galglano: item xii denarios qui solvuntur annuatim per Mathiam supra uno territorio sito in Galglano: item pratum de Ronchis: item medietatem silve que fuit olim Arnoldi sitam in Rhyamusar versus sylvam D. Henrici de Cuconeg. D. Adalpreti dividendo per medium a summitate iovi usque in Rivo ad lineam directam: item medietatem prati.

de la Mula versus Reclusium. Item in Ronchis medietatem Garichti supra foreases: item octo denariis qui solvuntur per Bernart supra uno prato: item unum mansum situm in Auraua qui regitur per Wanam. item unum mansum situm in Vidulis qui regitur per Pasir et per socium. Item omnia bona que possidebantur per ipsos in villa Rote que reguntur per Prodan et per Petrum. Item in villa de Ronchis in primis mansum qui regitur per Martinum q. Lynegotti: item mansum qui regitur per Vadal q. Vidiani: item mansum qui regitur per Burian et per Armilinam eius uxorem: item mansum qui regitur per Mathiam fratrem q. Bertholoti et per filios q. Parchardi: item unum mansum alium qui regitur per dictum Mathiam fratrem olim Bertholoti: item mansum qui regitur per Zuanatum: item mansum qui regitur per Franciscum et Simeonem fratres filios olim Johannis Vegat. Item in villa de Goracho in primis mansum qui regitur per Chigam et per Clementem; item mansum qui regitur per Zuop: item in villa de Cortal, in primis mansum qui regitur per Manel: item mansum qui regitur per Julianum et per Odorlicum. Item in villa de Agra in primis mansum qui regitur per Johannem: item mansum qui regitur per Andream: item mansum qui regitur per Johannem Petrum et hec pars sorte obvenit Dño Girardo et de ipsa contentus fuit. Promittentes inter se alter alteri ad invicem stipulantes per se suisque heredes dictam divisionem et portiones

receptas dictarum rerum, possessionum, mansorum et masnate, firmas et ratas perpetuo habere et tenere et nullam litem, nullamque contro-
versiam alter alteri movere de ipsius parte vel occasione aliqua, omnemque dampnum et expensas quod vel quas aliquis eorum fecerit pro sua peticione vel eius occasione, comuniter eidem resarcire promiserunt, credendo de dampno et expensis solo eius verbo sine sacramento testium vel alia legittima probacione, sub pena quinquaginta marcharum dena-
riorum monete aquilegensis, que per infringentem totiens persolvatur quotiens fuerit contrafactum (1) et pena soluta vel non presens instrumen-
tum et omniaque continentur in eo perpetuo suam stabilem obtineant firmitatem. Carta cum omni melioramento.

(1) et medietas cuius cedat parti observanti et alia medietas coram quo lis mota fuerit

1812

1345 Concessione di terreno ad un servo

In Fagedis in Auditorio Eccl. S. Marie subanno Dni 1345, ind XIII die 25 Febr. presentibus etc. Nob vir D. Varnerius de Cucanea q. D. Adalpretti contulit de gratia speciali ad suum beneplacitum Pichigne servitori suo totum territorium quod per ipsum Pichignam possidetur ad presens in Zuanpicha et ubique locorum,

Carta facta per Presb. Lupum Vicarium Eccl. S. Marie de Faedis. —

Il Padrone riceve i beni di un servo e li promette dote

A.D. 1344, ind XII die 5a aprilis in Fagedis in plathea ultra Gravonem, presentibus etc. D. Varnerius de Cucanea q. D. Adalpretti recepit et reservavit in se omnia bona mobilia, que fuerunt olim Girardi de Fagedis patris Thotie, sue feminis de Masnata, ubicumque sint in Fagedis et extra Fagedis, cujuscumque conditionis existant et quocumque nomine censeantur. Promisit tamen supradictus D. Varnerius per se etc. dare et solvere supradicte Thotie sue femine de masnata jure dotis, March. V. denariorum monete Aquilegensis, si dictam Thotam servitricem suam contigerit maritari de puro consensu et voluntate supradicti D. Varnerii, vel heredum suorum et non aliorum.

Carta facta per Presb. Lupum Vicarium etc.

1324. Servi danno al padrone tutti i loro beni.

1324, ind. VII die XIII Augusto, presentibus etc. Ubique Leonardus q. Fonti de Fagedis et Vinguessa jugales renunciaverunt in manibus D. Adalpretti de Cucanea eorum Domini specialis omnia eorum Bona tam mobilia quam immobilia, feuda et propria, quocumque nomine censeantur; ita quod amodo dicti Leonardus et Vinguessa jugales super dictis bonis non possint agere, exigere seu aliquid facere quomodo non procedat a voluntate et consensu dicti D. Adalpretti et hoc sub pena C. Libr. parvulorum, que per dictos jugales dicto D. Adalpretto totiens persolvantur quotiens fecerint contra predicta. Actum in Fagedis in domo D. Adalpretti.

Carta Presb. Lupi etc.

1324. Dote a servi

1324. 7. Nov. Sofia di Adolpretto di Cucagna sposa a Giovanni q. D. Enrico di Villalta, è dotata con VII famuli e 182 marche di Den. Aq..

Pre Stefano di Pederigo Not.

VII (1)

1348. 26 Settembre. Castello della Frattina. Il cav. Nicolò della Frattina emancipa tutti i suoi servi e serve di masnada.

Anno domini M CCC XLVIII. ind. II, die XXVI Setembris supra castrum dicti loci, presentibus d. Sequara, d. Anastasio, d. Marzuto fratribus de la Fratina, d. Leonardo de Panigaleis, presbitero Zeno de Anono, Artico filio supradicti ser Leonardi, Corado q. d. Federici de Panigaleis, Rainaldo q. Pantini de la Meduna testibus et aliis.

D. Nicolaus miles de la Fratina volens habere meritum a Deo et pro merito anime sue ac eciam pro merito anime filii sui quondam Federici, dimisit liberos et francos omnes homines et mulieres scilicet masculos et feminas utriusque sexus (sic) masculini et feminini quos vel quas sibi de iure tenere vel tenerentur servire et omnes descendentes vel descensuri ab eis et dicti masculini et femine nec non descensuri ab eis possint vendere, emere, alienari, testare sicut quilibet verus pater familias facere posset. sine contradicione dicti Nicolai vel eius heredum. Nuncius ad ponendum et ad tenendum dictos masculos et feminas supra altare sancte Marie de Aquilegia fuit Asquinus q. d. Bertuli de Sbruglavacha et ad offerendum eos supradicto altare.

(1) (~~Orig.~~ Not. Rizzolo de la Frattina in A. N. U.)

12

I 1348, 1 Ottobre. Udine. Testamento del Nob. Nicolussio di Villalta col quale lascia un servo di masnada alla Chiesa d'Aquileja che viene manomesso il 14 Aprile 1351. —

II 1351, 17 Novembre. Aquileja. Manumissione d'un servo di masnada di Ser Federico di Castellerio.

III 1352, 12 Luglio. Aquileja. Manumissione di una serva di ser Fradone di Brazzà.

12

In Christi Nomine Amen.

I Anno Nativitatis eiusdem . 1351., Ind.ne 4; Die . 14 . Mensis . Ior:
In Ecclesia Aquilegensi: Presentibus Presbytero Nicolussio Plebano
Aquilegen, Lancellotto de Cucanea Mansionario Aquilegen, Joanne
q.m Lanfranchini de Utino, et alijs.

Ven. Vir D. Famtinus de Rodea Can.us Aquilegen. nomine, et uice Ecclesie
Aquilegen. predicte obtulit Leonardum q.m Lazarini de Villalta super
Altari Sancte Marie Aquilegen. Qui Leonardus ibidem produxit
quoddam publicum Instrumentum, mieris, fiarim de manumissione
de eo facta tenoris infrascripti. In Christi Nomine Amen.
Anno eiusdem Domini . 1340; Ind.ne ma 8; Die mo 5. mensis Octobris:
Utini in Domo, que fuit olim Faldenerij de Burgo superiori
Utini. Presentibus D. Presbytero Fran.co de Mugla Capellano in Colloredo,
Nobb. Viris D. D. Ricardo de Colloredo, Nicolussio q.m D. Federici
de Villalta, Joanne Filio D. Fran.ci de Villalta, Cyzoio filio
D. Bernardi de Colloredo, Joannino dicto Testera de Faganea, Bruno
de Ciuitate in Villalta commoranto, Machore de Castro nouo quondam
Lempse, et Arnosto de Colloredo Testibus, et alijs pluribus ad hoc
specialiter per infrascriptum Testatorem uocatis, et rogatis.

Nob. Vir D. Nicolussius de Villalta q.m D. Odorici de dicto Loco sanus
per Dei gratiam mente, sensu, et intellectu, licet corpore
languens, nolens ab intestato decedere, suarum rerum, et Bonor.
omnium mobilium, et imobilium presentium, et futurorum dispositionem
suam per presens suum nuncupatiuum Testamentum
sine scriptis in hunc modum facere procurauit. In primis
quidem Sepulturam sui Corporis elegit apud Ecclesiam Sancte
Marie Magdalene de Villalta, cui Ecclesie Legauit pro Anima
sua pro anno presenti Denarios . 40 . Aquilegenses. Item inter
cetera, que Legauit in suo ultimo Testamento, legauit, uoluit,
et ordinauit, et reliquit Ecclesie S.te Marie Aquilegensis pro
Anima sua Leonardum q.m Lazarini de Villalta animo manumittendi,
et eum totaliter manumittens, et Heredes suos

nascituros de cetero ex ipso tam Masculos, quam Feminas, cum toto eius peculio, & eum absoluens, & Liberans, & descendentes ab eo, ut dictum est, ab omni uinculo seruitutis, ita quod de cetero ipsi possit, & ualeat quemadmodum Liber homo facere potest, testari, uendere, obligare, donare, emere, recipere, contrahere, et alia omnia, & singula facere, & liberaliter exercere tam in Iuditio, quam extra, que quelibet Legitima persona, & libera facere potest. Item Legauit predicto Leonardo Campos tres, quos sibi dictus Testator acceperat, ipsi Leonardo dandos, & assignandos per Heredem infrascriptum sitos in pertinentijs de Villalta ad faciendum de ipsis Campis omnimodam suam uoluntatem. In Omnibus autem alijs suis Bonis mobilibus, & immobilibus Iuribus, & actionibus, et excertis sibi Heredem Vniuersalem instituit, & esse uoluit Nob. Virum D. Maynardum de Villalta Filium q.m D. Henrici de dicto Loco. Et hanc uoluit esse suam ultimam uoluntatem, & suum ultimum Testamentum quam, & quod ualere uoluit Iure Testamenti, & ultime uoluntatis, & si ualere non posset Iure Testamenti, ualeat saltem Iure Codicillorum, & cuiuscumque alterius ultime uoluntatis, et Iure quo, & quibus melius ualere, & tenere potest. Et ego Guigelminus de Faganea Not. Imp. Auctoritate hijs omnibus interfui, & rogatus scripsi.

Quibus sic factis, dictus D. Fambinus duxit eundem Leonardum ter per manum circum circa dictum Altare, delato etiam sibi per me Notarium Sacramento de obseruando fidelitatem, & Legalitatem Dño Patri, & Ecclesie Aquilegensi, ut moris est cetera faciendo in signum Libertatis, et manumissionis &

In Christi

II

In Christi Nomine Amen.

Anno Nativitatis eiusdem 1351; Ind.^{ne} 4; die 17. Nou:^{bris} In Ecclia Aquil.^{si} propè Altare S.^{tæ} Mariæ Aquil.: Ptibus Leon.^{do} Filio Nitti Clerico, Prbro Ioanne de Pergamo prebendato in d.^{to} Ecclia, Fran.^{co} q.^m Saraceni Notarij de Aquil.^{a} & alijs.

Constantinus Filius q. Federici de Castiverio habit. Budrij nomine d.^i eius Patris, et Heredum, et Fratrum ipsius omnium, tanquam Nuntius specialiter ad hoc deputatus per ipsum q. Federicum eius Patrem, obtulit Martinum q.^m Severenbij de Lonches iureta Palmata, et in ipsorum Hæreine di Masnata, quem manumisit idem q. Federicus, et liberum eum donauit Ecclesiæ S.^{tæ} Mariæ Matris Aquil.^{si} super Altare S.^{tæ} Mariæ Maioris Aquil.; & liberum eum donauit eidem Ecclæ cum omnibus Heredibus suis ptibus, & futuris, & cum toto eius peculio Castrensi, uèl quasi Castrensi, & cum omnibus Bonis suis presentibus, & futuris, mobilibus, & imobilibus, ita quod amodo possit facere, emere, uendere, testari, codicillari, contrahere, et pacisci, et omnia alia, et singula facere, quemadmodum liber Homo Ecclæ Aquilegen, et quod amodo nec D. Patha, nèc Capitulum, uèl aliquis alius, uèl alij, qui pro tempore essent Rectores Ecclæ Aquilegen possint, uèl debeant eum eundem in dicto Seruitutis Onere subiugare. Qui Martinus percepto debitæ fidelitatis Sacram.^{to} in Signum Libertatis super dicto Altare obtulit, atq: dimisit unum Denarium nouum Monetæ Aquilegen, atq: alia faciens, prout in talibus est fieri consuetum. Cum omni meliorationd.

Et Ego Iacobus q.^m Turre Ciuitatis Aquil.^{e} Clericus Aquil.^{s}
S. N. supradictas Notas, & Abbreuiaturas in Anno Nativitatis Domini. 1351; Ind.^{ne} 4. mea propria manu, et Signo,

et Nomini apposito consueto scripsi, signaui, & abbreuiaui rogatus, et interfui cum Testibus ubilibet nominatis §

// //

In Christi Nomine Amen.

III Anno Natiuitatis eiusdem . 1352; Ind.ne 5.ta Die . 12. Mensis July: Pntibus Presbro Jacobo Flor, & Anzelotto de Cuchanea Mansionar. Aquil.; & Presbro ~~[illegible]~~ supradicto, & alijs.

Josephus Nuntius iuratus Patriarchalis Curiae D. Nicolai Patriarchae Aquilegen ex comissione, et mandato D. Jacobi Martelli de Luca Vicarij dicti D. Patriarchae obtulit super Altare S.tae Mariae Aquil. Margaretam dictam Muyans, et Indrijnam, et Catherinam sorores filias dictae Margaretae, et Joannem eorum Fratrem, ut moris est ut supra § Qui ibidem exhibuit unam Litteram infrascripti tenoris.

Jacobus Marochus de Lucha Dni Nri Patriarchae Vicarius Generalis, Istriae Marchio salutem. Cum Margareta dicta Muyans de S.ta Margareta cum tribus Filijs, et totidem Filiabus coram Nobis, et Commissario in hac parte Dni Nri Dni Patriarchae Aquil. per Laudum, et Sententiam fuerint absoluti ab omni nebula servitutis, ac liberati, ad quam Fradonus de Brazacco eos de intendebat prouocare, Honestatem vestram requirimus, quatenus predictos Margaretam, Filios, atque Filias in Ecclesijs vestris, cum ibi aderit Populi multitudo, liberos, ut ceteros Aquil. Ecclesiae denuntietis, et propaletis.

Dat. Utini die . x. Junij; Ind.ne 5. Honestis Viris Presbyteris Henrico, et Fran. Capellanis Plebis Sanctae Margaretae, et ipsorum cuilibet.

Et Ego Jacobus q.m Turre Not. scripsi, et Notas supradictas abbreuiaui, & pntibus signo, & nomine consuetis communiui §

Omnia antescripta Docum.ta contenta in his duobus Folijs reg.o [illegible] fecit de Notis olim sp. D. Jac. q.m Turre Not. existentibus in vetust.mo Archiuio huius Ciuit. et facta incontr. subscripsi Ego Carolus Carminatus Not. matricul. huius Coll. loco D. Archiuistae [illegible] Utini die 30. Sept. 1719.

De autenticis a suprascripto sp. Carminato [illegible]

aliena sibi fida manu registr. extraxit, et facta
incontratione inventa fuere consimilia tria
antescripta instrumenta, ideoq. subscripsit, et
signavit rogat. Jo. Antonius Corsus P. V. A. Not.
Civisq. Utinensis Die xv. Xbris 1719. L. D. L. S.

Maranus Miano 8°
Servi di persone ... a nobile
fatti per testamento.

A. D. 1350 die 23 Febr. in Aquilegia. Testamentum Dne Balde uxo=
ris Ser Mori Stationarii habitantis in Aquilegia..... inter alias dispo=
suit et ordinavit quod Vigruda filia Fante de Villanova de iuxta
Carsicum esse debeat donacionis causa mortis libera et ab omni iugo ser=
vitutis cum omnibus suis natis et heredibus futuris et presentibus pe=
nitus absoluta, jubens et mandans dicto S. Moro quod si ipsam D.
Baldam contingerit casu mori, quod ipse S. Morus teneatur
conducere dictam Vigrudam cum omnibus suis filijs dicte Vigrude
ante maius altare Eccl. Aquilegensis et ipsam Vigrudam cum omnibus
suis filijs et filiabus ac peculio quod haberet tunc temporis
ipsa Vigruda et filij seu filie post mortem dicte D. Balde
coram dicto maiori altare S. Marie Aquil., ab omni iugo servi=
tutis penitus liberari faciendo cum publico instrumento libertatis
quod facere vellet predicta Vigruda et si tunc temporis dictus
S. Morus non esset vivus omnibus suis heredibus dicte D. Balde
predicta facere teneantur. Et si dicta Vigruda requisiverit post mortem dicte D. Balde
dictum S. Morum vel aliquem heredem dicte D. Balde ipsam Vi=
grudam coram dicto Altari S. Marie ut in talibus moris est con=
ducere vellet ad liberandam predictam, voluit quod ipsa Vigruda habeat
licenciam et plenam fidem requisitionis predicte sine sacramento
vel alia probacione et nihilominus sibi dedit plenam licenciam
predicta D. Balda quod dicta Vigruda accipere possit Plebanum
dicte maioris ecclesie vel Viceplebanum qui pro tempore erit in
dicta ecclesia. In omnibus alijs suis bonis heredem instituit Franciscum et
Danielem filios suos ...

Da Francesco di Aquileja Not. Arch. Not. Udine

quam femineis et cum omnibus eisdem descendentibus et universis

1350. 25 [illegible]

[illegible]

[illegible]

A.D. MCCCL. die XXVI februarii in maiori aquileiensi ecclesia ante maius altare S. Marie presentibus providis viris D.D. Arnaldo de Pratis vicario D. Patriarche Aquil.[is] presb. Paulussio plebano predicte ecclesie et Dondino mansionario, Beltramio clerico q.m Petri, Gregorio dicto Mistio monaco dicte ecclesie ac non Guoslanono qui fuit de Sassogna familiare D. Patriarche et genero Nominure habitans in Aquileia testibus et aliis pluribus ad hec vocatis spe-cialiter et rogatis. D. Presb. Franciscus Cyprianus de Melis tanquam nuncius et generalis procurator ac specialis administrator datus et assignatus Simoni q. Antonii Simonis de Melis presenti et Niclao et Nicolotte eius natis absentibus tanquam presentibus per D. Alluvisium filium q. D. Henrici de Melis ad dandum et assignandum ipsos Simonem cum omnibus heredibus suis tam masculis quam feminabus et cum omnibus eiusdem descendentibus et universis suis bonis lucratis et lucraturis altari S. Marie de maiori aquileiensi ecclesia vice et nomine dicti D. Alluvisii ad conducendum, refutandum et assignandum prout de predictis patet quodam publico instrumento scripto manu Francisci olim Johannis de Mugla imperiali auctoritate notarii in MCCCXLIX, ind. II, die XVIII. decembris a me notario ... lecto volens tanquam nuncius et generalis procurator ac specialis administrator dictum Simonem cum omnibus suis heredibus tam masculis quam feminabus et cum omnibus eiusdem descendentibus et universis

suis bonis lucratis et lucraturis dare resignare, conducere
refutare et assignare altari S. Marie dicte maiori ecclesie aqui-
legensi antedicta cepit ipsum Simonem per manum dextram et con-
duxit eum tercircha dictum maius altare S. Marie de maiori aquile-
iensi ecclesia et fecit eum flectere genua coram dictum maius altare
et offerre ad honorem beatissime virginis S. Marie unum fri-
xacensem novum aquilegensis monete in signum vere libertatis abso-
lutionis et manumissionis sua et suorum heredum tam masculo-
rum quam feminarum et omnium de eodem descendentium et
universorum suorum bonorum lucratorum et lucraturorum liberos
absolutos eosdem et heredes eorum tam masculos [illegible] quam feminas
natos et nascituros et dimittens eos ex nunc prout ex tunc ab omni
iugo, onere, vinculo, nebula et macula servitutis et omni iure et
actione quibus ipsi Simon, Nicolaus et Nicolota cum eorum
heredibus ipsi D. Alluisio et eius heredibus tenebantur seu ex
quacumque iure modo et causa ei teneri possent vel poterant
aliquatenus, ita tamen quod si dicti Simon, Nicolaus et Nicolota
vel sui heredes nati vel nascituri ex eis habitaverint vel ste-
terint cum predicto D. Alluisio vel suis heredibus vel modo aliquo
eis servierint vel steterint super bonis et possessionibus
eorum seu reperentur in eisdem nichilominus sint et esse
debeant ecclesie supradicte et ita tamen quod sine conditione
et impedimento dicti D. Alluisii vel eius heredum vel alicuius
alterius persone et universitatis valeant et possint ire, redire, stare,
dare, donare, alienare, deffendere, excutare, paciscere, legare, te-
stificare, contrahere et omnia et singula plenius facere et
exercere in iudicio sive extra quod quilibet homo et mulier

sancte aquilegensis ecclesie superius memorate quovismodo
facere possit et ita tamen quod nullus Patriarcharum vel recto-
rum ecclesie antedicte qui nunc est vel pro tempore erit
dictos Simonem, Nicolaum et Nicolettam vel suos heredes
tam masculos quam feminas ex eis descendentes tam natos
quam nascituros non valeant nec possint vendere, dare,
donare, tradere, investire, infeudare, allienare vel modo
aliquo a dicta Ecclesia separari neque per eos vel eorum aliquem
aggravare vel angariare possint plus quam alios homines et mulieres
dicte ecclesie Aquilegensis, relaxans eisdem omne ius patronatus.
Quapropter dictus Simon iuravit corporaliter ad Sancta Dei evangelia super dictum Altare manu sua
dextera imponente esse fidelis et legalis per se suos heredes
ecclesie predicte et Domino Patriarche qui est vel erit futuro
vel cuilibet Rectori eiusdem ecclesie perpetuo et numquam of-
fendere nec offendi facere predicte ecclesie et Domino Patriarche
qui est vel fuerit vel rector ipsius ecclesie aliquo ingenio, imagi-
natione, dolo, fraude vel causa nec aliquatenus contravenire imo
perpetuo toto posse deffendere, autorizare, manutenere predicta et
D. Patriarcham et vicarium et eorum bona contra quamcumque personam
tam ecclesiasticam quam secularem ubique locorum si eisdem
molestiam vel damnum aliquod fore factum et si deffendere, au-
torizare et manutenere non posset ipse vel sui heredes propterquod
damnum dictis ecclesie et D. Patriarche ac Rectori posset occurrere
iuravit corporaliter ad sancta Dei evangelia toto posse denunciare,

destruere seu denunciari et destrui facere omni modo et forma
meliori qua credat esse bona et utiliori ecclesie, d. Patriarche et
Rectori superius nominatis. Et hoc sub pena ne libertatis et
iuramenti nervis quinque soldis veronensium parvorum et suorum
heredum presencium et futurorum, que pena peti et exigi
possit integre per ipsum Simonem suosque heredes fuerit contra
factum. Penaque soluta vel non presens instrumentum et omnia
in eodem contenta plenam nihilominus obtineant firmitatem et cum
omni melioramento et consilium sapientum.
Facta et data predicto Simoni.

Johannes Moretus notarius Apost. et [illegible]

1356 die 25 m. Februarij in maiori Aquilegensi Ecclesia ante majus altare S. Marie presentibus providis viris D. Arnaldo de Prata [illegible] Aquil(?) Presb. Vicolussio Plebano dicte Ecclesie et Domino Marzinusio Bertramo Clerico q. Petri, Gregorio [illegible] dicte Ecclesie nec non Guielmario qui dicit de Saffogna familiare D. [illegible] testibus etc. — D. Presb. [illegible] tanquam nuncius et generalis Procurator ac specialis administrator [illegible] Simoni q. Antonij Simonis de [illegible] Nicolao et Vicoletta [illegible] absentibus tanquam presentibus [illegible] ad dandum et resignandum [illegible] Simonem cum omnibus heredibus suis tam masculis quam feminis [illegible] omnibus ejusdem descendentibus et universis suis bonis lucratis et lucraturis Altari S. Marie de majori Aquilegensi Ecclesia fice et nomine dicti D. Alloisij ad conducendum, refutandum et assignandum prout de predictis patet quodam publico instrumento scripto manu Francisci [illegible] Imp. auctoritate Notarij die 1369, ind. II die 15 m. Decembris [illegible] vivo et [illegible] tanquam Nuncius et generalis Procurator etc. dictum Simonem cum [illegible] dare, resignare, conducere, refutare et assignare Altari S. Marie de majori Eccl. Aquilegensi, cepit ipsum Simonem per manum dextram et conduxit eum [illegible] dictum majus Altare S. Marie de majori Eccl. Aquil. et fecit eum flectere genua coram dicto majus Altare et offerre ad honorem Beatissime Virginis S. Marie unum [illegible] in signum [illegible] tam masculo quam femina et omnium de eodem descendentium et universorum bonorum lucratorum et lucraturorum liberos [illegible] et heredes eorum tam masculos quam feminas natos et nascituros et dimittens eos ex nunc prout ex tunc ab omni jugo, onere, vinculo, nebula et macula servitutis et omni iure et actione [illegible] cum eorum heredibus ipsi D. Alloisio et ejusdem heredibus tenebant seu [illegible] quacumque iure, modo et causa [illegible] ita tamen quod [illegible] dicti [illegible] Vicoletta

Exactis Francisci [illegible] Aquilegiæ.

Consegna all' alt. d'Aquileja di servi manomessi. —

412

vel sui heredes nati vel nascituri ex eis habitaverit vel steterit cum predicto [illegible] Aloysio vel suis heredibus vel modo aliquo eis servierit vel steterint super bonis et possessionibus eorum seu nasceretur in eisdem, [illegible] habere esse debeant Ecclesie suprascripte et [illegible] quod sine conditione [illegible] dicti D. Aloysii vel eius heredum [illegible] persone et in vestitate valeant et possint ire, red[ire], stare, dare, donare, alienare, defendere, exactare, [illegible], legare, testare, contrahere et omnia et singula plenius facere et [illegible] in iudicio sive extra que quilibet homo et mulier S. Aquilegensis Ecclesie superius memorate quocumque modo facere potest [illegible] quod nullus Patriarcharum vel [illegible] Ecclesie antedicte qui nunc est vel pro tempore erit dictos Simonem, Nicolaum et Nicolettam vel suos heredes [illegible] descendentes [illegible] nascituros non valeant nec possint vendere, dare, donare, tradere, investire, infeudare, alienare vel modo aliquo a dicta Ecclesia separare [illegible] aliquem agravare vel angariare possint plusquam alios homines et mulieres dicte Ecl. Aquilegensis, [illegible] corporaliter ad S. Dei Evangelia [illegible] dictus Simon iuravit super dictum [illegible] esse fidelis et legalis [illegible] sui heredes predicte Ecl. et Dño Patriarche qui est vel fuerit [illegible] Rector eiusdem Ecclesie perpetuo et nunquam offendere [illegible] predicte Ecclesie et D. Patriarche qui est vel fuerit vel Rectori ipsius Ecclesie [illegible], dolo fraude vel causa nec aliquo [illegible] contrafacere sed perpetuo toto posse defendere, auctorizare et manutenere predictas Ecclesiam, D. Patriarcham et Vicarium et eorum bona et quamcumque personam [illegible] ecclesiasticam quam secularem ubique locorum [illegible] eisdem vel dapnum aliquod foret factum et si defendere, auctorizare et manutenere non possent ipse vel sui heredes perpetuo quod dapnum dicti Ecclesie, D. Patriarche ac Rectori posset occurrere iuravit corporaliter ad S. Dei Evangelia toto posse denunciare, destinare, seu denunciari et destinari facere omni modo et forma meliori [illegible] esse bona et utilius Ecclesie, D. Patriarche et Rectori [illegible]. Et hoc sub pena sue libertatis et iuramenti minus quinque soldis Veronensium parvorum et suorum heredum propriorum et futurorum, que pena peti et exigi possit [illegible] Simonem [illegible] heredes [illegible] non [illegible] omnia in eodem contenta plena [illegible] firmitatem [illegible] ad cautelam suprascriptum. — Finis —

1350, 5 Ottobre. Udine. I Signori di Pramperg(o) manomettono Pidrussio q. D. Endriuccio di Zegliacco con metà de' suoi figli.

Anno Domini MCCCL, ind. III, die quinto [illegible] presentibus D. Henrico q. D. Mathie de [illegible] Petro q. D. [illegible] Nicolao [illegible]

[illegible] Dominus [illegible] Leonardus [illegible] gemma, tanta q. [illegible] loco, [illegible] Guecelone [illegible]

[illegible] eodem loco [illegible] Augustino [illegible]

[illegible] una certa [illegible] manumiserunt et [illegible] Pidrussium [illegible] q. D. Endriucii de Zeglacho [illegible] Piero [illegible] servum [illegible] ab ipsis dominum [illegible] Augustine eorumque heredum dominio et potestate ac servili vinculo et ab omni

[illegible] dicere et [illegible] ... [illegible] quaestum [illegible] aliquo modo
[illegible] cum medietate ipsius Pedrassii prolis ma-
sculine et feminine presentis et future ... filiorum suorum
utriusque sexus ... Pedrassium et ipso heredum et he-
redum cum [illegible] in [illegible] et alios quoscumque acqui-
rendos in totum [illegible] ... [illegible], predictum Pedrassium
cum medietate [illegible] filiorum suorum utriusque sexus [illegible]
torum [illegible] gravamine operis et operarum impositione
[illegible] omne ... [illegible] Pedrassii et medietatis filiorum
suorum in [illegible] ad eum et medietatem dicte prolis [illegible] per-
tinet [illegible] et bonis omnibus quibuscumque mobilibus
et immobilibus presentibus et futuris, habitis et habendis nec non
acquisitis et acquirendis quoquomodo tam obsequii quam aliunde
qui consistunt in faciendo et non faciendo, [illegible] contraden-
tes dicti D. Odorlicus et Guielmus eorum proprii nominibus ac vice
et nomine [illegible] ... [illegible] et [illegible]
[illegible] stipulanti et recipienti vice et nomine ante-
dicte [illegible] ipsum Pedrassium cum medietate pre-
dictorum filiorum suorum et filiarum suarum. Ita tamen quod

[illegible] — [illegible] —

prefata Ecclesia Aquilegensis vel Patriarcha seu Rectores ipsius Eccle=
sie qui pro tempore fuerit prefatos manumissos seu aliquos eorum
liberos seu heredes ullomodo a se alienare valeat sed super de=
cetero in predicte Ecclesie Aquilegensis dominio et possessione perma=
neant et existant, ita quod amodo predicti manumissi ac eorum filii
masculi et femine presentes et futuri ex nunc prout ex tunc et absque et
sine aliquo impedimento et obstaculo Ecclesie predictorum D. Odor=
lici, Guielmi et Augustini eorumque heredum et successorum et cuius=
cumque contradictione, possint et valeant emere, vendere, do=
nare, permutare, contrahere, paciscisci, procurare, testari, in iudicio
stare, testificare et generaliter omnia alia et singula facere et
exercere in iudicio et extra prout quilibet ingenuus et liber homo et
femina Ecclesie Aquilegensis nec non pater familias et sui iuris realiter
et personaliter in Judicio sive extra facere et exercere potest et
quod de cetero ab ipsa Ecclesia Aquilegensi alienari non possint nec ad
aliquam servitutem trahi ad quam homines Ecclesie Aquilegensis trahi
non debent promittentes quoque prefati D. Odorlicus et Guielmus per se et
eorum heredibus ac iurantes corporaliter ad sancta dei evangelia ac vice et nomine
predicti Augustini supradicto Pidussio solemniter stipulanti et recipienti
per se eiusque heredes atque medietatem predictorum filiorum suorum

utriusque sexus predictam manumissionem, liberationem, donatio-
nem atque omnia alia et singula in hoc instrumento contenta perpetuo
firma, rata et grata habere, tenere et plenius observare et nunquam
de cetero contrafacere, dicere vel venire per se per se vel alium seu
alios ad hec aliqua ratione vel causa, dolo, ingenio sive fraude,
sed predictos Pidrussium et medietatem filiorum suorum utriusque
sexus cum toto ac omnibus ipsorum peculio et bonis mobilibus et im-
mobilibus acquisitis et de cetero acquirendis iure legitime deffendere,
manutenere ac in solidum disbrigare ab omni homine et persona
impediente atque de ipsis manumissis vel ipsorum aliquo litem seu
questionem aliquam moventem sub pena ducentarum unciarum
boni, puri et nitidi auri. Cuius pene medietas cedat et deveniat
supradicte Ecclesie Aquilegensi et reliqua manumissis predictis
integraliter persolvatur. Que pena totiens peti et exigi possit et valeat
cum effectu quotiens fuerit contrafactum, qua pena soluta vel non
presens tamen instrumentum atque omnia et singula in ipso contenta
suam perpetuo plenam obtineant roboris firmitatem. Pro quibus omnibus
attendendis, adimplendis et firmiter observandis supradicti Odorlicus et
Guidonus supradicto Pidrussio pro se et suo nomine recipienti obligaverunt
omnia ipsorum et antedicti Augustini bona mobilia et immobilia presentia
et futura cum refectione dampnorum omnium et expensarum litis

et extra ac interesse. Preterea promiserunt supradicti D. Abbas
[illegible] et specialius manutenentes dictam [illegible] facta [illegible] nos et [illegible] nos
omni iuris vel facti exceptione et causa remotis quod [illegible] presbiteros Lu-
gustinus predictam manumissionem ac omnia et singula in hoc
presenti instrumento contenta approbabit, confirmabit et ratifica-
bit quandocumque per ipsum Pidrusium seu eius certum nuncium
ad hec requisitus fuerit. Ceterum autem [illegible] predicta [illegible] rata fit per
antedictos D. Abbatem et [illegible] suis propriis et dicto
nomine [illegible] nuncium et pro nuncio [illegible] q. d. [illegible]
de Charvacho [illegible] Pranpergi predicto Pidrusio stipulanti
et recipienti pro se et predictis eius filiis et heredibus quorum in-
terest et intra [illegible] qui ipsum Pidrusium cum filiis et
filiabus suis sibi in partem provenientibus presentare et offerre de-
beat et valeat super altare maius antedicte Ecclesie Sancte Marie
Aquilegensis atque ipsum cum dicta medietate prolis sue cum omnibus
et toto eorum peculio et bonis antedictis ponere et inducere in tenutam
et corporalem possessionem ipsius Ecclesie Aquilegensis et eos in-
scribi facere in numero aliorum hominum manumissorum ac datorum
et donatorum Ecclesie Aquilegensi predicte ut moris est, cum pleni-
tissima facultate quem ex nunc constituerunt eorum legitimum et
specialem nuncium et procuratorem in omnia antedicta. Renunciaverunt

et super supradicti D. Odorlicus et Guiclonus manumittentes exceptioni non facte manumissionis huiusmodi et predictis contractis non sic celebrati deffensioni oppositioni et allegacioni iuris vel facti, omnique alii legum et iuris auxilio tam canonico quam civili eis competenti vel competituro quibus se a predictis omnibus et contentis in hoc instrumento, modo aliquo deffendere vel tueri possent. Actum Utini in foro novo in domibus D. Flandine uxoris Nicolai testis supradicti.

Cum omni meliioramento.

Ex actis Johannis Manetti q.m Antonii notarii Aquilegie
(Arch. Not. Udinese).

VI (1)

Presentazione de [illegible] manomissione all'altare [illegible] [illegible] ... ins. ... [illegible] in [illegible] ... canto

~~[illegible]~~

(copia di pugno (1)) (Guberti da Varate Miscell. Patr. Arch. not. Udine)

A. D. 1357, ind. IV, die XXV mensis Aprilis, presentibus dominis presbytero Jacobo de Florentia mans. Aquil., [illegible] filio d. Marini de [illegible] [illegible], Johannino filio Antonii de Budrio testibus et aliis.

Dominus d. Mendrinus de [illegible] ex speciali commissione [illegible] fuit per quondam Mendrinum filium q. ser Nicolai de Budrio [illegible] coram altari S. Ulrici Maioris Ecclesie Aquilegensis [illegible] filiam q. Martini de Budrio olim feminam de masnata dicti q. Mendrini de Budrio [illegible] dicitur manumissam, ita quod amodo esse debeat libera Aquilegensis Ecclesie et absoluta ab omni vinculo servitutis et duxit eam circumcirca dictum altare prout fieri in talibus consuevit. Quibus peractis dicta [illegible] tangens dictum altare cum manu eius [illegible] sancta dei evangelia quod semper erit fidelis [illegible] Domino Patriarche et Ecclesie Aquilegensis et quod si unquam [illegible] aliquem [illegible] vel fieri [illegible] D. Patriarcham et Aquilegensem Ecclesiam [illegible] quam citius poterit, d.no Patriarche seu Rectoribus Ecclesie [illegible] fideliter intimabit.

Actum in Aquilegia [illegible] supradicta iuxta predictum altare.

1352. 10 Marzo. Villalta. Divisione de' beni di una serva di masnada comune tra due de' Signori di Villalta, nel caso morisse senza eredi

A. D. MCCCLII. ind. V. die X mensis Martii, in burgo illorum de Cavoriaco, Vilalte, prope domum Prosperi presentibus Guidutto de Fagagna q. Rodulfi de Buya, Prosperiz de Mazanuto(?) in Vilalta commorante, Federico dicto Murello in Vilalta permanente testibus et aliis.

Nobilis vir d. Franciscus de Vilalta q. d. Johannis ex parte una et d. Meynardus dicti loci q. d. Hendriucii ex parte altera, tali pacto et compositione pervenerunt ac patuerunt quod Nicolussa filia olim Ancilli de Vilalta et Margarussa dicti loci tamquam eorum femina de masnata, quod predicta Nicolussa habere debet unum mansum situm in Martignaco de dote dicte Margarusse matris sue post mortem dicte matris sue et de bonis olim Ancilli sui patris excepto manso de Zuchunico recto per Vicardum dicti loci. Ita quod dicta Nicolussa possideat cum hac condicione, quod pro quolibet tempore quod ipsi d. Franciscus et Meynardus vel eorum heredes voluissent facere partem de dicta Nicolussa vel de eius heredes, quod ipsi dividere debeant inter se porcione equali tam de heredibus et bonis predictis Nicolusse. et si dicta Nicolussa decederet sine herede de ea descendente, quod post eius mortem, omnibus bonis predictis dicti domini inter se partiri debent in duas partes porcione equali, promittentes dicti dd. Franciscus et Meynardus per se eorumque heredes cum obligatione etc. unus alteri attendere et observare etc. sub pena dupli etc.

Not. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine

[illegible] — Fin —

1352 - 14 Aprile? Tricano Superiore. Patti dotali tra una serva di masnata con un uomo libero.

A. D. MCCCLII. ind. v. die xiv mensis Aprilis. In Trichano superiori, in orea olim Nicolai dicti Caude, presentibus d. Fulcherio de Trichano q. d. Leonardi, Bartolomeo dicto Verio q. d. Antonii de Rodeglano, Rodulfo filio d. Pantaleonis de Trichano, Blasuto q. Thomasi, Petro filio Johannis, Stephano q. Zanutti, Firmlio q. Jacobi; Pertoldo q. dicti Zanutti omnibus habitantibus in Trichano testibus et aliis pluribus.

D. Rigardus q. d. Pertoldi de Trichano superiori per se suosque heredes cum obligatione omnium suorum bonorum promisit et stetit dare et solvere Odorlico dicto Gresp q. Missi de Tricesimo in Trichano commoranti in dote et nomine dotis sti[pu]lanti et recipienti vice et nomine Domenie sue future uxoris et femine de masnata dicti d. Rigardi marchas sex denariorum aquilegensis monete et unum par indumentorum, scilicet tunicam et varnachiam fulcitam de pelle albo precio valoris quolibet brachium grossorum XVI et unam clamidem pro eo precio vel unius marche ac torum et cultram (sic), piliciam ac pitogium et alia preparamenta ut decet, que preparamenta solvere hinc ad festum s. Martini futurum et ea pecunia persolvenda marchas duas denar. hinc ad festum s. Martini et alias duas marchas denar. in festum s. Martini post sequenti ac alias duas marchas denar. persolvendas in tertio (festo) s. Martini post sequenti. Aliis pactis habitis et firmatis inter ipsos, quod si dicta Domenia prius moriretur sine herede, quod absit, dictus Odorlicus reddere debet dictam dotam dicto d. Rigardo vel eius heredibus in terminum persolvendam ut supra, retinendo in se de dicta dota unam marcham denar. aquil. ad faciendum omnimodam suam voluntatem. Et si et e converso si dictus Gresp prius mori ante dictam Domeniam sine heredibus, quod absit, tunc dicta Domenia habere debet dotam suam integram et de bonis dicti sui mariti

marcham unam et dimidiam denar. ad faciendum omnimodam suam voluntatem.

Et si dictus Gressus prius mori ante dictam Domeniam cum heredibus viventibus inter eos, dicta Domenia habere debet dotam suam integram usque ad vitam suam et si maritus acquiret alium et heredes haberet cum secundo marito, post decessum ipsius dicta dota retrahere et pervenire debet heredi dicti Gressi medietas et alia medietas heredi secund mariti et succedere debet in hereditate dotium. Pro quibus attendendis et firmiter observandis precibus dicti d. Rigardi persolvende dotis predictus d. Fulcherius testis predictus extitit fideiussor et predictus Gressus obligavit omnia sua bona presenta et futura. — —

Nel Giovanni di Moruzzi Arch. Notar. Udine.

1352. 18 Maggio. Caporiaco. Un servo di masnada per un mutuo di denari, obbliga i suoi beni ed il suo armento.

A. D. MCCCLII. ind. V die XVIII mensis Maij: In Cavoryaco in bayarcio d. Bernardi, presentibus Leonardo, Aquino de Cavoryaco ac Tramontano dicti loci et Ucio de Vilalta testibus et aliis.

Cum D. Bernardus de Cavoryaco se obligasset dare Soto de Trichano unam marcham cum dimidia denar. aquil. et septem citas frumenti et dimidiam marcham denariorum Leonardo de Faganea, tunc coram testibus predictis Bertulissius de Cavoriacho q. Scopuli et servitor de masnata fuit confessus se habuisse predictam pecuniam et bladum in sua utilitate per se suosque heredes cum obligatione omnium suorum bonorum etc. promisit et stetit conservare sine dampno et ad hec obligavit et dedit et designavit pecudes XXIIII et duas armentas pili rubei et vitulam unam et partem IIII capris (sic) et vocavit se convictum etc. dando notario etc.

Not. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

12

v.

Ni

qua

tot

de

prese

Hen

et a

arb

ei

libr

pene

eorum

nomina

stam

atque

1302. 30 Giugno. Fagagna. Sentenza arbitraria tra i Signori Nicolusso e Mainardo di Villalta e differenze per strade tra i loro castelli di Villalta e diritto in parte di un servo di masnada.

Christi nomine amen. Anno nativitatis domini millesimo ccc° secundo. indicione V. die ultimo mensis Junii. In Faganea in curia Rizuli infrascripti, presentibus Zullo q. d. Federici de Vilalta, Ulvino q. d. Antonii, Paulo q. d. Henrici et Bartholomeo filio d. Meynardi de Faganea et Odorlico q. Bregne omnibus de Faganea testibus et aliis pluribus.

Nobiles viri dd. Nicolussius q. d. Federici de Villalta ex parte una et Meynardus q. d. Hendrici dicti loci ex parte altera de omni lite et questione vertente inter dictas partes causa et occasione duarum viarum per quas dicebatur debere ire ad Musilum de Vilalta, videlicet una est infra Castra dictorum dominorum Nicolussi et Meynardi, alia est infra Castrum et broylum dicti d. Nicolussi et dicebatur esse stretta vie Musilli et eciam totius partis dicti d. Nicolussi quam ipse dicebat debere habere in Castro veteri de Vilalta in quatuor locis nec non totius partis quam dictus d. Nicolussius habet supra Francisco olim Nisse de Vilalta eius homine de masnata et eius heredibus tam masculis quam feminis cum toto eius peculio tam presenti quam futuro, comuniter et concorditer se compromiserunt in d. Petrum q. d. Henrici de Faganea et Guidulum q. d. Rodulfi de Buya tanquam arbitri, arbitratores et amicabiles compositores, dicte partes dantes plenam auctoritatem et arbitrium dictis arbitris sentenciandi, arbitrandi, difiniendi inter dictas partes alta et basse prout eis videbitur hinc ad diem crastinum per totum, breviando et non prolongando, promittentes dicte partes etc. habere firmum etc et sub pena ducentarum librarum etc sentencia ferenda, non reduci ad arbitrium boni viri, medietas pene parti observanti, alia vero dictis arbitris etc et ad hec obligaverunt omnia eorum bona etc in perpetuum habere firmum etc et per manum et fidem nomine sacramenti sibi dando michi etc

Item coram testibus predictis dicti arbitratores sentenciaverunt, pronunciaverunt atque mandaverunt quod dictus d. Nicolussius ad omnem requisicionem dicti d. Meynardi

teneatur et debeat permittere aperire viam supradictam que dicitur Stretta Musilly prout dicebatur fuisse consuetudo antiquitus, ita quod per dictam viam ire possit pedester et cum equis solummodo et non cum curribus.

Item quod dictus d. Meynardus de gracia speciali ad beneplacitum ipsius d. Meynardi permittat uti via per quam dicebatur nunc ire ad Musilum Vilalta que est infra castra dictorum dominorum Nicolassi et Meynardi.

Item quod predicti dd. Nicolassius et Meynardus teneantur et debeant per manum et fidem et nomine sacramenti bona fide et sine omni fraude operare acquirere viam per quam ire possit ad dictum Musilum Vilalta per locum quod sit minus dampnum utriusque partis et hoc ut citius poterint et si facere non possent, utatur via que dicitur Stretta Musili ut supra, videlicet infra castrum et broylum dicti d. Nicolassi.

Item sentenciaverunt et pronunciaverunt, arbitraverunt atque mandaverunt quod predictus d. Nicolassius imponat perpetuale silencium et finem faciat per se suosque heredes predicto d. Meynardo de tota sua parte quam dicebat habere in castro infra muros et fossatos dicti castri.

Item sentenciaverunt et arbitraverunt quod dictus d. Nicolassius per se suosque heredes ponat perpetuale silencium et finem faciat predicto d. Meynardo de medietate persone Francisci olim Risse de Vilalta hominis masnate dicti d. Nicolassi cum parte sua heredum dicti Francisci tam masculis quam feminis (sic) ac etiam cum omnibus eius bonis tam presentibus quam futuris, dans et concedens dicto d. Meynardo omne suum ius quod habebat vel habere poterat in persona et heredibus ac bonis dicti Francisci, salvo quod domus quam dictus Franciscus habet in burgo dicti d. Nicolassi remaneat libere ipso d. Nicolassio et eciam salvo quod orca quod dictus Franciscus habet in Vilalta supra terra que dicebatur esse dicti d. Nicolassi, remaneat ipsi Francisco cum tota illa terra, tamen si reperiretur quod [illegible] vera [illegible]

esse legata per olim d. Simonem de Vilalta ipsi Francisco, quod si non reperietur esse; item, quod dictus d. Nicolussius teneatur et debeat vendere vel locare ipsi Francisco dictam terram ad dictum et extimacionem predictorum arbitrorum.

Item sentenciaverunt, arbitraverunt atque mandaverunt quod predictus d. Meynardus teneatur et debeat dare ipsi d. Nicolussio marchas denariorum aquilegensium quinquaginta et supra hac solucione dimittat dictus d. Meynardus ipsi d. Nicolussio bona per ipsum obligata eidem d. Meynardo posita in Martignaco, videlicet terram olim Galvagni de Martignaco, braydam olim Federici Buyati dicti loci et hoc de presenti et decimam in Noyaneto anno preterito obligata, que bona omnia dicebantur esse obligata pro viginti et novem marchis denariorum: residuum vero videlicet, viginti et una marcha denariorum dictus d. Meynardus teneatur et debeat dare ipsi d. Nicolussio hinc ad proximum festum vinculi Sancti Petri.

Item pronunciamus atque mandamus quod dictus d. Nicolussius decimam supra scriptam de Noyaneto faciat vendicionem ipsi d. Meynardo de racione triginta una marcha pro marcha de reditu unius anni et hoc sub pena compromissi mandaverunt dicte partes observari et illi instanti predicti dd. Nicolussius et Meynardus per se et eorum heredes ratificaverunt et approbaverunt predicta sentenciam et arbitrium in perpetuum habere firmum et ratum.

Notaio Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

[illegible]

1382. 27 Novembre. Moruzzo. Il Sig. Nicolussio di Moruzzo vende al Sig. Federico di Moruzzo la sua parte del marescialato e della sua masnada di beni fuori del castello di Moruzzo

A. D. MCCC L.II. ind. V. die XXVII mensis Novembris. In domo Comunis Murucii; presentibus d. Mugino de Castelerio in Murucio commorante, Prizavallo q. d. Bartholomei, Fanto q. de S. Margareta et Aldricus, Ancelotti de Bragacho omnibus habitantibus Murucii testibus et aliis.

D. Nicolussius q. d. Meynardi de Murucio precio et foro LXXII marcarum denar. aquilegensis monete quod totum contentus et confessus fuit se habuisse a d. Federico de Murucio, renuncians exceptioni non dati, non habiti et non recepti dicti precii tempore huius contractus et omni legum et iuris auxilio etc. per se suosque heredes proprium iure proprii et feudum iure feudi, omnem suam partem marschalchdarie et totam suam masnatam tam masculos quam feminas ubicumque sint et etiam omnem suum territorium situm in Murucio et extra Castrum et burgum Murucii, cum domibus, baiarciis et cum omni iure etc. ad habendum, tenendum, possidendum etc. constituens possidere etc. promittens dictus venditor pro se et heredibus suis eidem emptori pro se etc. predictam venditionem etc. firmam etc. et numquam contrafacere nec movere litem etc. sub pena dupli etc. et ea soluta vel non etc. cum refectione omnium damnorum etc. minus quinque soldis venementium parvulorum etc. Nuncius tenute dictus d. Reginus.

Not. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

Vedi 1357, 22 gennaio. Ex actis Pantaleonis Fr. [illegible] Notarij de [illegible]

A. D. 1353 die 22 11. [illegible] in Cassaco in [illegible] Nicoli de Cassaco presentibus [illegible] fil. D. Betti de Savorgnano etc. Cum Condreinus olim Johanne Calisfex de Coloreto tamquam sponsus ex una parte de [illegible] et voluntate D. Bernardi dicti [illegible] et Paulina filia [illegible] de Cassaco ex altera parte de consensu et voluntate D. Jacobi filij D. Fr[illegible] de Savorgnano et dicitur [illegible] ad invicem in matrimonio D. Henricus fil. D. Bernardi de Coloreto [illegible] dicti [illegible] D. Jacobus fil. D. Friderici de Savorgnano [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] D. Henricus [illegible] [illegible] Paulina [illegible] dicti D. Friderici [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Paulina [illegible] dicta Paulina [illegible] [illegible] D. [illegible] [illegible] constricte) et ad invicem [illegible] dicti [illegible] [illegible] et debeant [illegible] carta [illegible] cum omni solemnitate —

1353
Condizione fra i Padroni in un matrimonio di Servi.
nob Colloredo e Savorgnano

1354. Die 3 Febr. in Castro Pagano [illegible] D. Tomasius q. D. Tomasij de Cucanea [illegible] Castri Pagani pro se et suos heredes et [illegible]

+ Femiam filiam [illegible] de Terra [illegible] nutricem [illegible] et omnes descendentes de ea tam masculos quam feminas et manumisit et liberavit cum toto suo peculio [illegible] [illegible] [illegible] Gul. [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] S. Marie [illegible] nomine dicti D. Tomasij [illegible] D. Tomas [illegible] [illegible] et plenam libertatem [illegible] dictam Femiam [illegible] et efficacius [illegible] carta cum omni [illegible] ad consilium sapientum. —

220
1354
Sig. Caccagna di Castel Pagano
Manumissione di una Nutrice

Fulchero di Savorgnano
Manumissione

1357 22 di January [illegible] presentibus [illegible] de [illegible] et [illegible] Jacobo filio [illegible] Fulcherius de Savorgnano [illegible] manumisit [illegible] de [illegible] Gaspar de Biliris [illegible] et [illegible] pro [illegible] dicte [illegible] ipsi [illegible] et [illegible] d'Aquileja [illegible] formula

Id.
Divisione di servi.

1361. 21 Januar. in [illegible] pro [illegible] de [illegible] presentibus [illegible] Fulcherius q. D. Jacobi de Savorgnano [illegible] de [illegible] de Castellerio [illegible] pro [illegible] filijs [illegible] de [illegible] manumissit [illegible] partibus [illegible] contractus [illegible] de [illegible] et [illegible] enormem [illegible] quod neque [illegible] predictorum liceat [illegible] pro [illegible] voluntatis [illegible] contradicentis partis adverse [illegible] et [illegible] pena trecentarum librarum parvorum etc.

Manumissione di servo figlio di un Tedesco

1369. 1 [illegible] Giovanni, [illegible], Nicolò e [illegible] Venuto e Odorico del q. Adelgotto in [illegible] di [illegible] [illegible] Nicolaum [illegible] Jacobi Theotonici de [illegible] loro servo.

Manumissione di servi e patti di [illegible] figli e beni

1374. 2 Febr. in Fagedis. Cum fuisset jamdiu [illegible] et [illegible] [illegible] de Fagedis [illegible] D. [illegible] q. Odorici de [illegible] filium [illegible] de [illegible] Papesi homines et [illegible] 100 [illegible] et Nicolao q. [illegible] et Nicolao, Giovanni e [illegible] q. [illegible] Rizardi [illegible] [illegible] cum [illegible] et [illegible] [illegible] omnes [illegible] possidentes et omnia bona mobilia [illegible] presentia et futura [illegible] [illegible] exceptis bonis [illegible] Castellerio Castrorum de Tricento [illegible] possident [illegible] possideat [illegible] [illegible] etc. —

(Fine.)

1353. 20 Agosto. Fagagna. Vendita di una serva di masnata.

A. D. MCCCLIII. ind. VI. die XX mensis Augusti. In contina S. Jacobi de Faganea prope Ecclesiam. Presentibus Jacobo et Matiussio q. Leonardi, Petro q. Vicardi et Zanuto q. Bortoloti omnibus de Faganea et aliis.

D. Nicolussius q. d. Meynardi de Faganea precio et foro XX marcharum denar. aquilegensium, quod totius confessus fuit se recepisse a d. Pertoldo de Trichano filio d. Rizardi renuncians exceptioni etc. persoluto etc. dedit, vendidit et tradidit Matiee (sic) uxor Blasute dicti Malli de Trichano cum suis heredibus et bonis, masculis et feminis et bonis mobilibus et immobilibus, presentibus et futuris, videlicet partem suam ipsius Matie eius femine de masnata cum omnibus filiis masculis et femenis et bonis sibi contingentibus et pertinentibus, cum omnibus et singulis que dicta bona habent etc. omnique iuri etc. ad habendum, tenendum, possidendum, manutenendum etc. et quicquid sibi suisque heredibus deinceps perpetuo placuerit faciendum; que quidem omnia et singula idem venditor se ipsius emptoris nomine constituit possidere etc. Promittens dictus venditor pro se suisque heredibus cum obligatione omnium suorum bonorum et omnis dampni et expensarum etc. eidem emptori pro se suisque heredes etc. stipulanti, dictam venditionem etc. firmam et ratam habere etc. et numquam quoque contra premissa etc. sub pena L marcharum denar. aquil. et ea soluta vel non etc. Pro quibus omnibus etc. dictus venditor eidem emptori obligavit omnia sua bona et Jacobus testis predictus nun(cius) eius tenuta etc. dando mihi Notario etc.

Sit. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

1354. 22 Febbrajo. Villalta. Promessa di dividere i figli e loro beni di servo e serva di masnada de' Signori di Villalta, uniti in matrimonio coll'assenso dei loro padroni. — 24 d.° Martignaco. Assegno di morgengabio e di scalsure fatto alla sposa suddetta. —

A. D. MCCCLIV. ind. VII. die XXII mensis Februarii. In domo Comunis Vilalte, presentibus Guidutto de Faganea, Nicolao q. Marcucii de Casacho, Iacomuzio q. Francisci et Paschalucio dicto Cuchoto ambobus habitantibus Vilalte testibus et aliis.

Cum contractatum matrimonium inter Mariam filiam Pidrussini de Martignaco femine (sic) de masnata d. Nicolussii de Vilalta et Nicolussium q. Intigrini de Vilalta hominem de masnata d. Meynardi de Vilalta, ut dicitur contineri de dota Vigelmini notarii de Faganea. Nunc vero coram testibus predictis d. Nicolussius ex parte una et d. Meynardus ex altera communiter et concorditer fuerunt inter se, quod heredes dicti Nicolussii et Marie descendentibus ab eis (sic), quod heredes et dota et omnia eorum bona tam habita quam habenda deinceps extra fossatorum burgorum Castri Vilalte, quod tunc dicti DD. Nicolussius et Meynardus debent inter se dividi portione equali tam masculis quam feminis (sic) et omnibus bonis mobilibus et immobilibus ab eis descendentibus. Promittentes dicte partes inter se dicta pacta perpetuo habere firma et rata per se eorumque heredes, cum obligacione omnium suorum bonorum etc. sub pena dupli etc. et dampni etc.

A. D. MCCCLIV. ind. VII. die XXIV mensis Februarii. In domo Pedrussini in Martignaco, presentibus DD. Nicolussio q. d. Federici, Meynardo q. d. Hendrici de Vilalta, Francisco q. Misse dicti loci, Nicolao q. Zanuti de Vilalta, Iacobo q. Cesti de Faugnaco testibus et aliis pluribus.

Nicolussius q. Intigrini de Vilalta dedit et donavit nomine donationis que dicitur inter vivos nomine dismontadures Marie sue uxori et filie Pidrussini decem soldorum grossorum venetorum et XV soldorum grossorum venetorum nomine morgingabo, ita quod ipsa Maria possit et valeat de dictis dismontaduris et morgingabio omnimodam suam voluntatem et eius heredes tam in vita quam in morte secundum quod mulieres possunt et faciunt de suis iuribus et ad hoc obligavit omnia sua bona. Pro quibus omnibus attendendis et firmiter observandis d. Meynardus de Vilalta cum obligacione omnium suorum bonorum fideiussor extitit, dando michi Notario etc.

Nt. Giovanni di Moruzzo Arch. notar. Udine.

[illegible] [illegible] [illegible]

1354. 30 Maggio Fagagna. Manumissione di servi di masnada detti di Sopra terra.

A. D. MCCCLIV. ind. VII. die penultimo mensis Maij. In burgo Fagance in domo Tusteri et Guidoli infrascripti. Presentibus Rodulfo q. d. Jacobi, Driottis q. Johannis, Bargagnano filio suo, testibus omnibus de Fagagna et aliis pluribus.

Domini Guidolus et Tusterius fratres q. d. Rodulfi de Baia in Fagagna habitantes, pro amore Dei et Virginis Marie et omnium Sanctorum et pro remedium animarum eorum manumiserunt, dederunt et donaverunt Dominicum dictum Fradoneum q. Marini de Tiopris eorum hominem de masnata qui dicitur famul de Supra terra (manca il rimanente)

Sotto leggesi: Nuncius Marinus de Budrio q. Vicentii sub pena tres uncias (iii) puri auri

Not. Giovanni di Moruzzo. ~~trasl.~~ notar. Udine.

I

1354. 22 Settembre. Villalta. Patti per contratto matrimonio tra ~~[illegible]~~ un servo e una serva di masnata dei nobili Rambaldo e Federico di Caporiacco.

Stampato 1898

A. D. MCCCLIV. ind. VII. die XXII mensis Setembris. In Castro Vilalte prope palacium d. Meynardi. Presentibus d. Meynardo de Vilalta q. d. Hendrucii, Johanne q. Domenici de Faganea, Nissio de Murucio, Venerusio q. Roduffi dicti loci, Jacobo rodario de Alnico testibus et aliis pluribus.

Nobilis vir d. Rinbaldus de Cavoryacho pro se et d. Federico suo fratre cum obligacione omnium suorum bonorum presencium et futurorum et refecione omnium damnorum etc. promisit et stetit dare et solvere Bartolomeo filio Palamidesi suo homine de masnata, stipulanti et recipienti vice et nomine Diemot filie (sic) Francisciuti de Cavoryacho in dote et nomine dotis centum libras veronensium parvulorum, pro qua dota et pecunia persolvenda eidem Bartolomeo stipulanti nomine nomine dotis et solucionem (sic) dedit et assignavit bona infrascripta scilicet .... hiis pactis habitis inter eos: quod si predicta Diemot decederet sine heredibus quod absit, tunc dictus Bartolomeus teneatur et debeat statim restituere dotis (sic). et bona predicta ad dominos quod predicta Diemot pertinet tamquam feminam de masnata, retinendo in se de dicta dota marchas duas denar. aquil. et e converso si dictus Bartolomeus prius mori (contingat) sine heredibus cum dicta Diemot, dicta Diemot habere debeat totam dotem suam predictam integram et de bonis ipsius Bartolomeis marchas tres denar. aquil. ad faciendum omnimodam suam voluntatem. Et predictus Bartolomeus prius mori (sic) cum heredibus inter eos, ea habere debeat dotam suam integram et si alium maritum acquireret et heredes haberet, tunc dicta dos post eius mortem, medietatem reverti debeat heredibus habitis cum dicto Bartolomeo, alia

medietas perveniat heredibus secundi mariti. Pro quibus omnibus et attendendis, et solvendis dotem predictam et manutenendis bona suprascripta et [illegible] predicta restituenda, obligavit omnia sua bona etc.

Ut. Giovanni di Moruzzo. [illegible]

1355. 22 Aprile. Tricano. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maggiore con divieto di
dividere i figli e figlie a beni tra i loro predecessori. —
Allegare alla [illegible] di morgengabe e dicembre.

A. D. MCCCLV. ind. VIII. die XXII mensis Aprilis. In burgo Tricani, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible], [illegible] q. d. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] de [illegible]
nis omnibus de Tricano superiore, Johanne q. d. [illegible] de [illegible] inferiore et [illegible] in [illegible]
tis testibus et aliis pluribus.

D. Voliza de Comono q. d. Coradi per se suosque heredes cum obligatione omnium suorum bonorum
presentium et futurorum et refectione omnium dampnorum et expensarum, promisit et stetit dare
et [illegible] in dote et nomine dotis Blanze sue famule de masnata de Comono et filie [illegible]
et uxor Michuli q. Stephani de Tricano hominis de masnata infrascriptorum dominorum marchas
XX denariorum aquilegensis monete eidem Michulo stipulanti pro se et dicta uxore et heredibus
hinc ad festum S. Martini proxime futurum, his quidem pactis habitis inter eos, quod si dicta
Blanza prius mori sine communi herede vivente inter eos, tunc dictus Michulus predicta dota resti-
tuere teneatur dicto d. Voliza et eius heredibus infra annum et diem post divorcium retinendo in se de
dicta dota marchas duas denar. aquil. Et e converso si dictus Michulus prius mori sine communi
herede, tunc dicta Blanza habere debet dotem suam integram et de bonis dicti Michuli marchas tres
denar. aquil. ad faciendum omnimodam suam voluntatem. Et si dictus Michulus prius mori ante
dictam Blanzam cum communibus heredibus, tunc predicta domina non possit stare et conversare
cum heredibus suis, tunc dicta Blanza habere debet dotem suam integram usque ad vitam
suam et post suum decessum redire debeat heredibus habitis inter eos. Pro quibus omnibus
attendendis et firmiter observandis dictus Michulus de voluntate et consensu dominorum
Tomasii, Valterpertoldi et Nicolai dicti Tini fratrum q. d. Francisci, Franciscus, Rubertus et Hen-
ricus [illegible] et Odorlicus fratres q. d. Jacobi de Tricano et Blasutus dictus Mul procurator
et procuratorio nomine dominorum Nicolussi et Manfredi fratrum q. d. Meynardi de Murucio
ibi presens et consenciens obligavit eidem d. Volice omnia sua bona presencia et futura.

Item die loco et testibus predicti domini Tomasius, Valterpertoldus, Nicolaus dictus

sinus q. d. Francisi et Franciscus, Rubertus, Henricus et Odorlicus fratres q. Jacobi de Trichano
et Mulles de Trichano procurator et procuratorio nomine d. Niclassi de Murucio ut continetur
in procuratorio manu mei Johannis notarii sub dictis millesimo et indicione die xxı mensis Aprilis ibi lecto
et vulgarizato ex una parte et d. Volça q. d. Conradi de Cormons ex parte altera tale pactum
et concordium inter se devenerunt (sic) quod pro quolibet tempore quod predicti domini vo
luissent dividere heredes et bona dictorum Nicholai et Blasçe, quod heredes Blasçe predi
videlicet medietatem pervenire debet dicto domino Volçe et eius heredibus cum medietate dot
predite et omnium bonorum presencium et futurorum seu aquisitorum; alia vero medietas
heredum pervenire debet dictis dominis de Trichano et Murucio cum medietate dotis predi
et omnium eorum bonorum presencium ~~et aquisitorum~~, salvo tamen quod omnibus bon
videlicet teretoriis presentibus et aquirendis sitis in Trichano et in suis pertinenciis, sint et esse
debent heredes quod pervenerint dictis dominis de Trichano habendo heredes quod pervenissent
dicto d. Volçe restaurare de bonis dicti Michuli contra predictis bonis quod essent in Trichano
quod venisse in parte porcione equali estimacione bonorum virorum de comuni partium
eligendorum.

Item die, loco et testibus predictis. Nicholaus predictus dedit et donavit eidem domino Volçe
stipulanti et recipienti vice et nomine Blasçe predicte nomine morgengabii et dismontaturis
viginti soldorum grossorum venetorum ad faciendum omnimodam suam voluntatem secundum
consuetudinem Forojulii de morgengabiis et dismontaturis. Et ad hec obligavit omnia sua bona pre-
sencia et futura.

Not. Giovanni di Moruzzo. trasch. notaio Udine.

Permutaõ servor(um)

In Xpi noie am. Anno eiusd nativitat. Millo trecent quinquag quinto.
Indict octava die vndecima mens Iunii, in burgo Cusani, ante domum
Matthei de Cusano, comorant in dco burgo, prnt dno Bnardo volberti
capellano Dni Epi Concordien, Eurcallo qdã q Verdrami de Sacillo qui
moratur in villa mananizi, Btholameo qdã dni Rugerii de cordevado
Janzelo filio q Ysaach de Cordavado, Daniele qdã Venerii de Civit. Austr.
et Iacobo qdã Canesi de Prata, qui nunc moratur in Porcylio. et ad
hoc vocat et rogat et al. Ser Odoricus filius qdã dni Nicolai de Me-
duno habens infrascriptos servos videlicet Agnetem dcã Pyccutam filiã Tho-
masine de Medino nunc morantem in Cusano, Vegnutam, Vitalem, Andre-
am, et Franciscum fres filiam, et filios dce Agnetis, et eius pueros mano, et
ppriae servitutis in eos, et eorum quemlibet, dedit, tradidit, et permutavit
iure pprio, et omni alio iure, quo melius potuit in pptuu Reverendo in Xpo
Patri et Dno, Dno Frat Petro Dei, et aplice Sedis gra Epo Concordien pro
Eccla sua Concordien recipie et suis successorib. in pdca Eccla Concordien stipu-
lanti et recipienti pdtos servos, et eoru quemlibet, ac omne et qdlibet ius qd ipe
habere videt. et potest in eos, eorum quemlibet, ac eoru servitutes peculium
et bona que ipsi nunc habere vel tenere presencialiter, vel infuturum, ad
habendu, tenendu, et possidendum, vel quasi, cum oi pot, manu, dnio, condicione,
et gravamine servili, ac etiam operis operarum imposicione obsequialiu,
artificialiu, et aliaru quarumcumque sive in faciendo, sive in non faciendo
consistant, et hoc nominatim pro servis, et iure quorumdam servoru quos, et
quod Eccla Concordien seu pdcs Dnus Epus hat in Meduna sue Concordien dioc.
quos et quod dcs dnus Epus dedit tradidit, et permutavit dco q Odorico p se suis
hredib. stipulanti, et recipienti cum omni et quolibet ipsius Dni Epi, et
Eccle Concordien iure, dnio et Potestate ei in psonas eoru competentibus
vel in bona, Ita et taliter quod pptuo, amodo in futuru pdcs Dns Eps et
successores sui, sine contradictione ipsius q Odorici, eiusque hredu, vel alterius
cuiusque persone possit facere de pdtis servis q Odorici, et eoru servitutes
peculio tamqm de ppriis, et e converso dcs q Odoricus de pdtis ipsius Dni Epi
et Eccle Concordien servis, et eoru servitutes peculio pari modo promittentes
unus alteri ad invicem solepnibus stipulationib. hinc inde intervenientibus
litem vel controversiam de pdtis servis, aut eoru altero permutatis, vel eoru
aut eoru alicuius pdto peculio non inferre, nec inferenti consentire,
sed unus alteri pdtas permutacões ab omni hoie, persona, universitate, et
collegio defendere, auctorizare, et disbrigare per se et eoru successores, et
heredes et pdtas daciones, tradiciões, et permutaciones, et omnia, et sin-

gula

gesta supradicta permutatio rata, et firma habere, et tenere, et non contrafacere vel venire per se vel alios de iure, vel de facto, sub eorum utriusque bonorum obligatione, et ypotheca; Qua quidem permutatione sic facta, ibidem incontinenti in mei notarii infrascripti, et suprascriptorum testium presentia, predicta Agnes et eius filia, et filii Vegnuta, Vitalis, Andreas et Franciscus profitentes et recognoscentes se ex vi permutationis predictae tenere ipsius Domini Episcopi et eius Ecclesiae, in manibus ipsius Domini Episcopi, suo et successorum suorum nomine recipientis fidelitatem, hobedientiam, subiectionem et reverentiam, tamquam servi sui tactis sacrosanctis scripturis, ad sancta Dei evangelia iuraverunt, promittentes se fideliter, bona fide, et integraliter omnia facere, et in omnibus in quibus quilibet servus tenetur hobedire:

Ego Ubertinus quondam Domini Bernardini de Burgo Sancti Thome de Taurino sacri imperii auctoritate notarius publicus et iudex ordinarius hiis omnibus interfui, et rogatus scripsi:

---

ex membrana penes D. Salvum de Civitate ut in ejus Archivio.

In Christi nomine amen. Anno ejusdem Nativitatis millesimo trecentesimo quinquagesimo quinto, Indictione octava die tertia decima mensis Junij. In Burgo Cusani. Ante domum Mathei da Cusano commorante in dicto Burgo Presentibus Dno Bernardo Rotti Capellano Dni Episcopi Concordiensis, Zucello Q.m S.r Vandrami da Facillo, qui moratur in Villa Mocenigi, Bartholomeo Q.m Dni Rugiendo Cordovado Zancallo filio S.r Ysachi de Cordovado, Daniele Q.m Vanarij da Civitate Austria, et Santo Q.m Camaxi da Prata, qui nunc moratur in Portugruario testibus ad hoc vocatis, et rogatis, et alijs. S.r Odoricus filius Q.m Dni Nicolai da Maduno, habens infrascriptos servos, videlicet Agnetam dictam Zucatam filiam Thomasina da Maduno, nunc morantem in Cusano, Agnetam, Vitalem, Andream et Franciscum fratres filiam, et filios dicte Agnetis, et jus eorum merum, et proprium servitutis in eos, et eorum quamlibet, dedit, tradidit, et permutavit jure proprio, et omni alio jure quo melius potuit in perpetuum Reverendo in Christo Patri, et Dno Dno Petro Patio Dei, et Apostolica Sedis gratia Episcopo Concordiensi pro Ecclesia sua Concordiensi, seque, et suis successoribus in predicta Ecclesia Concordiensi stipulanti et recipienti predictos servos, et eorum quamlibet ac omne, et quodlibet jus quod habet habere videtur, et potest in eos eorumque quamlibet ac eorum servitutis Peculium et bona que eisi sunt habere, vel tenere presentialiter, vel in futurum. Ad habendum, tenendum, possidendum, vel quasi, cum omni potestate, mano, Dominio, condicione, et gravamine

mine ravolli, ac etiam operis, operarum prepositione Obsequialium, artificialium, et aliarum quarumcum que quae, sive in faciendo, sive in non faciendo con sistant, et hoc nominatim pro ravis, et jure quorundam feudorum, quas, et quod Ecclesia Concordiensis seu praedictus Dnus Episcopus habet in Maduno sua Concordiensis Dioecesis, quos, et quod dictus Dnus Episcopus dedit, tradidit, et permutavit dicto S.r Odorico pro se suisque haeredibus stipulanti, et recipienti, cum omni et qualibet ipsius Dni Episcopi, et Ecclesiae Concordiensis jure dominio et Potestate, eis in personas eorum competentibus, vel in bona ista et talia, quod perpetuo modo in futurum praedictus Dnus Episcopus, et Successores sui sine contradictione ipsius S.r Odorici, atque haeredum, vel alterius cujusque personae possit facere de praedictis feudi S.r Odorici, et eorum fortilitis peculio tanquam de propriis. e converso dictus S.r Odoricus de praedictis ipsius Dni Episcopi, et Ecclesiae Concordiensis feudis, et eorum fortilitis peculio, pari modo promittentes unus alteri ad invicem solemnibus stipulationibus hinc inde intervenientibus litem, vel controversiam de praedictis feudis, aut eorum altero permutatis vel eorum aut eorum alicujus praedicto peculio non inferre, nec inferendi consentire, sed unus alteri praedictam permutationem ab omni homine, persona, universitate, et colegio deffendere, auctorizare, et disbrigare per se, et eorum successores et haeredes, et praedictam dicionem, traditionem et permutationem, et omnia et singula supradicta perpetuo ratta, et firma habere, et tenere, et non contra

facere

facere, vel venire ipsi se, vel alios de jure, vel de facto sub eorum utriusque bonorum obligatione, et ypotecha

Qua quidem permutatione sic facta, ibidem incontinenti in mei Notarij infrascripti, et supradictorum testium presentia, predicta Agnes, et ejus filia, et filij Vagnuta, Vitalis, Andreas, et Franciscus, profitentes, et recognoscentes se ex vi permutationis predicte favore ipsius Dni Episcopi, et Ecclesie Concordiensis, In manibus ipsius Dni Episcopi suo et Successorum suorum nomine recipienti, fidelitatem Habadientiam, subiectionem, reverentiam tanquam servi sui, tactis sacro sacris Scripturis ad sancta Dei Evangelia iuraverunt, promittentes se fideliter, bona fide, et integraliter omnia facere et in omnibus, in quibus quilibet servus tenetur Obbedire

S. N. Ego Ubertinus Q. m Dni Bernardini de Burgo Sancti Thome de Taverisio sacra Imperiali auctoritate Notarius publicus, ac Iudex Ordinarius hijs omnibus interfui, et rogatus scripsi

Ex Archivo P. Josephi [illegible] [illegible]

[illegible]

1355. 12 Luglio. Aquileja. Presentazione di servo di masnata manomesso alla Chiesa d'Aquileja.

A. D. MCCCLV. ind. VIII. die XII mensis Julii. In ecclesia S. Marie maioris de Aquilegia, presentibus m.° Petro de Utino, Andrea q. Vigelini de Utino, m.° Dominico q. Leonardi sartoris in Utino habitante, Henrico q. Utussi de Arzinuto testibus et aliis.

Cum olim domina Ylda uxor d. Francisci de Pinzano manumisisset Leonardum dictum Mas de Pinzano eius hominem de masnata et Presbiter olim Simon de Valeriano nuncius esset datus et dictus Presbiter esset mortuus; nunc vero dictus Leonardus se presentavit coram altaris (sic) et dicens quod est paratus obedire Ecclesie Aquilegensi(sis) de manumissione continetur in publico instrumento scripto manu m.i Tomasii de Vareciis in S. Daniele sub m.CCCXVIIII. ind. II die IV exeunte Setembri.

Not. Giovanni di Moruzzo. Arch. Notar. Udine.

1356. 6 Giugno. Strassoldo. Divisione di servi e beni tra Mainardo conte di Gorizia ed il nob. Francesco di Strassoldo.

Universis et singulis presentes litteras inspecturis pateat evidenter, quod cum illustris magnifficus et potens dominus d. Meinhardus comes Goricie et Tiroli nec non ecclesiarum Aquilegensis Tridentine et Brixinensis advocatus ex parte una et ego Franciscus condam Gabrielis de Strasoldo parte ex altera haberemus inter nos dividere Tuleum dictus Cussatum et Henricum fratres et filios condam Martini de Castiglone prope Strasoldum communes homines nostros et servitores de masnata et prefatus Tuleus cum omnibus possessionibus videlicet uno manso cum decima in Reyffinberch; item in sancto Andrea uno manso prope Goriciam, item in villa de Soloschan prope Montemfalconem manso uno; item in Morteglano manso medio; item in villa Chasotis mansus medius, item in villa Puzolii tria staria bladi; item prope villam Civignan starium uno cum dimidio bladi; in Aquilegia medium starium frumenti; item prope villam de Cortvera medietatem lignorum cuiusdam nemoris hinc ad annos tres quod apelatur Serp; item medium starium de blado in Puzul et aliis bonis mobilibus et immobilibus parte sue hereditatis tangentibus evenerit in sortem predicti comitis, et predictus Henricus cum omnibus possessionibus videlicet in villa de Castiglono manso uno cum pratis et nemoribus ibidem; item in villa Morteglano manso medio; item in villa Chasotis manso medio; item prope villam Civignan uno cum dimidio stario bladi; item in Cortevera medietatem lignorum cuiusdam nemoris ad annos tres; deinde vero totum nemus predicto Henrico, item silvas et prata prope Strasoldum; item in Aquilegia medium starium frumenti et alliis bonis (sic) mobilibus et immobilibus

partem me hereditatis tangentibus evenerit in sortem partis mei Francisci. Ego de sorte partis mee predicte contentus pro me et heredibus meis facio predicto domino comiti et Tulbo dicto Cappato et eorum heredibus tam de persona ipsius Tulei et natis ab eo descendentibus quam possessionibus et bonis prefatis partem mea hereditatis tangentibus et in posterum ab eo aquirendis finem remissionem quietationem et pactum de ulterius non petendo promittens pro me et meis heredibus prefatas divisionem et pactum firma et rata habere et non contrafacere vel venire aliqua ratione vel causa harum testimonio literarum meo sigillo munitarum. Data in Strasoldo anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo sexto, die septimo mensis Junii; indictione nona

Perg. orig. ~~dell~~ Arch. di Stato, Vienna, con sigillo pendente.

1357. 5 Febbrajo. Fagagna. I. Matrimonio di servi di masnata e dote.
II. Divisione della prole nascitura.

A. D. MCCCLVII. ind. X. die V mensis Februarii. In Cortina s. Jacobi de Faganea,
presentibus dominis Federico q. d. Ludovici de Cavoryaco, Pileo filio d. Federici de Murucio,
Johanne de Brayda, Ingalpretto et Ulvino q. d. Antonii omnibus de Faganea et aliis
pluribus.
Palamidessius q. Carluti de Villalta pro se suisque heredes, cum obligatione omnium
suorum bonorum etc. promisit et statuit dare et solvere Matiussio q. Zuanoni de
Murucio stipulanti pro se et Fumia uxoris sue (sic) filie iam dicti Palamidessi in dote et
nomine dotis ipsius Fumie marchas quinque denar. aquilegensis monete et unam tunicam fol-
citam, coloris quod sit bona utriusque partis (sic) et lectum cum plumacio et cultra,
pilicia, bercandum et aliis pluribus paramentis quod sit honor partium predictarum
in pecunia persolvenda infra decem annos post eam conduxerit, anno quolibet pro rata.
Que drapamenta predictus Matiussius habere debet in tempore conducionis et lectum usque ad fe-
stum s. Michaelis vel lectum predictum solvere ad stimacionem bonorum virorum, hiis
pactis habitis inter eos, quod si dicta Fumia prius mori sine heredibus, quod absit, tunc
dictus Matiussius teneatur predicta dota restituere dicto Palamidessio vel eius heredibus
in terminis superius nominatis, retinendo in se de dicta dota dimidiam marcham denariorum
etc. e converso si predictus Matiussius prius mori sine heredibus inter eos, quod absit, tunc
prefacta Fumia habere debet dotam suam integram et de bonis dicti Matiussi marchas
tres denariorum ad faciendum omnimodam suam voluntatem. Quibus omnibus attendendis
pro parte dicti Palamidessi fideiussor extitit d. Federicus testis predictus, pro parte dicti Ma-
tiussi fideiussor extitit d. Pileus testis predictus, renunciantes etc.

Item die predicto, in Ecclesia s. Jacobi de Faganea, presentibus nobilibus dd. Vicelussio de Villalta,

Galando et Nicolussio de Cavoryaco, Trottero et Ulvino omnibus de Faganea testibus et aliis pluribus.

D. Federicus de Cavoryaco pro se et fratre suo et dominis de Gramoglano ex parte una et D. Pileus filius D. Federici de Murucio ex parte altera ad tale pactum inter se venerunt, quod predictus D. Pileus dare debet Matiussio q. Zuanoni de Murucio homo suo de masnata tantam quantitatem territorii quod capit in summa quinque marcharum ad stimationem bonorum virorum et pro quolibet tempore quod predicti domini diviserint inter se et heredes descendentes et inter dictum Matiussium et inter Fumiam filiam Palamidessi et uxor Matiussi et feminam de masnata prefacti D. Federici et dominorum de Gramoglano, quod tunc predicta et heredes et dota et omnia bona mobilia et immobilia acquistanda deinceps per dictos iugales vel eorum heredes inter se facere debent duas partes porcione equali inter se, promittentes dicte partes unius alteri per se et heredes in perpetuo attendere et habere firmum et sub pena dupli de quo questio moveretur.

Vd. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

1357. 17 Decembre. Fagagna. I Dono di ~~…~~ servi di masnata.

II 1357. 18 Decembre ~~…~~ Zucconicco. Cessione e dinuncia dei detti servi di masnata per prezzo.

A. D. MCCCLVII. ind. X. die XVII mensis Decembris. In cortina s. Jacobi de Faganea, pro tribunali, presentibus nobilibus viris dd. Meynardo q. d. Hendrici de Villalta, Pertoldo et Pileo filiis d. Federici de Murucio, Rizzulo q. d. Federici de Villalta, Fradono q. d. Odorlici de Bragacho superiore et Guidulo q. d. Rodulfi de Buia in Faganea permanente testibus et aliis pluribus ad hec vocatis et rogatis.

Adoardus dictus Bolpatus q. d. Johannis de Villalta considerant grata servicia per ipsum recepta et in posterum recepturus a nobili viro d. Nicolussio de Villalta q. d. Federici, per se suosque heredes dedit, tradidit, cessit atque donavit predicto d. Nicolussio pro se suisque heredibus et cui dare voluerit stipulanti omne ius, actiones reales et personales quod ipse habet seu habere posset in bonis ~~et~~ personis in Sabedon et filios et filias ipsius Sabedonis et filiam ~~filii~~ Beatrice de Villalta et in bonis et hereditate Celestini q. Grianti de Villalta nomine et occasione unius cessionis sibi date et donate ipsius Bolpati (sic), ut dicitur contineri manu Jacomucii notarii; ita quod ipse d. Nicolussius deinceps omnia et singula bona et ipsos filios et filias Sabadoni et Beatrice et alia queacumque habeat, teneat etc. tamquam de re sua et constituens suum procuratorem tamquam in re sua. Promittens dictus Bolpatus per se suosque heredes cum obligatione omnium suorum bonorum etc. eidem d. Nicolussio et eius heredibus etc. dictam venditionem habere firmam sub pena dupli etc.

Item die XVIII mensis Decembris in Zuchonicho in domo Celestini, presentibus dd. Rizzulo q. d. Federici de Villalta, Guidulo q. d. Rodulfi de Buia, Merisso q. Dusse, Gorio q. Gori, Fancello q. Dusse omnibus de Zuchonicho testibus et aliis pluribus ad hoc vocatis et rogatis.

Celestinus q. Grianti de Villalta precio et foro quinque marcharum denariorum

aquil. monete, per totum contentus fuit se habuisse et integre recepisse
a nobili viro d. Nicolussio de Ustalta q. d. Federici, renuncians exceptioni etc.
dedit vendidit et tradidit eidem d. Nicolussio recipienti pro se suisque heredes
etc. omne ius quod habet seu habere possit in Sabedon et filios ac filias
et eorum heredes et Henricum dictum Boarie et filios et filias et bona presentia et futura cum omnibus etc. et cum omni iure etc. ad tenendum, possidendum
etc. Et si dicta bona plus precio predicto valerent, illud plus precio, dictus Culessius
considerans grata et servicia recepta a dicto d. Nicolussio et in posterum recepturus,
dedit et donavit etc. constituens possidere etc. ad habendum, tenendum etc. promittens dictam vendicionem per se suosque heredes cum obligatione suorum bonorum
etc. in perpetuo habere firmam etc. sub pena dupli etc.

Ut. Giovanni di Morozzo. Arch. notar. Udine.

1358. 12 Luglio. Aquileja. Presentazione all'altare della Chiesa Maggiore di servi manomessi, con particolare cerimonia.

A. D. MCCCLVIII. ind. XI. die XII mensis Iulii. In Ecclesia S. Marie Aquilegensis Ecclesie.

Presentibus presbitero Bertrando prebendario dicte Ecclesie, Venuto notario de Utino, d. Augustino q. d. Federici de Castelerio et aliis pluribus.

D. Leonardus q. d. Artici Bagati de Tarcento nuncius constitutus ad infrascripta cum plenissima facultate per nobiles viros dominos Rizardum et Manfredum fratres et filios olim d. Iohannis Francisci de Castello Porpeti et tutores et tutorio nomine dominorum Doymi et Nicolai filiorum olim d. Odorlici fratris ipsorum DD. Rizardi et Manfredi, prout constat, ut dicitur, in publicis instrumentis scriptis manu Francisci notarii q. Michuli de Utino sub anno domini MCCCLVI. ind. IX. die ...., attendens ad altare maius Virginis gloriose Dei genitricis Marie situm in maiore Ecclesia Aquilegensi, auctoritate sibi tradita et concessa per dictos dominos manumittentes, posuit et induxit Odorlicum dictum Magolam q. Moreti de Tarcento et Moretum et Jacobum, Agnesutam et Veneriam et Saray filios ipsius Odorlici flexis genibus in tenutam et possessionem sancte Ecclesie Aquilegensis prelibate, tradens sibi tovaleam dicti altaris in manibus et faciens ipsos circuire altare ter, iurantes etc.

Not. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

1358. 14 Ottobre. Villa di Collovaredo. Divisione di servi di masnada fra uno di Buja ed uno de' Signori di Cordovado.

A. D. MCCCLVIII. ind. XI. die XIV mensis Octubris. In villa de Colovario in domo d. Nicolai, presentibus Blanissio et Candido fratribus filiis d. Nicolai de Brazacho et Vecillo q. d. Rodulfi de Faganea et Michaele q. Odorlici et Niculussio filio Malli ambobus de S. Daniele testibus et aliis pluribus ad hec vocatis et rogatis.

Franciscus dictus Cuignatus de Buya ex parte una et Odorlicus q. d. Nicolai de Cordivato ex parte altera, inter se pervenerunt ad divisionem filiorum Marie eorum servitricis et femine de masnata; in una parte posuerunt Henricum et Fantum de quibus devenit in parte dicto Cuignato et de quibus ipse fuit tacitus et contentus pro sua porcione. In parte devenit Odorlico Johannem et Dominicum de quibus dictus Odorlicus fuit tacitus et contentus se habuisse pro sua porcione. Dictus Cuignatus ex parte una promisit quod d. Cunionda sua uxor de ratihabitione et Odorlicus pro se et eorum heredes cum obligatione omnium suorum bonorum etc. predictam partem habere firmam et ratam et numquam dicere, facere etc. sub pena dupli etc. et in comuni remansit ad dividendum inter eos Mariam et filium cum omnibus eorum bonis et heredibus etc. et ad hec obligaverunt unus alteri omnia eorum bona etc.

N. P. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

1358. 16 Decembre. S. Margherita. Patti dotali tra un servo di masnada di Rodolfo di Fagagna ed una serva di d. Detalmo di Cergneo.

A. D. MCCCLVIII. ind. XI. die XVI Decembris. In Cortina S. Margarete prope Similtevium, presentibus Ulvino de Fagancia, Rodulfo q. d. Jacobi de Fagancia, Tomasio q. d. Bernardi de Brazaco inferiori, Concio q. d. Artici et Gasparo filio d. Petri de Cergneo, Nicolao dicto Pupato et Francischino fratribus filiis q. d. Matei omnibus de Brazaco superiori testibus et aliis.

Detalmus filius d. Petri de Cergneo per se suosque heredes cum obligatione omnium suorum bonorum etc. et refectione omnium dampnorum etc. promisit et stetit dare et solvere Matie q. Pertoldi de Brazaco superiori, homo de masnata dicti Rodulfi marchas quinque et dimidiam denar. aquil. et lectum, plumacium et cultram et alia preparamenta in dote et dotis nomine Catarine sue uxori et femine de masnata ipsius Detalmi; qua pecunia persolvenda marchas tres denar. et preparamenta in die qua dictus Matia eam conduxerit ad domum suam et marchas duas denar. et dimidiam in festo S. Michaelis postquam eam conduxerit ad unum annum post sequentem. Aliis quidem pactis habitis inter eos, quod si dicta Catarina prius mori sine heredibus, tunc dictus Matia teneatur dotem predictum restituere dicto Detalmo et eius heredibus infra annum et diem post divorcium matrimonium (sic) inter eos, marchas tres et residuum dotis infra annum et diem post sequentem, retinendo in se de dicta dota dimidiam marcham denar. Et e converso si predictus premori sine comuni herede, tunc prefata Catarina habere debeat dictam dotem suam integram et de bonis ipsius mariti tres sextinos denar. aquilegensium; aliis pactis habitis et affirmatis inter dictum Rodulfum ex parte una et Detalmum predictum ex altera, quod si dicti Matia et Catarina heredes haberent, quod medietas heredum dictorum iugalium cum omnibus bonis acquisitis vel aquirendis inter eos et dota predicta sit dicti Rodulfi et alia medietas heredum et bonorum etc. et dotis sit dicti Detalmi. Pro quibus omnibus attendendis et dotam solvendam dictus Detalmus obligavit omnia sua bona; pro parte dicte dotis restituende dictus Rodulfus precibus dicti Matie extitit fideiussor etc.

Not. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

1358, 31 Dec. Codesio presso Buja. Averardo q. D. Guidolo di Buja servo di masnada de D. Pantaleone di Arcano, dona un terreno a favore della fabbrica da lui incominciata della Chiesa di S. Catterina di Codesio.

Vol. VIII Colleg. Bernardo, p. 222.

A. D. 1358, ind. X, die ultimo mensis decembris, Buja in villa in Codesio ante caniPas muratas infrascriptorum fratrum contrahentium presentibus ser Nicolao dicto Milano q. Maragnii, Sivrito filio Jacobi de Codesio, Petro dicto Tuser q. Pardii, Candido filio Augustini omnibus de Buia et aliis vocatis.

Ser Averardus q. D. Guidoli de Buia de eis, certa scientia suo proprio nomine per se et tamquam camerarius Ecclesie S. Catharine de Codesio de Buia nondum completa sed tantum per dictum Averardum promissa facere et complere, cum voluntate nobilis viri Panthaleonis de Tercano domini dicti Averardi eius de masnata, ut continetur in quodam instrumento scripto manu Marquardi notarii q. D. Laurentii de Sporiaco sub MCCCXXXVI, ind IV, intrante mense Madii a me notario viso et lecto coram dictis testibus, et causa complendi dictum suam promissam et dictam Ecclesiam, in evidenti utilitate propria dicte Ecclesie et magis suo proprio dedit, cessit et consignavit Germano eius fratri q. D. Guidoli de Buia, unum territorium edificandi unam canipam, positum apud Ecclesiam S. Catharine a parte septentrionis solis versus dictum Codesium; de quatuor passibus comunibus in longitudine, de tribus passibus in latitudine, iure proprii ut in perpetuum, salvo fictus iure Aquilegensis Ecclesie; solvendo pro dicto territorio luminarie dicte Ecclesie annuatim in festo anni

novi unam libram olei et nichil aliud etc ad habendum tenendum etc, promittens dictus Averardus per se et tamquam camerarius dicte Ecclesie et massarius dicto Germano stipulanti pro se etc dictum territorium cum omni edificio de cetero superfaciendo sibi etc in iure manutenere et quod nemini hucusque cessit aliquod ius super dicto territorio et predicta attendere et observare per se et eius successores camerarios dicte Ecclesie et attendere etc sub pena dupli valoris dicti territorii vel pro aliquo tempore fuerit meliorata, minus quinque sol. denariorum veronensium (sic) etc ad hec obligans sua propria bona et tamquam camerarius dicte Ecclesie bona dicte Ecclesie presentia et futura cum refectione damnorum omnium et expensarum etc sive interesse litis et extra etc. Nuntius tenute datus fuit per dictum Averardum nomine quo supra dicto Germano Nicolaum q. ser Gamoretti de Buia nuncium tenute dans ei auctoritatem intrandi tenutam et possessionem corporalem etc cum omni melioramento.

Dagli atti del notajo Romano di Gemona.

III. Stampato 1898

a) 1359. 10 Maggio / b) 3 e / c) 19 Giugno Castello di Cavoriacco — Divisione di parte del detto Castello. —

d) 1359. 19 Giugno. Castello di Cavoriacco. Divisione di servi di masnata e ricupera di Serva data da donne di Dimontaduro in occasione di nozze?

D. Nobilis vir d. Federicus de Cavoryaco q. d. Ludovici ex una parte et Galacius et Nicolussius de Cavoryaco fratres ex parte altera devenerunt inter se ad divisionem partis Castri et burgorum et aliorum territoriorum infrascriptorum que bona fuerunt olim dd. Nicolai et Zanutti fratrum de Cavoryaco. In primis devenit in parte et sorte ipsius d. Federici partem Castri versus meridiem in cantonum et partem burgi versus solis ortum penes (partem) ipsius d. Federici; item partem burgi inferioris silicet versus meridiem; item medietatem terre cum stabulo extra burgos, item partem sediminis in villa apud viam ut de predictis bonis assignatis et terminatis inter ipsos.

In secunda vero parte devenit d. Galacii, Henrici et Nicolai fratrum partem Castri versus portam usque ad terminum assignatum penes partem Castri ipsius d. Federici usque ad terminum assignatum versus portam Castri; item partem burgi versus pontem; item partem burgi inferioris versus palutum penes dictum d. Federicum intra terminis assignatis; item partem terre extra burgum penes d. Vecellum et viam publicam in terminis assignatis; item partem territorii siti in Ripa apud heredes q.m Caretti usque ad terminos assignatos et de omnia bona (sic) devenerunt et fecerunt inter se divisionem occasione unius sententie late ut dicitur per d. Valterumpertoldum militem de Spegimbergo, salvo et reservato de aliis bonis que sunt inter ipsos ad dividendum. Ita tamen pactis habitis inter ipsos, quod quilibet eorum laborare debet supra suum territorium situm in Castro et alibi, ita tamen quod, pro quolibet tempore dicti dd. Galacius et Nicolussius laborare velleant domum seu eorum partem Castri, quod tunc infra medium annum incipiendo muri laborandi (sic) prefatus d. Federicus dare et solvere tenetur dictis fratribus marchas denar tres aquilegensis monete, promittentes dicte partes una alteri ad vicem per se et eorum heredes cum obligacione omnium suorum bonorum etc dampnorum omnium et expensarum etc. predicta, ponetur habere firma et rata et numquam contra dicere etc. sub pena x marcharum denar. aquil. etc.

Actum die x mensis Maij, anno MCCCLIX. ind XII in Castro de Cavoryaco prope portam, presentibus d. Ulvino q. d. Antonii, Aquino q. Bragne ambobus de Faganea, Henricus q. Johannis de Prodoicis, Francisco filio Cani de Colloreto testibus et aliis pluribus ad hec vocatis et rogatis.

b) A. D. MCCCCLIX. ind. XII. die tercio mensis Junii. In Castro de Cavoryaco prope portam, presentibus Ulvino q. d. Antonii, Aquino q. Bregne ambobus de Fagaunea, M. Justino q. Laurencii, Bortolussio q. Leonardi ambobus de Cavoryaco testibus et aliis pluribus.

Cum per nobiles viros dominos Federicum q. d. Lodoyci de Cavoryaco ex parte una et Galacium, Henricum et Niclussium fratres q. d. Mantulfi de Cavoryaco ex parte altera divisissent partem castri que pars fuit olim heredum q. d. Artrusini de Cavoryaco, que pars sita in dicto Castro de Cavoryaco prout pars versus meridiem devenisset dicto d. Federico usque ad terminos assignatos interceptos et de terminis assignatis predictis usque ad locum qui fuit turris versus portam prout terminum fuit assignatum, hiis quidem pactis habitis et affirmatis, semper reservatis aliis pactis prout patet in publico instrumento scripto manu mei Johannis notarii, sed de novo pacta fecerunt, quod si d. Vecillus de Cavoryaco poneret eis vel aliquem ipsorum aliquam questionem de predicto territorio turris et promiserunt invicem unus alteri per se et eorum heredes cum obligatione omnium suorum bonorum etc. manutenere contra ipsum d. Vecillum et eius heredes etc. promittentes dicte partes per se et eorum heredes predictas partes habere firmas perpetuo et ratas et numquam litem, questionem unus alteri movere etc. sub pena dupli etc. Ceterum si d. Vecillus manutenisset contra ipsos occasione partis turris, ad invicem restaurare debeant unus alteri ad estimationem bonorum virorum.

V. A. Giovanni di Moruzzo Arch. notar. Udine.

c) Anno domini MCCCCLIX. ind. XII. die XIX mensis Junii. In Castro de Cavoryaco, presentibus d. Henrico q. d. Mantulfi de Cavoryaco, Ulvino q. d. Antonii de Fagauea, Benevenuto q. Adamucii et Odorlico q. Candidi omnibus de Cavoryaco testibus et aliis pluribus.

D. Galacius q. d. Mantolfi de Cavoriaco ex parte una et d. Niclussius q. dicti d. Mantulfi de Cavoryaco ex parte altera ad infrascriptum pactum, concordium expresse inter se venerunt et [illegible] (sic), quod partem Castri de Cavoryaco, que pars fuit olim dd. [illegible] et Nicolai

fratrum de Cavorgaco, unde d. Galacius habere debet tres partes de dicto sedimine et partem loci et predictus d. Niclussius habere debet de dicto sedimine quartam partem scilicet pars versus portam cum parte pecunie scilicet in quarta parte quod d. Federicus de Cavorgaco tenetur. Item habere debet de dictis partibus predictorum scilicet Niclai partem burgi; d. Galacius tres partes et ipse d. Niclussius quartam partem. Promittentes etc.

Not. Giovanni de Moruzzo. Arch. notar. Udine.

d) Item die, loco, testibus predictis et me notario infrascripto. D. Galacius et Niclussius fratres de Cavorgaco contenti et confessi fuerunt quod d. Henricus frater eorum habeat et teneat atque possideat Amarlicum de Cavorgaco eorum hominem de masnata cum heredibus omnibus et bonis tamquam rem suam et pro sua porcione et ipse d. Niclussius habere debeat Margarussam filiam Birtulissi ipsius loci et eorum expensis pro rata recuperare de d. Catarina uxore ipsius d. Niclussi iudicata pro dimontaderiis, ut dicebatur. Promittentes etc.

Not. Giovanni de Moruzzo. Arch. notar. Udine.

II

Stampato. 278

1359. 12 Giugno. Castello di Caporiaco. Palma di Barbana ~~e~~ e suo marito Galasso di Caporiaco ~~donarono~~ un loro servo di masnata alla Chiesa d'Aquileja e promette questo di ~~darsi ogni anno una libbra~~ dare al suo padrone per attestazione ogni anno una libbra di pepe o 24 denari.

A. D. MCCCLIX. ind. XII. die XII mensis Junii. In Castro de Cavoryaco, in domo d. Henrici infrascripti, presentibus nobilibus viris dominis Henrico et Nicolao fratribus q. d. Rantulfi de Cavoryaco, Ulvino q. d. Antonii de Fagana, Odorlico de Stella, Stephano q. Leonardi, Venuto q. Almasii, Johanne q. Meynardi, Odorlico q. Candidi omnibus habitantibus in villa de Cavoryaco testibus et aliis pluribus.

Nobilis domina Palma nata olim d. Meynardi de Barbana et uxor d. Galacii de Cavoryaco et predictus d. Galacius pro amore Dei et beate Marie Virginis et omnium Sanctorum et pro remedio animarum eorum et quondam d. Rantulfi et Meynardi patris eorum, dederunt, donaverunt Cacillum q. Nicolai dicti Scopulli de Cavoryaco eorum servum seu hominem de masnata cum medietate suis heredibus et filiis et filiabus (sic) natis et nascituris in posterum, Ecclesie S. Marie maioris Ecclesie Aquilegensis etc. dans in manibus d. Ulvini tamquam nuncium imponat et offerat. Promittentes dicti iugales per se etc. manutenere etc. sub pena decem uncias auri, corporaliter iurando etc.

Item die, loco et testibus predictis et me Notario, ~~Predictus~~ Predictus Cacillus considerans grata [illegible] ab ipso d. Galacio recepta et in posterum recepturus, promisit et stetit dare et solvere annuatim d. Galacio in festo nativitatis Domini vel octo diebus post usque ad vitam ipsius Cacilli unam libram piperis aut denarios XXIIII et hoc sit ad libitum ipsius Cacilli etc. ita quod predictus d. Galacius teneatur eum amare etc.

Not. Giovanni di Moruzzo. Arch. not. Udine.

1361. 2 Febbrajo Pagnacco D. Meinardo di Castellerio fa un legato perpetuo per anni-versario per l'anima di un suo servo di masnata.

A. D. MCCCLXI. ind. XIV. die II mensis Februarii. In Pagnaco in orrea Tavanis presentibus presbitero Bartolomeo titulano de Pagnaco, Geronimo, Zago de Pagnaco et nobilibus viris DD Federico e Constantino eius filio de Castilerio, Nicolao q. D. Rodulfi de Fagagna, Gato de Toryano, Dominico barberio de Cerseto, Massio dicto Zano de Cerseto, Nicolao q. Gerome de Pagnaco, Leonardo q. Veneri et Iacobo q. Iohannis de Toryano testibus et aliis pluribus ad hec vocatis et rogatis.

D. Meynardus q. D. Varnerii de Castelerio per se suosque heredes pro Dei amore et pro remedio anime quondam Andree de Castelerio sui hominis de masnata, dedit et legavit Ecclesie S. Georii de Pagnaco denarios XII aquilegensis monete Ecclesie predicte perpetualiter solvendo ipsi Ecclesie in festo S. Michaelis vel octo diebus post, faciendo annuatim anniversarium ipsi olim Andree in dicta Ecclesia de Pagnaco cum duobus presbiteris quorum quilibet habeat denarios duos et solvendo annuatim D. Fradono de Bragaco et eius heredibus perpetualiter pro feudo et manutencione denarium unum aquilegensem et hoc super unum bayarzutum situm in Cerseto cuius hii sunt confines, ab uno latere possidet Stephanus et ab alia parte Stipallus, a tercio latere possidet Philippus et est quidam rivus aque, ita tamen quod Filippus (1) predictum bagarzuttum habeat et teneat perpetualiter solvendo ut supra, constituens possidere etc. promittens etc.

Vid. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

(1) Questo Filippo di Castellerio q. Turello era stato manomesso dal nob. Mainardo di Castellerio nel giorno stesso. Detto Notajo.

IV. Stampato 1898

1361. 18 Maggio. Caporiacco. Divisione di tra loro masnata tra i nobili di Caporiacco.

A. D. MCCCLXI. ind. XIV. die XVIII mensis Madii. In Castro de Cavoriaco prope portam, presentibus nobilibus viris dominis Henrico de Mels, Federico q. d. Lodoyci, Ucelli q. d. Ussati ambobus de Cavoriaco testibus et aliis pluribus.
Domini Galacius, Henricus et Nicolussius fratres de Cavoriaco ex parte una et Comucius et Florinus fratres pro se et Nicolao eorum fratre compromiserunt de rati habitione ex altera infra se certa eorum masnata infrascripta (etc.) et pervenerunt ad dividendum; in primis devenit in parte dictis dominis Galacio et fratribus Justum q. Scopulli de Cavoriaco cum omnibus suis heredibus et bonis excepto quod Leonardus filius ipsius Justi esse debet in comunitate ipsius partis; item Jacobus filius Bertulissi cum omnibus heredibus et bonis; item partem filii Fantucii de Zuchunico cum omnibus bonis et heredibus; item partem vero ipsius Comucii et fratrum pervenit in partem Birtulissi q. Scopulli et Meninga eius filia cum omnibus eorum heredibus et bonis; item partem heredum Bertulino qui moratur in Rezonca cum omnibus eorum bonis et heredibus, promittentes dicte partes per se et eorum heredes predictas partes habere perpetuo firma (etc.) etc. sub pena dupli etc.

Not. Giovanni di Meruzzo. Arch. notar. Udinese.

1361, 16 Luglio Cividale. Lodovico Patr. d'Aquileja restituisce i beni confiscati ad Odorico q. Fiorentino di S. Daniele accusato falsamente di esser servo di masnata da Accursio e fratello condannati per tradimento.

Nos Ludovicus Dei gratia Sancte sedis Aquilegensis Patriarcha, notum fore volumus quod in nostra constitutus presentia Odoricus natus quondam Florentini de Sancto Daniele pro se et fratribus suis filiis quondam dicti Florentini nostris queralose exposuit, quod Acursius natus quondam Nicolai de Sancto Daniele et Johannes eius frater, qui nuper proditionem in loco nostro Sancti Danielis ut crederetur committere false conati sunt, ipsum et fratres dudum infamaverunt, quod essent sui servi et homines de masnata et propter infamationem huiusmodi, se auctoritate propria et de facto, de domibus, canipis, braydis et omnibus et singulis aliis bonis ad ipsos fratres spectantibus sitis in loco nostro predicto Sancti Danielis et eius pertinentiis intromiserant eaque detinuerunt annis pluribus occupata. Cum autem propter proditionem predictam omnia bona ipsorum Acursii et fratris nobis et nostre Aquilegensi Ecclesie ipso iure confiscata existant, supplicavit nobis humiliter idem Odoricus ut ipsum pro se et fratribus suis antedictis ad possessionem domorum, caniparum et bonorum suorum huiusmodi eis detentorum et occupatorum per Acursium et fratrem predictos restituere benignius dignaremur. Nos enim attendentes ipsum Odoricum et fratres nobis [illegible] fore liberos sicut per legitima documenta nobis evidenter monstravit, supplicationemque premissam iustam fore, ac nolentes de alieno aliquid detinere, prefatum Odoricum pro se et nominatis suis fratribus ad possessionem omnium bonorum predictorum que sibi occupata et detenta fore per Acursium prefatum et fratrem, ut premittitur, appareret, decrevimus et tenore presentium declaramus fore rationabiliter reducendum. Et idcirco ut declaratio nostra huiusmodi ut debitum consequatur effectum, dilectis nobis Gastaldioni vel eius vicesgerenti nec non Zonutto nato quondam Bertuli et Guillelmo nato Conradelle habitatoribus nostris Sancti Danielis

committimus et mandamus, quatenus ipsi omnes aut duo vel unus ipsorum
prefatum Odoricum pro se et fratribus suis antedictis, de bonis omnibus
prefatis occupatis per nominatos Asquinum et fratrem, ut prefertur,
cum omnibus iuribus et pertinentiis eorum in tenutam et corporalem
possessionem ponant et inducant, salvo iure nostro, Aquilegensis Ecclesie
et alterius cuiuscumque. In cuius rei testimonium presentes fieri
iussimus nostri sigilli appensione muniras.
Datum in nostra patriarchali Civitate Austria, die XVI Julii, anno
dominice nativitatis millesimo trecentesimo sexagesimo primo, indictione
quartadecima.

(manca il sigillo pendente da verde cordicella).

Da perg. orig. nella Colleg. Comina in S. Daniele.

1362. 26 Maggio. Pagnacco. Pace per compenso per l'uccisione d'un servo del Signor Federico di Fontanabona commessa da alcuni di Plaino.

A. D. MCCCLXII. ind. XV. die XXVI mensis Maij, in platea de Pagnaco, presentibus d. Meynardo de Villalta, Vecillo q. Henrici Cortessi, Comucio q. Francisci, Petrico q. Fulcheri de Flogana omnibus habitantibus Villalte et Bertholo q. d. Corradi de Brazacho inferiori et Stephano de Villalta et Warnardo q. Tomasini de Castellerio testibus et aliis

Cum lis et questio inter Leonardum q. Vidali de Fontabono (sic) servitorem d. Federici de Fontabono et vulneracionem factam (sic) ex parte una et Nenissium q. Johannis et Jacobum filium Mussi decani de Plagino et Jacobum potestatem ipsius loci et Leonardum filium dicti decani et Leonardum q. Bolfoti, Nicolaum q. Jacobi nepotis Simonis, Tiussium q. Vargendi omnes de Plagino pro se et Comuni et hominibus de Plagino promiserunt de rati habitione ex parte altera, In presentia dictorum testium et mei Notarii infrascripti, d. Federicus et Leonardus eius servitor per se et eorum amicos, propinquos, affines et avitatores (sic) fecerunt pacem concordiam et bonam voluntatem ad peticionem ipsius d. Meynardi Nenissio et Jacobo et Jacobo potestati de Plagino stipulanti pro se et hominibus et Comuni de Plagino et eorum amicos, affines et propinquos recipienti veram pacem et concordiam de omni vulneracione seu vulneracionibus, toletis factis et iniuriis illatis inter dictas partes usque ad diem presentem de ulterius non petendo nec inquirendo unius alteri, promittentes dicte partes per se unusquisque eorum per se etc. predictam pacem habere firmam etc. sub pena dupli etc. de quo questio moveretur etc. et hoc corporaliter iuraverunt ad sancta Dei evangelia etc.

Item die, loco et testibus predictis et aliis. Jacobus potestas de Plagino per se et Comuni de Plagino et promisit de rati habitione per manum et fidem etc. promisit et stetit dare dicto d. Federico de Fontabona libras centum parvorum et marchas duas denariorum aquilegensium dicto Leonardo de die dominica proxima futura ad dies XV. Fideiussor extitit d. Meynardus de Villalta testis predictus et vocaverunt se contentos etc.

Not. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

1363. 19 Luglio. Attems. Formula colla investitura di una masnata ai Signori di Castellerio e di Attems.

Anno 1363. die 19 julii praesentibus D. Andrea q. D. Vargendi de Attems, et aliis testibus et aliis.

Johannes q. Ser Zuli de Mels nuncius tamquam datus per Janutum et Nicolaum fratres q. D. Bertuli de Attems Vargendo q. D. Filippi de Castellerio et Filippo q. D. Gwotti de Attems de parte eorum masnate quam habebant in filiis q. Adolfi de Partistagno cum bonis eorum habitis a D. Bertolo patre eorum ut dicebant contineri in publico instrumento manu Mag. Francisci de Civ. Austriae sub eodem millesimo et indictione ipse Johannes posuit ipsos Vargendum et Filippum in tenutam dictae masnatae secundum consuetudinem Foriiulii praecipiens Paulo et Nicolao fratribus q. Adolfi de Partistagno ante dictos Vargendum et Filippum ut obediant eis ut servitores tenentur obedire dominis suis, quod Paulus et Nicolaus responderunt per se et fratribus quod parati erant eis obtemperare in omnibus tamquam dominis suis. Actum in Attems [incerta la lettura] ante camipam Filippi q. D. Gwotti et fratrum

Pre Gio. Batta di Faedis not. Arch. not. Udine.

3. 7. agosto. Tarcento. Divisione di beni di ragione dei Nobili Conforti di Castello.

Anno Domini millesimo quinquentesimo quadragesimo tercio, indictione prima, die septima mensis augusti in ecclesia sancti Petri de Tarcento, presentibus Nobilibus viris domino ... de ... domino Henrici de ... Iohanne condam domini ... de Vendoio, Nicolusio condam domini Iacobi de Maniaco, Osualdo condam ser Antonii de Mels habitante ..., et Nicolusio condam ... de ... testibus ... ad hoc vocatis et rogatis et aliis. Convenientibus ad invicem Nobiles viri domini ... condam domini ... Francisci de Castello pro se et vice et nomine dominorum ... et Nicolai suorum nepotum et ipsorum tutor ut asserebat, ... promisit facere et curare omnia causa remota omnia et singula contenta in hoc instrumento quotiescunque fuerint in etate legitima et ... ex parte una. Et Franciscus condam domini Bernardi de Colloreto ex parte alia causa divisionis facte inter ipsos ... filiis bonis et hereditatibus iuribus et actionibus olim Coradini de Coloreto et Bilie eius uxoris eorum comunium hominum de masnata de quibus quidem filiis ... Coradini et Bilie ... et ipsorum bonis fuerunt due partes scripte in duabus cedulis positis in uno pileo ex quibus

domini

domini [illegible] anuisus [illegible] [illegible] accepit extra item

et [illegible] sibi [illegible] Ursinus simon et Blasius fratre

[illegible] [illegible] [illegible] tam uxor condam castellonus

[illegible] [illegible] [illegible] filius [illegible] Bertolotti fi

[illegible] [illegible] omnibus [illegible] singulis bonis [illegible]

actionibus [illegible] suorum hominum de masnada et in [illegible]

[illegible] et eodem dies domini [illegible] suorumque [illegible]

[illegible] fecerunt [illegible] [illegible] filius [illegible]

[illegible] [illegible] tam Clara et Blasius [illegible]

[illegible] condam dicti [illegible] filio [illegible]

dotte [illegible] [illegible] dicti [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] femini nati et [illegible]

[illegible] ab eis [illegible] hominum de masnada [illegible]

[illegible] [illegible] eorum bonis [illegible] et actionibus con

tante [illegible] [illegible] taliter divisis inter se [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] huiusmodi divisionis [illegible]

[illegible] [illegible] contradictioni [illegible] omnique alij [illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] partes [illegible] se [illegible]

[illegible] [illegible] se invicem una [illegible] alteri et econverso [illegible]

[illegible] [illegible] solemni [illegible] interveniente [illegible] penam

et remissionem [illegible] specialiter de [illegible] [illegible]

divisiones, et generaliter de omnibus et singulis a meis [illegible]
ca dependentibus nunc in [illegible] presentem [illegible]
[illegible] parte [illegible] heredes se invicem [illegible] alter
et econverso [illegible] stipulatione [illegible]
obligatione omnium suorum bonorum [illegible]
[illegible] refectione [illegible]
[illegible] de dicti partibus unus alteri et econverso
[illegible] vel movere [illegible] consentire [illegible] parte
[illegible] promissionem [illegible] et remissionem et omnia
et singula contenta [illegible] instrumento firma [illegible] habere
et tenere, et non contra facere vel venire per se vel alium
aliqua causa vel ingenio de iure aut de facto sub pe-
na mille librarum Veronensium parvulorum stipulatione
promissa [illegible] vel non tamen instrumentum presens ob-
tineat suum robur
Ego [illegible] Bonaventura de [illegible] imperiali auctoritate notarius in-
terfui predictis omnibus [illegible] vocatus et rogatus scripsi

Dall'originale [illegible] nel nostro [illegible]

[illegible] 18[illegible]

[illegible]

Terzo
Della Corio
Copia in libro [illegible]

VIII (1)

1364, 6 giugno Udine. Manumissione ~~[illegible]~~ del servo Basaro di Zumpitta, fatta dal nob. Enrico di Cucagna

(1) (Dal Processo [illegible] [illegible] Udine [illegible] Giorgio q. Guglielmo di Cucagna [illegible].)

In Christi nomine amen. Anno Domini a nativitate MCCCLXIV, indictione II, die VI mensis iunii, Utini in domo nobilis viri D. Folcherii q. D. Iacobi de Savorgnano in contrata S. Petri martiris apud Pelliparios, presentibus ipso D. Fulcherio de Savorgnano, Domino presb. Francisco filio Bartholomei [illegible] fagedis, [illegible] filio q. D. Iohannis de [illegible] Borgo in Savorgnano commorante, Stephano filio naturali infrascripti D. Henrici de Chucanea, Iacobo pellipario q. Cortoni habitante in Utino, Nicolussio pellipario q. M.i Mathie pelliparii de Utino, Michaele pellipario filio Henrici de Morteglano habitante in Utino, Petro q. Iohannis habitante in Savorgnano testibus et aliis pluribus.

Nobilis vir D. Henricus q. D. Andalpretti de Chucanea pro remedio animarum sue et predecessorum suorum, sponte et voluntarie, non per dolum, metum, circumventionem aliquam vel errorem, sed mere pure libere ac irrevocabiliter donationis nomine que dicitur inter vivos, ex certa scientia per se suosque heredes dedit, donavit, manumisit, tradidit ac permisit Basaro q. Leonardi de Zumpitha usque ad presens et in stans suo servo seu homini de masnata, plenam libertatem puram et liberam secundum usum

et consuetudinem Civitatis Romane, usque Aquilegensis et Patrie Forijulii, liberans, manumittens, penitus eximens et dimittens ipsum Basarum et omnem eius posteritatem seu futuros liberos masculos et feminas a sua potestate, manu, dominio et ab omni conditione, gravamine, iugo seu nebula servitutis et operis vel operarum impositione tam obsequialium que consistunt in faciendo ut in assurgendo, salutando et similium, quam que consistunt in non faciendo ut puta de non vocando in ius ipsum manumissorem predictum et eius heredes non petita a competenti Judice venia et obtenta et aliorum omnium operum seu operarum tam artificialium quam fabrilium, nunc et in posterum et revocationem in servitutem ob quamcumque causam, ingratitudinem vel offensam levem, mediocrem, magnam sive maximam, ita quod liceat eidem Basaro, heredibus et posteris suis famosam actionem si sibi in futurum competierit contra manumissorem predictum et eius liberos et heredes intentare ac etiam criminalem accusationem quamlibet si crimen in posterum committatur, nec non remittens dictus D. Henricus eidem Basaro manumisso omne iuspatronatus, salvo tamen quod eidem Basaro,

deficientibus liberis legitimis non obnoxiis servituti, valeat idem D. Henricus ab intestato tanquam patronus succedere, re= stituens quoque ipsum Basarum antiquis natalibus et iure in genuitatis. Insuper prefatus D. Henricus dedit et tradidit antescrip= to Basaro pro parte dimidia pro indiviso unum campum et medium situm in Zumpitha ubi dicitur Prat di Cort cuius quidem hi di= cuntur confines, ab una parte est quidem campus Ecclesie S. Silve= stri de Richis, ab alia est pratum Bartolotti de Magredis, ab alia est terra quam colebat Misottus quondam fratris dicti Basari: item unum campum situm in dicta villa de Zumpitha cuius hi di= cuntur confines, ab una parte est via publica, ab alia est campus Jacobi de Zumpitha, ab alia est terra quam colebat dictus quon= dam Misottus, ab alia est quidam campus quem colit Jacobus de Bellagoya. Insuper unum alium campum et medium situm in supra= dicta villa de Zumpitha, cuius quidem campi et medii hi dicuntur confines, a duabus partibus sunt vie publice, ab alia est terra quam colit Jacobus de Zumpitha, ab alia est terra quam colebat supra= dictus quondam Misottus: item medium campum situm in dicta villa de Zumpitha ubi dicitur sub Silva, cuius hi dicuntur confines,

ab una parte est pratum Tosuli de Zumpitha, a ceteris duabus partibus sunt vie publice, ab alia est terra quam colebat su predictus quondam Misotthus: item medium campum situm in dicta villa de Zumpitha, cuius hi dicuntur confines, ab una parte est campus Durliatti de Zumpitha, ab alia est terra Tosuli de Zumpitha, ab alia est pratum dicti Durliatti, ab alia est terra quam colebat dictus quondam Misotthus: item unum pratum situm in dicta villa cuius hi ~~sunt~~ dicuntur confines, ab una parte est bayarzus Tosuli predicti, ab alia est pratum Johannis de Brayda, ab alia est pratum Jacobi de Zumpitha: item unum aliud pratum situm in dicta villa de Zumpitha, cuius hi dicuntur confines, ab una parte est pratum Dominici dicti Boki de Magredis, ab alia est pratum D. Simonis de Chucanea, ab alia est pratum Jacobi de Zumpitha: item unum aliud pratum situm in prefata villa de Zumpitha ubi dicitur Sub Silva, cuius hi dicuntur confines, ab una parte est pratum supradicti Durliatti, ab alia est via publica, ab alia fluit quidam rivus qui vocatur Cergancho: item medietatem unius silve site in pertinenciis dicte ville, cuius totius silve hi dicuntur confines, ab una parte est

via publica, ab alia fluit dictus rivus qui vocatur Cergncho, ab alia est silva Johannis de Brayda; ab alia est silva Jacobi de Zumpitha: item medium quendam bayarzium cum domibus sitis in dicta villa de Zumpitha cuius hi dicuntur confines, ab una parte est bayarzius Jacobi de Zumpitha, ab alia fluit supradictus rivus dictus Cergncho, ab alia est terra Dwelianti, ab alia est via publica: item medietatem unius domus que sita est in Utino, cuius domus indicantur confines, ab una parte est domus Rodulphi de Ronchis, ab alia est domus Leonardi calderarii de Utino, ab alia est domus ......, ab alia est via publica vel alii si qui forent omnium predictorum territoriorum veriores confines, videlicet totum ipsium Basari peculium ab ipsius D. Henrici rationibus separatum. Item quod non teneantur eidem D. Henrico aliquas reddere rationes de his que in servitute gesserit etiam si illa connexa fuerint his que postmodum gesserit in libertate. Hoc tamen salvo excepto seu declarato quod prefatus D. Henricus sibi et in se retinuit et reservavit sibi, retinuit et ademit bona infrascripta immobilia, videlicet unum campum situm in Zumpitha, cuius hi dicuntur confines, ab una parte est via publica, ab aliis duabus partibus possidet Blanchus de Bellagrya

Zenio

Villa Cocuo,

Rossi in Utino C...
fra.

491

et ab aliis est campus cultus per Basarum predictum: item unum alium campum situm in Zumpitha predicta, cuius hi dicuntur confines, ab una parte est terra [illegible] quondam Pichigne, ab alia est terra quam colit Basarus predictus, ab aliis duabus partibus sunt vie publice: insuper unum campum et medium situm in dicta villa in loco ubi dicitur Pra di Cort; cuius hi dicuntur confines, ab una parte est via publica, ab alia est terra quam colit Missius de Bellazoga, ab alia est pratum quod possidet Bartholottus de Magredis, ab alia est terra quam colit Basarus predictus; item medium campum situm in dicta villa de Zumpitha ubi dicitur sub Silva, cuius hi dicuntur confines, ab una parte possidet Durliattus de Zumpitha, ab alia est terra quam colit ipse Basarus, ab aliis duabus partibus sunt vie: item unum campum situm in dicta villa apud fornacem, cuius hi sunt confines, ab una parte est terra quam colit Marcuttus de Magredis, ab alia est terra quam colit ipse Basarus, a duabus partibus possidet Durliattus q. Jacomassii de Ronchis qui nunc moratur in Zumpitha: item unum pratum situm in pertinenciis de Zumpitha, cuius hi dicuntur confines, ab una parte est via publica, ab alia est pratum D. Andalpretti de Chucanea, ab aliis est pratum Jacobi de Zumpitha, ab

alij fluit quidam rivus qui vocatur Cergneho: item unum aliud pratum situm in pertinencijs Zampitthe, cuius confines hi dicuntur, ab una parte fluit dictus rivus qui dicitur Cergncho, ab alia est pratum Jacobi de Zampittha, ab alia est pratum Johannis de Brayda. item medium quemdam Bagargium cum omnibus sitis in Zampittha, cuius hi dicuntur confines, ab una parte est via publica, ab alia fluit dictus rivus dictus Cergncho, ab alia possidet Durliatus, ab alia est terra quam ipse Basarus colit: item medietatem unius silve pro indiviso, site in pertinencijs de Zampittha, cuius silve hi dicuntur confines, ab una parte est quedam silva Jacobi de Zampittha, ab alia fluit dictus rivus, ab alia est silva Johannis de Brayda: item medietatem unius domus site in Utino, cuius totius domus hi dicuntur confines, ab una parte est domus Rodulphi de Ronchis, ab alia est domus Leonardi calderarii, ab alia possident......, ab alia est via publica vel alii si qui forent omnium predictorum territoriorum veriores confines. Que quidem bona et territoria olim habuit in peculio et pro diviso tenuit, Nipotus predictus frater supradicti et servus seu homo de masnata D. Henrici predicti: que siquidem bona non in peculium ipsius Basarii sed pro certa recognitione

Senza

Della Casa,

Posti in Libro

pro:

et prestatione quae nunc a Basaro predicto sibi facta idem D. Henricus ad suum beneplacitum eidem Basaro promiserat et promisit. Et volens prefatus D. Henricus supradictum Basarum esse de cetero hominem fidelem Aquilegensis Ecclesie et bona et peculium ipsius pro parte predicta ipsi Aquilegensi Ecclesie fore subiecta ac ipsum Basarum et bona ipsius seu peculium pro parte predicta in predicte Aquilegensis Ecclesie et domini Patriarche qui pro tempore fuerit protectione, tuitione ac defensione consistere, ipsum eundem Basarum cum bonis eius et peculio pro parte predicta dedit, tradidit et assignavit in manus venerabilis viri Domini presbiteri Francisci testis predicti filii Bartholomei Calis de Fagedis, recipientis nomine et vice dicte Aquilegensis Ecclesie, committens eidem Domino presb. Francisco et eum constituens suum nuncium specialem ut vice sua prefatum Basarum pro se et bonis suis seu peculio pro parte predicta ad altare maius Sancte Marie Aquilegensis Ecclesie debeat offerre in signum manumissionis, prestite fidelitatis recepte et subiectionis ac imposite tuitionis, protectionis et defensionis ac tenute

et postea Aquilegensis Ecclesie supradicte: ita quod prefatus Basarus et sua futura posteritas cum suo peculio pro parte predicta et bonis mobilibus et immobilibus presentibus et futuris sit et esse debeat in perpetuum in subiectione, tuitione ac defensione Aquilegensis Ecclesie supradicte; quodque ire, redire valeat supradictus Basarus et tota eius futura posteritas, stare ubicumque et quocumque et undecumque, quocumque, quandocumque et qualiter voluerit atque contrahere, pacisci, emere, vendere, donare, legare, testari, testificari ac quelibet actus legitimos licite exercere ac omnia et singula facere cum libera et generali administratione ac defensione omnium suorum bonorum absque impedimento, inquietatione aut contradictione ipsius D. Henrici vel suorum heredum seu cuiuscumque persone ac si ipse Basarus ab ingenuis parentibus natus esset et ipsi sui progenitores semper fuissent ingenui, fideles et subditi Aquilegensis Ecclesie supradicte. Sub hac tamen condictione et forma, quod nec D. Patriarcha qui pro tempore fuerit, nec Capitulum, nec Capitaneus, Vicedominus nec aliquis Rector predicte Aquilegensis Ecclesie ob aliquam necessitatem vel causam presentem vel futuram prefatam Basarum nec posteritatem ipsius in aliqua nec sue posteritatis

Dezio
Villa Caccia
Rossi in Vene
pra.

bona aliquo tempore possit vendere, permutare vel aliqualiter alienare vel a sua fidelitate, subiectione, tuitione ac protectione et defensione modoquolibet abdicare nec ipsum Basarum nec eius posteritatem in persona vel rebus aliqualiter gravare, angariare nec perangariare nec servicium aliquod vel onus imponere aut constringere plusquam posset ipsum D. Henricum manumittentem aut alium hominem fidelem et subditum predicte Aquilegensis Ecclesie conditionis D. Henrici manumissoris predicti. Promittens antedictus D. Henricus pro se suisque heredes cum obligatione omnium suorum bonorum mobilium et immobilium, presentium et futurorum et omnium damnorum, interesse et expensarum litis et extra refectione prefato Basaro manumisso pro se suisque heredibus solemniter stipulanti ac Domino presbitero Francisco predicto ac michi notario infrascripto tamquam publice persone nomine et vice dicte Aquilegensis Ecclesie et omnium et singulorum quorum interest et poterit interesse in solidum stipulantibus, predictas donationem, manumissionem, traditionem omniaque et singula in hoc instrumento contenta, perpetuo firma, rata et grata habere, tenere et observare, ipsumque Basarum et eius futuram posteritatem, bona et peculium pro parte predicta ab omni homine; universitate,

collegio, ecclesia et persona manutenere, varentare ac in ... [illegible] brigare, numquam quoque contra predicta vel infrascripta vel ipsorum aliquod per se vel alium dicere, facere vel venire, aut de ipso Bulsano vel eius futura posteritate, peculio aut bonis [illegible] vel futuris movere litem, controversiam vel aliquam questionem ratione aliqua, dolo, ingenio, causa, ingratitudine vel [illegible], de iure vel de facto, sub pena decem marcharum auri in singulis [illegible] instrumenti capitulis, pactis seu conventionibus in [illegible] et premissa, cuius pene medietas Domino Patriarche vel Provisori [illegible] [illegible] qui pro tempore fuerit, alia medietas dicto Bulsano vel heredibus suis masculis et feminis qui ab eodem processerint, de quibus vel de quo questio aliqua tempore aliquo moveretur tociens [illegible] quociens committetur in ipsam et ea pena soluta vel non presens tamen instrumentum ac omnia supradicta in omnibus et per totum semper obtineat plenum robur.

Et ego Johannes q. Guillelmi de Civ. Austria publicus apostolica et imperiali auctoritate notarius, predictis omnibus adfui et rogatus scripsi, meumque signum apposui consuetum.

Anno 1366 die 23 aprilis presentibus Ser Coradino q. D. Ancellotti de Morteregali, Rambaldo q. D. Guecelli de Puliincho etc. testibus et aliis.

Infrascripti sunt homines qui iuraverunt corporaliter ad sancta evangelia tactis sacris scripturis unusquisque eorum pro se dixerunt et dixerunt et confessi fuerunt et quilibet pro se sua spontanea et bona voluntate et non metu aliquo, quod erant de rei veritate servi et homines de masnata nobilium Dominorum D. Guecellonis, Artici et Nicolai de Poncilijs et consanguineorum de Poncilijs et semper eis et suis heredibus obedire intendebant et numquam fines eorum mandati excedere, ymo obedire eis tamquam servi et homines de masnata eis si sciverint aliqua nociva et quod tenterentur contra honorem et statum dictorum Dominorum et eorum heredum iuraverunt corporaliter ad sancta Dei evangelia et unusquisque eorum eis notificare et dicere per se vel per alios.

In primis Guecellus Chamolli q. Guillelmi Chamolli de Poncilijs

Gilbertus eius filius,

Gulielmus q. Gilii Chamolli de Poncilijs,

Vidussius(?) eius frater

Franciscus Longinus q. Amorini Chamolli.

Terzo

Villa Cucina

Rossi in Vano gra.

Anno 1366. die penultima augusti sub tileo parve platee de Fegedis [illegible] [illegible] [illegible] nobilibus viris D. Adalicio q. Schinella fratribus militibus q. D. Girardi de Cuchanea, Henrico q. D. Thomaxini de Parti, Agno, Francisco ac Johanne fratribus q. D. Vanerii de Cuchanea testibus et aliis

[illegible] [illegible] de Fegedis obtulit se paratum solvere omnibus suis creditoribus omnibus tenebatur usque ad presentem diem

cum dimisisset pecunia per plures ut que neque aquilitis et prestatus fuit quod ipse Dominus [illegible] de Cuchanea quibus usque modo eorum [illegible] tenebatur impediretur vel non diminueretur quod dedisset postquam liber esset et in sua libertate non detrimento et preiudicio (sic) et cum omni salvamento de [illegible] [illegible].

Pro Giovanni Battista di Fredis ab. Arch. not. [illegible].

1366. 1. Ottobre. Moruzzo. Morgingabio e dimontadura (dichiarazione) fatte dal nob. Nicolò di Castellerio alla sua sposa Palmera di Strassoldo (da un lenco).

A. D. MCCCLXVI. ind. IV. die 1 Octobris. In Castro de Murucio in domo habitationis d. Nicolai infrascripti. Presentibus dd. Bertoldo et Pileo fratribus, Federico filio d. Bertoldi omnibus de Murucio, Zuanino q. d. Tomasi de Tricsano, Petro et Rizardo fratribus q. d. Henrici de Strassoldo, Bernardo q. d. Ossalci et Bernardo q. d. Nicolai de Strassoldo et Leonardo et Normando fratribus de Castelerio testibus et aliis pluribus ad hec vocatis et rogatis.

D. Nicolaus filius olim d. Manfredi de Castelerio in Murucio habitans, dedit et donavit donacionis nomine que dicitur morgingabii domine Palmere filie olim d. Cori de Strasoldo eius uxori ducentas libras veronensium parvulorum, ita quod ipsa d. Palmera de dictis ducentis libris nomine morgingabii tam in vita quam in morte possit facere omnimodam suam voluntatem secundum consuetudinem observatam in terra Forijulii supra rationibus dominarum de morgingabio et ad hec predictus d. Nicolaus ipsi sue uxori obligavit omnia sua bona tam habita quam habenda.

Item die predicto et testibus predictis et Vergendo q. d. Philippi de Castelerio, Gabriello filio d. Francisci de Brazaco, Francisco q. Zuioni de Villalta testibus et aliis.

Cum pridie d. Nicolaus q. d. Manfredi de Castelerio dedisset d. Palmere sue uxori Culassium de Castelerio q. Johannis dicti Scoti nomine dimontaturis, nunc vero in presentia dictorum testium et mei notarii infrascripti prefatus d. Nicolaus dedit et donavit eidem sue uxori nomine dimontaturis predictum Nicolaum, ita quod ipsa domina tam in vita quam in morte de dicto Nicolao possit facere omnimodam suam voluntatem secundum consuetudinem terre Forijulii actenus observatum supra rationibus dominarum [de] dimontaturis.

Actum in Castro Murucii prope domum habitacionis predicti D. Nicolai.

Vol. Giovanni di Moruzzo. Arch. not. Udine

IX (1)

1368, 21 marzo. Cividale. I Signori di Castello manomettono un loro servo di masnada, offrendolo armato a cavallo nella Chiesa di S. Francesco di Cividale.

(1) (Dalla Collezione Fabrizio Vol. IV)

A. D. MCCCLXVIII, ind. VI, die XXI marcii, actum in Civ. Austrie in Eclesia S. Francisci ante altare maius, presentibus providis viris dominis Stephano Virgilii, Altrusino q. D. Girardi de Coneglano, Philippo et Rodulpho fratribus q. D. Johannis de Portis, Jacobo q. Leonardi Nidis, Iacobo q. Bernardi, Ulvino q. D. Nicolai de Canussio et Nicolusso de Maniaco fratre infrascripti D. Dogni testibus et aliis ad hoc vocatis et rogatis.

Nobilis vir D. Dognus proprio et D. Nicolusso suo fratre q. nobilis viri D. Udalrici de Castello ac vice et nomine filiorum et heredum q. D. Rigardi, quos promisit de rato habendo et quandocumque fuerint requisiti approbando etc. obligans omnia sua bona supradictus D. Dognus suo et nominibus quibus supra ob reverentiam D. N. Jesu Christi et Sancte Marie, pro remedio animarum dicti D. Rigardi et suorum defunctorum liberavit, absolvit et a iugo servitutis renunciavit ab omni eorum potestate Franciscutum q. Pirigini de Tarcento eorum hominem et servum de masnata cum omnibus suis acquisitis et acquirendis, cum prolibus generatis et generandis, ducens eum armatum super quodam equo, exhibens et offerens eum super altare Sancti Francisci vice et nomine Eclesie Aquilegensis, ita quod de cetero sit liber homo, francus et sui iuris et quod possit emere, vendere et habere, agere et defendere et omnes actus facere, in iudicio stare et exercere que quilibet liber homo facere posset non obstante contradictione, velle ..... dictorum

Dominorum Dogni; Vicedossii et dictorum filiorum d. Rizardi, promittens habere ratum et nunquam contrafacere sub pena dupli etc. Cum omni melioramento etc.

Ego Marcus de Civitate Austrie, publicus [illegible] et imperiali auctoritate notarius scripsi.

1368, 28 decembre. Maniago. Presa di possesso di un servo di masnata venduto. —

Perg. orig. Arch. Maniago - a Udine.

MCCCLXVIII, ind. VI, die XXVIII decembris, presentibus DD. Fraterno Utussio, Olvradino et Lucissino fratribus et filiis q. D. Ulvini de Maniacho testibus et aliis. Cum Iohannes notarius q. Aylini de Maniacho fuerit nuncius tenute datus Domino Nichilo q. D. Nichili de Maniacho per D. Simonem q. D. Odorici dicti Cosi ad inducendum ipsum in tenuta Nicolai de Brusa sui servitoris et hominis de masnata, quem sibi vendidit ut patet publico instrumento vendicionis scripto manu mei Notarii sub millesimo CCCLXVII, ind. V, die vero... mensis ... unde auctoritate mihi data eundem Nicolaum de parte sibi tangente capiendo per manum dexteram et dando in manibus dicti D. Nichili et ipse recipiendo suam tenutam adeptus fuit. Qui Nicolaus dicto D. Nichilo iuravit fidelitatem et servitium Domino suo prestare tenetur.

Actum in Castro Maniaci in camera dicti D. Nichili.

Iohannes Aylini notarius etc.

1378. 11 Novembre. Villalta. Vendita d'una serva di masnada.

A. D. MCCCLXX. ind. VIII. die XI mensis Novembris. In Villalta prope domum Sirrafij presentibus Nicolao Tamburlini, Odorlico q. Pizignotij, Sanutto q. Stephani, Johanne Mora, Everardo, Odorlico filio Nussi omnibus habitatoribus Villalte testibus et aliis pluribus.

Johannes q. d. Warlici de Trichano inferiori precio et foro duarum marcharum denariorum novorum aquilegensis quod totum contentus et confessus fuit se habuisse et integre recepisse a nobili viro d. Meynardo q. d. Hendriucii de Villalta, renuncians exceptioni sibi non dati, non soluti et non numerati dicti precii tempore huius contractus etc. omnique alio suo iure etc. per se suosque heredes et vice et nomine Fulcheri et promisit de ratihabitione, vendidit, dedit et tradidit eidem d. Meynardo pro se suisque heredibus et cui dare voluerit ementi et recipienti Fumiam filiam Zuanati de Trichano et relictam olim Pirisini de Villalta suam feminam de masnata cum suis heredibus et eorum bonis, cum omni iure et accione ad habendum, tenendum, possidendum et quidquid dicto d. Meynardo et eius heredibus de dicta Fumia et parte eius heredum deinceps perpetuo placuerit faciendum: constituens possidere etc. Promittens dictus Johannes venditor pro se et fratre suo et heredibus suis cum obligatione omnium suorum bonorum etc. et dampnorum omnium etc. dictam vendicionem habere firmam et ratam etc. eidem d. Meynardo et eius heredibus aut cui eius ius dederit stipulanti, omnia et singula in hoc instrumento contenta perpetuo habere firma etc. et predicta bona manutenere etc. sub pena dupli etc. et obligavit omnia sua bona etc. Nuncius tenute dictus Tomassius testis.

Not. Giovanni di Moruzzo. Arch. notar. Udine.

1371, 18 Febbrajo. Ottimo. Testamento del nob. Facina di Partistagno con offerta di servo con cavallo il dì di funerali ed altre osservanze

Dal Benvenuto di Attimis not. Arch. Not. Udine.

A. D. 1371, ind. IX, die XVIII intr. februarii, presentibus D. Henrico q. D. Thomasutti de Partistagno, Worlo q. Nicolai de Sofumberga, tamen commorante cum D. Facina, Georgio q. Wodorlici Puz, Venceslao q. Carstini de Ruchuso, Michaele q. Mathiussii, Stanigoi q. Nicolai de Chanenla omnibus de Partistagno commorantibus et aliis, Utini(?) ... D. Facina q. D. Nicolai de Partistagno decedere post primus volens anime sue providere saluti talem suum ultimum condidit testamentum. In primis suam sepulturam elegit in Eccl. S. Marie de Faedis in monumento suorum parentum cui Ecclesie pro anno presenti legavit unam marcham: item D. Beatricem eius uxorem dimisit massariam et dominam in domo quousque in domo conversari voluerit: item precepit offerri stichum dictum Pagnonum cum suo equo maiori cum sella et toto eius portatu in Ecclesia S. Marie predicte, quem equum si eius parentes exigere voluerint pretio decem marcharum possint et debeant, quorum denariorum perveniant quinque marche in missa maiori probatione et alie quinque marche dividantur presbiteris in missis celebrandis, quem Pagnonum dimisit liberum et absolutum Ecclesie S. Marie de Aquileja ut moris est et instituit predictum D. Henricum suum procuratorem ad ipsum Pagnonum offerendum predicte Ecclesie ut consuetudo est cum melioranti (sic) ipsius Pagnonis. item dimisit predicto Pagnono baiarzium quod fuit Tantafabe et unam partem montis Zipilani quod fuit ipsius Tantafabe, hoc pacto, quod singulis annis ipsius anniversarium facere teneatur cum XII sacerdotibus, quod si non faceret, quod dicta bona revertantur heredibus ipsius D. Facine: item dimisit Johannem q. Nicolai Laiboch et suos heredes quos habet in societate cum D. Simone suo parente, liberos et absolutos predicte Ecclesie S. Marie cum omnibus bonis suis et constituit suum procuratorem ad ipsum offerendum supra predicto altari ut utilius esse possit predicto Nicolao et quod ipse Johannes et omnes eius heredes singulis annis anniversarium facere teneantur

Serio

Della Caccia

Nozze in Udine

cum x sacerdotibus, quod si non fecerint, omnia eius bona sint
heredibus dicti D. Facine: item dimisit Johannem q. Mathiussii suum
servum etiam liberum et Eccl. S. Marie predicte ut alios absolu-
tum, cui Johanni dimisit duas marchas in duobus annis persolvendas.
Item ordinavit Niculaum Federicum eius nepotem esse tractum (sic)
cum bonis dicti D. Facine quousque in legitimam etatem pervenerit
et [illegible] cum [illegible] scholas vivere voluerit. Item dimisit predictam D. Beatri-
cem eius uxorem dominam et massariam omnium bonorum suorum excepto Ca-
stro de Pertistagn et de bonis, territoriis de Pertistagn et de [illegible]
bonis aliis suam plenam facere possit voluntatem et [illegible] predictis bonis post
mortem eius D. Beatricis [illegible], quod ipsa bona poni debeant in manibus
D. Henrici predicti D. Bruissii ipsius fratris, que bona dispensare debeant here-
dibus q. D. Petri: item dimisit dictis dominis Henrico et Brunissio fratribus unum
suum molendinum supra rogia Utini quod exigere debeant a D. Wargendo q. D.
Philippi de [illegible] commoranti in [illegible]: item dimisit predictis fratribus
bona q. Conzati et modo reguntur per Werram, quod exigere debeant ab heredibus q. [illegible]
et a Petro q. D. Philippi de Atemps, supra quibus bonis annuatim facere teneantur eius anni-
versarium [illegible] eis [illegible] expedire: item ordinavit quod [illegible] teneantur Worli
q. Tomasii de [illegible] [illegible] cum bonis dicti D. Facine et cum bonis que ipsi Worli [illegible]
[illegible] Rinaldo [illegible] Pagano prout dicunt contineri in uno instrumento scripto manu Panta-
[illegible] et quod dictus Worli teneatur servire domum dicti D. Facine: item iussit super
bonis de Ronchis fieri facere suum anniversarium pro dicta D. Beatrice et post mortem dicte D.
Beatricis, qui dicti D.D. Henricus et Brunissius predictum anniversarium supradictis bonis facere
teneantur [illegible] dicti heredes D. Petri in legitimam etatem perveniant, quod si dicti
heredes facere noluerint, quod dicta bona perveniant in manu D. Patriarche. Item supra
molendino posito in Fagedis recto per Werram debeant fieri anniversarium eius Matris cum octo
sacerdotibus et cum uno stario fabe et duobus stariis frumenti: item legavit Janzily
suo [illegible] unam marcham et suum runzinum [illegible]: item legavit Johanni [illegible]
[illegible] marchas octo: item suos tutores et fideicommissarios dimisit Dominos Hen-
ricum et Brunissium fratres etc. cum omni [illegible] etc. Et si aliquid de hoc
testamento dubitarent, de consilio predicti D. Henrici corrigere debet. —

Actum in Atemps etc. (1).

1371, 29 Giugno. Udine. Elezione di arbitri nelle differenze per beni e servi tra i Signori di Cucagna e quei di Valvasone.

Da perg. orig. nell'Archivio Attimis Maniago in Maniago

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCLXXI, ind. IX, die XXIX Junii, actum Utini supra cancellaria Comunis presentibus nobilibus et providis viris ac dominis Biachino q. D. Brizalie de Purziliis, Simone q. nobilis militis D. Henrici de Prampergo, Niclao q. nobilis viri D. Durinzi de Melis, Niclao filio ser Francischini de la Villa habitantis Glemone, Nicolusso de Baldana yppotechario de Utino testibus et aliis pluribus.

Dudum litis et questionis civilium inter infrascriptos nobiles de Cucanea et Gualvesono orta materia, conantes ipsis uno proposito et una concurrente voluntate sanguinis et stirpis quibus fundamentaliter processerunt origine inducente finem laudabilem imponere ut humane generis emulo discordias seminanti via totaliter excludatur et cum felicitate, amore et dilectione ... surgentibus status eorum et futurorum de ipsa nobili et famosa domo incrementum conservetur, ideo de omnibus litibus, questionibus et querelis ac controversiis que erant et sunt et esse poterant in futurum inter nobiles viros et dominos Simonem natum q. egregii militis D. Odorici de Cucanea et Schinellam militem q. nobilis militis D. Gerardi de dicto loco fratris predicti D. Simonis parte ex una et Simonem honorabilem militem de Gualvesono natum nobilis militis D. Rizardi de dicto loco pro se et fratre atque nepotibus suis infrascriptis nomine et occasione dimidium bonorum, masnate, iurisdictionum et honorum que ipse D. Simon de Gualvesono dictis nominibus sibi advenientia petebat per ipsos DD. Simonem et Schinellam dimittere relaxari extra Castrum de Partistagno pro sexta parte quam in ipso Zirono dicebat habere, palacio et turri eiusdem per ante partem exceptatis. Item occasione duorum vasorum terrari, centum librarum parvorum, unius milliaris ferri, massariciarum et aliorum ut idem D. Simon de Gualvesono dicebat exportata fuisse de domo Martini Covasini per quamdam, ut dicebatur, promissionem

factam inter eos et aliorum peticionum supra bonis et in bonis dicti Martini et nomine et occasione medietatis dotis olim Benvenute filie Lazirutte et uxoris olim Clerici de Cucanea, que dos dicebatur fuisse XXXVI marcharum, serve dicti D. Simonis de Cucanea et generaliter nomine et occasione quorumcumque vertencium inter ipsas partes et que ipse partes sibi invicem petere poterant usque ad diem presentem tam occasione bonorum stabilium, mobilium, accionum, masnate, successionum eusdem atque ipsius masnate divisionum quam aliis quibuscumque racionibus et causis, quocumque et qualitercumque est contencio vel esse posset inter eos. Dicte namque partes videlicet prefati DD. Simon et Schinella suis nominibus propriis et ipse D. Simon de Gualvesono suo nomine et vice ac nomine nobilis D. Ulvini eius fratris et Rizardi ac Simonis pupilli eius nepotum ac filiorum q. D. Henrici et D. Johannis fratrum dictorum DD. Simonis et Ulvini pro quibus ipse D. .. imon de Gualvesono promisit de rati habicione se facturum et curaturum, omni excepcione remota, quod predicti DD. Ulvinus, Rizardus et Simon pupillus quandocumque ipse Simon ad etatem legiptimam pervenerit omnia et singula in hoc compromisso contenta ac sentenciam per infrascriptos arbitros ferendam supra hiis habebunt rata et firma, et si et quando fuerit opportunum vel per predictos DD. Simonem et Schinellam fuerit requisitus vel alterum ipsorum, predicta omnia laudabunt, ratificabunt et approbabunt in omnibus et per totum omni iuris vel facti excepcione remota et cessante atque cum omnibus clausulis et solempnitatibus ac obligacionibus opportunis, convenientibus et necessariis obligans ad hec supradictus D. Simon de Gualvesono expresse omnia sua bona presencia et futura, comuniter quidem et concorditer compromiserunt in nobiles, sapientes et discretos viros

Dominos Zannum de Prata iurisperitum Capitaneum Terre Utini et ..... Consilium dicte Terre Utini tamquam in arbitros, arbitratores, amicabiles compositores et comunes amicos ab ipsis partibus unanimiter et pari concurrente voluntate electos, dantes et concedentes dicte partes dictis nominibus expresse predictis DD. Capitaneo et .... Consilio vel maiori parti ipsius meram et liberam potestatem, auctoritatem et bayliam supra predictis et quolibet predictorum et aliis quibuscumque inter eos vertentibus ut supra usque ad diem presentem sentenciandi, arbitrandi, promulgandi, laudandi, diffiniendi, decidendi, videndi, iubendi et mandandi atque pronunciandi alte et basse, amicabiliter, de iure et de facto et quomodocumque, quocienscumque, quandocumque et qualitercumque ipsis dominis arbitris seu maiori parti dicti Consilii melius, utilius, decorum plenitudine potestatis visum fuerit expedire et hoc usque per totum mensem Augusti nunc proximum futurum, servato iuris ordine et non servato, stando et sedendo, diebus feriatis et non feriatis, partibus presentibus et absentibus dum tamen legiptime citatis, promittentes dicte partes supradictis nominibus speificatis vicissim videlicet una pars alteri et altera ipsi solempnibus stipulacionibus intervenientibus inter eas ac corporaliter unusquisque ipsorum iurando tactis scripturis ad sancta Dei evangelia, omnia et singula in presenti instrumento contenta atque omnem sentenciam et sentencias, pronunciaciones, laudaciones, diffiniciones, arbitraciones, decisiones et mandata et generaliter omnia et singula dicenda, ordinanda et pronunciada per predictos arbitros vel maiorem partem dicti Consilii supra predictis et quolibet predictorum et aliis ut supra extraneis et remotis vertentibus inter

ad habere atque tenere et plenius observare rata, grata et firma sub pena mille librarum veronensium parvorum tociens exigenda quociens in predictis vel aliquo predictorum contrafactum fuerit, cuius pene medietas cedat predictis arbitris, alia vero medietas parti sententiam seu sententias observanti, qua soluta vel non, comissa vel non, presens nichilominus contractus ac omnia et singula in eo contenta, perpetuo optineat plenum robur. Insuper renunciaverunt dicte partes super hiis ex nunc prout ex tunc et unusquisque ipsorum dictis nominibus compromittencium quibuscumque reductioni et appellacioni videlicet quod a sentenciis et pronunciacionibus ac mandatis ferendis et fiendis per dictos arbitros vel per maiorem partem dicti Consilii non appellabunt neque reducent nec reduci petent ad arbitrium boni viri sub pena et in pena ac iuramento ut supra contentis

Item predictis millesimo et indictione, die ultimo mensis Augusti. Actum Utini Aquil. Diocesis supra domo Comunis in qua ipsius Terre celebratur Consilium presentibus nobilibus et providis viris DD. Henrico q. D. Thomasutti de Partistagno, Johanne filio D. Francisci de Colloreto, Balardino q. D. Vualterpertoldi de Pers, Nicolusio notario q. Dominici Zurbini de Utino, Guintero q. D. Duringi de Mels, Selono q. D. Johannis de Savorgnano, Johanne notario q. ser Portoldi de Montegnaco Utini habitante, Simone filio Mussotti de Mutucesimo, Danelono de Utino qui fuit de Sacilo testibus et aliis pluribus ad infrascripta specialiter vocatis in unum more solito et in loco predicto consueto ad sonum campane congregatis coram ipso Rev.^mo in Christo patre et domino nostro D. Marquardo Dei et Apostolice (sedis) gratia sancte sedis Aquilegensis dignissimo Patriarcha, sapienti viro D. Zanino

de Prata iurisperito honorabili Capitaneo ipsius Terre Utini, Nobilibus, prudentibus et discretis viris dominis Francisco et Pagano militibus de Savorgnano, Augustino et Ellia fratribus q. Ser Gubertini natis legum doctoribus et dicto D. Augustino militie decorato, Andriotta de Andriottis q. D. Federici de Castro Utini; Martino q. ser Jacomini de Paona de Utino, Bonono predictorum DD. Augustini et Ellie fratre, Missio de Ramangacho, Francisco Ser Valentini; Hectore prothonotario q. Odorici Miulitte, Gabriele Odorlici q. D. Gabrielis, Nicolao Morandi, Nicolao q. predicti D. Gabrielis, Henrico q. Guargendi de Paonna, Fantus q. Johannini Archoloniani, Galiossio de Andriottis, Sinibaldo q. D. Castroni de Pardis, Jacobo de Assidibus, Nicolao Manini, Melchiore pellipario, Jacobo notario filio Marquardi de Fagedis, Dietalmo filio supradicti D. Andriotte Camerario predicti Comunis et aliis pluribus omnibus de ipsa Terra Utini et ipsius Comunitatis honorabilibus Consiliariis in quodam Consilio narrato ut supra per notarios infrascriptos hec scribentes et colligentes fuimus vera nos docente scientia referentes ultra quam due partes Consiliariorum eiusdem facientium et representantium unitatem et universitatem Consilii et Terre predictorum pro his specialiter appellandis et aliis circha statum dicte Terre providendis: Igitur NN. Zaninus Capitaneus, Consilium et Consiliarii superius nominati et alii quam plures de dicto Consilio Arbitri, Arbitratores et amicabiles compositores atque comunes Amici sumpti et electi a nobilibus viris DD. Simone q. D. Odorici egregii militis de Cucanda et Schinella milite nato q. D. Gerardi militis fratris ipsius D. Simonis, nec non a Simone honorabili milite de Gualtesono q. D. Rigardi militis de eodem loco,

6

ipso D. Simone de Gualdesono suo ac nomine et vice DD. Ulivini sui fratris, Rizardi et Simonis pupilli eorum nipotum filiorum DD. Henrici et Johannis fratrum ipsorum DD. Simonis et Ulivini, supra litibus, questionibus et controversiis vertentibus inter eos dictis nominibus, causis et occasionibus in presenti nostra sententia et arbitracionibus ex prefatie (sic) declaratis et aliis quibuscumque que vertebantur inter partes predictas nominibus ut supra usque ad diem in nos facti Compromissi scripti manu dicti Jacobi notarii de Fazedis et mei Petri notarii de comuni concordio sub dictis millesimo et indictione, die XXIX mensis Junii hec plenius contentis, visis, auditis, intellectis, examinatis, lectis et perlectis quibuscumque peticionibus, responsionibus et earum replicationibus et triplicationibus, allegationibus et deffensionibus ac probationibus quibuscumque tam per instrumenta quam per testes et alio modo quocumque supra infrascriptis et quolibet infrascriptorum dictis, factis et productis coram nobis et inter nos semel et pluries, matiore, omni convenienti facto scrutinio solempnibus deliberacionibus
et ~~inter nos finem imponere ut vera dilectio, caritas et concordia~~
prehabitis diligentibus supra predictis et quolibet predictorum affectantesque sinceriter et concorditer in predictis omnibus debitam et laudabilem vententibus inter eos finem imponere ut vera dilectio, caritas et concordia vigeant inter eos Christi nomine invocato ex cuius vultu omnia recta procedunt iudicia, sedendo predictis partibus presentibus videlicet DD. Simone et Schinella de Cucanea, et Simone de Gualdesono nominibus predictis et sententiam ferri petentibus et postulantibus, mixtoque rigore cum equitate et equitate cum rigore pro bono pacis et concordie in his scriptis sententiamus et diffinimus.

In primis sententiamus, pronunciamus, promulgamus, laudamus, diffinimus, arbitramus, decidimus, volumus et mandamus ac declaramus quod supra contencione

masnate et bonorum eiusdem silicet heredum et bonorum omnium olim Sutulini de Portissagro; item filiorum et filiarum et bonorum omnium q. Corassini de Fagedis excepto Martino et eius bonis silicet ipsius Martini persona; item filiorum dicti Martini ad presens viventium et non futurorum ex dicto Martino dependentium; item filiorum et filiarum ac bonorum omnium olim Blasii de Fagedis filii q. Johannis Ziglutte; item filiorum et filiarum ac bonorum omnium q. Sophie uxoris q. Cunzulini; item filiorum et filiarum et bonorum omnium q. Johannis Chunzute habitantis in Budrio, quorum omnium partem petebat supradictus D. Simon de Gualvesono dictis nominibus eisdem DD. Simoni et Schinelle de Cucanea; item heredum et bonorum omnium q. Simonti de Cucanea; item heredum et bonorum omnium q. Stiphinutti Fovotti de Cucanea et heredum ac bonorum omnium Zanini de Cucanea, quorum partem petebat dictus D. Schinella supradicto D. Simoni de Gualvesono nominibus quibus supra, quia prefati DD. Simeon de Gualvesono, Simon et Schinella de Cucanea expresse fatebantur et contenti fuerunt quod dicta Masnata inter eos debebat dividi et quod aliqui consorcium suorum de domo Cucanee ultra eos habeant partem in aliquibus de dicta Masnata supradicti D. Simonis de Gualvesono et Simon ac Schinella de Cucanea convenire debeant insimul et dividere ac facere partes ipsius Masnate pure et liberaliter secundum pacta et consuetudines domus Cucanee et sibi invicem unicuique ipsorum dictis nominibus dare et assignare debeant quod suum est et pro eius particula tangit, primo deductis partibus eorum consorcium quas habent in dicta Masnata.

Item sententiamus et arbitramur quod de bonis, sediminibus, masnata, iurisdictionibus

et honoribus que ipse D. Simon de Gualvesono pro se et fratre atque nepotibus suis petit et petebat sibi advenire et competere extra Castrum de Partistagno pro sexta parte exceptis pallacio toto et turri quam idem D. Simon de Gualvesono et fratres atque nepotes habent intra Zironum dicti Castri eisdem D. Simoni de Gualvesono et fratri atque nepotibus perpetuale silencium imponimus et eosdem excludimus a predictis, declarantes quod solum intra Zironum Castri predicti habere debeant dictam sextam partem et non extra. Item de duobus vasis vini terreni; centum libras parvorum et uno milliare ferri, masariciis et ~~[illegible]~~ peciis nec etiam de omnibus que petebantur per eundem D. Simonem de ~~Cucanea~~ Gualvesono pro se et fratre atque nepotibus dicente et que dicebat exportata, ~~quia nichil penitus coram nobis est probatum~~ tunc et que ~~dicebat exportata~~ fuisse per dictum Martinum Covapni post quandam ut asseritur factam pro missionem inter ipsum D. Simonem de Gualvesono et prefatum D. Simonem de Cucanea quia nichil penitus coram nobis est probatum, de predictis similiter eisdem D. Simoni de Gualvesono eiusque fratri et nepotibus totale silencium imponimus. Item sententiamus et mandamus supra quaderno dicti Martini Covapini in quo continebantur eius excosse et rationes, ut per eundem D. Simonem de Gualvesono dictis nominibus asserebatur, petito per eundem quod sacramento prefati D. Simonis de Cucanea stari debet si ipsum habet vel si aliquid scit de dicto quaterno, ubi quidem facto sacramento per dictum D. Simonem de Cucanea per nos sibi delato, ipsum D. Simonem de Cucanea absolutum esse volumus, onerantes tamen ipsum D. Simonem, quod si in tempore futuro aliquid sciet de dicto quaterno, illud eidem D. Simoni de Gualvesono eiusque fratri et nepotibus teneatur notificare. Item eundem D. Simonem de Cucanea totaliter absolvimus et liberamus de XXVIII marchis quas dicebatur Martinum habuisse

a nobili q. Ser Pretto de Pantiflagno. Item ab exactionibus centum marcharum quas vel idcirca dicitur ipsum Martinum Covasini exigisse post factam divisionem bonorum dicti Martini inter predictos DD. Simonem de Gralvesono dictis nominibus et Simonem de Cucanea et a medietate omnium bonorum que ad presens tenet et possidet Martinus Covasini predictus que petebantur vigore sententie late inter predictos in qua sententia dicitur contineri quod omnia bona que reperirentur post latam sententiam fuisse subtracta per dictum Martinum cum nichil sit probatum de predictis contra dictum D. Simonem de Cucanea. Item declaramus in quantum possumus D. Simonem de Gralvesono dictis nominibus habere debere medietatem unius marche denariorum debende eidem Martino per Gregorium q. Martini de Povoleto. Item duarum marcharum denariorum et xl denariorum olim debendorum dicto Martino per Pitinum q. Francisci de Povoleto et exactorum per dictum Martinum a dicto Pitino post divisionem superius nominatam. Item duarum marcharum denariorum debendorum per Thomadum q. Iohannis Cocollani. Item duarum marcharum denariorum eidem Martino debendorum per Iulianum q. Dominici de Bella zoia. Item unius marche denariorum debende prefato Martino per Mirutum q. Cumpitti de Magredis. Item unius marche eidem debende per Dominicum filium Nicolai de Fagedis exactarum per dictum Martinum ut supra. Item medietatem duarum vaccarum quas Iacobus de Zampicha in socida habebat et habuit a dicto Martino ante divisionem eius bonorum superius nominatam. Item medietatem unius marche quam dictus Martinus habuit pro quodam bove quem habebat Bertholottus q. Floriani de Poglana ab eodem in socidam liberaliter habere debere.

Item sententiamus etc. quod sidiminis, buiargii et prati sitorum supra monte

Cucanee, que olim D. Gerardus pater dicti D. Schinelle emit a Leonardo Fulziti, prefatus D. Schinella possessionem pacificam obtineat et habere debeat, salvo iure eidem D. Simoni de Qualvesono dictis nominibus ad petendum ipsorum sediminis, baiorzii et prati proprietatem cum iuris ordine, ad hoc ut prefatus D. Schinella recursum et regressum habere valeat contra suos manutentores quos dictus D. Schinella habet de dicto sedimine et eciam salva omni alia deffensione dicti D. Schinelle supra predictis. Item quod de octo marchis denariorum petitis per ipsum D. Simonem de Qualvesono dictis nominibus iure legati facti per olim bone memorie D. Gerardum de Cucanea patrem dicti D. Schinelle Federico olim Canepario dicti D. Gerardi eidem dandis quatuor et alias quatuor in auxilio maritandi filiam dicti Federici quando maritaretur et quia conditio dictarum quatuor marcharum evanuit, nam ipsa filia decessit antequam maritaretur, solum ipse D. Schinella eidem D. Simoni de Qualvesono recipienti ut supra marchas denariorum quatuor usque ad festum S. Martini dare teneatur cum hac condicione quod dict. D. Simon frater et nepotes remanere debeant obligati ad conservandum dictum D. Schinellam indempnem eiusque heredes et bona contra Ecclesiam et quamlibet personam eos inquietantes pro predictis. Item a peticione prefati D. Simonis de Qualvesono nominibus quibus supra petentis rationem administrationis bonorum suorum et dictorum eius fratris et nepotum gestae ut dicebat per olim DD. Odoricum patrem dictorum DD. Gerardi et Simonis vel per eosdem DD. Simonem et Gerardum vel alterum ipsorum, quia non est probatum legiptime ipsos vel aliquem ipsorum fuisse tutores eorumdem nec ipsorum bonorum admi[nistratores].

nistratores et eciam si qua fuisset dicta accio expirata et extincta esse propter temporis prescriptionem licet aliquas presumptiones que probacionem non faciunt producte fuissent per dictum D. Simonem de Gualvesono, absolvimusque totaliter eosdem DD. Simonem de Cucanea eorumque heredes et bona. Item quod mansus situs in Pogallis et quoddam territorium seu sedimen positum in Partistagno quorum partem petebat ipse D. Simon de Gualvesono dictis nominibus, que dicebat sibi, fratri atque nepotibus spectare et pertinere propter personam Cargne qui ipsorum comunis est servus de masnata, que siquidem bona dicebantur fuisse olim Nicolai gastaldionis avi dicti Cargne, sint et esse debeant sive proprietate et possessione libere dicti D. Schinelle cum per eundem D. Simonem de Gualvesono dictis nominibus ipsa bona fuisse in possessione Zorzii olim patris dicti Cargne tempore matrimonii copulacionis quo se coniunxit cum matre dicti Cargne serva dicti D. Simonis de Gualvesono non sit probatum. Item quod heredes olim Luciane olim uxoris Blasutti de Partistagno sint et esse debeant libere dicti D. Schinelle cum per eum sit probatum legiptime ipsum Blasuttum et Lucianam ingales devenisse in partem olim D. Odorici de Cucanea avi dicti D. Schinelle tempore divisionis facte inter ipsum et fratres et per testes productos per ipsum D. Simonem de Gualvesono nichil per veram scientiam sit probatum. Item quod predictus D. Simon de Gualvesono eiusque frater et nepotes tamquam possessores bonorum olim Leonardi dicti Clerici de Cucanea q. Ulrici de Cucanea olim servi ipsorum Dominorum de Gualvesono ad restitucionem non teneatur faciendam eidem D. Simoni de Cucanea de medietate de XXXVI marcharum nomine dotis olim Lagimtte de Fagedis que fuit serva dicti D. Simonis de Cucanea et nupta eidem Clerico, licet per eundem D. Simonem de Cucanea legiptime per instrumenta sit probatum de ipsius dotis solucione

et promissione, tamen ipsos DD. Simonem eiusque fratrem et nepotes absolvimus a predicta dotis restitucione propter temporis prescriptionem. Item quod prefati DD. Simon de Gualvesono, frater et nepotes eidem D. Simoni de Cucanea teneantur et debeant facere iuris complementum per medietatem debitorum et omnium que idem D. Simon de Cucanea pro se vel Martino Covassini q. Stiphinetti et filios de Nagredis servos dictorum Dominorum de Gualvesono et similiter de servitoribus de Siacho, quoque de Zanino habitatore D. Simonis de Gualvesono. Item peticiones filii et matris Martini Covassini dotis et sororis Barnabe atque quadraginta denariorum petitorum vigore sententie ete facte per dictum D. Simonem de Cucanea sint casse et eas cassamus et annullamus. Item quod medietas XVIII marcharum denariorum quas ipse Dominus de Cucanea [sua] solvisse constat Cocio de Tricesimo creditori haberi debenti eandem pecuniam a Martino Covassini predicto et tantum marcharum soldorum quas eundem D. Simonem similiter solvisse constat Fulcherio q. ser Nicolai de Fagedis ab eodem Martino habere debenti, dicti DD. Simon de Gualvesono eiusque frater et nepotes solvere teneantur eidem D. Simoni de Cucanea usque ad nativitatem Domini. Item quod ipse D. Simon de Gualvesono dictis nominibus dare [illegible] consignare debeat eidem D. Simoni de Cucanea medietatem duarum vaccarum quas habuit a Sutto de Fagedis que fuerunt dicti Martini. Item a peticionibus omnium bonorum sitorum in villis Sanctorum Zorzii, Vidradi (sic) et Visoni factis per eosdem DD. Simonem et Schinellam de Cucanea predictis Dominis de Gualvesono, eosdem Dominos de Gualvesono absolvimus et liberamus. Item absolvimus et liberamus eosdem Dominos de Gualvesono a peticione partis heredum q. Petri Zuppe quam faciebat dictus D. Schinella dictis Dominis de Gualvesono. Item a peticione bonorum sitorum in villis de Flaforyano et de Lutis. Item a peticione remocionis domus de Cucanea predicti D. Simonis de Cucanea, que petebatur per eosdem de Gualvesono removeri tamquam constructa partim supra territorio Comunis et pene compromissi et sententie que per eosdem Dominos de Gualvesono petebatur, totaliter absolvimus et liberamus ~~Item absolvimus et liberamus~~ tam predictum D. Schinellam quam eundem D. Simonem de Cucanea. Item supra peticione domorum de Gualvesono que fuerunt olim Nicolai gastaldionis servi, petitarum per dictum D. Schinellam pertinentes nichil sententiamus, relinquentes que iura dictarum domorum ipsi D. Schinelle in eo statu et gradu in quibus erant ante compromissum in nos factum et has diffiniciones, sentencias, pronunciaciones et mandata mandamus ipsis partibus presentibus videlicet D. Simoni et Schinelle de Cucanea, Simoni de Gualvesono nominibus ut supra et hec omnia audientibus et videntibus et eisdem non appellantibus neque presentes nostras diffiniciones et mandata ad arbitrium boni viri reduci petentibus sub pena in dicto compromisso in nos facto contenta inviolabiliter observari et adimplere.

Et ego Iacobus filius Marquardi de Fagedis publicus imperiali auctoritate notarius et nunc supradicte Communitatis [Terre] Utini officialis et scriba predictis omnibus et singulis interfui et una cum infrascripto Petro notario supradicto de concordio notavi et scripsi ad formam publicam reducendo et signum meum apposui consuetum apponendo.

Et ego Petrus q. Iohannis notarius de Utino publicus imperiali auctoritate notarius et nunc supradicte Communitatis Terre Utini officialis et scriba etc.

[illegible] fratr. [illegible] Abbat. [illegible]

[illegible] de xx mensis [illegible], in [illegible] domo

Consilii [illegible] Iohannes

de Pontis [illegible]

[illegible] Philippi [illegible]

et [illegible] dominum [illegible]

[illegible] nunc [illegible] pro [illegible] occasione,

[illegible] neque intendens [illegible]

[illegible] de Civitate Austria et Trivadam eius matrem, illam nequam

infamia [illegible] publice et indebite [illegible]

[illegible] predecessorum

[illegible]

[illegible] declaravit

[illegible] in pleno [illegible]

prefatis testibus et aliis quamplurimis in copiosa multitudine [illegible]

quod ipsam infamiam posuit dicto Antonio [illegible] matri predicte, contra

verum et conscientiam [illegible]

[illegible]

nerare, dixit et manifeste declaravit ibidem, quod habet, habebat,

reputaret reputabat, habuit et revera continuo reputavit ipsum

Antonium eiusque matrem predictam pro [illegible]

et nunquam fuisse nec esse alicui servili conditioni obnoxium, seu macule servitutis, nec esse, nec fuisse sibi nec aliquibus suis pre-
decessoribus [illegible] unquam [illegible] causa seu [illegible] servitutis,
unde dictum Antonium rogavit instanter et Dominus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], supplicavit quod dictum Antonium [illegible] [illegible] ut
eidem [illegible] parcat, quam ipsi Antonio fecit aut fecit huiusmodi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], dicens quod [illegible] [illegible] esse cupit
[illegible] Antonii [illegible] et amicus: [illegible] ibidem corporaliter
ad sancta dei evangelia tactis scripturis quod nunquam habuit aliquid ab
Antonio predicto nec ab aliqua alia persona, nec fuit unquam [illegible]
[illegible] promissum, nec habere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quomodolibet in futurum pro eo quod dicat seu dixerit supradicta.
[illegible] [illegible] voluntate commotus, peccatumque timens, animumque
suam exonerare desiderans, predicta omnia dixit et dicebat causa
purgandi et [illegible] dictum Antonium et matrem suam predictam,
ab ipsa quam ut supradixit eis posuit et posuerat infamia. Quibus
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut indulgeat sibi de eis
per se et suos heredes et amicos dicto Calono pepercit iniuriam quam-
libet sibi per ipsum illatam per impositionem infamie supradicte.

eterum in [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] presentia [illegible] Antonius ex una parte et Calonus ex altera parte et [illegible] fuerunt [illegible] unus alteri de omnibus iniuriis hinc inde [illegible] que usque ad diem presentem [illegible], pacem perpetuam atque concordiam concurrentes manus suas tangendo in signum perpetue concordie atque pacis, promittentes unus alteri hinc inde, stipulatione interveniente predictam pacem ac omnia et singula suprascripta [illegible] firma, rata et grata habere [illegible], obligantes ad hec hinc inde omnia bona sua mobilia et immobilia presentia et futura.

Cum omni iudicamento etc.

1377, 18 marzo. Monfalcone. Il nob. Ugo q. D. Giorgio di Duino dona al nob. Francesco q. D. Federico di Savorgnano, tutti i suoi beni esistenti in Gruino, Mancoglij, Fornelli, Villa Cassina, Cassiuz, Strassoldo e Porpetto.

Nicolò q. Marino notajo. Da perg. orig. nell'Archivio Caiminati – Rossi in Venezia.

In Christi Nomine Amen.

Anno Nativitatis ejusdem Millesimo Tercentesimo septuagesimo septimo. Indictione quinta Die in die Decimo Octavo Mensis Martii.

Actum in Montefalcone Aquilejensis Diocesis in Ecclesia Sancti Ambrogii; presentibus Nobb. et potentibus Militibus D. D. Schinella q.m Nobb. Militis D. Gerardi de Cucanea, Federico dicto Imp. de Stijria, Hermann de Pitenigo omnibus predictis Militibus Nobb. Viris D. D. Joanne de Buris perce, Doijmo de Castello Porpetti, Guglielmo de Sancto Daniele, Simeone q.m Nob. Militis D. Henrici de Strampero, Bernardo q. Domini Nicolai de Strassoldo, Dietalmo de Andriotis de Castro Utini, et Nicolao de Tolmino Scriba infrascripti D. De Doijmo Testibus, et aliis pluribus ad hec specialiter vocatis, et rogatis etc.

Cum prudentes Viri Mathiussius, qui in Montefalcono habitabat q.m Fantini de Glemona ac Hermannus dictus Urilus de Duyno, veri, et legittimi Procuratores q.m Magnifici Viri Domini Ugonis q.m D. Ugizze de Duyno habentes plenum, et liberum Mandatum ad infranarratam venditionem faciendam, ut de dicto Proc. publ. Instr. scripto manu q.m Nicoli Notarij Filii q.m Pelegrini de Montefalcono sub. 1364. Indictione

Duodecima die 5 Mensis Jannuary dedissent, vendidissent, et tradidissent Mag. et potenti Mil: D.no Federico, nato q.m Egregii Militis Dom. Constantini de Savorgnano pretio, et foro Octin. gentana quinquaginta quinque marcarum soldorum aci:tis Procuratoribus habitarum, et receptarum Bona de Zugins cum Villa Mota, ac Bonis de Ronchiegles, nec non cum Bonis Villarum de Pretedo ac Fagnello, cum Bando, Silvis, Nemoribus, Pratis, Pascuis, Paludibus, Jeractionibus, Aucupationibus, Piscationibus, Alluvionibus, Domibus, Campis, Plantis, Braydis, Terris cultis, et incultis. Et generaliter cum omnibus et singulis Bonis cujuscumque generis, et conditionis existant, que Domus sue locata de Zugins in prenara tis, locis, et Villis, et in quolibet ipsorum seu qualiter ipsorum modo quo cumque habebat, et visa est habere exceptis duntaxat eorum Hominibus de Masnata ibidem commorantibus in ipsorum Bonis, que ipsorum Procuratores predicte, seu predicti eorum omines de Masnati cum eorum Predecessoribus subsequens actenus habuerunt, prout de dicta Venditione sic facta constat pub.o Inst.o scripto manu Petri Notarii q.m Michaelis de Utine, et notis q. Andree Notari q.m Leonis de Utino sub. 1344. Indictione 12: die 20 Jannuary. Nunc vero Magnificus, et potens Miles Dominus Ugo filius q.m Strenui, et potentis :

Viri D. Georgii de Duyno Germani consanguinei supranarati Dr. Ugonis Filius q.m Domini Ugizze de Duyno dixpns, confitens, et cognoscens, et ad sua veram notitiam deducens supranaratam venditione, ob evidentem utilitatem et urgentem necessitatem Domus et Casate predicte de Duyno fuisse factam et celebratam, nec non solutum pretium in magnam, et evidentem utilitatem Domus et Casate predicte de Duyno fuisse conversum maxime in extinctionem, et abolitionem gravium debitorum, et usurarum, quibus dictus q.m Dominus Ugo q. D. Ugizze, ac dictus Georius Frater prenarati Domini Ugonis Viri, et dicta Domus, et Casata de Duyno erant gravate, et quotidie gravabantur propter quod nisi fuisset remedium prenominate Venditionis facte ad gravissima, atque intolerabilia incurrisset damno, volensque, et jurisset, et ex dicto tenetur prenominatam Venditionem, quo supra nomine de omnibus prenominatis duobus Istrumentis contenta = videlicet tam contenta in Istrumento Procuratorio scripto manu dicti Pauli Notarii, quam in Istrumento dicte Venditionis de dictis bonis facte scripto manu prenominati Petri Notarii ex Notis q.m dicti Codex sub. proxime annotatis Millesimis Inditionibus. et diebus, approbare confirmare, et ratificare, ne de cetero alicujus scandali materia

vel scintilla nisi possit, nec pre
ciis, ac precitato nomine suprano
minati Domini Ugonis mortui,
octis eidem Domini Ugoni vivo ac
civium declaratis et ac ejus intelligen
tiam vulgarizzatis, et interpretatis,
precitorum dictorum in Talmino
Scribani ejus Testem supradictum
dicti prenominatis Istrumentis vide
licet tam Istrumento Procuratorio,
quam Venditionis prenominate, ac
omnibus, et singulis in ipsis Istru
mentis, predictorum Procuratorum
creationem suprascriptorum, bonorum
et ipsorum, precia venditionem
pretii prenominati in dei, et Domus
seu Cabatae, sue utilitatem conversi
factam, de evitioneque promissionem
per dictos factam procuratores, ac
omnia, et singula a prenomina
tis Istrumentis contenta ipsa Istru
menta confitens esse vera legittima
et justa, ac manu justorum fi
delium et Imperialium Notario
rum esse, et fuisse annotata, et pub
licata in totum, et per totum ipsius
contentis per se suosque Heredes
approbavit et ratificabit, ac in
omni validitudine Procuratoris,
et prefatae Venditioni'd robore dicta
Instrumenta, ac omnia, et singu
la in ipsis contenta Magnifico, et
potenti Militi D.o Francesco de Savor
gnano Filio qm supranominati
Domini Federici Militis de Savorgna
no Emtoris stipulanti, et recipienti
pro se, suisque Heredibus vel mi

hoc jus suum dare voluerit, confir=
mavit, ac valere, et tenere sive ali=
qua juris vel facti exceptionem
voluit; Renuntiam ipse D. Ugo q.m
D.i Georii exceptioni non factum
dictorum confessionem præ tiæ præ=
nominati in sui et Domus, seu
Casatis suæ utilitatem non conver=
si exceptioni doli, conditioni, pa=
ris cause in factum actioni, con
stitutionibus, consuetudinibus
quibuscumque, Statutis, ac omne
alio jegum, et juris axilio tam
Canonico, quam Civili, cum qui=
bus a prædictis, vel aliquo prædi=
torum se modo aliquo defendere,
vel tueri possit; et nihilominus
ad ipsius Magnifici D. Francisci
de Savorgnano abundantem cau=
tellam, et majorem firmitatem
promissit idem Magnificus Do=
minus Ugo q.m D.i Georij, de Duyno
perte, suisque Hæredes, atque
cum obligatione omnium suo=
rum bonorum præsentium, et
futurorum, ac damnorum omnium
et expensarum litisque et extra
ni terise refectionem prenomina=
to Magnifico Domino Francisco
de Savorgnano stipulanti per se
suisque Hæredibus vel cui hoc jus
suum dare voluerit, supranomi=
nata omnia, et singula Bona
ac omnia et singula Bona in su=
pranominatis Istrumentis con=
tenta, et quodlibet ipsorum, cum
omnibus, et singulis eorum, et

cujuslibet ipsorum juribus, domi=
niis, gestis, signoriis, honoribus,
et oneribus contra omnem homi=
nem, personam, Collegium, Comu=
nem, Ecclesiam, et Universitatem
ipsa Bona, vel aliqua ipsorum im=
pedientem vel impedire volentem quo=
modo cumque, et quatitercum ipsa
defendere in jure manutenere au=
torizare, et disbrigare, et nihilomi=
nus predicta omnia, et singula in
hoc Istrumento contenta perpetuo
firma rata et grata, habere, tenere,
observare, et plenius ad implere,
et in nullo contrafacere, dicere
vel venire per se, vel per aliam
aliqua rationem, vel causa inge=
nio de jure, vel de facto sub. pena,
et in pena mille Florenorum
Boni Auri, et justi pendes stipu=
lationem solemni in singulis
hujus contractus, Capitulos, Ca=
pitulos premesso que totiens exigi
possit, et valeat, cum effectu quo=
ties contrafactum fuerit, et ipsa
tamen pena soluta vel non pre=
sens Istrumentum, ac omnia, et
singula in ipso contenta plenum
obtineat robur, atque perpetuam
firmitatem

Insuper idem Magnificus Do=
minus Ugo qm. D. Georij de Duyno
attenicas grata, et innumerabilia
beneficia facta, et impensa per ip=
sum Magnificum D. Franciscum
Savorgnano, et ejus predecessores
prefacto Domini Ugonis, et ejus

prædecessoribus titulo e nomine Donationis quæ dicitur inter vivos quæ nulla occasione ingratitudine, vel offensa; quæ dici, vel excogitari possit in totum, vel in parte vakat revocari per se, suisque heredes cedid, cessit, transtulit, donavit, et mandavit, et mandavit omnes et singulos servos suos, quos habet, vel Domus prefacta seu basata de Duyno visa est habere in locis iis prascriptis, vel aliquo ipsorum, videlicet: in Zuins, in Turgnello, in Villa Caceye veteris in Casteglono, in Strassoldo ac in Porpetto, et alii qui de ipsis locis, vel aliquo ipsorum locorum fuerunt, processerunt, vel essemet cum omnibus eorum juribus, bonis, Mensis, Domibus, Sedimibus, Sistois et Pratis, ac aliis quibuscumque Bonis, Mobilibus, et Immobilibus, vel ipsos, vel paraliquam ipsorum habitis, retentis, et possessis, ac cum toto eorum, et cujuslibet ipsorum peculio cujuscumque conditionis, et naturæ sit, et existat, nec non omnia et singula jura, et actiones reales, et personales, utiles, et directas; tacitas, et expressas, mixtas atque Pretoreas, quas et quas ipse D: Ugo comitis filius q. D. Georij de Duyno habet, habebat, vel habere poterat, tam in servis prenominatis et Bonis, ac peculio ipsorum, ~~[illegible]~~ et singulis Bonis in prenominatis Venditionem per

prænominatas Procuratores facta, contentis, et declaratis, constituens se dictis Servos, cum Bonis, et Peculio ipsorum nomine dicti domini Francisci possidere, donec ipse rem possessionem acceperit corporalem quam accipiendi, et in de sua propria auctoritate retinendi, cuncpis licentiam eidem omnimodam contulit atque dedit, et nihilominus constituens ipsum Dominum Franciscum Procuratorem in rem penes ipsum in suum suam ita quodamodo posuit actionibus, utilibus, et directis, tacitis, et expressis mixtis, atque Pretoreis agere experiri, recipere, replicare conequi et se tueri. Et generaliter omnia, et singula facere, quæ ipsem, et D. Ugo Donator ante hujusmodi donationem, et cessionem factam facere poterat. asserens, et expresse attestans idem D. Ugo, se nulli alio quam ipsi D. Francisco de prædictis omnibus, et singulis, vel aliquo ipsorum donationem vel cessionem, vel aliquam Personam nomine ipsius fecisse.

Promittens dictus Dominus Ugo donator per se, suosque Heredes; ac cum obbligatione omnium bonorum suorum præsentium, et futurorum damnorum omnium, et expensarum, litisque ab extra interesse refectione prænominato D. Francisco stipulante, et recipienti pro se, suisque Heredibus, veluti

hoc pres suum dare voluerit, vo-
luerit prefactas Servas cum
Bonis, et toto eorum periculo ac
dictam Donationem, et cessionem,
ac omnia, et singula in hujusmo-
di donationes et Cessione conten-
ta in jure contra quamcumque per-
sonam, Comune, Collegium, Eccle-
siam, et Universitatem, modo quo-
cumque impedientem, vel ipsis, aut
alicui ipsorum litem, vel questio-
nem moventem, sive movere volen-
tem, manutenere defendere, auctoriza-
re et disbrigare, nullam quoque li-
tem, vel questionem de predictis,
vel de aliquo predictorum dicere, fa-
cere, vel tempore aliquo movere,
nec moventi facienti, ac movere,
vel facere volenti consentire, sed
dictas donationem, Cessionem,
et omnia, et singula in hoc
Istrumento contenta perpetuo
firma, rata et grata habere, tene-
re observare, et plenius adimple-
re nunquam quoque contra
predicta, vel aliquod predictorum
dicere, facere vel venire per se, vel
per aliam aliqua rationem, vel
causa ingenio de jure, vel de facto
sub pena mille Florenorum
boni Auri, et juxti promeius,
stipulatione solemnit in singu-
lis Capitulis hujus contrac-
tus premissa, que toties exigi
possit, et valeat cum effecta quo-
ties contrafactum fuerit, et ipsa
pena soluta vel non presens

tamen Istrumentum, et omnia, et singula in ipso contenta ple: num obtineat robur. Renun: tians præfactus Dominus, ego Donator legi dicenti, Dona: tionem ultra Summam Quin: gentorum aureorum excedentem sine juris solemnitate, ac debita intimatione non valere exceptione, doli, conditionis sive causa infactum actioni, et omnia alio Legum, et juris tam Canonici, quam Civilis Statutorum, consuetudinum, et constitutionum auxilio cum quo a prædictis, vel aliquo prædictorum modo aliquo se possit defendere, vel tueri.

Volens insuper idem Dominus ego Donator, ac mandans de prædictis omnibus, et singulis Donatis, et bonis ipsæ donationis, quæ nulla ipsorum Donationem, non solum ad quingentorum aureorum summam ascendat, verum etiam, quæ ad Summam aureorum incentorum ascende re has valeat.

Et ego Nicolaus de Utino A quisitensis Diœcesis qm D. Mani ne de Florentia publicus Im periali Auctoritate Notarius, præ: dictis omnibus, et singulis inter fui, et scribere rogatus scripsi, et fideliter publicavi, meis Signoque nomine appositis consuetis et.

Importantissimo per diffamazione di servitù

Anno 1380 ai 3 di maggio in Udine sotto la loggia lunga del Comune, presenti
i nobili Cav. Simone di Cucagna, Giovanni di [illegible] di Colloredo, Giovanni [illegible]
di Cucagna, ed Odorico notajo, [illegible] l'[illegible] notajo suo fratello
ed altri molti testimonij chiamati.

[illegible] Rinaldo di [illegible], giurisperito e giudice deputato special-
mente colla [illegible] del Patriarca [illegible] Marquardo il 12 febbrajo 1380 [illegible]
[illegible] di [illegible] Simone di Colloredo da una parte
e Simone di Buja Procuratore dei Nobili Nicolò, Ricardo e [illegible] di
[illegible] dall'altra, [illegible] domanda [illegible]
zione per essere infamato di servitù dai detti [illegible]. Il notajo [illegible]
fu [illegible], [illegible] e [illegible] di [illegible], e [illegible]
del processo, [illegible].

l'8 maggio 1380 [illegible] [illegible] nel Patriarca dal
[illegible] [illegible];

13 detto. Gli stessi [illegible] in giudizio copia della [illegible] colla quale il Pa-
triarca delegava questa causa a Rinaldo di [illegible], [illegible]
[illegible].

2 [illegible]. Il Querelante [illegible] in giudizio [illegible] [illegible]
[illegible] a [illegible].

5 detto. Gli [illegible] negano la diffamazione [illegible] un giorno nel
quale il querelante possa provare le sue asserzioni.

10 d.° Il querelante presenta tre testimonij, [illegible] di dire la verità.

13 d.° Lo stesso [illegible] altri due testimonj [illegible] sotto la giurisdizione
del Conte di Gorizia, lo [illegible] Notajo, [illegible]
[illegible] giurata; domandando [illegible]
[illegible] di [illegible] a [illegible] ([illegible] del Conte di Gorizia) a
[illegible] il giuramento dai [illegible] testimonj;

Articoli probatorj del querelante Blasutto: egli intende provare che i detti Signori di Pramperg uniti e divisi, in diversi luoghi, alla presenza di nobili e di popolari, di [illegible] affermato [illegible] lui uomo e servo di masnata ed intendevano requisirlo come servo (requirere tanquam servum intendebant) e ciò più volte in due o tre anni; che i suddetti Signori [illegible] più volte di servigj servili (ut eis ut servus servire [illegible] et eis servilia ministeria prestare, de quo ipse Blasutus tanquam homo liber et sui iuris continue denegavit) malgrado le sue negative, che [illegible] Simone, figlio del detto Signor Nicolò di Pramperg, asserì essere lui suo servo.

4 maggio. Il notajo [illegible] presenta in giudizio le deposizioni di 23 testimonii assunti per Blasutto, delle quali vien data copia al Procuratore degl'imputati, accordando termine ad opponendum. Il detto Procuratore contesta alcune delle testimonianze e poi d'accordo si conviene di eliminare la deposizione di un teste come parziale. — Ciò quindi il giudice dispone di [illegible] le raccolte testimonianze. Dal complesso di queste risulta come i Signori di Pramperg [illegible] ritenere Blasutto loro servo di masnata ed uno dei testi aggiunge che un giorno venne nella cortina di [illegible] D. Simone di Nicolò di Pramperg e chiestogli precisamente di Blasutto e avendogli risposto che si ignorava dove fosse, disse chiamandolo in testimonio che egli a nome di tutta la sua famiglia richiedeva a Blasutto di prestargli servitù (ipse dixit ego nomine patris mei et illorum de domo mea requiro ipsum [illegible] ut michi servire debeat tanquam noster servus et homo de masnata et rogo vos omnes ut sitis michi testes de hac requisitione) ed avendogli replicato, che ciò non era vero, nuovamente confermò la sua richiesta. Altro teste depone che essendo andato con altro compagno a nome di Blasutto nel castello di Pramperg a protestare contro l'imputazione che quei Signori gli davano di servitù lo stesso Ser Simone, confermando i suoi diritti, dichiarò che non potendo altro, procurerà che ognuno sfugga Blasutto ed i figli suoi (si aliud non poterimus facere saltem nos faciemus quod nullus se associabit cum ipso Blasutto et eius filiis).

3

Domanda quindi Blasutto che sia tassata l'ingiuria da lui [illegible] per titolo di diffamazione, oltre al pagamento delle spese di lite.

Il Procuratore degli [illegible] oppone che contro Mattiussi di Pramperzo [illegible] dell'[illegible] [illegible] e che non fu neppure [illegible] Comune di Pramperzo [illegible] rei [illegible] compromessi nella [illegible], domandando che Blasutto [illegible] Blasutto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diffamato [illegible] domanda tassare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Signori di Pramperzo a Blasutto [illegible] alla giurisdizione di Belgrado, dipendenti dai [illegible] di Gorizia, senza [illegible] tale tassa [illegible] [illegible] e non potranno essere condannati, come [illegible] il contrario.

Blasutto [illegible] da tassazione [illegible] [illegible] condotto [illegible] di Pramperzo un processo per diffamazione [illegible] al Patriarca d'Aquileja, prima che detti officiali [illegible] a Belgrado, e quindi domanda che senza [illegible] la sentenza [illegible] che ai Signori di Pramperzo fosse dato il giuramento se avessero detto e [illegible] lor servi.

Allora il Giudice, chiesto [illegible] come [illegible] (il [illegible]) [illegible] [illegible] che le prove addotte da Blasutto sono [illegible] contro le [illegible] dei Signori di Pramperzo, e che [illegible] [illegible] [illegible] di lui innanzi al presente Giudizio, quando fosse [illegible] la sentenza non debbano venir tassati nè ora nè poi: nel caso poichè non [illegible] la lite, debbano tassarsi e siano dati nuncii a prendere dei loro beni la quantità sufficiente a pagare la ammenda o tassa loro da [illegible]. – Il Procuratore [illegible] tale [illegible], protesta e domanda la sospensione della sentenza fino al termine della lite incoata a Belgrado, appellandosi al Patriarca ed al generale Colloquio (Parlamento).

[illegible] potrà allegare [illegible] negata, perchè trattandosi [illegible] di [illegible] e di declinazione di foro (de declinatione judicii quia declinatio iudicii [illegible] principio [illegible] et [illegible] terra et etiam agitur de [illegible]atione iudicii a quibus [illegible] appellari [illegible] fuit), questa [illegible] pro e non dopo [illegible] definitiva, e [illegible] tratta [illegible] di [illegible] di giudizio, non [illegible] luogo l'appello. — Il [illegible] pone se e i suoi diritti sotto la protezione e difesa del Pretore e suo [illegible], protestando di non recedere dal detto appello.

Per tale sentenza, dopo [illegible] del Giudice, [illegible] l'aspetto, per quanto non volle avere rispetto tale infamazione su detti signori di Pramperg(o), giurò sui Santi Vangeli che non l'avrebbe voluta per nulla [illegible] di danari, e ciò per detti figli e figlie suoi e di suo fratello (occasione duodecim filiorum et filiarum suorum et fratris ipsius Blasutti). Quindi il giudice col consenso dei circostanti tassa Vicardo Nicolò di Pramperg(o) in [illegible] marche di denari, dando a Blasutto un [illegible] a [illegible] dei beni dei detti signori se [illegible] pagato.

Antonio fu Alberton[illegible] [illegible], [illegible] notariato d'Udine

Blasutto q. Giacomuccio di Tolmezzo intende querelarsi occasione certarum iniuriarum illatarum et infamie enormis ac intollerabilis dette dai nobili Nicolò e Vicardo e Mattiussi di Prampergo chiamandolo loro servo ed uomo di masnada, mentre era libero — 1380 —

1381

Anno Domini 1381, die 27. M. Aprilis, Ind. in Majori Ecclesia S. Marie Civitatensis prope Altare S. Crucis, presentibus providis et discretis viris S. Jacobo q. D. Leonardi Ribis, Tristano q. D. Philippi olim D. Quontij, Boyano q. S. Guillelmi Boyani, Egidio q. Magistri Johannis Phisici, Antonio q. Nicolai generi ipsius q. M. Johannis Phisici, Philippo q. Raynoldi, Johannino Longo q. Tafotti, Johanne Taga q. Ser Henrici Formie, Paulo q. Francisci, Ulissio q. Jacobi Subtilis omnibus de Civitate Austrie, Johanne q. D. Nicolai de Savorgnano omnibus hijs habitantibus in Civ. Austrie testibus et alijs pluribus in multitudine hominum copiosa.

Manumissione di servo fatta a cavallo al sepolcro del padrone

Dum Nob. vir D. Philippus q. D. Johannis de Portis de Civ. Austrie obtulisset unum equum cohopertum ad Altare predictum S. Crucis, super quo equo erat et sedebat Franciscus dictus Miarli q. Quarini de Civitate predicta, pro anima quondam Nobilis viri D. Rodulphi sui fratris nati quondam prefati D. Johannis de Portis cum officium mortuorum tunc pro anima ipsius q. D. Rodulphi solemnius celebraret. idem D. Philippus et Nob. Nicolaus ejus nepos natus q. D. Nicolai olim prefati D. Johannis de Portis nomine et causa mere, pure ac libere et irrevocabilis donationis que dicitur inter vivos, non per metum, circumventione aliqua vel errore, sed sponte ex certa scientia pro eos et eorum heredes ac nomine ac vice Nicolai Canonici Civitatensis, Johannis et Ricardi fratrum filiorum q. D. Rodulphi predicti, quos idem D. Philippus et Nicolaus manumissores promiserunt, quilibet ipsorum de principaliter et in totum solemniter obbligando omnibus in hoc instrumento contentis cum effectu facere, consentire, obbligantes ad hec omnia bona sua mobilia et inmobilia presentia et futura, dederunt, manumiserunt, tradiderunt, dimiserunt et donaverunt Ecclesie S. Marie Aquilegensis Franciscum dictum Miarli filium q.m Quirini de Civ. Austria eorum et predictorum fratrum filiorum q. D. Rodulphi predicti de Portis servum proprium seu hominem de masnata cum omnibus suis filijs et filiabus rapitaris ab eo et cum tota ejus posteritate et cum tota sua possibilitate et cum toto ejus peculio et bonis atque rebus mobilibus et inmobilibus, presentibus et futuris, absolvendo, liberando et eximendo dictum Franciscum dictum Miarli cum tota sua possibilitate seu ejus heredibus ab eo descendentibus presentibus et futuris ab omni jure patronatus et revocatione in servitute et ab omni onere, iugo et nebula, debito et macula servitutis et a quocumque iure, actione, usu, requisitione, honore, comodo et utilitate quibus vel eorum aliquo vel alio quocumque ipse Franciscus dictus Miarli et ejus posteritas utriusque sexus que

processerit ab eodem nunc vel in posterum eisdem DD. Philippo, Nicolao q. D. Ni-
colai de Portis vel ipsorum heredibus teneretur teneri videret aut posset
aliqua ratione, occasione seu causa de iure vel de facto, quem autem Franci=
scum dictum Miarli nomine suo et omnium utriusque sexus qui processerint
seu procedent ab eodem cum toto suo peculio, bonis et rebus presentibus et futuris
idem DD. Philippus et Nicolaus per eos et eorum heredes ac nomine antedicto
manumissionis nomine assignaverunt et tradiderunt in manibus Johannini
Longi testis superius nominati, recipientis nomine et vice Aquilegensis Ecclesie,
committentes eidem et eum constituentes eorum et predictorum filiorum q. D. Rodul=
phi certum et specialem nuncium ut ipsum ad Majus Altare Aquil. Ecclesie
in signum manumissionis prestite et libertatis concesse ac in signum
tenute et possessionis ipsius Aquilegensis Ecclesie pro eo et pro omnibus u=
triusque sexus qui ab eo descendent solemnius debeat assignare: ita quod
amodo prefatus Franciscus dictus Miarli et proles que ab eo descendet cum peculio
et omnibus bonis suis presentibus et futuris quocumque nomine censeantur, sit
et debeat esse in perpetuum Aquil. Ecclesie nominate, quique ire, stare
et redire valeat quocumque, undecumque, ubicumque, quomodocumque, quando=
cumque et qualitercumque voluerit atque contrahere, pacisci, emere, vendere,
donare, legare, testari, testificari et quoslibet actus legitimos licite exercere
ac omnia et singula facere in iudicio sive extra quod quivis homo dicte
Eccl. Aquilegensis in suo iure puro et verissimo constitutus facere posset cum
plena, libera et generali administratione et dispositione omnium bonorum
suorum absque gravatione, inquietudine, impedimento aut contradictione pre=
dictorum DD. Philippi et Nicolai ac predictorum filiorum q.m D. Rodulphi et alte=
rius cujuscumque persone ac si ipse a suis parentibus si fuissent absolute homines
Aquil. Ecclesie supradicte, natus esset: sub hac forma, modo et conditione, quod nec D.
Patriarcha qui fuerit pro tempore, nec Capitulum, nec Capitaneus, Vicedominus vel Vicarius
vel aliquis Rector ejusdem Aquil. Ecclesie ob necessitatem aliquam sive causam prefatum
Franciscum dictum Miarli, nec ejus heredes mares seu feminas qui processerint seu pre=
cedent ab eodem, nec eorum bona ullo umquam tempore possit vendere, permutare,
impendare vel aliqualiter quovis exquisito colore alienare ab Eccl. Aquilegensi predicta
et a tenuta et possessione ipsius, neque eum vel eos aggravare, angariare et perangariare,
nec aliquod servitium vel onus imponere, trahere aut constringere plusquam possent
prefatos DD. Philippum et Nicolaum et predictos filios q. D. Rodulphi de Portis vel alium

quemvis hominem vel Aquilegensis conditionis eorundem. Prem. ttentes memorati DD. Philippus et Nicolaus per se et eorum heredes ac nomine ut supra cum obligatione omnium bonorum suorum mobilium et imobilium presentium et futurorum predicto Johannino Longo ac mihi Johanni Notario tamquam publice persone stipulantibus et recipientibus nomine et vice Aquil. Ecclesie et profati Francisci dicti Miarli et suorum heredum et omnium quorum interest seu intererit quolibet in futurum predictas donationem, manumissionem, traditionem, libertatis concessionem et omnia et singula in hoc instrumento contenta perpetuo firma, rata et grata habere, tenere et observare, nunquam quoque per eos vel per aliquam interpositam personam contra in hoc instrumento contenta dicere, facere, opponere vel venire aut de Francisco dicto Miarli nec ejus posteris aut bonis presentibus et futuris movere litem, questionem vel controversiam ullam ratione aliqua, dolo, ingenio, offensa, ingratitudine sive causa de iure vel de facto, ymo teneantur prout solenniter promiserunt ipsum Franciscum dictum Miarli et omnes filios et filias et posteros qui ab eo descendent dum tamen ex libero ventre oriantur iure proprio cum bonis et peculio suis ipsi Aquil. Ecclesie ab omni homine, Universitate, Collegio, Ecclesia et persona in ratione et in iure in perpetuum legitime defendere, manutenere, varentare, autorizare ac insolidum disbrigare, omneque dampnum, interesse, quaslibet etiam expensas quod et quas predicta Aquil. ecclesia seu aliquis pro ea et prefatus Franciscus dictus Miarli aut ejus posteritas exinde fecerit vel sustinuerit in iuditio sive extra eis in integrum resarcire sub pena decem marcharum puri auri in singulis hujus instrumenti capitulis solenniter stipulata et promissa, cujus pene medietas D. Patriarche, Capitulo, Rectori vel Provisori Aquil. Ecclesie, qui fuerit, alia vero medietas ipsi Francisco dicto Miarli vel suis heredibus de quibus vel de quo aliqua questio tempore aliquo moveretur, totiens persolvat quotiens committet in ipsam et ipsa pena persoluta vel non soluta, presens tamen instrumentum in omnibus et per omnia semper obtineat plenum robur. Cum omni meliori forma et consilio etc.

Ex notis Johannis qm Guillelmi de Civitate Austria apud DD. de Portis .. Orig.

Item dictis loco et testibus. Dum providus vir Johannes Antonius q. Fabrii de Civ. Austrie obtulisset pro anima q. D. Rodulphi sui cognati filii olim D. Johannis de Portis unum equum cohopertum ad altare S. Crucis ecclesie predicte super quo stabat et sedebat Johannes dictus Mattius q. Floride de Toliano et filius q. Grisutte de Pinzano Domicelle et famine de masnata quondam D. Agnetis de Ragonea matris predicti Johannes Antonii,

servus siquidem seu homo de masnata modo ipsius Johannis Antonij, cum officium mortuorum et missa ad ipsum altare S. Crucis pro anima ipsius D. Rodulphi, cuius corpus ibidem erat in medio Ecclesie coram presentia Cleri tunc officiantis, prefatus itaque Johannes Antonius pro anima ipsius q. D. Rodulphi atque pro animabus sua et predecessorum suorum, non per metum, circumventionem aliquam vel errorem, sed sponte et de certa scientia, nomine mere, pure, libere et irrevocabilis donationis que dicitur inter vivos, per se et suos heredes dedit, dimisit, tradidit, mancumisit et donavit Sancte Ecclesie Aquilegensi prenominatum Johannem dictum Mattum usque ad presens instans suum servum seu hominem de masnata, cum omnibus suis filiis et filiabus natis et nascituris ab eo et cum tota eius possibilitate et cum toto eius peculio, bonis et rebus mobilibus et immobilibus, absolvendo et liberando et eximendo eundem Johannem dictum Mattum etc in omnibus que in precedenti instrumento continentur secundum predictam formam etc cum pena et obligatione bonorum et nuncii predicti assignatione, mutatis nominibus et mutatis mutandis etc.

Giovanni di Guglielmo notajo di Cividale. Presso Portis in Cividale.

[illegible]

[illegible]

Enrico q. Guarnerio di Tolleggio [illegible]

In Christi nomine amen. Anno nativitate eiusdem Domini 1391, ind. XIV, actum Buye in prato Dni. Patriarche recte per Vats, presentibus honorabilibus viris Presb. Bartholomeo filio Silvestri de Vendoyo, Presb. Benedicto q. Antonii de Padua Capellanis Buye, Francisco dicto Abbate q. Raynerii, Jacobo q. Leonardi Bruni de Gemona, Pamfilo q. Juvenii de Molis habitantibus Buye, Leonardo q. Gatti, Leonardo q. Henrici Zoline, Antonio q. Jacobi dal Moz omnibus de Buya et aliis ad hec vocatis et rogatis.

Ibique ser Jacobus q. ser Francisci Dni Zori de Ragonea per se suisque heredes dedit et tradidit Nicolao dicto Chau q. Antonii de Castronovo ibidem presenti et per se suisque heredibus masculis et feminis recipienti, libertatem plenam secundum usum et consuetudinem Civitatis Romane et Aquilegie, liberans penitus eximens eum et dimittens et filios ac filias futuros a sua potestate, manu et dominio et ab omni conditione, gravamine operis et operarum impositione tam obsequialium que consistunt in faciendo quam earumque consistunt in non faciendo, ita quod liceat eidem manumisso et suis heredibus famosam actionem si competat in futurum contra manutenentem et eius heredes intentare etc. Tradidit insuper et dedit eidem totum peculium suum separatum, dans et attribuens eidem et suis heredibus presentibus et futuris puram et meram libertatem et generalem administrationem etc., ita quod de cetero possit et valeat emere, dare, donare, contrahere, pacisci, in judicio stare et testamentum facere et omnia et singula facere et liberaliter exercere quod quilibet ingenuus, Romanus civis, liber homo, pater familias et sui iuris facere potest. Nec non promittens idem ser Jacobus per se suisque heredes et successores dicto Nicolao per se suisque heredibus stipulanti et filiis predictam manumissionem et omnia et singula in hoc

instrumento contenta perpetuo firma et rata habere, tenere plenissimeque
observare et adimplere et non contrafacere sub pena etc. et nihilomi-
nus defendere et manutenere contra quamlibet personam ipsum Nicolaum
~~quad~~ quod servitutem non valeat reducere. Pro quibus omnibus et singulis firmiter attendendis
plenissimeque observandis dictus dominus Jacobus omnia bona sua presentia
et futura obligavit ipsi Nicolao. Quapropter facta dicta manumissione
prefatus Nicolaus promisit dicto domino Jacobo visitare ecclesiam S. Marie in Rego
legia et ibi iuxta altare maius se offerre et facere prout solitum in
talibus fieri. =

Ex actis Bernardi q. Nicolai de Brazaco notarij

A.D. 1393, ind. I, die IX M. Junij actum Utini super platea Co-
munis, presentibus Nobili viro D. Antonio q. D. Gulielmi de Maganea necnon
providis viris Nicolao, notario q. ser Picutto [illegible] ser
Daniele q. Aynzatti de Aviano, Iobin q. Alogi de Glemona Utini habita-
tibus, [illegible] Johannis [illegible] et aliis [illegible] vocatis
et rogatis. Cum per olim D. Jacobum Zan filium D. [illegible] de Trichano
promissa et data fo~~rte~~ nomine dotis [illegible] Montedurarum Nob. Domine Simone
[illegible] uxori [illegible] Bartholomei [illegible]
de [illegible], [illegible] filia [illegible]
[illegible] vocatam [illegible] secundum morem et [illegible] Patrie
Patrie Forijulij. Nunc vero [illegible] Bartholomeus suo proprio
nomine in quantum sua interest et tamquam Procurator ut se asserebat
prefate Domine Simone pro qua promisit et sua bona omnia
[illegible] et futura de ratihabitione solemnibus stipulationibus obli-
gavit per se [illegible] vel foro [illegible]
[illegible] quod [illegible] pretium [illegible] Bartholomeus
[illegible] confessus et manifestus habuisse et integre recepisse
a Nob. viro D. Bartholomeo q. D. Tomasij de Trichano, renuncians exceptio-
tioni non habiti non recepti, ac sibi non dati dicti precij tempore
[illegible] contractus et omni alio legum et juris auxilio tam canonici quam
civili quibus se posset de predictis modo aliquo defendere vel tueri
dedit, cessit, transtulit et mandavit eidem D. Bartholomeo q. D. Tomasij de
Trichano [illegible] heredibus aut cui jus suum dare voluerit
stipulanti omne jus, omnemque actionem realem et personalem

Vendita di una serva di masnata dotale in Dismontadurijs.

[illegible] et directum, [illegible] et expressum, [illegible] et quam idem D. Bartholomeus de Pulcinicho et D. Simona ingfata habuit vel habere poterant in et contra prefatam Catherinam tam occasione promissionis [illegible] per suprascriptum olim D. Jacobum [illegible] Simone [illegible] quam [illegible] ratione ponendo ipsum loco et nomine [illegible] in locum suum et constituens ipsum Procuratorem suum [illegible] in rem suam ita quod amodo idem D. Bartholomeus de [illegible] eique heredes aut cui jus suum dederit de ipsa Catherina [illegible] [illegible] ingfata debeat petere et requirere sibi ad serviendum [illegible] quemadmodum [illegible] Bartholomeus et D. Simona Jugales ante hujusmodi cessionem [illegible] facere et requirere poterant. Asserens quoque dictus D. Bartholomeus de Pulcinicho se neque D. Simonam ejus uxorem antedictam [illegible] predictam Catherinam [illegible] famulam de ingfata ante hujusmodi [illegible] et [illegible] [illegible] tradidisse neque aliqualiter obligasse seu obligasse quasquidem dationem, cessionem et traditionem et omnia et singula in presenti Instrumento contenta, prefatus D. Bartholomeus [illegible] et D. Simonam ejus uxorem pro qua promisit et sua bona omnia de ratihabitione obligavit ut predictum [illegible] heredes cum obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum, damnorum omnium et expensarum litis et extra refectione prenominato D. Bartholomeo de Trichano stipulanti pro se suisque heredibus aut cui jus suum dederit [illegible] rata et grata perpetuo habere promisit, ipsamque cessionem et traditionem dicto D. Bartholomeo de Trichano ab omni homine et persona manutenere si et in quantum fuerit per ipsos Jugales seu alterum eorum aliqualiter alienata, aliter vero non, et non contrafacere,

diere vel venire ratione aliqua, solo sed omnie de jure vel de facto [illegible] de quo quistio [illegible]. [illegible] vel non [illegible] instrumentum et omnia in eo [illegible] firma [illegible] perpetuis durent.—

A.D. 1391 ind. II. die X [illegible] actum in [illegible] Comunis [illegible]. [illegible] Bartholomeus de [illegible] pro Dei amore ac pro reverentia gloriosissime Virginis Marie ac pro salute animarum sue et predecessorum ... manumette colle solite formule Caterina figlia di [illegible] lusso q. Domenico di [illegible] sua serva di [illegible] masnata e la dona alla Chiesa di S. Maria di Aquileja. — — (Stampa di [illegible]).

Manumissione della detta serva di masnata.

A.D. 1412 die XI Januar. actum in S. Daniele [illegible] cum alia [illegible] [illegible] masnatam, de qua masnata et [illegible] Clara [illegible] Johannis de Gudumico et uxor Nicolai filij [illegible] et [illegible] qua Clara nati sunt Thomasius et Uliana filij Nicolai prefati, [illegible] Thomasius et Uliana sunt de masnata dicti Ser Radulfi prout ibidem asseruit et affirmavit. [illegible] dicti [illegible] Radulfus de [illegible] prefatus [illegible] affinitatem amoremque sincerum inter [illegible] D. Franciscum de Tricano, [illegible] benemeritum Aquilegensem [illegible] Rado [illegible] dedit, cessit et donavit Johanni [illegible] nomine dicte D. Francisce [illegible] [illegible] realem et personalem, utilem et directam, [illegible] et expressam, ... supra Tomasium et Ulianam filios dicte Clare tam occasione dicte masnate quam alia quacumque causa. Seguono le solite formule del dono cioè di tutti i dipendenti dai detti servi a le [illegible] ec. —

Dono di servi alla [illegible] del Monastero maggiore di Aquileja

Manumissione – 1418 [illegible] Philippi [illegible], [illegible]
[illegible] Cividale [illegible]
[illegible] potestate [illegible]
[illegible] peccatorum [illegible]
[illegible] [illegible]
Fedecommesso [illegible] Aquileja.
[illegible] manumettono
[illegible]
[illegible]

Manumissione – 1418 6 Ottobre [illegible] Cividale [illegible]
[illegible] Pietro [illegible] Daniele [illegible]
[illegible]
[illegible]

Ex actis Johannis de Lupico. Guerra Vol. 35.

Manumissione e offerta di servo in beni liberi e feudali

A. D. 1259 di ... Cividale. Candidotto di Gemona manomette e dona al Patriarca Gregorio di Montelongo ed a ricevere a nome della Chiesa d'Aquileja Maladino figlio di Menardo Sdentato suo uomo di masnada con esso cum omni [illegible] eorum peculio, feudo et proprio quod habent vel habituri sunt in futurum atque cum omni jure et actione etc. ——

Il dono di servi col patto di non venderli, infeudarli etc.

1264. 12 Giugno Cividale. D. Acheloltus de Savito q. D. Conradi Sobirotti offre alla Ch. d'Aquileja D. Adalrottam q. D. ~~Conradi~~ Marcuardi de Prato Turlonis et filiam ejus Blondam feminas de Masnata etc. col patto che il Patr. Gregorio e successori non possano venderle, infeudarle e investirle ad altri. —

Servo dato in feudo

1264. 17 Giugno. Udine. D. Hermannus q. D. Hermanni de Trappo refutat in manibus D. Patr. Gregorii recipientis nomine Eccl. Aquilejensis Palmam filiam q. Vecellonis de Mernoles famulam suam quam habebat ad rectum feudum et legale ab ipso D. Patriarca et Eccl. Aquileg. gentina col patto di non venderla o infeudarla etc. . .

Ex rotulo Capit. [illegible] nero Vol. 45.

Manumissione coll'obbligo di annuo perpetuo pagamento d'un denaro.

1264. 17 Gennajo. Cividale. D. Henricus de Ypling pro remedio anime sue ac D. Sophie quondam uxoris sue et filiis sui dà alla Chiesa di Cividale ricevendola fr. Leopoldo Tesoriere della Chiesa Cristina sua serva con due figli cioè Enrico e Ypolitana con tutti i loro beni ed abbiano tutti i diritti che ha ogni uomo della detta Chiesa di Cividale, obbligando i detti Enrico e Ypolitana e i loro figli in perpetuo nell'anniversario della morte del donatore a dare ognuno d'essi un denaro di moneta Aquilejese per la luminaria della Ch. Cividalese

Servi de nob. di Staffolde

1397.

(Atti Processuali)

[illegible] Odorico ed Enrico [illegible] Staffolde con Benedetto [illegible] Domenico fratelli q. Nicolò di Colloredo [illegible]

[illegible]

Item quod in [illegible] statuta et ordinamenta [illegible]

[illegible]

Diem.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Staffolde [illegible]

[illegible] Domenico [illegible]

[illegible]

[illegible] Staffolde [illegible] Benedetto [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Staffolde [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Staffolde [illegible]

[illegible] Notizie

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

~~[illegible]~~

[illegible] quel [illegible] per [illegible] Bo[illegible]

[illegible] detta che [illegible]

[illegible] mandato Benedetto [illegible]

Altro [illegible] Rifomo [illegible] tenere a [illegible]

1380.

[illegible] [illegible] di [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] di [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1373. 22 nov. Udine, nel Palazzo [illegible] Patriarcale [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] di [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] che [illegible] ai [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] di [illegible] [illegible] [illegible]. Quelle [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] di beni o [illegible]. [illegible] il Procuratore della [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] di [illegible] [illegible] per 150 lire di [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

1398. 16 novembre [illegible]
[illegible]
[illegible]

Pro Giovanni di Bertrando not. di Faedis arch. not. Udine

In Christi nomine amen anni 1398 ind. 6. die 16 m. novembris. Actum in Fagedis in domo Nicolai dicti Fulgit, presentibus providis viris Nicolao q. Tot de Pistoya habitante in Fagedis, Squarino q. Ser Albrici dicti Square de Portugruario ~~omnibus huius~~ habitante in Valvesono ~~testibus habitis~~ et aliis:

Partes D. Johannis et eius fratrum de Cuchanea facte cum D. Rizardo milite et eius consorcium de Valvesono de servitoribus spectantibus ad dictum D. Johannem et eius fratrum.

In primis partem heredum et bonorum q. Donati Andri et Coradine.
Item partem heredum et bonorum Francisci Loff et Nandete eius uxoris, q. Prizavali et Cunint eius uxoris, q. Stephani Pangeli, q. Tramontane uxoris q. Square.
Item Blasium cum suis heredibus et cum domo in qua habitat et cum uno bono [illegible] in Pagnacho;
Item Johannem filium Odrici Ontolfi cum uno bono sito in Siracho et unum Bayarcium in Cuchanea sub domo in qua habitabat et cum uno prato penes gli Alp et cum uno castenato sub Tinda.
Item Odricus supranominatus pater Tomadi, Johannis et Dominici filiorum supradictorum debeat possidere et usufructuare dictas partes supradictorum filiorum usque ad vitam suam cum voluntate supradictorum dominorum suorum;
Item partem dicti Leonardi q. Aulivarii;
Item in Pagnacho cum uno bono recto per Dolaint et cum uno prato qui fuit campus et cum uno alio prato et cum una parte silue in loco qui dicitur Cucly.
Item D. Johannes q. D. Simoni promisit habere ~~ratas~~ ratum et firmum dictas partes per se et fratre et obligavit omnia sua bona cum omni meliorament.

Item partem

II Partes D. Rigardi militis et eius consorcium de Valvasono partem D. Johanne et eius fratrum de servitutibus spectantibus ad dictum D. Rigardum militem et eius consorcium de Valvasono

Item partem heredum et bonorum q. Barnabe Polodriane et Aygne Gigalium, q. Johannis de Brayda de Syacho, q. Nicolai Bosi, q. Leonardi Bacanii et Judite, q. Stifinelli de Magredis et q. Margiruse uxoris Johannis de Brayda.

Item Vicencium cum heredibus suis et cum domo in qua manet et cum monte penes domum.

Item Tomadum filium Odorici Ortolfi cum uno bono sito in Lovaria.

Item Geronimum q. Bertoloti caligarii cum heredibus suis et cum uno castaneto penes Giosule et cum uno campo supra Ronchis et cum medio campo penes Belagoria.

Item Leonardum q. Auliverii cum heredibus suis et cum uno bono sito in Grisiens et cum uno bayarcio in Richusana et cum medietate domus posite in Fuzedis in qua habitabat pater dicti Leonardi et cum campo prope Cotteula. Cum omni meliioramento. —

1391, 11 [illegible] — Dono della libertà.

[illegible]

[illegible] d. Collopompergo notajo. [illegible]

A. D. 1391 ind. XIV, die 11 januarij actum in villa [illegible] [illegible] [illegible] ipsius, presentibus Jacobo q. Beaftri, Johanne q. Nicolai [illegible], [illegible] [illegible] q. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] di [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicta [illegible] fratre proquo promisit de rato habendo [illegible] [illegible] ne dictus iste [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] colai Bucii de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] habitantis in [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in iure manutenere pro libero ab omni homine etc. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] omni exaucting [illegible] datus fuit dictus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] cum omni [illegible] etc.

1399. 10 [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] die [illegible] aprilis, actum in Castro [illegible], [illegible] in curia ipsius Castri presentibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ostiliolissio [illegible] q. [illegible] colai de Pompergo et aliis.

[illegible] [illegible] [illegible] uxor [illegible] [illegible] de Pompergo cum consensu ipsius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Danieli q. Armentini de Pompergo [illegible] et [illegible] vice et nomine Agate filie Johannis de [illegible] Sonnbergo omne ius et actionem etc. quod habet contra dictum [illegible] [illegible] servitutis et

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] claram libertatem et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sub pena contrarium dicatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] communionis [illegible] ch.

[illegible]

[illegible]

[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et unum [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible].

1399, 16 Aprile. Castello di Prampergo Manumissione di una serva fatta da Speronella di Zuliniberg moglie del Nob. Bortolomeo di Prampergo.

In Xpi Noie Amen. 1399. Ind. 7. die 16 mensis Aprilis. Actum in Curia Castri Prampergi ante Canipam. Presentibus Nobb. viris q. Petro, q. Antonio, q. Andrea q. Leonardo, qq. quatuor fratribus q. Nob. q. Ricardi de Prampergo testibus, et alijs pluribus ad hec vocatis et rogatis.

Ibique Nobilis, et honesta Dña Speronella filia Nob. q. Antonij de Zuiumbergo habitans Prampergi et Uxor Nob. Viri q. Bartolomei q. q. Ricardi de Prampergo, Deum habere pre oculis habere in hac parte, volens sequi vestigia eiusdem, qui nullum irremuneratum dimittit bonum, et venia impartiri credentibus ab eodem, intuitu pietatis, et misericordie, et ob remissionem peccatorum suorum, et predecessorum suorum, cum consensu, licentia, pari animo, et libera voluntate dicti q. Bartolomei sui mariti ibidem presentis, volentis et consentientis, et certa scientia, non per circumventionem aliquam, metum, vel errorem, sed ex eius libera voluntate ac in consideratione amoris, servitutis, et honoris, quos hactenus habuit, et in posterum puro amore receptura est, volens ad Antidora teneri, per se suosq. heredes, nomine mere, libere, et irrevocabilis donationis, que dicitur inter vivos, et non causa mortis, que nulla ingratitudine, seu offensa revocari possit, vel valeat, dedit donavit, transtulit et mandavit Danieli q. Zuttini de Magnano penes Prampergum stipulanti, et recipienti vice et nomine Agate filie Johanis de Burgo Soumbergi Aquileien. Diocesis, eius femine de Masnata, seu Serve, et pro omnibus eius filijs natis, et nasituris, et sue totius posteritatis tam masculini quam feminini generis, ac cum toto peculio ipsius, bonis et rebus mobilibus, et immobilibus, presentibus, et futuris, absolvendo, liberando, et eximendo ipsam Agatam cum tota ipsius posteritate, seu ipsius heredibus a se in perpetuum descendentibus de gradu, in gradum usque in infinitum tam presentibus, quam futuris, ab omni iure patronatus, et revocationis, et omni potestate, manu, Dominio, condictione, honere, iugo, nebula, et debito servitutis, et quocumq. iure, actione, usu, requisitione, honore, comodo, et utilitate

quibus uel ipsorum aliquo, uel modo quocunque ipsa Agata, et eius posteritas utriusque sexus, nunc uel imposterum eidem Dnē Speronelle uel suis heredibus tenerentur seu teneri uiderentur, aut possent aliqua ratione, occasione uel causa de iure, uel de facto, attribuensque eidem Danieli recipienti nomine ipsius Agate, et filijs suis tā feminini quā masculini sexus ex ea descendentibus, cū toto suo peculio, puram meram, et libertatem secundū usū, et consuetudinem Ciuitatis Romane, et Aquileiens Eccl̃e. &c.

Quam quidē Agata nomine suo, et omniū utriusque sexus, qui processerint ab eadē cū toto peculio, ut dictū est, prelibata Dnā Speronella per se, suosque heredes, manumissionis assignauit, et tradidit in manibus dicti Danielis q. dicti Dn̄i recipientis nomine, et uice dicte Aquileiens Eccl̃e; committens, et constituens eū suū uerum, et certum nuntiū, ut ipsa Agata super Altare maius maioris Aquileiens Eccl̃e, in signū tenute, et possessionis, et libertatis ipsius Aquileiens Eccl̃e ipsa ea, et omnibus utriusque sexus, qui ab eadē descenderint, debeat assignare. ita quod admodo dicta Agata, et eius utriusq. sexus, qui ab eadē descenderint cū peculio, et omnibus bonis suis, presentibus, et futuris quocunq. nomine censeantur, sit, et esse debeat in perpetuū in libertate dicte Aquileiens Eccl̃e atque ire, stare, et redire ualeat quocunq. ubicunq. undecunq., quandocunq., et qualitercunq. uoluerit: ita quod sine obstaculo seruitutis, et manumissionis, et suorū successorū, et cuiuslibet alterius personae, possit ipsa Agata, et filij sui utriusque sexus, contrahere, emere, pacisci, uendere, donare legare, testari, testificari, in iudicio stare, et quoslibet actus legitimos litis, et extra, ac omnia, et singula facere, ac liberaliter exercere, quod quilibet ingenuus Romanus Ciuis liber homo pater familias in suo iure plenissimo, et uerissimo constitutus facere posset, ac si ab ingenuis parentibus nati essent, cū libera, et generali administratione, et dispositione omniū suorū bonorū, absque grauamine, uel impedimento, inquietatione, aut contradictione ipsius Dnē Speronelle, uel suorū heredū, uel alterius cuiuscunq. personae super hijs conditione, et forma, et modo: Vid[t] quod nec Dn̄us Patriarcha, Vicedominus, uel Vicarius, aut Capitaneus, nec aliquis Rector eiusdē Aquileiens Eccl̃e ob

necessitatē

necessitatem aliquam, seu causam prefatam Agatam uel eius
filios mares, uel feminas, qui processerint ab eadem, aut eorum
bona ullo unquam tempore possit uendere, permuttare, infeuda=
re, uel aliqualiter alienare a dicta Aquil. Eccla, et tenuta ex
possessione, neque eam, uel eos agrauare, angariare, perangariare, uel aliquid, uel honus tradere, neque imponere uel
requirere, aut constringere, plusquam posset ipsam Dnam Spero=
nellam, uel alium quemcumq. homine. Aquileien. Eccle, conditionis
donationis eiusdem.

Promittens siquidem dicta Speronella donatrix per se suosque
heredes, et cum obligatione dicto Danieli per solempnem sti=
pulationem stipulanti, et recipienti uice et nomine ipsius Agate
suorumq. filiorum presentium, et futurorum, ac iurans corporaliter
ad S. D. E. manu tactis scripturis a me Nicolao Nots. prius delato
eidem debito Sacramento, omnia, et singula in hoc instrumento
contenta perpetuo firma, rata, et grata habere, tenere, atende=
re, et plenius obseruare, et nunquam per se, uel aliquam inter=
positam personam contradicere, facere uel uenire, aut de dicta
Agata, uel eius posteris, aut bonis presentibus, uel futuris, mo=
uere litem, uel questionem aut controuersiam ulla ratione dolo
ingenio, ingratitudine, siue causa de iure, uel de facto non ob=
stante, si dicta Agata, uel heredes ex ipsa descendentes manus
iniecerint uiolentas contra dictam Speronellam, uel eius heredes
aut quod aceressent ob ipsam uel eius heredes aductio damno=
rum, et expensarum in personam, uel bona ipsius donatoris, aut
iniuriam, offensa, ingratitudo aliqua, siue causa, ymo ipsam
Agatam, et omnes filios, aut filias, ac posteros, qui ab ea descendent
iure proprij cum peculio, et bonis suis ipsi Aquil. Eccle ab omni
homine, comuni collegio, et uniuersitate Eccla, et pona qualiber
in predium legitime deffendere, manutenere, uarentare aucto=
rizare, et in solidum disbrigare sub pena centum Ducatorum puri
auri, et iusti ponderis in singulis huius Instrumenti capitulis
stipulata, et promisa; cuius uero medietas cedat Dno Patre
uel qui pro tempore, alia medietas ipsi Agate, uel filijs utri=
usq. sexus, qui ab ea processerint, et ea soluta, uel non presentis
tenute dat. Dnus Danielem cum omni meliouamento.

De notis q. Ill. Nicolaij Not. de Frampergo premissum
Instrumentum describere feci ego Marinelli
D. V. A. Nots. coll. Utinens. et facta collat. subs.
et signaui de more.
Utini die 16 maij 1719 - L. D. G. m.

A· M·
N·

A
Co
Ca
ta
qu
9·
ge
a
Ye
ar
m
en
he
de
ab
wr

1413, 16 Luglio. Castello. I nobili fratelli Vorlico ed Artico di Castello manomettono un loro servo senza presentarlo alla Chiesa d'Aquileja.

— — — — — — — — —

Anno millesimo cccc XIII. Inditione sexta. Die XVI Julii Actum Castelli in domo ser Artici infrascripti presentibus venerabilibus viris presbitero Antonio q. Machorii de Quadruvio, presbitero Marcho filio Fanti de Porpeto, fratre Jacobo de Tumetrio Guardiano Conventus Ecclesie Sancti Francisci de Castello, Daniele q. Bartholomei de Soleschia, Georgio filio Jacobi Francisci de Venzono, Canciano dicto Fratono q. Bagnaresii de Bagnaria testibus et aliis.

Utrique Nobiles et Egregii viri D. Worlicus ac ser Articus fratres et filii q. nobilis viri D. Rizardi de Castello, pietatis intuitu et misericordie ac pro redemptione animarum patris et matris eorum atque omnium predecessorum suorum, per se et eorum heredes dederunt et tradiderunt Stephano filio Johannutti della Gnessa omnibusque eius filiis liberis masculis et feminis ab eo nascituris libertatem puram et meram secundum usum et consuetudinem Civitatis Romane etc.

Dagli atti del notajo di Udine Giovanni q. Giacomo di Nimis
Arch. Not. Udine

Presentazione di serva Livia sull'altare della Chiesa d'Aquileja facendole fare tre giri all'intorno e [illegible] un soldo –

A.D. 1422 die XII julii Actum in Civ. Aquilegie in ~~Ecclesia majori in Capella S. Ambrosii prope altare S.^{ti} Corporis Christi~~ in majore Ecclesia iuxta magnum altare presentibus etc. Providus vir Nicolaus de Melso q.^m Nicolai [illegible] nuncius datus et deputatus et auctoritate sibi tradita per Johannem q. Ser Jacomum de Straffoldo superiori concessa eidem plenaria potestate ad presentandum et offerendum Livam filiam Choni de Vischono dicti S. Johannis servam de masnata prout patet publico instrumento ut supra (1), presentavit et obtulit in signum tenute et possessionis vere et mere libertatis supra altare maius majoris Ecclesie Aquilegensis dictam Livam ibidem presentem franchatam et liberatam ab omni servitute et vinculo servitutis cum omnibus eius liberis et heredibus utriusque sexus nascituris omnibus modo, via, iure et forma quibus melius nominari potuit per dictum S. Johannem prout de franchitate dicte Live et ejus filiorum et filiarum ac heredum ex ea descendentium apparet in supradicto publico instrumento, accipiens per manum ipsius Live et conducens eam circum circa dictum Altare majus S. Marie dicte Aquilegensis Ecclesie semel, secundo, tercio, accipiendo per manum eamdem Livam statim obtulit eam supra dictum Altare majus ut in talibus moris est fieri in signum vere possessionis et libertatis predicte ipse Liva in instanti obtulit unum solidum Aquilegensis monete iuxta consuetudinem Aquilegensem in talibus conservatam cum omni meliori modo etc.

Nicolaus Toba not. Aquilegensis
[illegible] not. [illegible]

(1) 1422 · 12 luglio nella Chiesa maggiore d'Aquileja nella Capella di S. Ambrogio vicino all'altare del SS. Corpo di Cristo, presenti etc. Il nob. Giovanni q. Giacomino di Straffoldo superiore manomette Liva figlia di Cono di Vissone, sua serva di masnata coi suoi discendenti colle ~~[illegible]~~ formule (idem)

Veneria uxor Petri de Zugno et una filia ipsius. D.^{na} Pampiluna, Dossa, Dominicus filius Dosse, unus filius . . . . eius, unus filius et una filia;

1393, 22 Ottobre. Castelporpeto - Divisione di servi e dei loro beni fra i Nobili Consorti di Castello.

In Dei nomine amen. Anno a Nativitate eiusdem millesimo trecentesimo LXXXXIII, ind. I, die XXII mensis Octobris. Actum . . . . . .

presentibus . . . . . ser Johannis physici, Christoforo Cigrotti, Johannutto de . . . . , ... q. ser Odorici de Capinis de Mediolano, Hieronimo notario filio . . . . testibus vocatis et rogatis.

Egregii et nobiles viri Domini Dognus et Nicolussius fratres et filii q. D. Odorici de Castello, ex parte una et nobiles . . . . volentes et cupientes pervenire ad divisionem omnium servitorum seu hominum de masnata scilicet et bonorum eorundem et aliorum certorum bonorum pertinentium . . . . servitoribus seu hominibus de masnata et eorum bonis et de certis aliis bonis indivisis, communi concordia duas partes, videlicet primam et secundam quarum in una continentur servitores seu homines de masnata infrascripti, scilicet et bona infrascripta. Et primo hec sunt nomina servitorum seu hominum de masnata . . . . Zeuria et due neptes ipsius Jacobi, Franciscus q. Rizardi, Antonius de la baia, duo filii ipsius et una filia eiusdem, Drinssius q. Henrici, uxor . . . . filia Johannis pelliparii. In Porpeto, Colussia filia q. Martini, Longius, uxor eius, tres filii, due filie et tertia filia dicti Longi, ... uxor eius, quatuor filii et quatuor filie ipsius, Henricus q. . . . . filius et due filie ipsius, Dominicus q. Dominici Fallisse; In Bando . . . . eius scilicet uxoris, Veneria uxor Petri de Zuyno et una filia ipsius. In Pampiluna, Dossa, Dominicus filius Dosse, unus filius . . . . eius, unus filius et una filia,

[Ul]ricus de Pampiluna, Thomas frater Johannis Tiart, uxor eius et una filia, unus filius . . . . filii et una filia; In Morsano Dussius, duo filii eius . . . . una filia, Dominicus dictus Bassus, uxor eius et una filia. In Castiglono Margari . . . . Nicolussii q. Michaelis Baliassii, Grasuta et Katerina eius soror cum omnibus eorum filiis, heredibus et bonis, Laurentius . . . . . , Maria eius uxor et Antonius . . .

. . . . mii de Tarceato, duo filii eius et Nicolaus eius frater.

Pars bonorum servitorum et primo de bonis Johannis ser Antonii in Faugliis Leonardus . . . . staria V, congia vini X, denarios XXIV et gallinas IV cum ovis. In Ortegnano, pustota una quam tenuit Petrus Passut, pro qua ipse . . . . . . gallinam unam cum . . . . annuatim pro territorio tenet frumenti staria tria, avene staria IV, milii staria IV, congia tria vini, siliginis staria duo, fabarum stare unum, gallinas IV cum ovis et . . . .

. . . . veran, pro qua ipse solvebat frumenti staria duo, milii staria tria, surgi staria duo, siliginis stare unum, fabarum stare unum dimidium, congia IV vini, denarios XVIII, gallinas duas cum ovis . . . . . staria tria, surgi staria tria, denarios VIII, gallinas duas cum ovis. In Morsan, filius Michaelis Guarayte solvit pro una braida quam tenet frumenti staria . . . . bonis Francisci q. Rizardi; in Fauglis Johannes Palman de Fauglis solvit annuatim pro territorio quod tenet frumenti stare unum, avene stare unum, milii stare unum, surgi . . . . .

. . . . Porpeto solvit annuatim pro uno prato sito sub Cenbro denarios XXIV. De bonis Francisce q. Armanni de Porpeto. In Pampiluna

Johannes Tiart solvit . . . . duas gallinas duas . . .
ovis, Jacobus de Pampiluna solvit annuatim pro . . . bonis milii
Staria duo, Johannellus de Pampiluna solvit annuatim pro predicto
. . . . baiarttio et quinque campis quos possidet
Colussa filia q. Martini de Porpetto sedimen unum cum baiarttio et tantum
territorium . . . . Andreas dictus Tilis. In Bando duo campi
quos possidet uxor Lucii de Bando. In Tarcento, pars bonorum Conradi
q. Enrici de Tarcento . . . . Staria quinque, milii Staria
IV, quem mansum possidet Leonardus de dicta villa, pro quo solvit
frumenti Staria duo et milii Staria duo. Item in Maiano mansus unus
pro quo . . . . Mathias . . . . pro quo solvit fru-
menti Staria duo, avene Stare unum, milii Staria duo. Item in dicta
villa pro una decima solvebatur frumenti Stare unum, avene Stare
unum, milii Stare . . . . Martini solvit fru-
menti Stare unum, siliginis Stare unum . . . . Stare unum.
Item in Vendoy Jacobus Venuti solvit pro uno manso frumenti Staria
duo, siliginis Stare unum; spatulam unam et gallinam unam. Item
prefatus Jacobus solvit pro uno manso . . . . Venatorum,
Item in Tarcento Simon solvit congia vini septem et gallinam unam.
Item unum pratum situm sub Prampergo in loco qui dicitur Mezana,
pars quorumdam bonorum et silvarum divisorum et divisarum
inter predictas partes . . . . prenominatis dominis Dymo
et Nicolussio fratribus. In Castello medium molendinum quod dicitur
molendinum de la Moleta situm iuxta Bagnariam, quod tenuit

Venutus de Campolongo. Item molendinum de Stivia situm
in territorio Flumignani pro quo solvebatur libram unam piperis.
Item sedimen unum molendini situm in Savoglano penes braydam
Johannis ser Antonii, quod tenuit Trach; silva ser Antonii de
Favuglis sita sub Favuglis; pars silve que dicitur Cembreum,
videlicet pars inferior incipiendo ab area posita versus Corgnolum
secundum quod est signata, a signato
et Porpetum procedendo per silvam ~~et pars posita versus orientem~~
infra; pars silve fornacis, videlicet pars posita versus orientem
~~incipiendo a Rivo ... incipiendo ab Armentarega veniendo~~
incipiendo a Rivo de Bando, veniendo per silvam secundum quod est
~~per Bangam~~
signata usque ad Armentaregam et deinde incipiendo ab Armentarega
veniendo per arram, secundum quod est signata silva, usque fossatum
et prout durat fossatum usque ad pontem terre a parte superiori. Secunda
Secunda vero pars servitorum seu hominum de masnata et bonorum ipsorum
et ceterorum aliorum bonorum pertinentium tam ad locum Castelli
quam ad locum Tarcenti divisorum inter predictas partes, contigit
et pervenit predictis dominis Worlico et Artico fratribus de Castello.
In qua quidem parte continentur servitores seu homines de masnata
infrascripti nihilominus et bona infrascripta. Nomina vero servitorum
seu hominum de masnata pertinentium huic parti sunt isti:
Et primo in Castello, Johannes q. ser Antonii, Franciscus q. Ardemanni,
Nicolaus eius filius et due filie eiusdem, Johannes - - - - - -
. . . uxor ipsius et duo filii, Colautus, uxor et tres filie ipsius, Antonius
Cuze et Henia eius uxor. In Porpeto, Guillelmus q. Squarcii, duo filii

et una filia ipsius; Paulus q. Bertrandi, uxor et duo filii ipsius

. . . . uxor, unus filius et una filia ipsius;

Jacobus frater Blanche, uxor eius, unus filius et una filia eiusdem.

In Bando. . . . . In Zugno, Thomas Bru

nelli, unus filius et due filie ipsius. In Pampiluna, Jacobus

frater Dosse, uxor et tres filii ipsius; Petrus Dauxelia, uxor et

tres filie ipsius; Johannes Tiart, tres filii et due filie. . . .

. . . . . . In Carlino, Gambacinus et due filie ipsius. In Onto-

gnano, Franciscus q. Paculi, frater eius et due filie dicti Francisci; Clara

nurus Odorici de Pampiluna, duo filii et una filia . . . .

. . . . Articucius et Johannutus eius nepos; Matthiussius frater

Bassi, uxor eius, unus filius et una filia ipsorum. In Latisana,

Leonardus de Blonda, uxor eius, duo filii, una filia et mater uxoris dicti. . . .

. . . . In Tarcento, Michael dandus q. Petoralis, Pascolinus,

Johannes, Bartholomeus filii ipsius, Colussia et Pedrussia eius filie cum

omnibus eorum filiis heredibus et bonis; Suba et Zuratina sorores q.

Muli . . . . cum omnibus eorum heredibus et bonis;

Franciscus filius Nicolete et Margarussia eius filia; Nicolaus Pither de

Segnacho et Michael eius filius.

Pars bonorum servitorum. Et primo de bonis Johannis q. ser Antonii, in

Porpeto, Tonsus filius Pesanti solvit annuatim de afficta pro uno sedimine

cum quinque campis quos possidet, frumenti stare unum, currum unum lignorum et denarios XLVIII. In Favuglis, Iohannes Palman solvit annuatim pro territorio quod tenet, frumenti staria duo et medium, quartam siliginis unam, quartam fabarum unam, avene stare unum, milii staria tria, congia quatuor vini, gallinas tres cum ovis et denarios XXIV. Item in Favuglis una pustota quam tenebat Cargnellus pro qua ipse solvebat annuatim frumenti staria duo et medium, avene staria tria, milii staria tria, congia vini quatuor, gallinas tres cum ovis et denarios XXIV. In Flumignano, Marcus de Flumignano solvit annuatim pro uno territorio quod tenet in pustota, frumenti staria duo et medium, avene staria duo et medium, milii staria duo et medium, ordei stare unum, gallinam unam cum ovis et denarios VIII; item pratum unum positum desuper Cembrum, pro quo solvitur denarios LXXII .. De bonis Lucie q. Francisci in Favuglis Britonus de Favuglis solvit annuatim pro territorio quod tenet frumenti staria duo, milii staria duo, surgi staria duo, congia vini sex, gallinas duas cum ovis. In Ontagnano, pustota una quam tenebat Colantus, pro qua ipse solvebat frumenti staria tria, avene staria tria, milii staria tria, surgi staria . . . . . In Flumignano, Dominicus Marthe solvit annuatim pro territorio quod tenet, frumenti staria tria, milii staria tria, surgi staria tria, gallinas duas cum ovis et denarios VIII. De bonis Francisci q. Rizardi in Favuglis, Iohannes . . . . stare unum, avene stare unum, milii stare unum,

surgi stare unum, congia tria vini, gallinam unam cum ovis et denarios IV. Nicolaus de Porpeto solvit annuatim pro territorio quod tenet, milij staria tria, surgi staria tria et vinum pro medietate quod est impositum, ad congia tria vini. De bonis Francisca q. Arnaai de Porpeto. D.......Dossa de Pampiluna solvit annuatim pro eisdem bonis frumenti stare medium, milii stare medium et denarios VIII; item in Porpeto, territorium in quo Paulus habet Buram unam et campus unus situs iuxta vicum ~~.....~~ .....
naciis eiusdem .... campis quos possidet Dominicus dictus Fante. In Tarcento pars bonorum Conradi q. Enrici de Tarcento, primo unus mansus situs in Gavons pro quo solvebatur frumenti staria IV, avene staria IV, milii staria IV, congia vini IV, spatulam unam et gallinam unam cum ovis, quem mansum nunc possidet Nicolaus de dicta villa, pro quo ipse solvit frumenti staria duo, avene staria duo, milii staria duo, surgi staria duo. Item in Mayano unus mansus quem possidet Nicolaus, pro quo ipse solvit frumenti staria duo et medium et milii stare unum; item in Mayano quidam solvit iure decime, siliginis stare medium; item in Sancto Salvatore, Mathia solvit iure decime quartam unam frumenti; item in Vendoy, Jacobus solvit iure livelli marcam mediam denariorum et gallinam unam; item in Vendoy ~~Tarcento~~, Avenzonatius, solvit annuatim pro uno manso, frumenti staria duo, siliginis stare unum, spatulam unam et gallinam unam. Item in Tarcento, Thomasius solvit congia vini IV, item heredes q. Moreti solvent iure livelli congia vini duo. Item in Glemona Aprilis solvit pro

frumenti ...

domibus in quibus ipse moratur, denarios C X X.

Pars quorundam bonorum et silvarum divisorum et divisarum inter prefatas partes, que contigit prenominatis Dominis Worlico et Artico fratribus. In Castello et eius pertinentiis, medium molendinum situm in Zuchula, quod tenuit Menicus de Zuchala; item unum casale situm in Pampilona, quod tenet Philippus Corea, pro quo ipse solvebat annuatim frumenti quartam unam, in B. . . . . silva glans quam tenet Rugolinus, silva Rigardi fratris ser Antonii in Faunglis sita sub Faunglis; pars silve que dicitur Cambrum scilicet pars superior incipiendo ab area posita versus Corgnolum et Perpetum . . . . signata, a latere superiori versus Castellum, pars silve fornacis posita versus occidentem et versus fornacem, incipiendo a Rivo de Bando, veniendo per silvam secundum quod est signata, usque ad Armentaregam et deinde incipiendo . . . . et veniendo per Aram et secundum quod silva est signata usque fossatum et prout fossatum durat usque ad pontem terre a parte inferiori, cum bragdis usque Rappis. pacta habita et firmata h

Pacta habita et firmata inter prefatas partes sunt ista . . . . omnibus servitoribus datis per Dominos Daymum et Niclussium fratres Dominabus Lucie et Niclussie ingalibus iure dismontaduraum dicti D. Daymus et Niclussius fratres teneantur relevare Dominos Worlicum et Articum fratres contra dictas Dominas ~~de omnibus~~ dampnis que incurrerent seu incurrere possent occasione dictorum servitorum, et e contrario de omnibus servitoribus datis per dictum D. Worlicum Domine Anne sue uxori iure desmontaduraum, dicti Domini Worlicus et Articus fratres

teneantur relevare dictos Dominos Doymum et Nicolussium fratres contra dictam Dominam Annam de omnibus damnis que incurrerent seu incurrere possent occasione dictorum servitorum. Item quod utraque pars predictorum Dominorum, videlicet Domini Doymus et Nicolussius ex parte una et Domini Werlius et Articus ex alia teneantur deffendere partem servitorum sibi contingentium et si per aliquam personam moveretur aliqua lis seu questio alicui ipsarum partium occasione servitorum seu hominum de masnata, quod illa pars deffendit eam . . . . . . in nulla alia pars teneatur relevare dictam partem occasione dictorum servitorum.

Bona indivisa in Castello et eius pertinentiis inter supradictas partes sunt ista, cum certis pactis in eis habitis et contentis et primo Fornax que est . . . prope Porpetum remanet et debet remanere indivisa et comunis ambabus partibus supradictis, cum hoc pacto expresse habito, quod quelibet ipsarum partium possit cavare territorium circa ipsam Fornacem et in silvam per spatium unius campi . . . . . . laborando in ipsa Fornace ad libitum utriusque partis et cuiuslibet earum, ita quod ligna que cavabuntur remaneant parti cuius est territorium. Item una Pantheria posita in territorio Carlini quam tenuit Ba . . . ., solvebat annuatim paria vagarum novem, remanet et debet remanere indivisa et nunc est in possota. Item unum molendinum situm in Castiglono remanet indivisum cum hoc pacto . . . . . possit . . . . . ipsum molendinum, nisi in casu quod Capitulum Aquilegensem faceret edificari unum molendinum situm sub Castiglono, in quo casu predictum molendinum debeat edificari per ambas partes communibus

expensis ipsarum partium et. . . . . nollet facere

expensas pro edificando dictum molendinum, quod alia pars possit et

sibi liceat facere ipsum et pars que noluisset participare in expensis ipsius

molendini, teneatur satisfacere alteri parti de medietate expensarum factarum

pro . . . . . eiusdem. Item campi sive ronchi siti iuxta viam qua

itur Corgnolum super braydam quam tenet Iacobus Cisilino et iuxta

pratulinum quod tenebat ser Iohannes de Marinco, remaneat indivisi.

Item campi siti penes ecclesiam Sancti Nicolai remaneat indivisi.

Item territorium quod tenuit Stephanus de la Monega de Latis-

sana, situm in villa Latisane, pro quo solvebatur frumenti stare

unum et urnas vini duas, remanet indivisum. Reservato insuper

utrique partium predictarum et cuilibet ipsarum iure petendi et exigendi

partem omnium aliorum servitorum seu hominum de masenata

et bonorum ipsorum scilicet et omnium aliorum bonorum perti-

nentium ad domum Castelli, si qui et si qua reperirentur inter

predictas partes indivisi et indivisa. Insuper prefate partes vide-

licet DD Dominus et Nicolussius fratres ex parte una et DD. Worlicus

et Articus fratres ex parte altera per se et eorum heredes solempnibus

stipulationibus hinc inde intervenientibus fecerunt sibi invicem

videlicet una pars alteri et altera alii, finem remissionem, quietationem,

absolutionem, libertatem et pactum de ulterius aliquid non petendo

de omnibus et singulis servitoribus seu hominibus de masnata et bonis

ipsorum supradictis nec non et de omnibus et singulis aliis bonis supra-

scriptis sic divisis, pertinentibus ad domum Castelli, renuntiantes

sibi nunc exceptionis non factorum dictarum divisionem et pactorum finis remissionis ac contractus non sic . . . . dolo et fraudi, beneficio in integrum restitutionis et omni alii legum et iuris auxilio tam canonico quam civili, absolventes ac liberantes se ad invicem a predictis omnibus et singulis per Aquilianam stipulationem procedentem et per acceptilationem . . . . . positas promittentes quoque dicte partes sibi invicem, videlicet una alteri et altera alii solemnibus stipulationibus hinc inde intervenientibus, per se et eorum heredes et cum obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum ac refectione damnorum omnium et expensarum litis et extra ac interesse, dicte divisiones et pacta, finem remissionem et omnia et singula in hoc instrumento contenta, perpetuo firmas et firma, ratos et rata, gratis et grata habere tenere et plenius observare et nunquam contrafacere dicere vel venire per se vel alium seu . . . . aliqua ratione vel causa, de iure vel de facto, sub pena dupli eius de quo questio moveretur, minus quinquaginta solidis veronensium parvorum in singulis capitulis huius contractus stipulata et promissa, qua soluta vel non, presens instrumentum et omnia in eo contenta obtineant plenum robur atque perpetuam firmitatem.

Et ego Iohannes de Metis q. Serioni, habitans in Castello, publicus apostolica et imperiali auctoritate Notarius premissis omnibus et singulis divisionibus et pactis ac omnibus aliis in hoc instrumento contentis dum sic agerentur et fierent interfui, eaque sic fieri vidi et audivi et manu mea propria scripsi in hanc publicam formam redigendo nomine signoque meis consuetis appositis in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

Da perg. originale assai guasto nell' Arch. Frangipane in Castelporpeto

Fine
od.
Ліѕ.

[illegible]

Jovann. di Zossondo notajo di Cividale. Arch. not. Udine

A.D. 1394, ind. 2. die penultimo marcii in nova domo Comunis Civ. Austrie, presentibus Ven.lis viris D. Johanne decano Civitatis, Nob.li Ser Ulrico de Cucanea et providis Francisco notario Perotti ac Johanne q. Scolay de Florentia habitante in Civitate testibus et aliis.

Ibique Gregorius q. Ser Odorici de burgo S. Petri dicte Civitatis interrogavit et rogavit Nobilem virum Ser Nicolaum q. Ser Johannis de Strasoldo sibi dicere et declarare si ipse Ser Nicolaus habere pretenderet jus servitutis aliquod in Elena filia Antonii de Castiglono Smargis et q.m Venute, quam Elenam ipse Gregorius ibidem servam suam fuisse et ab aliquibus diebus parum manumissam asserebat et quam Venutam idem Gregorius dicebat fuisse suam et quondam Patris sui et predecessorum suorum feminam de masnata. Cui quidem Gregorio dictus Ser Nicolaus respondit, dixit et declaravit quod ipse et frater ac consortes sui habebant ius servitutis in ipsa Elena et in patre ac fratribus et sororibus ipsius Elene communiter una cum ipso q.m Ser Odorico quod vixit et modo cum ipso Gregorio eiusdem q. Ser Odorici filio, eo quia dictus Antonius fuit et erat prout asserebat ipsius Ser Nicolai et Consortium eius servus et homo de masnata ~~dicti q. Ser Odorici~~ et Venuta predicta serva et femina de masnata dicti quondam Ser Odorici et domus sue et quod de iure et consuetudine Patrie fructus debebant esse comunes inter ipsum Gregorium ex una et ipsum Ser Nicolaum et Consortes eius ex altera et quod in alia ratione

erant comunes ipsi fructus, quia ipse quondam Odoricus ac ceteri Consortes de Stra-
toldo et predecessores eorum per pactum expressum convenerant invicem
quod comunes esse deberent; dixit tamen quod quum alias quondam dictus Odo-
ricus fuit placibilis in manumittendo pro parte sua quandam Bar-
tholomeam sororem ipsius Elene, libenter complaceret et procuraret quod Consortes
sui complacerent in manumittendo ipsam Elenam. Cui dictus Gregorius dixit
quod non volebat ut sibi complaceret in predictis quia nullum ius habebat in
ea, negans sibi consuetudinem et pactiones predictas. —

1424, 7 aprile. Udine. Il Consiglio delibera ricorrere presso il Luogotenente e da Venezia contro le pretese de' Castellani nei loro servi di masnata e sulle angherie che imponevano ai loro massari.

1424, VII aprilis. Super propositis in Consilio Terre Utini per D. Johannes Moysi legum doctorem exponentem et notificantem Consilio pro parte DD. septem Deputatorum ad regimen, qualiter Magn. D. Locumtenens noviter nunciavit dictis DD. septem Deputatis quomodo fuerunt ad ipsum D. Locumtenentem ser Jacobus de Valvasono, ser Federicus de Purcileis, ser Dorius de Castello et ser Nicolaus de Spilimbergo pro se et certis aliis Castellanis de Patria videlicet de ultra et de citra Tulmentum et proposuerunt ac dixerunt sibi quod intendebant mittere Venetias maxime super duobus capitulis videlicet primo super facto servorum suorum de masnata eis confirmandorum in potestate ipsorum cum multi deneg[ent] servitutem ipsorum.

Item ad impetrandum et obtinendum ab illustrissimo Dominio nostro Venetiarum ut ipsi Castellani habeant plenam potestatem et bayliam possendi compellere et exercere etiam sub penis quibuscumque subditos iurisdictionum suarum sint massarii et coloni quorumcumque, velint ad faciendum quascumque angarias, ploria, carradia et quascumque gravitates eis libuerit etc. unde cum hoc maxime ultimum cedat in maximum detrimentum et destructionem massariorum et bonorum civium nostrorum et aliorum de Patria, institit ipse D. Johannes pro parte prefatorum DD. Deputatorum ut Consilium super inde salubriter provideret atque disponeret, prout ipsi Consilio sanum fore videretur ad obviandum et resistendum tali inepto proposito dictorum Castellanorum:

Deliberatum et diffinitum fuit per totum dictum Consilium quod DD. septem

et ser Jacobus Maragnanus pro dicta Comunitate Aquilegie,
Ser Jo. Antonius et ser Zeno de Portis pro Com. Civit. Austrie;

... pro, ...

Deputati seu pars istorum una cum dicto D. Johanne Nogsi accedant ad presentiam Magn. D. Locumtenentis et summe ei regratientur de bona intentione et affectione quam gerit et habet ad istam Comunitatem offerendo eidem comunitatem ad quemcumque beneplacita sua, et deinde videant et sciant si ipse D. Locumtenens similiter avisare vult Communitates Civitatensem, Glemonensem, Venzonensem, Aquilejensem et alios ad quos tangit tale negotium et si non placeret sibi talem accusationem facere, Comunitas nostra cum eius licentia et mandato faciat ac totis viribus et posse resistat eorum Dominio et in quocumque loco quod dicti Castellani non obtineant eorum intentionem ad destructionem massariorum civium nostrorum et bonorum nostrorum que propter tales angarias et gravitates relinquerentur pustota et inculta. Propterea fuit deliberatum quod subito mittatur una littera Ser Nicolao notario Filitini Venetiis existenti avisando eum de predictis de quibus debeat informare Dominium et instare quod ipsis Castellanis aures non adhibeat et aliter resistat et defendat toto iure et posse pro eandem eius prudentiam quod dicti Castellani suam istam intentionem istorum non obtineant.

Ann. Civ. Utini Vol. XXIII, c. 198t.
(Arch. Munic. Udine)

et ser Jacobus Lavagnanus pro dicta comunitate Aquilegie,
Ser Jo. Antonius et Ser Zeno de Portis pro Com. Civit. Austrie;

1424, 26 settembre. Udine. Consiglio del Parlamento sui servi di masnada e le giurisdizioni de' Nobili del Friuli.

Dal Vol. I Processi in atti del notajo di Udine Gio. a Vanis. Processo [illegible] Signori di Zucco e Cucagna per servitù. —

In Christi nomine amen. Anno nativitate eiusdem MCCCCXXIIII, ind. II, die mercurii XXVI mensis septembris, Utini in pleno Consilio Generalis Parlamenti totius Patrie Forijulii ordine et mandato Serenissimi nostri Dominii Venetiarum etc. celebrato die XXIV dicti mensis septembris in domo habitationis infrascripti Magnifici Domini Locumtenentis, in quo quidem Consilio dicte Excelsi Dominii Franciscus Bembo Nobilis pro dicto Inclyto Dominio dicte Patrie Locumtenens, Marchus Bragadino et Nicolaus Contarino famosissimus iurisutriusque doctor pro eodem Dominio in dicta Patria Provisores, nec non Reverendissimi in Christo Patres D. Nicolaus de Portugruario Decanus Ecclesie Aquilegensis, D. Sedevius Abbas Sextensis ac D. Philippus Canonicus Aquilegensis pro Prelatis; Ser Federicus Comes de Purzilei pro liberis; Ser Nicolaus de Pulcinicho, Ser Jacobus de Valvasono, Ser Bartolus de Spegnimbergo, Ser Johannes de Tricano, Ser Jacobus Justus de Prampergo, Ser Florinus de Colloreto, Ser Thadeus de Margano et Ser Lodovicus de Strasoldo pro Nobilibus; Ser Thobias Potestas Aquilegie et Ser Jacobus Ravagnanus pro dicta Comunitate Aquilegie, Ser Jo. Antonius et Ser Zino de Portis pro Com. Civit. Austrie;

Ser Jo. Gubertus et Ser Nicolaus Francisci Filitini pro Com. Utini; Ser Bertrandus de la Villa et Ser Antonius Ser Leonardi pro Com. Gle mone, omnes electi ad dictum Consilium praedictum Generale Parlamentum per Spectabiles ac Nobiles viros Ser Jacobum de Valvason et Ser Adalpretum de Zucko eorum nomine ac nomine et vice omnium Consortum suorum et aliorum Nobilium Patriae Forijulii, porrecta fuerunt dicto Consilio Parlamenti Capitula tenoris et continentiae infrascriptae, videlicet:

Coram Vobis magnifico et generoso Milite D. Francisco Bembo Patriae Forijulii Locumtenente nec non egregiis ac spectabilibus viris D.D. Marcho Bragadino et Nicolao Contareno nostri Serenissimi Ducalis Dominii Venetiarum honorandis Provisoribus ad hanc Patriam per ipsum Inclytum Duc. Dominium destinatis, comparent Nobiles Patriae Forijulii et faciunt supplicando infrascriptas petitiones:

Primo petunt ipsi Nobiles quod quilibet eorum possit habere et possidere eorum servos et homines de masnata sicut pro tempore praeterito habuerunt et possiderunt et hoc sine strepitu et figura iudicii, ipsis tamen Nobilibus fidem facientibus quod antecessores talium hominum et servorum ac ipsi homines fuerunt et sint publice et notorie habiti, tenti et reputati servi et homines eorum de masnata per unum, duos, tres, septem, decem, viginti,

trigintа et quinquaginta annos citra sive ultra et ita fuerint in ipsorum servorum possessione per ipsum tempus. Et hoc habeat locum etiam in litibus pendentibus. In generali Consilio Parlamenti, nemine discrepante, terminatum et deliberatum fuit, habita supra hoc plenaria informatione, quod concedatur et fiat quod Nobiles omnes predicti in libertatibus eorum et iuribus pristinis contra servos suos de masnata conserventur. Verum si quis eorum servorum coram magnifico D. Locum tenente presente et futuris, litem libertatis eius moveret, quod per eundem magnificum D. Locumtenentem tunc temporis existentem, dicto tali ius et iusticia fiat summarie et de plano sine strepitu et figura iudicii, pura facti veritate inspecta, et hoc intelligatur in litibus pendentibus et in omnibus et per omnia secundum petitionem suprapositam, et etiam debeat observari in quibuslibet Prelatis et Comunitatibus ac aliis omnibus Patrie in similibus ius habentibus.

Item ulterius petunt dicti Nobiles quod eorum quilibet gaudere possit et possidere suas antiquas Iurisdictiones, Dominia, Garitus et Advocatias et alios eorum introytus quocumque

elargatur etiam eorum Nobilium subiectos ad publica requirendo secundum et prout antiquitus ipsi Nobiles et precessores eorum ab antiquo soliti sunt et consueverunt gaudere, possidere et facere.

In Generali Consilio Parlamenti per maiorem partem dicti Consilii terminatum extitit et deliberatum quod in quantum Jurisdictiones et antiquae consuetudines nobilium predictorum ad Jus sanguinis pertineant, quod hoc non spectet deliberationi huius Consilii Parlamenti, sed debeat terminationi et ordinamento Serenissime Dominationis nostre Venetiarum spectare et pertinere. In reliquis vero consuetudinibus eorum ut infra in capitulo fit mentio, dicti Nobiles gaudere possint et debeant iuxta eorum antiquas consuetudines. Ceterum si quis Subditorum suorum ultra debitum et honestatem gravarentur de publicis, carradiis et aliis ut supra, possint et debeant recursum ad magnificum D. Locumtenentem presentem et futurum habere. Et hoc etiam debeat observari in Prelatis, Comunitatibus et omnibus aliis ius habentibus simile.

Quam deliberationem quidem et determinationem una cum altera determinatione superius notata, Nobiles, Prelati nomine suo tunc

ibidem presentes et nomine aliorum quorum interest laudave-
runt et approbaverunt. Ser Nicolaus vero Francisci Filitini de
Utino tanquam sindicus et Ser Jo. Jubertus de Utino ex consiliariis
dicti generalis Consilii nomine suo et Comunitatis, civium et ha-
bitatorum Utini, Ser Thobias Potestas Aquilegie suo nomine ac
nomine et vice Comunitatis Aquilegie et Ser Zenonus q. Philippi de
Civ Austrie nomine suo et Comunitatis predicte, omnes Consiliarii dicti
Consilii protestati fuerunt quod non consentiebant tali deliberationi
et terminationi ultime notate et dixerunt eam fore nullam et in
quantum esset aliqua, dixerunt eam fore iniquam et iniustam et ab ea
tanquam iniqua et iniusta appellaverunt ad illustrissimum D.
Dominium Venetiarum petentes Apostolos ... et ...
ete et protestantes quod appellatione pendente nihil debeat innovari
... appellationem dicti de Consilio non admiserunt nisi ... quanto
placebit Ill.me ... Dominationi nostre ... hoc disponere.
... dicti Nobiles et eorum quilibet quod secundum antiquam
... approbatam consuetudinem Patrie Foriiulii possint capere eorum mas-
sarios pro affictibus ipsis Nobilibus solvi consuetis et prout per capitulum
soliti et consueti sunt facere.

In eodem generali Consilio Parlamenti ... tunc
fuit et deliberatum quod fiat in hoc ut petitur et in capitulo
denotatur et observetur etiam constitutio Patrie loquens supra hoc.

hoc etiam observetur in Prelatis et in aliis omnibus Patrie. Ceterum petunt ipsi Nobiles et eorum quilibet, quod si aliqui homicide et homicidium in Patria facientes se reduxerint in Castris ipsorum Nobilium ac in villis subiectis dictis eorum Castris sive iurisdictionibus, possint et debeant esse securi [illegible] tanquam barones, sicuti et predi-tores.

In eodem generali consilio Parlamenti, nemine discrepante, deliberatum et terminatum fuit quod hoc fiat et observetur tantum in puro homicidio, iure etiam reservato et libertate Marescalchi Patrie secundum antiquas consuetudines Patrie. in aliis autem homicidiis nequaquam.

Quasquidem deliberationes et terminationes in eodem generali Consilio terminatas et publicatas presentibus aliquibus Nobilibus Patrie [illegible] quos tangit et vice et nomine quo supra, predicti Nobiles [illegible] et approbaverunt, promittentes illas perpetuis temporibus [illegible] [illegible] vare et integraliter adimplere in presentia [illegible] Generalis Consilii et mei notarii infrascripti. Quequidem omnia prefati Domini de Consilio michi Notario mandaverunt quatenus in publicam formam redigam et [illegible] eis unum et plura publica conficiam instrumenta.

Ego Simoninus de Hermanzonibus publicus imp. auct.te notarius ac Cancellarius [illegible] Communitatis et honorabilis Consilii predicti,

premissis omnibus et singulis dum sic agerentur interfui eaque de man
dato meo publicavi et scripsi et in hanc publicam formam redegi ac
cum meo tabellionatus signo consueto in testimonium omnium pre
missorum me subscripsi:

1426, 24 febbrajo. Aquileja. Presentazione d'un servo o manovello dei Signori di Cormons, alla Chiesa d'Aquileja, facendolo girare tre volte intorno all'Altare Maggiore della Metropolitana e facendogli porre ambe le mani su quello.
Ex notis Matthei de Pulinico notarij — Da copia nel Vol. I
MSS. Floria. — .

A. D. 1426, indictione quarta, die vero dominica XXIIII februarij, actum ante Altare Maius Metropolitane ecclesie Aquilegensis, presentibus ibidem Ven.bus et discretis viris presb. Facio de Gruds mansionario aquilegensi, Ser Nicolussio q. Ser Mathie de Pulinico, Topholo et Johanne fratribus q. Jacobi de Rottars districtus Cormoni, testibus ad infrascripta vocatis pariter et rogatis.
Ibique discretus vir Ser Thomasuttus q. Vuolanch de Rom Cormoni habitans tanquam nuncius datus per nobiles viros Ser Antonium et Bernardum q. Ser Petri de Cormons ad infrascripta habens speciale mandatum, capiens per manum Odoricum et ducens ipsum trina vice circa prefatum Altare Maius, positis eius ambabus manibus super dicto Altare, eundem super dictum Altare obtulit in signum libertatis, manumissionis et possessionis Aquilegensis Ecclesie, uti de manumissione et mandato procuratorio patet instrumento publicato et scripto manu Ser Francisci q. Johannis de Cormons, publici imperiali auctoritate Notarii sub 1414, ind VII, die XX mensis septembris coram prefatis testibus per me Notarium verbotenus recitato. Postmodum iuravit in manibus nostris etc. fidelitatem Aquilegensi Ecclesie et suis Dominis. ————

Fine di Bie.

Importante

1431

Da Processi [illegible] (Museo civ. Udine)

Nota

1431. Processo di Servi di Maspada. (Museo civ. Udine).
carte numerate n°40.

N.B. Sembra che la casta dei servi non fosse molto numerosa durante il sec. XIV – in antico era stata più numerosa. Per qualche incognito cambiamento economico-agrario è probabile che molti servi divenissero massari o affittuali –

Bertolotto [illegible] in Tommasana, servi [illegible] di Zucco e Cucagna.

Vincenzo — Girolamo — Pre Francesco — Biagio abit. in Faedis 1398

Questi due [illegible] Valvasone

Biagio in [illegible] figlia [illegible] e Colussa [illegible] del signor di Zucco

N.º Giovanni [illegible] abit.º in Ungaria nel 1431

Giorgio abit.º in Ungaria nel 1431

Maura [illegible] in [illegible] di Faedis [illegible]

Corradina nel 1407 [illegible] nel castello di Zucco [illegible]

Manometta

[illegible] Giovanni di [illegible] che stava [illegible] dal prete di Zucco.

Antonia [illegible] Maura [illegible]

Colussa [illegible] Giovanni [illegible] abit. [illegible] in Lodovico di [illegible] di Vitilana, abitante in Faedis [illegible] libero.

Elliana [illegible]

Riportato nelle Genealogie alfabetiche friulane

Fine di [illegible]

Articula porrecta per homines de [illegible] in [illegible] [illegible] et [illegible] de [illegible] [illegible]

Ultimi die VIII [illegible] 1431 [illegible] [illegible]

[illegible], ad probandum

Primo quod [illegible] Petri Forjoly, [illegible] Abbate [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible] [illegible] Petri habuerunt et habent [illegible] et homines [illegible] [illegible] nominantur et appellantur homines de mansata.

Quod de consuetudine homines liberi et franchi cum talibus personis se [illegible] matrimonia [illegible] et in eorum [illegible], [illegible] non admittere [illegible] homines non liberos.

Quod talis [illegible] de [illegible] et [illegible] [illegible] liberos et franchos non admittuntur [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] in bonis [illegible] [illegible] et fuisse [illegible] eorum dictorum dominicum [illegible] ex [illegible] tenere et uti dictis bonis ad placitum et ad nutum Domini.

Quod omnia acquisita per tales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dominis tam quoad bona quam quoad personas et possessa seu detenta sunt Dominorum [illegible].

Quod in matrimoniis contrahendis per Nobiles patrie, pro morgingabiis donantur et traduntur [illegible] [illegible] de dictis hominibus de mansata in servitricis, libera et franchas non et aliquando donantur tali Nobiles et ultra dotes, pater aut frater eidem sponse donat unam de istis et tales reputantur [illegible].

Fine

Ibid.

Quod de consuetudine in Patria est et fuit quod tales homines et persone liberate et reputate, liberantur et manumittuntur per ipsos dominos et ut plurimum efficiuntur [illegible] [illegible] et tales persone sic liberate et manumisse habentur pro liberis et ita habentur et reputantur in Patria.

Quod [illegible] [illegible] Placito Christianitatis et [illegible] [illegible] [illegible].

Quod Nobiles de Chucarea et Zacko ~~[illegible]~~ disponebant de eorum terris et bonis ipsorum ad placitum eorundem et dabant habitantibus et eis servientibus quae habitarent et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et quod de consuetudine fuit dictorum Nobilium dare et consignare servitoribus eorum bona ad resignationem et voluntatem eorundem et aliquando stipendia dare ad placitum ipsorum unde possint vivere tales servitores et homines de [illegible].

Quod prefati Nobiles de Cucarea de casto (a) ipsorum et [illegible] dictorum ~~Dominorum~~ dare habitantibus et eis servientibus donec habitarent et servirent eisdem certas [illegible] dederunt prefatis aut alteri [illegible] [illegible]. –

7

Da Processo tra gli uomini di Faedis ed i Signori di Zucco e Cucagna

(tra i Processi del notajo Giovanni q. Bonacorso a Varij. di Udine, Vol. I. ~~Museo Civico~~ di Udine.)

Dall'Esame di 70 testimonj innanzi al Coadjutore del Luogotenente, ed dal nominato notajo Giovanni Varij, fatto il 6 maggio 1432 in Udine.

Si afferma a sua volta:

Che i Signori di Cucagna e Zucco bene solent habere servos homines appellatos de masnada in villa de Faedis. Quod aliqui de dicta villa intraverunt se contrahere matrimonium videlicet homines reputati franchi cum dictis reputatis servis. Quod alias aliqui habitatores de dicta villa de Faedis fuerunt reputati servi dictorum Dominorum per ipsos Dominos, qui tamen negabant se fore servos et quod nihilominus dicti nobiles acceperunt et acceperunt ipsis certa bona que dicebantur fuisse de domo sua ... tenebantur in x starijs frumenti cum dictis Nobilibus.

Quod dicti Nobiles se solent facere ... in locis.

Quod dicti Nobiles solent trahere aliquos ex eorum servis et ... ad altare Aquilegense.

Quod ... erant ... filii ... esse.

Quod illi qui reputabantur servi dictorum Nobilium non vocabantur ad Placitum Christianitatis celebratum in villa de Faedis

Altro Teste.

Quod dicti domini de Zucco appellabant aliquos ex hominibus Ville de Faedis eorum servos et homines de masnada, qui sic appellati per ipsos dominos nihil respondebant eis.

Quod tales qui reputabantur servi non recipiebantur ... et cum ... ita libenter contrahebant ... cum liberis et franchis.

Quod erant tales homines reputatos servos et homines de masnada non esse admissos ad aliquos honores et si tenent aliqua bona stabilia tenent ad placitum Dominorum.

fine del Teste.

Et vidit aliquibus ipsa bona accepi post ~~[illegible]~~ mortem.

Quod audivit dicere ab olim Bartholomeo Br[illegible], quod nunquam dixit [illegible] de pane [illegible] progeniti[illegible] [illegible], [illegible] unam [illegible] Dominorum de Zucho in [illegible].

Quod audivit [illegible] appellasse [illegible] quod [illegible], illi [illegible] tacebant et in [illegible] contradicebant et dicebant quod non erat verum.

Alter teste

Quod vidit tales reputatos servos et homines de [illegible] non fuisse admissos ad testificandum neque in iudicio standum et vidit quod homines liberi et franchi recusabant contrahere matrimonia cum talibus reputatis servis.

Quod a [illegible] ipsi nobiles [illegible] aliquas de ipsis mulieribus reputatis servis et [illegible] ad standum secum in domo pro ancillis et servitricibus earum, [illegible] parentibus earum.

Quod post mortem D. Johannis de Zucho fuerunt [illegible] tres [illegible] [illegible] in Ecclesia de Facdis ubi sepultus est ipse Dominus Johannes, et quod illi tres sunt et reputati fuerunt liberi et franchi postmodum.

Quod vidit ipsos Nobiles quum ibant ad custodiendum aliquod [illegible] compellebant tales servos suos ire secum ad custodiendum illud.

Quod vidit [illegible] de [illegible] habitare cum Domina [illegible] de Zucho absque aliquo salario et credit prout servi ipsorum [illegible]

Alter teste

Quod vidit filium Ser Christofori de [illegible] accipere in se bona quamplurimorum qui sunt mortui et reputati servi ejusdem q. Ser Christofori.

Alter teste - Quod servus [illegible] Albani [illegible] quod non reputatur liber seu franchus.

9

Quod non vidit neque [illegible] [illegible] aliquorum [illegible], [illegible]

fructuant et usufructuaverunt, non tamen audent neque possunt vendere,

quae bona sunt dominorum habentium [illegible] praedictos [illegible]

[illegible] et fit.

Attestatio Odorici de Zeany Jacobi Faedis, annorum 50;

Quod audivit dici saepe ab olim [illegible] Patre suo, quod tales [illegible] servi habebant libertatem emendi sed non vendendi [illegible] [illegible] [illegible] haeredibus omnia revoluta erant [illegible] Dominis et quicquid acquirebant erat et remanebat dictis Dominis quorum erant habitantes servi.

Dixit quod olim [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] XXXII annis vel circa accepit eidem Martino Corvasino de Faedis omnia bona sua mobilia et stabilia vivente ipso Martino, quod videns ipse Martinus, [illegible] Dominus [illegible] eidem certam quantitatem vini quod in eodem habebat [illegible] [illegible] et dimisit [illegible] et [illegible] per terram et quod hoc facto recessit et ivit habitandum et [illegible] in civitate Austriae prout ipse testis dixit praedicta vidisse et audivisse.

Quod certe nobiles de [illegible] [illegible] filiam Turrae de Faedis et [illegible] Domini [illegible] de Faedis et eas dederunt uxoribus et filiabus suis et dominabus suis (pro ancillis), invitis tamen parentibus et [illegible] dictarum puellarum [illegible] et non consentientibus.

Attestatio [illegible] [illegible] de [illegible] de Faedis.

Quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in matrimonio contrahendo et quod ipse testis [illegible] a [illegible] manumissis et liberatis [illegible] et contrahere matrimonium non potuit quia [illegible] et [illegible] quod essent franchati et liberi.

Quod dictus fuit [illegible] et [illegible] post mortem et in vita talium reputatus [illegible] de [illegible], [illegible] quibus reputatum [illegible] [illegible] dict. 9 [illegible]

de [illegible] et [illegible] [illegible] impedirent de bonis [illegible] Arbitrio de [illegible] et quod postquam fuerunt [illegible] ipsi de [illegible] bona [illegible] et [illegible] [illegible] facultate bonorum stabilium eorundem.

Quod vidit et [illegible] per [illegible] dominam [illegible] de [illegible] [illegible] fuit [illegible] ipsi nobiles de [illegible] Corradinam [illegible] [illegible] et [illegible] eam [illegible] ipsi nobiles dicti domine [illegible] interfuit illis nuptiis et vidit et quod reputabantur servi ipsorum nobilium; subdiens se [illegible] parentes [illegible] Corradine nullo modo [illegible] dare eandem, sed tandem ipsi nobiles [illegible] eam [illegible].

Qui [illegible] [illegible] reputantur franchi: et bene vocantur [illegible] [illegible] et reputati servi [illegible].

= Quod [illegible] Jeronimus fuit captus per nobiles de Valvasono tamquam servus [illegible] ipsi nobiles quod daret eis quasdam eius filias quas ipsi volebant maritare certis eorum servis et ipse recusabat et nolebat, dicendo quod erant libere et ex libero ventre nate et tandem [illegible] promisit dare et numquam dedit sed aufugit Civitate Austrie ubi mortuus est.

Si rifugia a Cividale per evitare la violenza dei nobili sopra li villici servi.

Bartolotto
in Tornesino

Blasio
in Gallucha

Gregorio — Giovanni — Corradina.

Nob. D. Franciscus ... de Cormons, etatis annorum 60 in circa ... ex parte Procuratoris ... dicti D. Francisci dixit ... quod tempore ... Patri ... fuit quendam feminam de masnata nomine Ugeliena, quam postmodum franchavit et liberavit ... uxorem ... et ... dicta Ugelina vivit et habitat in domo sua. Et unam aliam etiam traditam fuit per ... Bernardum et ... fratres de ... que mortua est. Dixit quod illi de Spegnim ... promiserunt dare filio ... et ... de Castello Porpeto promiserunt dare filio ... duas feminas de masnata, a quibus tamen nondum habuit.

Quod tales reputati servi recipiunt ... liberas et cum ipsis ... matrimonium et ipse testis vidit et fecit plures franchas, qui postmodum copulaverunt et uxores ceperunt.

Quod vidit talibus [sic] reputatis servis ... bona eorum in vita ipsorum, et post mortem ipsorum et vidit ... elapsis ... recipere et se intromittere in bonis ... quendam ... de Cormons post mortem dicti ... quod dictus servus, secundum quod dicebatur, condidisset testamentum, que bona ... tenet et possidet.

Quod femine reputate serviles ... et femine reputate libere non dantur in matrimoniis ... servi.

Quod Vidit quendam Chacianum de Cormono seu de Alontona publice servum reputatum ... tempore ... Petri, fuisse oblatum ... equo ad tumulum ipsius ... Petri et postmodum ... et liberatum per ... fratrem filium eiusdem ... Petri et ... altari Aquilegie et per hunc modum reputatum pro libero

... pro ...

in speciis quondam Simonis Boriacini de Faedis, testis -

Quod [illegible] de Zucho, Cucanea, Partistagno et Valvasono, de Spegnimbergo et de Fagagna habent servos et famulias de masnata.

Quod dum ipse testis haberet filiam nomine [illegible]nam, quidam Henricus q. [illegible] de Cucanea qui erat publicus servus reputatus, petiit et requisivit eam in uxorem, qui testis renuit et recusavit eandem filiam suam dare sibi, [illegible] quod postmodum franchatus et liberatus fuit per olim nobiles Johannem et [illegible] Mathiussium et ductus ac oblatus Altari Aquilegie prout moris est talium et tunc contraxit cum eodem sponsalia inter ipsam filiam suam et ipsum dictum et nationibus tam ipsorum nobilium quam [illegible] aliorum [illegible] et dicentium tales sic solenizatos et manumissos ac oblatos Altari Aquilegie esse liberos et franchos, remanentibus bonis ipsis Nobilibus de Zucho tempore manumissionis.

Quod quidam de Partergano qui erat colonus et massario nobilium de Zucho in villa de Fayedis, habebat quendam mansum a dictis dominis, affictum cuius mansi idem testis de mandato dictorum Nobilium pluries dividebat et divisit bene in quinque partes certis famulis et massariis de masnata dictorum Nobilium de Zucho

Christoforus Liberalli testis et olim Gastaldio [illegible] de Cucanea in Faedis dixit quod tempore quo stabat idem testis in villa de Faiedis vidit Dominos dictorum Nobilium de Zucho dum ibant spaciatum per villam de Faiedis vel ad Ecclesiam vel [illegible], mittere pro talibus

ut reputatis servis eorum ut asserebant ea/et ... [illegible]

et similiter vidit Dominos et Nobiles predictos pro talibus servis

ire et mittere ut venirent ad laborandum eis. Qui [illegible] obedien-

tes mandatis eorum veniebant et eis famulabantur et servie-

bant tanquam servi ipsorum.

Vol xx. ... Nicolaus q. ... [illegible] ... annorum 50, testis

Quod eius mater D. Guarina filia q. ... Henrici de Port ... quem ... [illegible]

fuit habuit duas domicellas servas de masnata, quarum unam postmodum

ipse testis manumisit et etiam ... ipsius testis ... habuisse similes

servos et famulos, qui tandem manumissi fuerunt.

Quod vidit et interfuit ubi olim D. ... in ... Petrus de ...

manumisit quendam ... de ... eorum servum qui habebat

unam braydam tempore quo manumisit eundem, quam braydam dictus

D. Petrus accepit eidem ei pro se ~~habuit et tenuit~~, dato quod ... ad

eundem.

Quod vidit et audivit practicari et fieri in similibus servis et hominibus

de masnata, quod quicquid acquirunt in ... acquirunt ... dominis

quorum sunt servi, que bona ipsis servis viventibus interdum per ipsos No-

biles quorum sunt servi ... vidit et interdum tempore quo manumittuntur

... prout placet ipsis dominis. — Quod vidit quendam ... Hendricum

de Medrisio cuidam ... de ... servo ipsius ... Hendrici publice reputato

et aliis ... bona aliqua ... ipsius servis viventibus et non manumissis.

Quod vidit tempore quo olim D. Katerina ... fuit olim ...

D. Antonio filio ... de Castello, data fuit sibi antequam de ... equo

dependeret pro ... una domicella nomine Colussa que adhuc vivit

et quam post mortem eiusdem ... precibus et rogatu dicti testis

... pro, ... [illegible]

11

Nobilis et castello manumissi fuerunt et franchi sunt et quomodo

[illegible] [illegible] Dominica habitante in Cispello.

— Venerabilis [illegible] [illegible] canonicus [illegible] Aquilegensis, etatis annorum XL testis iuratus, dicit quod sunt anni circha XVIII et ultra quibus ipse testis habitat in Aquilegia, quo tempore a recordatione sua vidit offerri Altari maiori Aquilegensi ultra centum ex [illegible] manumissis et liberatis et sic est moris et consuetudinis Patrie Foriiulii tales servos manumissos et liberatos offerri Altari Aquilegensi et quod omnes tales sic oblati Altari Aquilegensi reputantur et appellantur liberi et franchi. Dicit quod tales sic oblati erant servi de [illegible], de Chucurnen, de [illegible], de Tricano, de Tarcento, de Castello Porpeti et de multis aliis locis Patrie

— Venerabilis vir D. Iohannes de Dardonibus Canonicus Aquilegensis testis annorum XLIV, dicit quod sunt circha X vel XI anni quibus moram traxit in Aquilegia, quo tempore vidit offerri Altari Aquilegensi ultra decem servos manumissos prout solet fieri in talibus et ipse tamquam Notarius rogatus fuit semel conficere unum instrumentum manumissionis in talibus solitum fieri pro quo instrumento habuit solum ducatum unum et quod tales sic oblati Altari Aquilegensi reputantur franchi et liberi.

— Venerabilis vir D. Iohannes de Zucho Canonicus Aquilegensis etatis annorum XL testis, dicit quod vidit franchari quemdam Scarabitum de Faiedis et Iacobum fabrum et Barbanum Dominicum de Faiedis, Antonium Ribolitti de Faiedis qui ad mortem Ser Iohannis de Zucho fuerunt oblati cum equis ad exequias suas et postea manumissi et liberati. Scit etiam et vidit quod dum quidam

Johannes de Uratine prout in domo ... Adalpretti de Zucho ... habuit agere cum quadam sorore Gregorii et Johannis filiorum Blasii ... agentium, nomine Coradina, prout ipse Johannes confitebatur et dicebat qui tandem Johannes valde dolens de hoc eo quod ... Adalpretus opponebat sibi in magnum improperium ac tenebat hoc esse malefactum, tandem in mansionibus ipsius testis et rogatu prefati Johannis idem testis ... modum et tractavit cum ... Adalpretto et ... Francisco, ut ... Coradina fraicharetur et liberaretur, prout manumissa et liberata fuit et deinde ipsam prefatus Johannes in uxorem assumpsit et ... simul ... vixerunt.

Quod tales reputati servi, valde evitantur ab aliis liberis et quod bona que ipsi tales servi tenent, reputantur esse Dominorum quorum sunt servi. Quod vidit quandam Barbadrichum servum ... de Zucho, eidem auferri bona in vita sua que tenebat et possidebat in Anaunia et qui recepit postmodum et ivit ... item cuidam Blasio Petribelli etiam auferri bona que tenebat in vita ipsius Blasii per prefatos Nobiles de Zucho et quod ... que aquirunt, aquirunt Dominis.

Quod vidit quando ... Franciscus de Zucho conduxit uxorem ... D. Calvislano de Castro, ipse conduxit quandam domicellam datam sibi per nobiles de Castello tempore contracti matrimonii et per quam ... venerunt de equo tunc fuit sibi data prefata Coradina uxor Johannis

11

de Urbino pro domicella sua: viditque Ser Corradum de Civitate Au-
strie dum accepit filiam Ser Adalpretti in uxorem, quod dictus Ser
Prettus dedit eidem filie sue unam domicellam quam vidit.

Vbb. ser Florinus q. Ser Asquini de Colloreto, annorum XLIII testis
detto de le nobili famiglie di cucagna, strassoldo, villalta, zucco, et soldanieri
e colloredo posseduto famiglie di masnata e servi di [illegible]; liberi [illegible]
contrarre matrimonio coi riputati servi [illegible].

Quod tales reputati servi et homines de masnata predictam bona mo-
bilia que habent et possideant, habentur et reputantur esse Dominorum
quorum illi tales reputantur servi et vidit practicari inter quendam Thiu-
sium de Colloreto filium olim reputatum servum predictorum nobilium
de Colloreto, qui dum recessisset de Colloreto et ivisset habitatum in villa
Pagnani, dimisit bona sua stabilia, que remanserunt predictis Nobilibus,
de quibus ipsi Nobiles se intromiserunt et hodie tenent et possident.

Vbb. vir ser Nicolaus q. D. Jacomi Pedrani de Colloreto e D... de Polcenigo,
testis dice che in Colloredo, i nobili avevano le famiglie di servi.

Quod vidit Katerinam filiam Cholussii de Colloreto, que quamquam
mater sua fuisset manumissa per illos de Fontebono, volebat dare quen-
dam suum filium cuidam Beatrici masnade ipsius testis et quod
affines ipsius Beatricis recusabant contrahere connubium cum ipso, du-
bitantes et timentes ne ipse esset de simili familia de masnata et
quod tales sic reputati servi semper repudiantur a liberis et franchis.

17

Quod vidit practicari per ser Odoricum Cortortem [...] inter quendam Stolfum eius servum, qui ser Odoricus in vita ipsius Stolfi, accepit eidem omnia bona sua, qui Stolfus erat valde dives et copiosus tam in bonis stabilibus quam mobilibus et sic ille recessit de Colloreto et ivit habitatum alibi –

Prov. ser Federicus notarius de Colloreto, annorum LXXX, testis. dice che i Signori di Colloredo aveano in Moruzzo due famiglie di servi [...], che di un non ricorda, che quei di Zucco ne aveano più famiglie e così pure quei di Castello, delle quali ne ricordava.

Quod vidit practicari in personam Cholusii Stolfi per ser Odoricum de Colloreto, qui accepit sibi multa bona et bene mille ducatis, que bona sunt in Basalgapenta et in Pocechi.

Quod per dictum ser Odoricum de Colloreto vidit dare unam suam servam nomine Margaretam filie sue uxori ser Biutuli de S. Daniele et unam aliam cuidam sue sorori que nupsit cuidam de Lasperch et unam aliam ser Nicolino de la Turre nomine [...] et [...] de Colloreto maritasse quandam [...] neptem ser Paulo de Zubertinis de Utino et dedisse nomine dispontaliorum unam suam servam nomine Franceschinam de Moruzio, sed de presenti et iam a certis annis citra videlicet XXXII circa annis, dantur pecunie per istos Nobiles loco ipsarum servarum.

Fine di [...]

15

Thomadus dictus Bel q. Rodulphi de Ronchis prope Taviedis testis/annorum LXXX. –

Quod de suo recordari servi non vocabantur ad Placitum Christianitatis, excepto quod forte a X annis citra, quod tunc veniunt ad dictum Placitum

Quod quidem Henrici filius de Taedis forte anni quatuor elapsis, per vim accepit quandam filiam Marinuti liberam reputatam de Taviedis et eam conduxit Venetiis. Qui sententes affines dicte puelle se reduxerunt ad inclytum Ducale Dominium et eam petierunt sibi restitui debere et tandem restituta, eam conduxerunt in Patriam, cuius rei causa coram D. Locumtenente litigaverunt partes predicte et tandem auditis iuribus partium declaravit ipse D. Locumtenens per eius sententiam quod ser Petrus de Zucho cuius ipse filius Henrici servus reputabatur, debeat eum liberare et manumittere a nexu servitutis, prout fecit et quod tunc dicta filia Marinuti deberet remanere uxor ipsius, prout sic factum fuit.

Quod tales reputati servi repudiantur a franchis et liberis et quod cognovit quendam Ulrinum de Taviedis qui repudiabatur valde, eo quia tenebatur homo de masnada et quod fieriet sic protestari quod tales servi reputati, quum moriuntur sine liberis, quod ipsi domini eorum

mos levi, accipiunt et se intromittunt de omnibus bonis eorum, prout vidit ferimultis.

Manfredus q. Simonis Bonanni de Faiedis testis.

Quod nobiles de Cuchanea sive de Zucho audivit dici ab ipsis percentoribus infrascriptis predictorum nobilium, solitos fuisse dare certa terrena ad habitantiam, ipsa quibus habitant tales homines ut possent vivere et hoc ad placitum ipsorum nobilium et specialiter audivit Dominico Iori del Lolott, Arthurico et Johanni Jacobi Sartoris de Faiedis ... servitoribus ipsorum nobilium. Que bona vidit prefatos tenere et possidere ad habitantiam sine solutione alicuius affictus.

Franciscus dictus Panicus testis

Dixit se scire quod quidam olim Clyngut de Faiedis publice reputatus homo de masnata qui habebat ad habitantiam certa bona in pertinentiis Ville de Chanda, pro quibus bonis habebat de affictu ... frumenti ... et ... unam aliquas Ronchos tenebat in pertinentiis de Faiedis et hoc ad beneplacitum ipsorum Nobilium de Zucho, quod affictum ipse testis recipere vidit pluribus vicibus et post mortem ipsius Ser Clyngutti vidit Henricum et Scandalfer fratres ipsius Clyngutti recipere dictum frumentum et quod mortuo olim Ser Johanne de Zucho, franchati fuerunt predicti Henricus et Johannes Scandalfer, quibus sic franchatis et manumissis, Ser Petrus filius eius eidem accepit ... redditus dictorum bonorum.

Finis – –

21

Documenti [illegible]

1260, [illegible] luglio, Cividale [illegible] di Henrigo [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] il [illegible], Varnerio [illegible] di [illegible] di Cucagna [illegible] [illegible]
ed altri

[illegible] dei beni e servi [illegible]

Federico, Varnerio e [illegible] [illegible] di Cucagna, [illegible]
33 servi [illegible] con loro figli e [illegible] [illegible], [illegible] beni,
[illegible], [illegible] 25½ [illegible] [illegible],
e uno in Rivarotta, uno in [illegible] [illegible], due molini [illegible]
e a [illegible] 8 [illegible] altri luoghi ed altri beni. —

Nella parte [illegible] fratello del detto Giovanni di Cucagna [illegible]
ed i detti Nipoti: 24 servi con figli e figlie e beni. [illegible] 39½ [illegible]
[illegible] molini [illegible]. — Giuliano di Rizzolo notajo

1398. 16 nov. Faedis. [illegible] Alberto [illegible] di Porcia,
[illegible] Giovanni di Cucagna [illegible] i loro servi e beni [illegible] in
due parti.

Nella Ia [illegible] Varnerio di Cucagna [illegible] servi co' beni [illegible]
[illegible] famiglia e beni.

Nella IIa di Cucagna gli eredi di [illegible] servi colla famiglia e beni. [illegible]
[illegible] della [illegible], di cui il [illegible] ed [illegible], casa e beni
in Pagnacco e quattro servi e beni — Gio. q. Guerra di Faedis notajo

1407, 28 aprile, [illegible] Federico di Savorgnano, [illegible] di Colloredo, [illegible]
Giacomo di Polcenigo, Ugo q. D. Giacomino di Strassoldo, [illegible]
di Attems, Varnerio q. [illegible] di Arcoano. [illegible] Giovanni Francesco [illegible]

[illegible]

Sci [illegible] Stella di Cucagna abitante in Zucco, [illegible] [illegible] Culossa
q. nob. D. Domo di Castello sua moglie, [illegible] figli di [illegible] di Faedis
[illegible] mi [illegible] maritata con figli ed [illegible], e [illegible] di [illegible],
500 lire di piccoli veronesi per [illegible], [illegible] di [illegible] —

1424, 26 agosto. Recluso. — Il nob. Adalpretto q. Sr. Gio. di Cucagna da una
[illegible] Mattiussio fu [illegible], [illegible] per [illegible]
pupillo Giacomo di d. lui nipote, [illegible] appartenenti
al loro Castello di Zucco, [illegible] ~~[illegible]~~
altro ad Adalpretto. — Item [illegible] infrascripta
bona remanebant pro nunc indivisa: et primo pars quam ipsi habent in
castro Chucanee; item omnes mancipii seu servitores eorum in bigne
existentes cum omnibus eorum bonis. — [illegible]
[illegible] —

~~[illegible]~~

1327, 10 feb. [illegible] Brazzis inf.
[illegible] Bressaglata etc. —
[illegible] Giacomo q. [illegible] di Cucagna, [illegible]
[illegible] Dni (sic) [illegible]
[illegible] dell'[illegible]
[illegible] di Cucagna [illegible] Pre [illegible]

1347, [illegible] spose
[illegible] Guarnero q. D. Adalpretto di Cucagna, ogni loro diritto su Cuninda
e figli, moglie di Prigavalle di Cucagna q. [illegible] maritata
coi suoi beni, [illegible] Dojamniero, Franceschino q. D. Cornelio di
Udine abit. in Faedis

[illegible] Tomasutto q. D. Coro di Cucagna, notajo.

Sepue Pronfflo, ne [illegible] Dei
Sigvardi Guero.

Addit quod audivit dici in [illegible], [illegible] de Venetiis [illegible] fecerunt Hieronimum q. Blasij fratrem, [illegible] quod [illegible] de mandato [illegible] Bartholomeo de Valvasone quendam [illegible] filium et ipsum carcerari [illegible] et postea ipsi Hieronimus [illegible] habitationem [illegible] et ipse de Bartholomeus [illegible] dictum filium, [illegible] et [illegible]

Dominicus q. Antonij de Vendoijo testis qui [illegible] interrogat [illegible] Chucnec [illegible] quod [illegible] nomine Nobilium de Valvasono, [illegible] tempore [illegible] dominabantur in Villa de Fuiedis [illegible] potentes [illegible] faciunt de presenti etiam faciebant [illegible] aliquos [illegible] et maxime illos quos reputabant [illegible] homines de masnata [illegible] testis iussu et mandato ipsorum Nobilium cepit et detinuit [illegible] nominatum [illegible] Johannis [illegible] appellatum [illegible] Nobilium de Valvasono qui erat [illegible] et [illegible] quem detinuit in compedibus et postea ipsum posuit in fundo turris [illegible] spatium duorum mensium [illegible] et ipsum detinuerunt [illegible] et [illegible] et hoc ex eo quia ipse Hieronimus habebat duas filias, quarum unam ipsi Nobiles volebant maritare et dare cuidam [illegible] etiam [illegible] famulo ipsorum Nobilium et homine de masnata et quia ipse Hieronimus [illegible] recepit [illegible] detinuerunt et captivaverunt. — [illegible] Hieronimum in villa de Fuiedis [illegible] et [illegible] XX [illegible] et ipsum bene tractavit.

[illegible] 1437. 11 [illegible]
Laurentius dictus Fachin de [illegible] testis, dicit
Quod dum habitaret in Spegnimbergo et [illegible] de Ulvini et de Thome de Spegnimbergo, [illegible] annis XXX [illegible], audivit dici quod Nobiles de Spegnimbergo habebant aliquos servos in Sonumbergo et [illegible]

[illegible] pro, [illegible]

nerint [illegible] habitantibus Sonemberga qui in toto venierant ad ~~[illegible]~~
[illegible] partibus [illegible] Sonemberge per [illegible]
alio [illegible] plus [illegible] quas [illegible] gaudebant —

[illegible] Marcus [illegible] contraxit [illegible]
[illegible] Catherina [illegible] de [illegible] habuit [illegible]
[illegible] cum dicto Marco [illegible] Catherina, [illegible] Cath-
rina reputabatur libera et contraxit matrimonium cum dicto Johanne
[illegible] tempore, praeter voluntatem Patris

[illegible] Johannes de [illegible] qui tunc erat fami-
lia [illegible] de [illegible] copulam cum [illegible]
[illegible] Petti et [illegible]
[illegible] Johannem [illegible] quod [illegible]
oportuit ipsum Johannem eandem [illegible].

~~[illegible]~~
Che Giovanni figlio del calzolaio Biagio di [illegible], [illegible]
[illegible] dopo la venuta dei Senesi nel 1420

[illegible] Hieronymus [illegible] dixit.
[illegible] tanquam [illegible]
quando contraxerunt matrimonium, [illegible] diligentes [illegible] an
[illegible] reputarentur
[illegible] et facta diligenti inquisitione tunc contrahebant.

[illegible] Thomas [illegible] de [illegible] dixit.
Quod [illegible] de [illegible], in [illegible], [illegible]
et in [illegible] Antonii de [illegible]
Dni [illegible]. Quod vidit [illegible] laborare in agris et
[illegible] ipsorum [illegible] de [illegible]
vidit. —

[illegible] in [illegible] de [illegible] testis, dixit

[illegible] Zucho [illegible] : Dominicus Sorij de Fued[illegible] Andriana [illegible], [illegible] Piti Bello [illegible] et dna [illegible] uxor [illegible] dni Vincentii Blanchus [illegible] Dominici Sorii et Catherina [illegible] ipsius Blanchi et [illegible] : Barnabas, Leonardus [illegible] [illegible] de Fued[illegible] : [illegible] Bartholomeus [illegible] de Fued[illegible] q. Johannis [illegible] : [illegible] : Paulus dictus [illegible] q. [illegible] Dominici [illegible] Bols q. Thio de Fued[illegible], [illegible] de [illegible] [illegible] : [illegible] : Thomadus q. M. Jacobi de Fuedij. [illegible] — Vidi aliquis ex [illegible] (servis) [illegible] ad custodiendum [illegible] in villa de Zeraco, in Colle Villan et in Stanavisa

[illegible] oct[illegible] [illegible] Bols de [illegible] et Johannes [illegible] [illegible] ipse [illegible] filiam [illegible] et [illegible] XV [illegible] 1429. quam conduxerunt Venetias in domum Johannis [illegible] de [illegible] [illegible] hoc adivit ad Mag. D. Marcum Dandulo [illegible] Potestatem [illegible] [illegible] Dominos de [illegible] in [illegible] ad [illegible] ait quod dicti Domini habita ipsa [illegible] [illegible] certis Officialibus ad prefatum Mg. Johannem et [illegible] [illegible] nobilium de Zucho, cum quibus ipse testis non intendebat contrahere matrimonium et quod ex [illegible] in Patriam [illegible] [illegible] [illegible] quod ipse Johannes [illegible] transportet prout desponsavit, ipso teste tamen invito. (1)

Dine ad [illegible]

[illegible] Antonia [illegible] di Ravosa [illegible] Piette di Zucco. [illegible] Faedis [illegible] marcanello. [illegible] Giovanni [illegible] marcanello [illegible] e quindi [illegible]

[illegible]

Item [illegible] de Faedis [illegible].

Dicta che i [illegible] di [illegible] anni [illegible] xxvi.

Raineris Donato, Antonio e Tio di lui figli, Biagio [illegible] di Faedis, [illegible] [illegible] di [illegible], [illegible] di Faedis; [illegible] Matteo [illegible]

Dice che gli [illegible] servivano ai detti Signori conducendo legna, vinum et sarculando

Quod [illegible] [illegible] [illegible] Ob. [illegible] Christoforus de Cucharea [illegible] in [illegible] [illegible] de [illegible] Valleforo, [illegible] [illegible] tenebat permanere unum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et unum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] tenebat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filii Thomasii de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Christoforus et hoc fuit [illegible] [illegible] Chucarea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] habebat unum filium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propter talem abundationem que est de talibus

Antonio ~~[illegible]~~ Galligula di Faedis ~~detto~~, anni 16 [illegible] de [illegible] di [illegible] di Faedis, tutti [illegible]. Dicit

Quod homines franchi et liberi de Faedis se [illegible] contrahere matrimonia cum [illegible] servis, quia Nobiles de [illegible] [illegible] [illegible] bona omnia dictorum [illegible] [illegible] moriebantur, [illegible] vidit [illegible] [illegible] Martino de Faedis [illegible] et [illegible] [illegible] et posuerunt in carceribus in [illegible] et eidem [illegible] [illegible], [illegible], vinum et alias res, de quibus vidit [illegible] [illegible] de Faedis [illegible] et [illegible] ad Castrum de [illegible] et quod etiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

patre ipsius testis et aliis et fugit et incepit et ceculos et liguros vegetum et [illegible] et [illegible] vinum per terram in quantitate ultra 200 congia, quod volebat potius quod dictum vinum iret per terram quam ipsi Domini haberent et inde aufugit et absentavit a dicto [illegible] Fagidy [illegible] quam fecit ultra XII annos — addens quod [illegible]

[illegible] Petri de Guido cepit [illegible] quam [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] ipsa Maria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Thirali [illegible] [illegible] [illegible] Capit. 48 —

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] castelle[illegible]. le [illegible] [illegible] della [illegible] della [illegible] [illegible] —

Johannes [illegible] [illegible] [illegible] Fagidy [illegible] [illegible] — —

quod Johannes [illegible] de Prato reputabatur servus dominorum de Guido et nullus ipsum [illegible] [illegible] ipsum appellare servum quia dubitabat habere [illegible] [illegible].

Caterina [illegible] [illegible] [illegible] Pietro de Guido — 8 Junii.

[illegible] de Biagio servo de' Signori di Guido era [illegible] [illegible] in luogo i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per esterne pagatu —

La maggior parte de' testimoni interrogati se [illegible] [illegible] servo e masnata, dichiara di non sapelo.

Giovanni de la Massa di Fagidy teste:

Quod dicti reputati servi D.D. de Guido ibant ad custodiendum festa et ad capiendum aliquos homines et ad laborandum in terris dictorum [illegible] et [illegible] [illegible]. Interrogatus quod est [illegible] servum de masnata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] valde turpis, tamen quid sit [illegible] esse, dixit nescire de certo. —

[illegible]

anno 1480

Franciscus dictus [illegible] q. [illegible]

Quod. [illegible] habet dominium et iurisdictionem in villis de [illegible], Bellagoia e Sclavons [illegible]
[illegible], partim in [illegible], [illegible], [illegible] et Magredis.
et [illegible] dominium habent Patrum, habent iurisdictionem
in ipsis villis [illegible] capitalibus, sed [illegible] non, [illegible] aliquis

committit aliquod delictum propter quod incurrat poenam capitalem,
talem delinquentem remittunt D. Locumtenenti.

Paolo q. Sr Giovanni [illegible] di [illegible] teste:

Ubi [illegible] di Fredis [illegible] che nessuno [illegible] beni propri in Fredis

Coloni tutti. [illegible] i signori di [illegible] a [illegible] q. Nicolò di Fredis

[illegible] dice che i signori [illegible] hanno la giurisdizione e [illegible] della villa

Ultrago di Ultrago, [illegible] Decani e [illegible] officiali, [illegible]
[illegible] I Domenica di Maggio [illegible] del Borgo
[illegible] il Pievano [illegible] le multe
(quasi) [illegible] denari e quelle maggiori
appartenevano ai signori di [illegible]. [illegible] della [illegible] di
Ultrago, [illegible] due [illegible] di vino.

[illegible] 1439 [illegible] 15 [illegible]

[illegible] [illegible] Ille, 2 anno [illegible]
Dixit:

Quod vidit Patrie [illegible] practicam aliorum Nobilium [illegible]
[illegible] coram D. Locumtenente ubi [illegible] ordinarie [illegible]
practicari quod si quis Castellanus vel Nobilis habens dominium vel ga[staldia]-
tum in aliqua Villa vel alio loco vult petere aliquid ab aliquo
eius subdito, facere et facit eum conveniri coram Decano vel Pote-
state loci et Ville supposite dicte eius iurisdictioni et ita proce- *[Jurisdictio]*
ditur et deinde per viam appellationis proceditur coram aliis Con- *de Nobilibus*
[illegible] ipsius talis habentis iurisdictionem in dicto loco et vidit *[illegible]*
hoc practicari in Spegrimberg et in Polcenicho, sed non in causa servi- *servitu[tis]*
tutis, addens quod vidit practicari hoc coram D. Locumtenente in
quadam causa [illegible] quam faciebant Nobiles Dom. Vidacum et [illegible]
Aloisium de Strasoldo ex una et homines Ville [illegible], contra
quos ipsi Nobiles agebant de servitute et [illegible] pendentem
coram ipso D. Locumtenente, sed postmodum ipsam causam [illegible]
Venetiis coram Dominis Auditoribus.

Dixit quod tempore D. Patriarche Ludovici Ducis de Theck pluries *Parlamenti* *[illegible]*
fuit in Consiliis Parlamenti que fiebant suo tempore in Utino, in Civ.
Austrie, in Glemona, in quibus Consiliis numquam vidit quod aliqua *[illegible]*
discordantia foret inter ipsos Consiliarios pro tunc interessentes in dictis
Consiliis que remaneret indecisa inter ipsos et per ipsum D. Patriarcham
licet tunc vidisset plures disputari inter eos Consiliarios et D. Pa-
triarcham super propositionibus factis in dictis [illegible]
quod tandem semper remanserunt concordes super ipsis diffinitionibus
utrum autem diffinitiones facte in Parlamentis suo tempore [illegible]

Fondamento [illegible] vel ante non [illegible] neque [illegible], nisi [illegible] auctorizate et approbate per [illegible] qui [illegible] fuerunt [illegible] Ludovicum [illegible] nunquam vidit [illegible] [illegible] inter [illegible] et [illegible] Parlamenta. [illegible] tamen [illegible], licet non sit bene certus, quod nulla differentia [illegible] facta fuisset in ipsis [illegible] [illegible], que non fuisset approbata, nec ipsam [illegible], non fuisset [illegible] neque [illegible] et [illegible] Dominum [illegible] Patriam [illegible] Dominii.

[illegible] de Pompeyo [illegible]

Disposizioni [illegible] [illegible] Friuli [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Patria [illegible] Friuli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] Fuit [illegible] quod Parlamentum [illegible] [illegible] Patriam [illegible] [illegible] Patriam [illegible], [illegible] congregatum et [illegible] [illegible], [illegible] Dominii et non [illegible] [illegible] [illegible] aut aliter.

Giurisdizione [illegible] Quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Patria, fuit [illegible] [illegible] [illegible] Locumtenenti, [illegible] Locumtenente [illegible] [illegible] [illegible] Judice [illegible] Judicio [illegible] [illegible].

[illegible] nullo [illegible] fieri aut obtinere aliquam [illegible] per [illegible] omnes in genere, aut etiam [illegible] in specie, [illegible] [illegible] in Parlamento.

Dixit [illegible] numquam [illegible] nec [illegible], [illegible] quod [illegible] fuisset facta aliqua [illegible] in Parlamento [illegible] Parlamenti solum, sed bene ex deliberatione Parlamenti et D. Patriarche [illegible].

Die 16 [illegible] [illegible]

[illegible] Utino et [illegible] ultra [illegible] dixit:

Quod [illegible] Francisco [illegible] [illegible] in Patria ( ) [illegible] Parlamentum in [illegible] Utini de mandato, ut credit, nostri Ducis Dominii; [illegible] Parlamentum [illegible] [illegible] Dominii.

Quod nullum Parlamentum [illegible] in Patria [illegible] Dominium habuit Patriam, fuerit neque sit [illegible] et celebratum [illegible] speciali mandato et commissione [illegible] Dominii.

Quod postquam Dominium habuit Patriam [illegible] et observari quod si quis Castellanus [illegible] aliquid ab aliquo alio Castellano vel Nobile, ipsum facit convenire coram D. Locumtenente [illegible] et si [illegible] contra aliquem Civem Utini, ipsum citari facit coram D. Capitaneo [illegible] ordinate.

[illegible] Udine [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] Garcia [illegible]

[illegible] de Garcia [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] unquam

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] de Garcia [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] XXXI [illegible]

[illegible] Johan de [illegible]

[illegible] XIII [illegible]

[illegible]

[illegible] Johan de Pelayo.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

to
Udine
ieodi
rettie.

to
.Udine
ieodi

vetto

1364, 6 giugno. Udine in casa del [illegible] Filodeo di Savorgnano... [illegible] nob. Enrico f. D. Andreuzzo di Cucagna [illegible] Leonardo e Giovanni figli di q. Leonardo di Ravosa suoi uomini di masnada. Gio. q. Guglielmo not. [illegible].

1393, 10 giugno. Udine nella piazza del Comune. [illegible] matrimonio tra Sabetta figlia di Bussina di Faedis femina di masnada dei nobili fratelli Giovanni; [illegible], Enrico e Nicolò q. D. Giovanni di Cucagna e Nicolussio Blonda di Villalta servo di masnada di Signor Indriuccio, Mainardo, Nicolò e Pregne nipoti di esso Sig. Indriuccio, convengono tra loro di dividere, [illegible] la prole nascitura et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
Ambrogio q. Alberto di Cucagna not.

1425, 24 gennaio. Faedis nella [illegible] de' sig. di Cucagna [illegible] q. D. Giovanni, Nicolò q. D. [illegible] e Giovanni q. D. Francesco, [illegible] Nicolò di Cucagna per l'anima loro manomettono Nicolò [illegible] Faedis e Simone di lui fratello di Faedis loro servi di masnada.
Gio. Bono [illegible]

1425, 24 gennaio. Faedis. I suddetti manomettono [illegible] detta Maura figlia di Antonio [illegible] in Faedis loro [illegible].
Notajo Gio. Bono di Cividale

1425, 11 dec. Faedis. I suddetti manomettono [illegible] di [illegible] Prato di Faedis e Giovanni di lui fratello, loro servi di masnada
Id. notajo

1429, 8 agosto. Udine in casa del [illegible]. I suddetti nobili di Cucagna manomettono Giovanni figlio di [illegible] di Faedis loro servo di masnada [illegible] pura e piena libertà secondo l'uso della città di Roma, della Chiesa d'Aquileja e della Patria del Friuli, volente de cetero fore hominem liberum et fidelem Aquilejensis [illegible] ac in tuitione protectione et defensione Rev.mi Dni. Dom. Venerabilium et Magnificorum Dominorum [illegible] qui pro tempore fuerint. [illegible] ed [illegible] della Chiesa d'Aquileja
Cristoforo di Tarsia di [illegible] Cancelliere del L. T. [illegible]

1437, 17 giugno [illegible] [illegible] del [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gregorio di

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Enrico Dottore [illegible] [illegible], Giovanni [illegible]

Giovanni fratelli q. [illegible] Pietro di Guecco Cucagna, [illegible] di [illegible]

[illegible] beni in Pagnacco ed una casa di Faedis, accettando [illegible] L. T.

il voto di Giacomo de Alvarottis di Padova, dottore, [illegible] [illegible]

L. T. a dar consiglio in tale causa: Questo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

e i documenti soggiungendo.

Habita super omnibus predictis matura et diligenti deliberatione

[illegible] Christi [illegible] [illegible] Glo. [illegible] Virginis Marie nominibus invocatis

in his scriptis dico et consulo per prelibatum Magnificum et Spectabilem

D. [illegible] [illegible] [illegible] ipso et pronunciare debere [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] absolvendum esse et absolvi debere a petitis

et [illegible] [illegible] [illegible] in petitione (1) producta contra eos per

predictos actores M. Johannem et q. Gregorium ^fratrem^ de Faedis, hac postulatione

(1) Fatta il 18 april 1431

[illegible] quam attenta declaratione Parlamenti et probationibus deductis

satis constat ipsos actores principales fuisse homines de masnata

ipsorum Nobilium ex quo postquam se transtulerunt alibi dimissa

masnata [illegible] illam et dicta masnata [illegible] ne Dominos,

ipsique a tali iugo servitutis liberantur, prout eleganter decla-

ravit Spec. [illegible] [illegible] de feudis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

est autem masnata seu conditio masnate etc. [illegible] [illegible] consulo ipso facto

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1437. 16 agosto. Medun. Manumissione di una famiglia di servi del nob. Nicolò q.m Candido di Medun con formola solenne e senza la presentazione alla chiesa.

A. D. MCCCCXXXVII. Inditione XV. die XVI mensis Augusti. Actum in villa Meduni in contiguo domorum habitationis infrascripti Johannis q. Nicolai Mazuli, presentibus D. Nicolao q. Antonii de Bononia plebano Ecclesie S. Marie de Meduno, Johanne q. Odorici Floretti et Jacobo q. Miniutti de Meduno testibus ad hec vocatis specialiter et rogatis.

Ibi Nobilis vir ser Nicolaus q. ser Candidi de Meduno Dei amore et pietatis intuitu ac in remissionem suorum peccatorum et eius parentum per se suosque heredes dedit tradidit et donavit libertatem puram et meram ac irrevocabilem Johanni q. Nicolai Mazuli de Meduno ibidem presenti acceptanti stipulanti et recipienti pro se ac vice et nomine Bertuli eius fratris ac Walconi q. Pauli eius patrui et eorum omnium filiis et liberis utriusque sexus presentibus et futuris tam natis quam nascituris secundum usum et consuetudinem Civitatis Romane; eos et eas ab hac hora in antea liberos et liberas cives romanos et romanas efficiens, liberans dimittens et eximens ipsos Johannem, Bartulum et Walconum et eorum liberos masculos et feminas tam natos quam nascituros a sua suorumque heredum et successorum manu potestate bailia dominio et ab omni conditione gravamine et vinculo servitutis quo eidem ser Nicolao et eius heredibus tenerentur et subditi essent modo aliquo sive causa et ab omni operis et operarum impositione tam obsequialium que consistunt in faciendo aut in assurgendo, salutando et similium quam eorum que consistunt in non faciendo, ut puta, de non vocando in ius manumissorem venia non petita et aliorum omnium tam artificialium quam fabrilium nunc et in futurum et a iure patronatus et a revocatione in servitute ob quamcumque ingratitudinem iniuriam vel offensam; ita quod liceat predictis Johanni, Bertulo et Walcono manumissis et eorum filiis et filiabus presentibus et futuris et ex eis nascituris perpetuo et in futurum tam iam actionem si competat in futurum contra predictum manumissorem et

heredes filios ac successores eius intentare ac etiam quamlibet actionem et accusationem criminalem si crimen in posterum committetur omni pena sublata nec non remittens eisdem et cuilibet ipsorum omne ius patronatus et restituens eos cives romanos atque restituens natalibus antiquis et iuris ingenuitatis et denuncians eos cives romanos atque restituens iuri primevo secundum quod omnes homines liberi nascebantur, nec erat illis temporibus manumissio introducta cum servitus penitus esset ignota. Ita ut nullo modo nulloque iure liceat eosdem manumissos vel eorum aliquem nec eorum filios et heredes masculos et feminas, natos et futuros in servitute revocare aliqua ingratitudine iniuria vel offensa parva vel magna etiam si manus in patronos vel eorum heredes iniecerint temerarie violentas.

Reddidit insuper et dedit ac donavit prefatus manumissor eisdem manumissis et cuilibet eorum totum eorum peculium a rationibus domini separatum et ita quod non teneantur rationes aliquas reddere de his que in servitute gesserunt et si illa connexa sint his que gesserunt in libertate, dans quoque et tribuens eidem Johanni stipulanti et recipienti pro se ac vice et nomine dictorum Bertoli et Woleni suorumque filiorum presentium et futurorum puram et meram libertatem et generalem administrationem omnium rerum suarum, ita quod sine obstaculo servitutis et sine contradictione dicti manumissoris et heredum ac successorum suorum aut alterius cuiuscumque persone de mundo possint et valeant dicti manumissi et eorum liberi omnes et singuli, nati et nascituri emere, vendere, donare, alienare, contrahere, pacisci, mercari, iudicio interesse et se tueri, testari, codicillari et generaliter omnia alia et singula

facere et liberaliter exercere que quilibet ingenuus, romanus civis, liber homo, paterfamilias et sui iuris facere potest ac si ab ingenuis parentibus et civibus romanis nati essent. Promisit quoque prefatus ser Nicolaus manumittens per se et eius heredes et successores eidem Johanni stipulanti et recipienti vice et nomine quo supra ac iurans corporaliter ad sancta dei evangelia manutactis scripturis delato sibi sacramento per me notarium infrascriptum cum obligatione omnium suorum bonorum mobilium et immobilium, presentium et futurorum, refectioneque damnorum omnium et expensarum litis et extra ac interesse, dictas manumissionem, liberationem, exemptionem, donationem et omnia ac singula supra scripta et in hoc instrumento contenta perpetuis temporibus firma rata et grata habere tenere attendere observare per se vel alium seu alios, directe vel indirecte, aliqua ratione, dolo ingenio ingratitudine sive fraude, de iure vel de facto, sub pena dupli eius de quo lis vel questio moveretur minus quinque soldis verononsium parvulorum in singulis huius contractus capitulis solemniter stipulata et promissa, qua pena soluta vel non, presens tamen instrumentum et omnia ac singula in eo contenta semper plenum obtineant robur atque perpetuam firmitatem. Mandavit insuper prefatus manumittens mihi notario infrascripto atque licentiam auctoritatem et bailiam ac plenarium verbum contulit hoc instrumentum cum omnibus et singulis capitulis, clausulis, renunciationibus, promissionibus et obligationibus

to
Udine
ciod
v
dictis.

necessariis et opportunis condere et in publicam formam redigere semel et pluries ad omnem voluntatem et requisitionem dictorum manumissorum eorumque heredum cum omni sua firmitate et consilio ac additione quibuscumque sui sapientis.

Dai protocolli di Giovanni q. Antonio di Nimis notajo in Udine
Arch. Not. Udine

1453 - 24 9bre
Udine

Dai protocolli del Not. udinese Odorico Medici.

manomissione una serva comperata ... atto ... fissa la ... D. ...

In Christi nomine Amen. Anno Nativitatis ejusdem Domini nostri Jesu Christi 1453 ind. I, die martis 24. Novembris: actum Utini sub logia Palacij, presentibus Rev. D. Guarnerio de Arthenea in Spiritualibus Patriae Fori Julij Vicarius Generalis, Spect. D. Urbano ... et ... Tristani ... ; egregiis viris D. Antonio de Belgrado Decr. Doct., D. Joanne de ... J.U.D. ac ... viro D. Christophoro Susana Canon. Utin. et Aquil. et aliis quamplurimis in multitudine copiosa Testibus adhibitis.

Coram Magn. et Generoso viro D. Nicolao Contarino pro Ser.mo Ducali Dominio nostro Venetorum ... meritissimo Locumtenente ad jura reddendum pro Tribunali sedente una cum Spect. et Egr. viro ... de ... Vicario, comparuit ... Ser Nicolausius Ser Jacobi Dominae Honestae de Utino una cum Egr. legum Doctore D. Antonio ... ejus Advocato et exposuit dicens qualiter ... emerat ... servam nomine Margarettam a Ser Alovisio de Venetijs prout apparet manu Ser Matthei notarij de Utino, quae in fine ... terminj ... libera et ... tenetur eam maritare et quod his diebus elapsis Frater ... Andreas ... de Castello Utini, ... dictam puellam, ita quod ... Margaretta ... aufugit ex domo ipsius ... non habita licentia ab ipso ... propterea ... D. Locumtenenti ut fieret mandatum Fr. Andreae ibidem presenti ut ... dictam puellam ipsi S. Nicolao cum intendat eam maritare ... sibi factas; ex adverso comparuit dicta Margaretta una cum circumspecto viro ... Nicolao Notario ... ejus Advocato et dixit quod non intendit ... velt venire ... amplius cum ipso S. Nicolao quia ... fruitus et quod ex ... confitetur ipse S. Nicolaus ipsam esse liberam

... pro ...

prout apparet in instrumento emptionis manu S. Matthei Notarij in papiro
de l[illegible] scripto et anotato in 1449 ind. XII die 2 M. Novembris per
(1) quod instrumentum emptionis apparet qualiter ipsam [illegible] et cum hac
quod finitis [illegible] annis deberet esse francha et libera prout
apparet [illegible] instrumento promissionis ha[illegible] facto [illegible] ipsam [illegible]
[illegible] scripto et anotato manu predicti S. Matthei Notarij predictis anno
indictione [illegible] [illegible] dictis [illegible] annis deberet esse francha et libera
[illegible] in instrumento apparet prout [illegible] in publica forma [illegible],
[illegible] gesta [illegible] infrascriptum de mandato
prelibati [illegible] fuerunt dicta instrumenta, quibus instru-
[illegible] visis [illegible],
[illegible] tempore [illegible] sententiavit,
pronunciavit et [illegible] Margaretta sit francha, libera,
manumissa et [illegible] ab omni vinculo servitutis et [illegible] sit in libertate
ipsius Margarithe [illegible] quo vult et manendi seu standi ubi et cum quo
vult [illegible] Margaretta numquam fuisse [illegible] quam quidem senten-
tiam et declarationem prefata Margaretta laudavit [illegible].
[illegible] dixit dictam sententiam esse nullam et in quantum esset
aliqua dixit esse iniquam et iniustam et ab ea tamquam iniqua et iniusta
provocavit et appellavit; quamquidem appellationem prelibatus
[illegible] locumtenens ibi admisit. De quibus omnibus et singulis supra-
scriptis ego Odoricus Notarius supra et infrascriptus rogatus fui ut publi-
cum [illegible] publica [illegible] instrumentum [illegible]

(1) Esaminati i protocolli del Not. Matteo [illegible], essendo mancanti quelli
del mese di Novembre non fu possibile rintracciare quest'atto.

X (1)

1473. 16 Gennajo. Buja. Ritrattazione pubblica dell' imputazione di servitù fatta da Antonia di Buja ad altra donna di quella Villa.

In Christi nomine amen. Anno nativitatis domini nostri Jesu Christi MCCCCLXXIII, inditione VI, die vero XVI mensis Januarii. Actum Buie in domo venerabilis presbiteri Thome officiantis in Buia, presentibus ibidem dicto domino presbitero, mag.° Buiato, Barachino q. Danielis Zoiosi, Morassio . . . . . , Odorico Pivug omnibus in Buia habitantibus testibus et.

Itaque cum sit quod Antonia filia Francisci Papine de Buia, dixisse aliqua verba satis iniuriosa Caterine q.m . . . de Toriano uxori Stephani de Buia, videlicet dicendo quod erat serva. Nunc vero coram dictis testibus et me Notario predicta Antonia ore suo proprio dixit quod non erat verum quod fuisset serva sed quando dixit sic erat valde irata, aliena mente et in se non erat et restituit ipse Catarine omne suum honorem, petens humiliter veniam a dicta Catarina.

(1) Ex protocollis Boemi notarii de Zeliaco.
Copia negli Apographa di G. G. Liruti. N. 112. mss. Bibl. Civ. Udine

Era Indriuccio servo e uomo di masnada dei signori di Prampergo [illegible] particolare del castello [illegible]. Alloggiando questi [illegible] in [illegible] nel castello di Prampergo [illegible] [illegible] che [illegible] parte [illegible] [illegible], [illegible] dello stesso.

Era circa l'anno 1320. Indriuccio [illegible] di Maniago [illegible] ottennero [illegible] giunse [illegible] due figli [illegible] liberi, e gli altri come servi [illegible] di Prampergo. Gli [illegible] si stabilirono nella [illegible] [illegible] del [illegible], [illegible] e [illegible] che, [illegible], furono [illegible] e Pidrussio. Alla morte del vecchio [illegible] figlio [illegible] castello di Prampergo. [illegible] vivevano [illegible] servi della famiglia [illegible] per gran tempo [illegible] ad [illegible] il [illegible] de' Sigg. di Prampergo. In [illegible] impieghi [illegible] una buona [illegible], e divenuto ricco [illegible] conduceva vita onorevole, [illegible] di [illegible] del [illegible] quanto quello del suo signore. [illegible] la servitù [illegible] suo fratello [illegible] questi lo rimbrottò [illegible] che [illegible] stripitare e vantarsi [illegible] mentre tu [illegible]? [illegible] per la sua [illegible]), che voi [illegible] riputato e [illegible] per servo [illegible] del Sig. [illegible] [illegible].

Con l'atto inserto 1350. 5 8bre. Udine Pidrussio q.m Francesco di Felice [illegible] manomesso. Atti Gio. Moretti.

(1) [illegible] lavorare [illegible] di Pramperg, [illegible] aveva molte arte [illegible] Non [illegible] molte [illegible], [illegible] io dal [illegible]

[illegible] di buona stirpe? [illegible] replicava il Duccio. [illegible]

[illegible] di mio padre che [illegible] di questa

(2)

[illegible] spesendosi [illegible]

[illegible] compone [illegible]

[illegible] [illegible] in [illegible] pieno contento.

1389 circa — Innanzi al detto Giov. de Monticoli, vicario patriarcale, [illegible] delegato dal pat. Marquardo [illegible] in giudizio Fanfino di Pramperg prova con testimoni che [illegible] Pedrussio di Zegliacco è suo servo di masnada, e questi testimoni confermano, giurano, il detto [illegible] suo servo per pubblica voce e fama [illegible] servo [illegible] manuale equitando [illegible] Pramperg et [illegible] exigendo [illegible] [illegible] perchè [illegible] serva e [illegible] moglie fu [illegible] Fanfino. Aggiungono ancora che [illegible] Pramperg, (Pietro di Brescia notaio).

[illegible] presenti [illegible]

[illegible] Pramperg [illegible]

[illegible] manomissione, [illegible]

[illegible] Pedrussio di Zegliacco [illegible]

[illegible] restante [illegible] loro sapere [illegible]

Veggasi qui di seguito il testo dell'atto di Manomissione dagli atti del not. Giò Moretti quondam Nicolò di Aquileja. (dall'Archivio Not. di Udine 1350 5 Ottobre a Udine

Colla manomissione liberavasi da servitù Pedrussio quondam Indriuccio di Zeglaco

[illegible]

D. [illegible] — [illegible] 5 ott. 1350

Li nobb. di Zegliacco servi dei Prampero
nuove nati da una serva di questi

(a [illegible])

1370. 30 Giugno. Udine — Sotto la loggia [illegible] et in presenza di Undici [illegible]

Vicegerale, [illegible], comparsi i nob. [illegible] De Tanfsio

di Prampergo e [illegible]. [illegible] (n. 2)

in causa [illegible] Beldeo [illegible], e vi [illegible] detto

[illegible], produsero [illegible]:

I [illegible] vide esso [illegible]

[illegible] Fantino [illegible], [illegible]

era nato da una serva del d.º Tanfsio detta Maysarda e [illegible] ritenuta [illegible]

de' detti signori di Prampergo — Sulla qual deposizione il [illegible] detto

ai convocati quid [illegible], fu [illegible] dalla maggioranza [illegible] deposizione del [illegible]

[illegible] all'[illegible] della [illegible] bene disposi.

Sulla deputazione di [illegible] non pubblica, ~~[illegible]~~ sed non ad classam [illegible]

[illegible] nec ad [illegible] servilium ministeriorum, prestationum

[illegible] per [illegible] D. Phanfsio, et quia [illegible] liber [illegible]

[illegible], tam liber quam servus, tenetur obedire et servire

[illegible] et [illegible].

Nob. Simone di Valvasone [illegible] per [illegible] Pr[illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible] et ipse [illegible] non [illegible]

non [illegible]

[illegible] volentem cod [illegible]. ~~[illegible]~~ I rostanti [illegible] [illegible].

[illegible] Fagedis ~~[illegible]~~ chiamandosi Prampergo pei suoi affari [illegible]

detto [illegible] in posizione onorevole ed [illegible] con [illegible] ecc.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... bonus homo et ... ex

... [illegible] ... ove ... [illegible]

[illegible] ... Seguache ... [illegible]

... Tonino, ... Collard, ... di

... dille ... Pidruffo cavalcava ... pedone ... fu ... [illegible]

... Approvato ... stanti.

... [illegible] ... rispetto

... risposte ... [illegible]

... [illegible] ... Pidruffo ... Dopo di che

... [illegible] ... 2

... Mia ... [illegible]

... prestavano ... offesi i detti conjugi

... [illegible] ... P. ... [illegible]

... [illegible]

Dottor ... di Bergamo ... che ... [illegible]

... quiequid ... [illegible]

... [illegible] ... aveva bene

... [illegible] ... gli astanti ... [illegible] ... buona la ...

... [illegible] ... Dichiarava ...

... [illegible] ... padre, ma non ...

done alcune prove [illegible].

... che Ruggerdo di Zefaro, ... della ... delle Maggioranze,

... [illegible].

1330. 2 aprile [illegible] Vicario
[illegible]
[illegible] di Pramperg̃o
[illegible] chiamasse [illegible] fu
Dorgola [illegible] vide [illegible]
[illegible] col [illegible]

[illegible] confinari [illegible]
Domenico [illegible] che [illegible] avo [illegible] Vicario
diede una [illegible]
che li ritenevano [illegible]. Rispose [illegible].
[illegible] impotenti a [illegible] vicar [illegible] oragio
1370, 4 gosto Pramperg̃o [illegible]
[illegible]
Giovanni [illegible] Maria [illegible] moglie del
q. [illegible] figlio [illegible]
[illegible]
[illegible] sinudo
[illegible] manomessi. [illegible] Melf [illegible] e fu sorella
di [illegible] Melfe [illegible] pred. [illegible] la
[illegible]. Ultimamente [illegible] pre
[illegible] nostri negozi. –

[illegible]
5 agosto [illegible] Francesco di Colloredo [illegible] a data
a [illegible].
6 agosto [illegible] Pramperg̃o [illegible]
[illegible] Pramperg̃o [illegible]
Signori di Pramperg̃o, perchè [illegible] –

(1)

[illegible] provenienza, quanto [illegible]

[illegible] (1) [illegible] Maestro [illegible]

[illegible] come gli altri [illegible]. Sentiamo

[illegible] non era bene [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] bene [illegible]

[illegible] confessione

[illegible] della [illegible]

[illegible] non la trovò ancora

[illegible]

[illegible]

[illegible] dichiara

[illegible] il Patriarca, e [illegible]

[illegible] per [illegible].

[illegible] presenta altre testimonianze.

[illegible] con [illegible] le [illegible] et

[illegible] Cortello, che

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Dice [illegible]

[illegible] trattata [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] gli altri

[illegible]

[illegible] quel patto, e [illegible] parte

[illegible]

(2) [illegible]

[illegible] di Propago, ma [illegible] riputare [illegible] libero e [illegible] [illegible] [illegible] della Terra d'Udine e [illegible] come uomo libero, [illegible] [illegible] dal detto S. [illegible] di Propago, [illegible] [illegible].

1330 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1335 1907 [illegible] [illegible] [illegible] Vicenzo Gio. [illegible] [illegible] [illegible] morto il Propago, domandano [illegible] [illegible] [illegible].

Seguono atti in giudizio

1370. 1600. [illegible] [illegible] Pietro [illegible] per i signori [illegible] e Vicardo di Propago, [illegible] [illegible] di Zegolago la restituzione di alcuni beni che furono del q. Lorenzo e Pietro [illegible] loro servitore di [illegible].

1350, 5 ottobre. Udine. I Signori di Prampergo manomettono Pidrussio f. q. Enrico di Zeglaco colla metà dei suoi figli –

In Christi nomine amen. Anno domini MCCCL, ind. III, die quinto mensis Octobris, presentibus D. Henrico q. D. Mathie de Carnea Utini habitante, Uricio notario filio Nicolai Rassiti, Petro q. D. Josephi de Glemona, Nicolao hospite q. ser Olvradi de Maniacho Utini habitante, Daniele dicto Latucha de Tarcento Utini habitante, Federico de la Barba q. D. Adalgerii de Glemona, Fanta q. Flumini de eodem loco et Turcho familiare infrascripti D. Guielmi testibus et alliis pluribus ad hoc specialiter convocatis et rogatis.

Nobiles viri Domini Odorlicus q. nobilis viri D. Artichi de Prampergo et Guielmus q. nobilis viri D. Henrici Francisci de eodem loco per se et eorum heredes ac eorum propriis nominibus atque vice et nomine nobilis viri D. Augustini nepotis et fratris predictorum, qui tunc absens erat, considerata et attenta omnipotentis Dei misericordia et gloriose Virginis matris eius, in remedium et pro remedio animarum suarum ac parentum et predecessorum suorum et ex ipsorum certa scientia libere et expresse manumiserunt, liberaverunt et penitus absolverunt Pidrussium natum q. D. Hendrici de Zeglacho aquilegensis diocesis, habitantem in Prampergo eorum et dicti Augustini ut asserebatur servum et hominem de masnata ab ipsorum Dominorum Odorlici, Guielmi et Augustini eorumque heredum dominio et potestate ac servili vinculo et ab omni condicione et nebula servitutis qua eisdem foret aliquo modo astrictus vel obligatus cum medietate ipsius Pidrussii prolis masculine et feminine presentis et future et filiorum suorum utriusque sexus per ipsum Pidrussium et ex ipso habitorum et habendorum cum D. Milia eius uxore et alios quoscumque requirendos, in totum eximentes et dimittentes predictum Pidrussium cum medietate dictorum filiorum

-norum utriusque sexus abitorum manu et gravamine operis et operarum impositione. Cum omni et totali ipsius Pidrossii et medietatis filiorum in quantum ad eum et medietatem dicte prolis sue pertinet peculio rebus et bonis omnibus quibuscumque mobilibus et immobilibus, presentibus et futuris, habitis et habendis nec non acquisitis et acquirendis quoquomodo tam aliquo quam aliunde, qui consistunt in faciendo et non faciendo, donando et contradentes dicti D. Odorlicus et Guielmus eorum propriis nominibus ac vice et nomine antedicti Augustini sancte Ecclesie Aquilegensis et supradicto D. Henrico de Carnea stipulanti et recipienti vice et nomine antedicte Ecclesie Aquilegensis ipsum Pidrossium cum medietate predictorum filiorum suorum et filiarum suarum. Ita tamen quod prefata Ecclesia Aquilegensis vel Patriarcha seu Rector ipsius Ecclesie qui pro tempore fuerit prefatos manumissos vel aliquos eorum liberos seu heredes nullo modo alienare valeat sed semper de cetero in predicte Ecclesie Aquilegensis dominio et possessione permaneant et existant, ita quod amodo predicti manumissi ac eorum filii masculi et femine prestatos et ... ex nunc prout ex tunc absque et sine aliquo impedimento et obstaculo servitutis predictorum D. Odorlici, Guielmi et Augustini eorumque heredum et cuiuslibet alterius persone contradicione possint et valeant emere, vendere, dare, donare, permutare, contrahere, pacisci, procurare, testare, in iudicio stare, testificari et generaliter omnia alia et singula facere et exercere in iudicio et extra que quilibet ingenuus ac homo et femina Ecclesie Aquilegensis ac pater familias et sui iuris realiter et personaliter in iudicio sive extra facere et exercere potest et quod de cetero ab ipsa Ecclesia Aquilegensi alienari non possit nec ad aliquam servitutem

trahi ad quam homines Ecclesie Aquilegensis trahi non debeant, promisserunt-
que prefati D. Odorlicus et Guielmus per se et eorum heredes ac iurantes
corporaliter ad sancta Dei evangelia ac vice et nomine predicti Augu-
stini supradicto Pidrussio solempniter stipulanti et recipienti pro se
eiusque heredibus atque predictorum predictorum filiorum suorum utriusque
sexus predictam manumissionem, liberationem, donationem atque omnia
alia et singula in hoc instrumento contenta perpetuo firma rata et
grata habere, tenere et plenius observare et numquam de cetero contrafacere
dicere vel venire per se vel alium seu alios ad hoc aliqua ratione vel
causa, dolo ingenio sive fraude, sed predictos Pidrussium et predictorum
filiorum omnium suorum utriusque sexus cum toto ac omnibus ipsorum
peculio et bonis mobilibus et immobilibus acquisitis et de cetero acquirendis
in iure legitime deffendere, manutenere ac in solidum disbrigare ab omni
homine et persona impediente atque de ipsis manumissis vel ipsorum aliquo
litem seu questionem aliquam moventem, sub pena ducentarum unciarum
boni puri et nitidi auri, cuius pene medietas cedat et deveniat in predicte
Ecclesie Aquilegensis et reliqua manumissis predictis integraliter persolvatur.
Que pena totiens peti et exigi possit et valeat cum effectu quotiens fuerit
contrafactum, qua pena soluta vel non, presens tamen instrumentum atque
omnia et singula in ipso contenta suam perpetuo plenam obtineant roboris
firmitatem. Pro quibus omnibus attendendis, adimplendis et firmiter obser-
vandis supradicti D. Odorlicus et Guielmus supradicto Pidrussio pro se et quo
supra nomine recipienti obligaverunt omnia ipsorum et antedicti Augu-
stini bona mobilia et immobilia presentia et futura cum refectione
dampnorum omnium et expensarum litis et extra ac interesse. Preterea
promiserunt supradicti D. Odorlicus et Guielmus manumittentes se cum effectu
facturos et curaturos omni iuris vel facti exceptione et causa remotis, quod
prefatus Augustinus per dictam manumissionem ac omnia et singula in hoc
presenti instrumento contenta approbabit, confirmabit et ratificabit

quandocumque per ipsum Pidrussium vel eius certum nuntium ad hoc requisitus fuerit. Ceterum autem ad predicta datus fuit per antedictos D. Odorlicum et Guielmum manumittentes eorum proprio et dicto nomine tenute nuncius et pro nuncio Federicum q. D. Mathie de Chavraco habitantem Prampergi pro dicto Pidrussio stipulanti et recipienti pro se et predictis eius filiis et heredibus quorum interest, ut supra contineturos ipsum Pidrussium cum filiis vel filiabus suis sibi in partem pervenientibus presentare et offerre debeat et valeat super altare maius antedicte Ecclesie S. Marie Aquilegensis atque ipsum cum dicta medietate prolis sue cum omnibus et toto eorum peculio et bonis antedictis ponere et inducere in tenutam et corporalem possessionem ipsius Ecclesie et eos conscribi facere in numero illorum hominum manumissorum ac datorum et donatorum Ecclesie Aquilegensi supradicte, ut moris est, cum plenissima facultate, quem ex nunc constituerunt eorum legitimum et specialem nuncium et procuratorem ad omnia antedicta. Renunciaverunt insuper prenominati D. Odorlicus et Guielmus manumittentes exceptioni non facte manumissionis huiusmodi et presentis contractus non sic celebrati deffensioni, oppositioni et alegationi iuris vel facti omnique alii legum et iuris auxilio tam canonico quam civili eis competenti vel competituro, quibus se a predictis omnibus et contentis in hoc instrumento modo aliquo deffendere vel tueri possent.
Actum Utini in Foronovo in domibus D. Flandine uxoris Nicolai tattis supradicti.
Cum omni meliuramento etc.

Ex actis Johannis Moretti q. Antonii notarii Aquilegiensis

(Arch. Not. Udine?)